

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 talousarvioesityksen (HE 146/2020 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 (HE 146/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 talousarvioesityksen (HE 146/2020 vp) täydentämisestä (HE 227/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Talousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä aloitteet TAA 1—370/2020 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Lausunnot

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 7/2020 vp
- hallintovaliokunta HaVL 19/2020 vp
- lakivaliokunta LaVL 8/2020 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 9/2020 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 23/2020 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 4/2020 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 11/2020 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 6/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Yleisperustelut

- talousvaliokunta TaVL 23/2020 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 5/2020 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 8/2020 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 17/2020 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talouden näkymät

Talousarvioesitys on laadittu tilanteessa, jossa Suomen talous on supistunut voimakkaasti koronapandemian seurauksena ja talous on asteittain avautunut alkuvuoden 2020 pysähdyksestä. Kevään aikana koronatilanne rauhoittui, mutta syksyn myötä viruksen leviäminen on kuitenkin jälleen kiihtynyt. Talous on uudelleen taitekohdassa, ja elpyminen riippuu merkittävästi siitä, miten viruksen leviämisen hallinnassa onnistutaan.

Talousarvioesityksen pohjana on valtiovarainministeriön ennuste (julkaistu 5.10.2020), jonka mukaan Suomen talous supistuu 4,5 prosenttia vuonna 2020 ja kasvaa 2,6 prosenttia vuonna 2021. Myös taloudellisia ennusteita tekevien tutkimuslaitosten arviot ovat samansuuntaisia.

Yksityisen kulutuksen ennustetaan palautuvan nopeimmin, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvun sen sijaan arvioidaan jäävän edelleen heikoksi. Investointien toipumista hidastaa asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät pandemian jatkumisesta, mutta niiden ennustetaan kääntyvän kasvuun vuonna 2021.

Työllisyysasteen arvioidaan talousarvioesityksessä laskevan 71,5 prosenttiin ja työttömyysasteen nousevan 8 prosenttiin vuonna 2020. Työllisten määrän ennustetaan supistuvan yhä hieman vuonna 2021, jolloin työllisyysasteen arvioidaan olevaan 71 prosenttia.

Julkista taloutta heikentävät talouden taantuma sekä hallituksen koronakriisin hoitoon liittyvät välttämättömät päätökset yrityksistä, kansalaisista ja talouden kasvua tukevista toimista. Kuluvana vuonna valtion menot ovat kasvaneet noin 68,7 mrd. euroon, minkä seurauksena valtiontalouden alijäämä on lisääntynyt noin 19,7 mrd. eurolla.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvaa globaalin koronakriisin vuoksi nopeasti. Talousarvioesityksen mukaan velkasuhde nousee noin 73 prosenttiin vuonna 2021 ja yli 75 prosenttiin vuoteen 2024 mennessä. Velkasuhdetta heikentävät myös väestön ikääntymisestä aiheutuvien menojen kasvu ja työikäisen väestön väheneminen. Kriisin jälkeen julkinen talous kohtaa nämä väestön ikääntymisestä aiheutuvat menopaineet entistä heikommasta lähtöasetelmästä.

Valiokunta toteaa, että ennusteisiin ja talouden näkymiin liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Koronakriisi on tehnyt talouden ennustamisesta hankalaa, sillä epidemian leviämi-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp Yleisperustelut

nen on arvaamatonta ja sillä on mittavia talousvaikutuksia. Vielä ei tiedetä, kuinka koronakriisi jatkuu ja kuinka nopeasti rokote saadaan kattavasti käyttöön. Näkymiä synkentää myös euroalueen ja koko maailmantalouden taantuminen, mikä hidastaa ulkomaisen kysynnän kasvua monilla Suomen viennille keskeisillä toimialoilla.

Finanssipolitiikan linja

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus on toteuttanut koronaviruspandemian ja sitä seuranneen taantuman vaatimaa aktiivista ja vaikuttavaa finanssipolitiikkaa. Vuoden 2020 aikana on päätetty lukuisista toimista koronavirustilanteen hoitamiseksi, niin viruksen leviämisen hillitsemiseksi kuin kansalaisten ja yritysten tukemiseksi. Lisäksi talouden ns. automaattiset vakauttajat ovat tukeneet kysyntää.

Valiokunta katsoo hallituksen tavoin perustelluksi, että myös vuonna 2021 on syytä jatkaa elvyttävää finanssipolitiikkaa tukemalla työllisyyttä, tuotantoa ja talouden toimeliaisuutta. Erityisen tärkeää on estää talouskasvun edellytysten pitkäaikainen heikkeneminen: mm. yritysten konkurssiaalto ja massatyöttömyys voisivat alentaa talouden tuotantokapasiteettia pitkäksi aikaa. On myös tärkeää huolehtia kilpailukyvästä, jotta Suomi pääsee mukaan kasvuun, kun kansainvälinen kysyntä alkaa elpyä.

Hallitus palaa vuonna 2021 noudattamaan valtiontalouden menokehystä, mikä on perusteltua, jotta kehysäännön uskottavuus menojen kasvun rajoittajana säilyy. Kehykseen on kuitenkin haettu joustavuutta, kun kehystä on korotettu 500 milj. eurolla, joka on varattu kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin. Lisäksi välittömät terveysturvallisuuden kustannukset (1,7 mrd. euroa) katetaan täysimääräisesti kehysten ulkopuolisina menoina. Vaikka kehykseen sisältyy joustavuutta, on resurssien riittävyyttä seurattava ja varmistuttava siitä, ettei talouden liikkumavaraa rajoiteta liiaksi ja ettei elpymistä vaikeuteta liian aikaisella sopeutuksella.

Valiokunta toteaa lisäksi, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnin vuoksi EU:n yhteisiä finanssipolitiikkaa koskevia sääntöjä ei sovelleta toistaiseksi normaalilla tavalla. Julkisen talouden alijäämän ja velkasuhteen raja-arvojen ylittämällä ei siten ole vielä seurauksia. Myös keskustelu vakaus- ja kasvusopimuksen muutostarpeista on käynnistynyt.

Talousarvioesityksen määrärahoiksi esitetään 65,2 mrd. euroa, mikä on 7,5 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatasoa nostaa mm. se, että osa vuoden 2020 lisätalousarvioissa tehdyistä päätöksistä heijastuu myös vuoteen 2021 (noin 1,0 mrd. euroa), kuten monivuotiset väylähankkeet ja yritystuet. Merkittäviä lisäyksiä aiheuttavat lisäksi mm. koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen, kuten testaamiseen ja hoitoon, liittyvät menot (1,6 mrd. euroa), monitoimihävittäjien hankinnan eteneminen (1,5 mrd. euroa), suhdanneluonteiset menot (0,8 mrd. euroa) sekä kuntien tukeminen (0,3 mrd. euroa).

Hallitusohjelman mukaisesti talousarvioesitykseen sisältyy lähes 900 milj. euroa (ml. valtion asuntorahaston osuus) kertaluonteisen tulevaisuusinvestointiohjelman menoja, jotka tukevat hallitusohjelman tavoitteita sekä julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Määrärahoja koh-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Yleisperustelut

distetaan mm. jatkuvan oppimisen ja koulutuksen vahvistamiseen, työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämiseen, vienninedistämiseen, luonnonsuojeluun sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen.

Valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 53,5 mrd. euroa vuonna 2021. Valtion verotulojen odotetaan alenevan 4,5 prosenttia (2,1 mrd. euroa) vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna, ja yhteensä tulojen ilman lainanottoa arvioidaan pienevän 1,99 mrd. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti verotuksen kiristyminen kohdistuu pääasiassa valmisteverotukseen, ja tavoitteena on ohjata kulutusta ympäristöystävällisempään ja terveellisempään suuntaan. Kulutusverotuksen kiristymistä on kompensoitu pieni- ja keskituloisille tuloverotuksen keventämisen kautta.

Vuonna 2021 korotetaan tupakan (+50 milj. euroa) ja alkoholin (+50 milj. euroa) verotusta. Yritysten ja tutkimuslaitosten tutkimusyhteistyötä tuetaan yhteisöverosta tehtävällä lisävähennyksellä vuosina 2021—2022 (14 milj. euroa vuonna 2021). Lisäksi mm. viennin edellytysten turvaamiseksi jatketaan väylämaksun puolitusta (-48 milj. euroa).

Julkisen talouden kestävyys

Valiokunta toteaa, että kriisin hoitaminen on edelleen kesken eikä talouden sopeutus ole vielä ajankohtaista. Tästä huolimatta kasvava julkinen velka ja heikentynyt työllisyys tekevät entistäkin tärkeämmäksi kiinnittää huomiota pidemmän aikavälin näkymiin. Lisäksi väestön ikääntyminen on heikentänyt julkista taloutta merkittävästi jo kymmenen vuoden ajan ja aiheuttaa menopaineita myös tulevaisuudessa, kun paljon julkisia palveluja ja etuuksia käyttävien ikääntyneiden määrä on kääntynyt nopeaan kasvuun. Samalla työikäinen väestö, joka veroillaan rahoittaa julkiset palvelut ja sosiaaliturvan, on alkanut vähentyä.

Matala korkotaso tukee julkisen talouden kykyä huolehtia kasvavasta velasta. Esimerkiksi vuoden 2020 erittäin suuri bruttolainanotto (yhteensä yli 40 mrd. euroa) on pystytty toteuttamaan käytännössä nollakorolla.

Julkisen talouden hoito ei voi kuitenkaan nojautua oletukseen pysyvästä matalasta korkotasosta, vaikka Euroopan keskuspankin arvion mukaan nollakorko pysyy voimassa pitkään. Velkojen uudelleenrahoituskustannuksiin liittyy riski tilanteen muuttumisesta. Tämän riskin pienentämiseksi julkisen velan BKT-suhde on tarpeen vakauttaa.

Valiokunta pitää näin ollen tärkeänä, että hallitus on laatinut vaiheittaisen tiekartan pitkän aikavälin toimista, joilla julkisen talouden kestävyyttä vahvistetaan (julkisen talouden kestävyystiekartta). Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuosikymmenen loppuun mennessä. Valtiovarainministeriön laskelmien mukaan julkista taloutta on vahvistettava noin 5 mrd. eurolla. Keskeiset hallituksen linjaamat keinot velkasuhteen vakauttamiseksi ovat työllisyyden lisääminen ja työttömyyden vähentäminen, talouskasvun edellytysten vahvistaminen, julkisen hallinnon tuottavuutta sekä kustannustehokkuutta lisäävät toimet ja sosi- ja terveydenhuollon uudistus.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Yleisperustelut

Kestävyystiekartta on kuitenkin vielä hyvin yleispiirteinen, ja sitä on tarpeen tarkentaa kevään 2021 kehysriihessä. Vallitsevassa tilanteessa on entistään suurempi tarve lisätä kustannustehokkuutta sekä päättää työllisyysastetta nostavista uudistuksista ja muista julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä vahvistavista konkreettisista toimista.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskeva esitys on valmistunut ja se on annettu eduskunnalle 8.12.2020 (HE 241/2020 vp). Kyseessä on merkittävä palvelurakennetta muuttava uudistus, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Hallituksen esittämän arvion mukaan menojen kasvun hillintä toteutuu todennäköisesti vasta pitkällä aikavälillä, sillä mm. muutuskustannusten vuoksi säästöjen syntyminen on epätodennäköistä vuosina 2023—2029. Valiokunta toteaa, että uudistuksen vaikutus julkisen talouden kestävyysasteeseen riippuu mm. siitä, missä määrin valtio pystyy ohjaamaan sote-maakuntia kustannustehokkaaseen toimintaan.

Sote-uudistuksella on merkittävä vaikutus myös kuntatalouteen, jonka tilaa tulee arvioida huolellisesti uudistuksen toteutuessa. Kuntatalouden tilanne on edelleen vaikea, vaikka koronaepidemiaan liittyvät valtion mittavat tukitoimet ovat parantaneet sitä tilapäisesti. Jatkossa kuntien on kuitenkin sopeuduttava kohti koronakriisin jälkeistä aikaa ja kohti normaalia rahoitusuraa. Valiokunta pitää tässä tilanteessa hyvänä kuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja koskevaa valmistelutyötä, jonka käynnistämisestä hallitus päätti budjettiriihen yhteydessä. (Valiokunta viittaa myös jäljempänä luvun 28.90 kohdalla esitettyyn).

Valiokunta palaa julkisen talouden kestävyysasteen parantamiseen keväällä 2021 julkisen talouden suunnitelman käsittelyn yhteydessä, mutta toteaa tässä vaiheessa, että mitä paremmin hallitus onnistuu pitkän aikavälin kasvua tukevilla rakenteellisilla uudistuksilla, sitä vähemmän on painetta äkillisiin sopeuttamistoimiin. Talouden rakenteita uudistettaessa tulee käyttää tehokkaasti hyväksi myös EKP:n elvyttävän rahapolitiikan sekä EU:n mittavan elvytyspaketin kautta saatava tuki.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esille myös mielenterveyden häiriöiden merkityksen julkiselle taloudelle, sillä mielenterveyden syyt ovat nousseet työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisimmäksi perusteeksi. OECD:n raportin (Health at a glance: Europe 2018) mukaan mielenterveyden suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa OECD-maiden suurimpien joukossa, peräti 5,3 prosenttia bruttokansantuotteesta, ja vuositasolla noin 11 mrd. euroa. Kun avun tarve on koronaepidemian vuoksi edelleen kasvanut, on aivan välttämätöntä parantaa mielenterveyshäiriöiden ehkäisyä ja palveluiden saatavuutta. (Valiokunta viittaa tältä osin jäljempänä momentin 33.60.39 kohdalla esitettyyn.)

Työllisyyden parantaminen

Pääministeri Marinin hallituksen yksi keskeisistä tavoitteista on nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin. Koronaviruksen aiheuttamasta talouden taantumasta seuranneen työttömyysasteen nousun vuoksi hallitus on täsmentänyt työllisyyden lisäämistä koskevia tavoitteitaan. Taloutta vahvistavien työllisyystoimien avulla tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset. Syksyn 2020 budjettiriihessä päätetyillä toimenpiteillä tavoitellaan 31 000—36 000 lisätyöllistä, yhteenlaskettuna hallituksen jo aikaisemmin tekemien työllisyyttä kasvattavien toimien ja työmarkkinajärjestöille annetun neuvottelutoimeksiannon kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Yleisperustelut

Uusi työllisyystavoite poikkeaa jonkin verran alkuperäisestä, sillä tavoite on nyt aiempaa suurempi ja toimenpiteiden aikataulu on muuttunut: toimet päätetään hallituskauden aikana, mutta toimien vaikutukset toteutuvat vuoteen 2029 mennessä, kun alun perin vaikutusten olisi tullut toteutua vuoden 2023 loppuun mennessä. Julkisen talouden kestävyystiekarttaa koskevan kannanoton mukaan työllisyyttä parantavien toimien mahdollinen positiivinen vaikutus julkiseen talouteen arvioidaan 2 mrd. euroksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyyden parantamisen tavoittelusta ei luovuttu koronakriisin vuoksi, sillä kriisin vaikutus julkiseen talouteen lisää entisestään työllisyystavoitteen merkitystä. Asetettu tavoite on kuitenkin haastava, eivätkä tähän mennessä tehdyt päätökset ole valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyjen arvioiden mukaan vielä riittäviä tämän tavoitteen saavuttamiseen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että työllisyystoimien aikataulu ei ole yhdenmukainen kestävyystiekartan pohjalla olevan velkakestävyyslaskelman kanssa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus tekee edelleen määrätietoista työtä tehokkaiden työllisyyskeinojen löytämiseksi ja käynnistää rakenteellisia uudistuksia, jotka mm. vähentävät työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia ja parantavat työn vastaanottamisen ja tekemisen kannusteita. On erityisen tärkeää, että aktiivisilla toimenpiteillä hillitään pitkäaikaistyöttömyyden ja rakenteellisen työttömyyden kasvua. Tällä hetkellä elvyttävät toimet ovat tehokasta työllisyyspolitiikkaa, minkä lisäksi työllisyyden kuntakokeilu ja työvoimapalveluiden uudistaminen antavat hyvän mahdollisuuden torjua työttömyyden pitkittymistä.

Hiilineutraali Suomi

Hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteeksi hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Talousarvioesityksessä tavoitetta edistetään yhteensä noin 2,1 mrd. eurolla, joka on lähes samaa tasoa kuin vuonna 2020 ja noin 534 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahat kohdistuvat etenkin liikenteen päästöjen vähentämiseen, mm. kehittämällä joukkoliikenteen palveluja, ympäristön tilan ja luonnon monimuotoisuuden kohentamiseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen sekä kiertotalouden edistämiseen.

Valiokunta korostaa, että tavoitteen saavuttaminen edellyttää mittavia muutoksia kulutus- ja liikumistapatottumuksiin sekä poikkihallinnollisia useille eri hallinnonaloille kuuluvia toimia, jotka ovat keskenään johdonmukaisia. Erityisen tärkeää on tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden tukeminen, jolla löydetään uusia innovatiivisia ratkaisuja mm. bio- ja kiertotalouden edistämiseen ja vähähiilisen yhteiskunnan ratkaisuihin. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että merkittävien määrärahalisäysten vaikuttavuutta ja tavoitteen saavuttamista seurataan tarkasti.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esille myös liikenteen päästöjä vähentävät rataverkon kunnostus- ja kehittämistarpeet, jotka edellyttävät mittavia lisäpanostuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Jatkossa tarvitaan ratkaisuja konkreettisista rahoitusmalleista, joilla keskeisten hankkeiden eteneminen varmistetaan. Lisäksi valiokunta korostaa EU-rahoituksen tehokasta hyödyntämistä, mikä edellyttää myös sitovia kansallisen tason investointipäätöksiä. Myös EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen varoja on hyödynnettävä laajasti päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp Yleisperustelut

Rahapelitoiminnan tuottojen kompensointi

Rahapelitoiminnan tuloutus talousarvioon on vähentynyt tuntuvasti, mikä aiheutuu pelihaittojen torjuntaan liittyvistä toimista (mm. pakollinen tunnistautuminen ja peliautomaattien määrän merkittävä väheneminen) sekä Veikkaus Oy:n markkinaosuuden supistumisesta. Lisäksi peliautomaatteja ja pelisaleja on suljettu koronavirusepidemian vuoksi. Hallituksen linjauksen mukaan tuoton aleneminen kompensoidaan talousarvioesityksessä täysimääräisesti vuoden 2019 tasoisena.

Valiokunta on tyytyväinen tähän linjaukseen ja toteaa, että talousarvioesitykseen sisältyy 347 milj. euron kompensatio järjestöille, yhteisöille ja säätiöille niiden rahoituksen turvaamiseksi. Arpajaisveron alentaminen lisää Veikkauksen tuloutusta 80 milj. eurolla, minkä lisäksi kompensatiota rahoitetaan myös kehysvaikutteisin budjettivaroin (152,2 milj. euroa) ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla hyödyntämällä lisäksi jakamattomia rahapelivoittoja (114,8 milj. euroa). Kompensointia jatketaan myös vuoden 2021 jälkeen, mutta jatkossa tuloutuksen alenemista ei ole mahdollista kompensoida täysimääräisesti budjettivaroin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että arpajaislain uudistaminen etenee ja että sitä koskeva esitys annetaan eduskunnalle suunnitellussa aikataulussa kesäkuuhun 2021 mennessä. On myös löydettävä kestävä ja tasapainoinen ratkaisu siihen, miten edunsaajien, kuten liikunnan, kulttuurin, tieteen, nuorisotoiminnan ja sote-alan järjestöjen toimintamahdollisuudet jatkossa varmistetaan. Rahapelitoiminnan tuoton käytössä on kohdentamista tarkennettava ja vaikuttavuutta parannettava.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassa sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen talousarvioprosessissa, minkä lisäksi myös valtiovarainministeriön budjetin laadintamääräykset edellyttävät sukupuolivaikutusten arviointia ministeriöiden talousarvioprosessissa.

Saadun selvityksen mukaan vuoden 2021 talousarvioesityksestä tehty seuranta osoittaa, että ministeriöiden yhteenvetotarkastelut ovat kehittyneet, mutta epäsuorasti tai tahattomasti eri sukupuoliin kohdistuvat vaikutukset jäävät kuitenkin helposti piiloon, vaikka toimet olisivat yhteiskunnallisesti merkittäviä. Myös hallinnonalakohtaisten sukupuolivaikutusten arviointien yhteismitallisuus, konkreettisuus ja mahdollisten tavoitteiden yhteys määrärahoihin vaativat edelleen kehittämistä.

Valiokunta korostaa, että sukupuolitietoisien budjetoinnin kehittäminen edellyttää sukupuolittain analysoidun tiedon saatavuuden ja käytön parantamista, menetelmien ja prosessien kehittämistä, osaamisen vahvistamista sekä johdon ja päättäjien tukea työlle.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota koronaepidemian vaikutuksiin tasa-arvoon, sillä koronan leviämisen hillintä ja elvytystoimet kohdentuvat sukupuoliin eri tavoin. Tämä aiheutuu mm. työelämän sukupuolenmukaisesta eriytymisestä, kun esim. sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on pääosin naisia.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Yleisperustelut

Valiokunta pitää tärkeänä, että koronapandemian sukupuolivaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon koronatilanteen aiheuttamia elvytys- ja muita toimenpiteitä suunniteltaessa ja rahoitettaessa. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että valtioneuvosto on käynnistämässä asiaa koskevan tutkimuksen, jonka on määrä valmistua keväällä 2022. Hankkeen tavoitteena on tehdä laaja-alainen selvitys koronakriisin terveydellisistä, taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista sukupuoliin yhteiskunnassa sekä hyvinvointivaikutuksista työpaikoilla.

Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja 40 milj. eurolla, jotka kohdistetaan mm. liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamisen parantamiseen, ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Valtiontalouden tasapaino, velka ja vastuut

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2021 on noin 65,2 mrd. euroa. Esitys on 11,7 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan lisälainanotolla. Vuoden 2021 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 138 mrd. euroa, mikä on noin 57 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että julkisen talouden ehdolliset vastuut ja erityisesti takausten huomattava kasvu muodostavat riskin julkiseen talouteen. Takausvaltuudet ovat kuluvana vuonna nousseet erityisesti osana yrityksille kohdistettuja tukitoimia. Riskejä lisää myös takausvastuiden keskittyminen tietyille toimialoille ja yrityksille. Vastuiden mittava laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja nopeuttaisi entisestään velkasuhteen kasvua.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi esitetään 251,236 milj. euroa, joka on 13,756 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Edustustoverkosto

Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Suomen ulkomaanedustustot ovat olleet globaalin koronapandemian takia suuren paineen alla. Useimmissa asemamaissa koronatilanne on ollut merkittävästi Suomea vaikeampi. Tästä huolimatta edustustojen toimintakyky on säilynyt pääosin hyvänä. Vain kolme edustustoa (Bagdad, Katmandu ja Yangon) suljettiin tilanteen vuoksi tilapäisesti kevään 2020 aikana, mutta kaikki on sittemmin avattu uudelleen.

Valiokunta korostaa, että henkilöstö on edustustoverkon tärkein voimavara, joten henkilöstön jaksamista on seurattava säännöllisesti myös koronakriisin aikana ja siihen on kohdennettava tarvittaessa tukitoimia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan edustustojen henkilöstöä kuormittavat mm. asemapaikkojen liikkumisrajoitukset ja matkustuskiellot sekä yleinen työmäärän lisääntyminen. Merkittävä haaste edustustojen varautumisessa on myös paikallisesti hankittavat terveyspalvelut ja lääketieteellisen evakuoinnin varmistaminen.

Edustustojen turvallisuuden vaatimista resursseista on välttämätöntä huolehtia kaikissa olosuhteissa. Koronapandemia on lisännyt yleistä epävakautta, ja sen myötä sekä perinteiset että kyberturvallisuuteen liittyvät uhat ovat kasvaneet. Tilannetta ovat hankaloittaneet mm. paikan päällä tehtävien tietojärjestelmien ja laitteiden asennusten viivästyminen. Toimivat etäyhteydet ja etähallinta ovatkin osoittautuneet edustustojen tukemisen kannalta hyviksi ratkaisuuksi, joiden kehittämistä on tärkeä jatkaa. Näin ollen on hyvä, että hallitus täydensi esitystään ja lisäsi tietoturvaratkaisujen kehittämiseen 1,4 milj. euroa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitusohjelman mukaisesti vaalikauden aikana edustustoverkkoa vahvistetaan neljällä uudella edustustolla (2020—2022). Tämän lisäksi ulkoministeriö on esittänyt kahden uuden edustuston perustamista. Suomen edustustoverkkoa on viimeisen 15 vuoden aikana jouduttu säästösyistä supistamaan tasolle, mikä ei enää vastaa Suomen tarpeisiin nopeasti muuttuvassa ympäristössä. Vuoden 2020 aikana avattiin uudelleen Suomen suurlähetystö Manilassa, Filippiineillä, ja talousarvioesitys sisältää määrärahat kolmen uuden edustuston

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 24

avaamiseen, joiden sijainnista päätetään myöhemmin. Hallitusohjelmassa mainittuja uusia kohteita ovat erityisesti Afrikka sekä Etelä- ja Kaakkois-Aasia.

Valiokunta pitää hyvänä, että valinnassa painotetaan myös sijainnilla tavoiteltavia kaupallisia hyötyjä Suomelle. Lisäksi on tarpeellista harkita Suomen taloudelle ja viennille potentiaalisilla alueilla jo olemassa olevien lähetystöjen laajentamista sekä mahdollisuuksia aloittaa toiminta uusilla kevyen mallin edustustoilla. Tärkeää on myös edelleen selvittää yhteistyön mahdollisuudet Pohjoismaiden, EU-maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa.

Valiokunta kiinnittää lisäksi tässä yhteydessä huomiota Suomen puheenjohtajuuteen Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuonna 2021 ja korostaa riittävän resursoinnin merkitystä puheenjohtajuuskauden tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Vienninedistäminen

Valiokunta pitää tärkeänä, että esitys tukee edustustojen kautta tehtävää työtä Suomen viennin edistämiseksi ja suomalaisten yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ulkomailla talouskasvun ja työllisyyden parantamiseksi. Kertaluonteisesti momentille esitetään mm. 1,0 milj. euron lisäystä elintarvikeviennin edistämiseen.

Talousarvioesitys vahvistaa myös Team Finland -toimijoiden yhteistyötä Team Finland -strategian ja viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelman linjausten mukaisesti. Vientiverkoston (ulkoministeriö, Business Finland, Finnvera ja ELY/TE-keskukset) keskeinen ajatus on auttaa suomalaisyrityksiä maakunnista maailmalle ja välittää tietoa maakuntiin yritysten tarpeisiin.

Valiokunta pitää lisäksi hyvinä ulkoministeriön johdolla tehtäviä toimenpiteitä koota aiempaa suurempia yritysten yhteisiä vientikokonaisuuksia, joilla voidaan vastata maailmalla tarjolla oleviin laajoihin hankkeisiin. Tarpeen on paikata myös koronapandemian aiheuttamaa aukkoa vienninedistämismatkoissa varautumalla virtuaaliseen vienninedistämiseen, johon myönnettiin 2 milj. euroa vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa.

Muuta

Myönteistä on, että ulkoasiainhallinnossa jatketaan maahantuloasioiden sujuvoittamista vuonna 2021 ja painotetaan työperäisen maahanmuuton pullonkaulojen purkamista sekä viisumijärjestelmän kehittämistä.

Syytä on myös nostaa esiin, että ulkoministeriön hallinnonalan tulojen arvioidaan olevan yli 37 milj. euroa vähemmän kuin vuodelle 2020 alun perin arvioitu määrä, mikä aiheutuu mm. viisumien käsittelymaksujen määrän vähentymisestä. Koronakriisin pitkittyessä on otettava huomioon, että viisumitulot todennäköisesti tulevat olemaan jopa esitettyä alhaisemmalla tasolla.

Valiokunta korostaa lisäksi, että ulkoasiainhallinnon vahvistamisessa (sekä edustustoverkko että vienninedistäminen) tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää myös muuta kuin talousarvion rahoitusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 24

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan vuonna 2021 olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,245 mrd. euroa, joka vastaa noin 0,52 prosenttia bruttokansantulosta. Summa on 215 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Kokonaismäärä koostuu valtionhallinnossa kehitysyhteistyöksi raportoitavista menoista, joista suurimpia ovat ulkoministeriön lisäksi valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön pääluokista maksettavat menoerät.

Valiokunta pitää esitettyä korotusta tarpeellisena, ja on hyvä, että hallituksen pitkän aikavälin tavoitteena on edelleen kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteen mukaisesti 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Suomi on vastuullinen globaalitoimija, ja on myönteistä, että hallitus on ryhtynyt toimiin aikataulutetun tiekartan valmistelemiseksi tavoitteeseen pääsemiseksi. Valmistelussa on tärkeää huomioida parlamentaarinen näkökulma jatkuvuuden varmistamiseksi yli vaalikausien.

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään 760,859 milj. euroa, joka on 75,323 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Lisäksi esitetään 671,2 milj. euroa sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2021 jälkeiselle ajalle. Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö perustuvat kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanoon.

Valiokunta pitää Suomen kehitysyhteistyön temaattisia painopistealueita tärkeinä ja painottaa naisten ja tyttöjen oikeuksien (erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveys) ja aseman parantamista. Tärkeää on kuitenkin myös panostaa kehitysmaiden talouteen ja työpaikkojen luomiseen, ottaen huomioon innovaatiot sekä naisten roolin taloudessa ja naisyrityksiäisyyden, ja koulutukseen, toimivaan yhteiskuntaan, demokratiaan ja verojärjestelmien kehittämiseen sekä ilmastomuutoksen torjuntaan ja luonnonvaroihin.

Suurin osa varsinaisen kehitysyhteistyön rahoituksesta ohjataan monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön (240,8 milj. euroa), maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön (189,7 milj. euroa), humanitaariseen apuun (85 milj. euroa), kansalaisjärjestöjen tukeen (79,7 milj. euroa) ja Euroopan kehitysrahastoon (75,5 milj. euroa). Alueellinen painotus Afrikkaan on valiokunnan mielestä oikea.

Valiokunta pitää hyvänä, että Suomi varautuu myös kehitysyhteistyön kautta koronapandemian jälkihoitoon, ja vallitsevassa tilanteessa on tarpeellista vastata akuutteihin kriiseihin nostamalla humanitaarisen avun tasoa 12,5 milj. eurolla. Koronapandemian vaikutukset ovat köyhimmässä maissa mittavat. Esimerkiksi miljoonat siirtotyöläiset ovat palanneet kotiseudulleen, ja ulkomailta Afrikkaan suuntautuneiden rahalähetysten arvioidaan laskevan yli 20 prosenttia. Kehityksessä kyse on terveyskriisin ohella laajasta ja merkittävästä sosioekonomisesta kriisistä, jolla voi olla merkitystä maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen.

Koronakriisin myötä maailman äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat kääntymässä kasvuun ja monet kehitysyhteistyövaroin saavutetut positiiviset tulokset ovat vaarassa. Myös Suomen kehitys-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 24

yhteistyöllä on siten erittäin tärkeää auttaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä ja ohjata vähintään 0,2 prosenttia bruttokansantulosta LDC-maille kansainvälisten sitoumusten mukaisesti. Vuonna 2021 tämä osuus nousee 0,18 prosenttiin BKT:stä.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä myös kansalaisjärjestöjen monipuolista ja laaja-alaista osaamista ja pitää hyvänä, että niiden tukea esitetään korotettavaksi (4 milj. eurolla), vaikka tuki (79,7 milj. euroa) onkin edelleen alemmalla tasolla kuin vuonna 2015. Ulkoministeriön tilaamien riippumattomien kokonaisarviointien mukaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on tehokasta ja tuloksellista ja se tavoittaa erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset ruohonjuuritasolla.

Valiokunta toteaa, että käsiteltävän momentin rahoitus on laaja, ja pitää välttämättömänä, että eduskunnalle päätöksenteon pohjaksi esitettävä tieto on riittävän yksityiskohtaista. Valiokunta kaipaakin momenttien välistä yhteismitallisuutta eikä pidä hyvänä kehityksenä, että talousarviossa useiden määrärahoiltaan suurten momenttien sisällöt ovat kaventuneet viime vuosina.

Jatkossa on syytä avata tarkemmin mm. kansainvälisten järjestöjen ja suurimpien kahdenvälisten kohteiden rahoitusta. Myös rahoituksen jakautumista temaattisiin painopisteisiin tulee kehittää mahdollisuuksien mukaan, vaikka vaikeutena onkin rahoituksen jakautuminen yhtä aikaa useampaan tarkoitukseen. Lisäksi ilmastorahoituksen tavoitteita ja kriteerejä on selkeytettävä, jotta laadullinen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi mahdollistuu nykyistä avoimemmin.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeen kohdistuen globaalikasvatukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 761 059 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(3. kohta kuten HE 227/2020 vp)

(4.—7. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(3.—6. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	240 812 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö ^a	189 687 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	75 500 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	55 320 000
5.	Humanitaarinen apu	85 000 000

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 24

6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 440 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 050 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle	79 850 000
9.	Korkotuki-instrumentti	28 400 000
Yhteensä		761 059 000

- a. Sisältää ministeriön ja Euroopan komission välisten yhteistoimintahankkeiden menoja yhteensä 1 881 000 euroa ja ministeriön ja Finnfundin erityisriskirahoituksen tappioiden korvaamiseen 2 000 000 euroa.

Valtuus

(1. kappale kuten HE 146/2020 vp)

(2. kappale kuten HE 227/2020 vp)

67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää tärkeänä momentille esitettävää 3,0 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2020 tasoa. Määrärahalla saa tukea demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistäviä toimijoita, kuten esim. Demo Finlandia.

Valiokunta korostaa, että demokratia tarvitsee tukea ja pitää huolestuttavana, että enemmistö maailman väestöstä elää ei-demokraattisissa valtioissa, joissa rajataan kansalais- ja poliittisia oikeuksia, vaikeutetaan oikeusvaltion toimintaa ja keskitetään valtaa vahvoille johtajille. Demokratiatuella voidaan edistää yhteiskunnallista vakautta, pitkäjänteistä rauhan rakentamista sekä eriarvoisuuden vähentämistä tukemalla politiikassa aliedustettujen ryhmien osallistumista päätöksentekoon.

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 10 milj. euron määrärahaa uusien osakkeiden merkitsemiseen. Vuonna 2020 pääomitukseseen myönnettiin yhteensä 60 milj. euroa (TA ja VII LTA). Finnfundin toiminnan perustana on, että siihen kohdistetut valtion varat eivät kulu vaan lisääntyvät, kun varoja kierätetään uudestaan kehitysvaikutuksia tuottaviin investointeihin. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että sijoitusportfolio on kasvanut viime vuosina ja riskit ovat lisääntyneet myös koronapandemian myötä.

Pääomituksen lisäksi finanssisijoitusmomentilta (mom. 24.30.89) myönnetyt lainat ovat olleet keskeinen instrumentti, joiden avulla Finnfund on voinut tarjota pitkäaikaista rahoitusta ja mobilisoida sijoituksia esimerkiksi tasa-arvoa, uusiutuvan energian käyttöä ja kestävä kehitystä edistäviin hankkeisiin. Vuonna 2019 se teki sijoituspäätöksiä yhteensä 237 milj. euron edestä.

Valiokunta korostaa, että kehityspoliittisten tavoitteiden tulee ohjata kaikkea Finnfundin toimintaa. Ulkoministeriön kehityspoliittinen osasto asettaa toiminnalle vuosittaiset omistaja- ja kehi-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 24

tyspoliittiset tavoitteet omistajaohjausmuistiossa, ja toimintaa arvioidaan sekä ministeriön että EU:n taholta. Lisäksi on myönteistä, että Finnfund on uudistanut vastuullisuuspolitiikkansa ja jakaa vastuullisuusverkostossa parhaita käytäntöjä kansalaisjärjestöjen, valtionhallinnon, yritysten ja muiden alan keskeisten toimijoiden kanssa.

Valiokunta pitää Finnfundin tekemää kehitysyhteistyötä tarpeellisena, ja omistajaohjauksen linjausten mukaisesti on myös perusteltua, että rahoituksella pyritään kehitysvaikutusten saavuttamisen ohella avaamaan mahdollisuuksia suomalaisille toimijoille. Suomesta löytyy merkittävää osaamista kestävän kehityksen tavoitteiden edistämässä, mm. koulutus-, energia-, kiertotalous- ja tietoliikennesektoreilla.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 129,7 milj. euroa, jota saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainoihin osana Suomen kehitysyhteistyötä. Määräraha on tarkoitus käyttää vastuullisiin ja vaikuttaviin kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palautemaodote. Määräraha on siis kehityksen ulkopuolinen, kuten myös edellinen momentti (24.30.88).

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää julkisten toimien lisäksi mittavia yksityisiä investointeja kehittyvien maiden ilmastotoimiin, tasa-arvon edistämiseen ja työpaikkojen luomiseen. Globaalien kehityshaasteiden ratkaiseminen rajallisilla resursseilla vaatii, että sijoituskohteet pystyvät tuottamaan kehitysvaikutuksia myös sijoituksen päätyttyä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että koronakriisin myötä kehitysmaihin jo luotu yritys-kapasiteetti uhkaa tuhoutua, sillä kehitysmailla ei ole varaa yritystukipaketteihin teollisuusmaiden tapaan. Tällaisessa tilanteessa kehitysrahoittajien rooli korostuu, jotta elinkelpoiset yritykset pystytään pelastamaan ja helpottamaan kohdemaiden selviytymistä kriisistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 25

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentin määrärahasta myönnetään avustuksia mm. rauhantyön järjestöille ja Ihmisoikeusliitolle.

Valiokunta toteaa, että rauhantyön, ihmisoikeuksien ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen avustukset ovat olleet vuosien ajan ennallaan tai osin vähentyneet, minkä lisäksi tukimuodot ovat pirstaleiset ja myöntökriteerit osin erilaisia myöntäjätahosta riippuen. Tämä heikentää järjestötyön vaikuttavuutta ja kaventaa järjestöjen toimintamahdollisuuksia.

Valiokunta katsoo, että järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi tulee laatia selvitys rauhantyön ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan kentällä toimivien kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksistä ja laatia sen pohjalta selkeä kehittämisohjelma. Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan järjestöille jaettavien avustusten sekä valtionapujen käytäntöjä eri hallinnonaloilla selvitetään ja soveltuvin osin yhdenmukaistetaan.

Valiokunta nostaa esille myös Pakolaisneuvonta ry:n rahoituksen ja sen kehittämistarpeet. Järjestön rahoitus on perustunut pitkälti julkisen oikeusavun kautta maksettuihin oikeusapupalkkioihin, mutta lainsäädäntöön tehtyjen muutosten jälkeen toimeksiannot ja julkisen oikeusavun kautta maksetut palkkiot ovat vähentyneet tuntuvasti. Tämän vuoksi järjestön toimintaa on jouduttu supistamaan.

Valiokunta lisää momentille 900 000 euroa, josta osoitetaan

- 200 000 euroa rauhantyön järjestöjen toimintaan
- 100 000 euroa Ihmisoikeusliitto ry:n toimintaan
- 300 000 euroa Pakolaisneuvonta ry:n toimintaan ja
- 300 000 euroa Rikosuhripäivystykselle ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville järjestöille naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 188 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 146/2020 vp)

3) avustuksiin Pakolaisneuvonta ry:lle (Uusi)

(4.—8. kohta kuten 3.—7. kohta HE 146/2020 vp)

(3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 25

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	5 725
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 943
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	4 520
Yhteensä	14 188

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Tuomioistuinten määrärahat nousevat kuluvaan vuoteen verrattuna runsaat 31 milj. euroa, josta 2,7 milj. euroa on pysyvää lisärahoitusta oikeudenkäyntien sujuvoittamiseksi. Määräaikaista lisäresursseja osoitetaan myös mm. sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen liittyvään työmäärän kasvuun (5,1 milj. euroa), koronaviruspandemiaan liittyvään ruuhkan purkamiseen (2,5 milj. euroa), näytön keskittämiseen kärjäoikeuksiin (0,5 milj. euroa) sekä turvapaikka-asoiden käsittelyyn (4,6 milj. euroa). Valiokunta on myös tyytyväinen Vaasan hovioikeudelle ehdotettuun 1,7 milj. euron lisärahoitukseen, joka on tarkoitettu vesi- ja ympäristöasioihin liittyvän ruuhkan purkamiseen.

Koronavirustilanne on vaikuttanut tuntuvasti tuomioistuinten toimintaan, sillä mm. monien suullista käsittelyä vaativien asioiden käsittely on keskeytynyt. Saadun selvityksen mukaan kärjäoikeuksissa oli 11.10.2020 noin 3 600 koronan vuoksi keskeytettyä ja edelleen vireillä ollutta rikosasiaa ja 800 siviiliasiaa. Hallitus on julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päättänyt, että viranomaisille korvataan koronavirustilanteen hoidosta syntyneet tavanomaisesta poikkeavat kustannukset toteutunutta vastaavasti. Tuomioistuinten resursseja onkin jo lisätty, ja niiden tarve on otettava huomioon myös vuoden 2021 lisätalousarvioissa.

Vaikka tuomioistuinten rahoitusta on pystytty parantamaan, valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esille vakava huoli rahoituksen pitkään jatkuneesta niukkuudesta ja tuomioistuinten tehtävien ja resurssien jatkuvasta epätasapainosta. Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee laajoja ja yhä vaikeampia juttukokonaisuuksia ja oikeudellisia kysymyksiä, mikä lisää työmäärää, vaikka varsinaista työmäärää lisääviä lainsäädäntöuudistuksia ei olisikaan. Lisäksi määrärahoja on viime vuosina leikattu, vaikka niihin ei ole liittynyt sellaisia lainsäädäntömuutoksia, joilla olisi ollut konkreettisia säästövaikutuksia. Tuomioistuimille osoitetut lisämäärärahat ovat lähinnä kompensoineet mm. säästöistä, ja asiamäärän kasvusta johtuvia resurssitarpeita ja toimintaa on jouduttu rahoittamaan myös siirtyvillä määrärahoilla. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että käsittelyaikojen lyhentämiseen esitetty 2,7 milj. euron määräraha on käytännössä laskennallinen lisäys, joka ei paranna mahdollisuuksia käsittelyaikojen lyhentämiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen tuomioistuimet toimivat myös eurooppalaisittain vertailtuna vähäisin resurssein, minkä lisäksi huomiota on kiinnitetty siihen, että Suomessa on kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen paljon määräaikaista tuomareita ja esittelijöitä. Tämän on katsottu vaarantavan tuomioistuinten rakenteellista riippumattomuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 25

Valiokunta kiinnittää huomiota myös henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin. Tuomioistuimissa on erittäin motivoitunut ja vastuuntuntoinen henkilöstö, joka työskentelee varsin yleisesti ja osin myös jatkuvasti yli laskennallisen säännöllisen työaikansa. Valiokunnan mielestä on perusteltua selvittää lainkäyttöhenkilöstön työaikaa ja työhyvinvointia kattavalla kaikkiin tuomioistuimiin ulottuvalla selvityksellä. Näin saataisiin ajantasainen kuva työn kuormittavuudesta, työhyvinvoinnista ja resurssien riittävyydestä. Lakivaliokunnan lausuntoon (LaVL 8/2020 vp) viitaten valiokunta pitää myös perusteltuna sen selvittämistä, kuinka paljon oikeusministeriön hallinnonalan eri toimijat tarvitsisivat määrärahoja, jotta oikeusvaltion toiminnan ja oikeudenhoidon rahoitus olisi riittävää ja kestäväällä pohjalla.

Valiokunta korostaa tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen riittävyyttä, sillä mahdollisuudet toimintatapojen muuttamiseen ovat vähäiset, koska tuomioistuinten tehtävät ja menettelyt ovat lakisidonnaisia ja perustuvat merkittävilta osin kansainvälisiin velvoitteisiin. Valiokunta painottaa toimivan oikeusjärjestelmän ja oikeudenhoidon keskeistä merkitystä eräänä demokratian peruspilarina, jonka resursoinnista on kaikissa tilanteissa huolehdittava.

Toiminnan tehostamiseksi on huolehdittava myös tietojärjestelmien kehittämisestä ja erityisesti pitkään vireillä olleen tuomioistuinlaitoksen ja syyttäjien yhteisen AIPA-hankkeen loppuun saattamisesta. Työn kuormittavuuden vuoksi on varmistuttava siitä, että tietojärjestelmä tehostaa työtä, tuottaa aitoja kustannushyötyjä ja toimii moitteettomasti erilaisissa toimintaympäristöissä.

Valiokunta katsoo, että toimintansa 1.1.2020 aloittaneen Tuomioistuinviraston rahoituksen läpinäkyvyyttä on syytä parantaa. Tällä hetkellä sen toiminta rahoitetaan momentilta 25.10.03, mutta momentin päätös- tai selvitysosasta ei ilmene, miten viraston toimintaa resursoidaan.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää hyvänä, että talous- ja velkaneuvontaan osoitetaan 730 000 euron lisäys, sillä talous- ja velkaneuvonnan tarpeen arvioidaan kasvavan. Kun vuonna 2019 käsiteltiin noin 16 000 asiaa, niiden määrän arvioidaan olevan vuonna 2021 noin 22 000. Koronaepidemiasta aiheutuvat talousvaikeudet saattavat edelleen lisätä talous- ja velkaneuvonnan tarvetta.

Valiokunta pitää myös hyvänä 1,9 milj. euron lisäystä, jolla varaudutaan väestön ikääntymisestä aiheutuvaan yleisen edunvalvonnan tarpeen kasvuun.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on noin 5,5 milj. euroa kuluvaan vuoteen enemmän, millä lisätään mm. harmaan talouden torjuntaa (225 000 euroa), varmistetaan ulosottoverkon säilyttäminen nykyisellään (400 000 euroa) ja tehostetaan velallisten neuvontaa (500 000 euroa). Myös koronaviruspandemiasta aiheutuva asiamäärien kasvu on otettu huomioon (970 000 euroa).

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 25

Pitkään valmisteilla ollut ulosoton rakenneuudistus astui voimaan 1.12.2020. Sen tavoitteena on oikeusturvaa vaarantamatta kehittää organisaatiota, lainsäädäntöä, tietotekniikkaa, ulosottomenettelyä ja tarvittavaa henkilöstörakennetta tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamiseksi. Uudistuksen voimaantullessa valtakunnanvoudinvirastosta ja 22 paikallisesta ulosottovirastosta muodostettiin yksi valtakunnallinen virasto, Ulosottolaitos. Rakenneuudistuksen vuoksi Ulosottolaitoksen määrärahat vähenevät kehyskaudella noin 3 milj. euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen toimeenpanoa ja resurssitarpeita seurataan. Myös koronavirusepidemiasta aiheutuviin asiamäärien kasvuun on edelleen varauduttava.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille on tehty 2,5 milj. euron pysyvä tasokorotus, minkä lisäksi kertaluonteisia lisäresursseja on osoitettu myös mm. AIPA-hankkeen etenemiseen (1,1 milj. euroa) ja sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen (1,5 milj. euroa).

Saadun selvityksen mukaan pysyvä määrärahalisäys helpottaa Syyttäjälaitoksen toimintaa, mutta ei vielä täysin tasapainota taloutta; tähän tarvittaisiin vielä 3 milj. euron lisämääräraha. Käsiteltävien asioiden määrän arvioidaan kasvavan vuonna 2020 noin 5 000 asialla vuoteen 2019 verrattuna, minkä lisäksi asioiden laatu on yhä vaativampaa. Myös koronaepidemia on jo vaikuttanut Syyttäjälaitoksen toimintaan, ja sen arvioidaan lisäävän asioita ensi vuoden aikana, kun siirrettyjen asioiden käsittely jatkuu tuomioistuimissa.

Valiokunta pitää hyvänä, että talousarviota täydentävässä esityksessä oikeusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,79 milj. euron lisäys rikosasioiden käsittelyketjun voimavarojen vahvistamiseen. Koko rikosketjun toimivuuden kannalta on tärkeää, että voimavaroja suunnataan riittävässä ja oikeassa suhteessa kaikille rikosketjun toimijoille.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on noin 234 milj. euroa, joka on runsaat 15 milj. euroa kuluva vuoden varsinainen talousarviota enemmän. Lisäresursseja osoitetaan mm. sakon muuntorangaistuksen uudistamiseen (2,2 milj. euroa), vankiloiden turvallisuuden parantamiseen (3,2 milj. euroa), Hämeenlinnan uuden naisvankilan kuluihin (1,9 milj. euroa) sekä koronaepidemiasta johtuvaan rangaistusten täytäntöönpanoruuhkaan (1,6 milj. euroa).

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että laitoksen taloudellinen tilanne on tiukka mutta hallinnassa, ja ensi vuoden toiminta ja henkilöstömäärä voidaan suunnitella kuluva vuoden tasolle. Koronaepidemian vuoksi mm. lyhyiden vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloit-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 25

tamista rajoitettiin keväällä, minkä vuoksi vankiluvun arvioidaan olevan ensi vuonna normaalia suurempi.

Vaikka toiminta voidaan säilyttää kuluvan vuoden tasolla, Rikosseuraamuslaitoksen taloudelliset voimavarat ja henkilöstöresurssit ovat saadun selvityksen mukaan riittämättömät toiminnan laajuuteen ja rakenteisiin nähden. Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT) kiinnitti huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään syyskuussa 2020 tekemänsä tarkastuskäynnin yhteydessä. Lisäksi komitea kiinnitti huomiota kouluttamattoman ja epäpätevän valvontahenkilökunnan suureen määrään ja siitä aiheutuviin riskeihin. Henkilöstöresurssien niukkuuden vuoksi vangeille ei myöskään kyetä järjestämään riittävästi toimintaa ja läsnä olevaa valvontaa. Henkilöstö joutuu myös työskentelemään usein yksin, mikä on ongelmallista työturvallisuuden näkökulmasta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstövajaus johtuu pääosin vuosina 2006—2016 toteutetusta talouden tuottavuusohjelmasta, jolloin Rikosseuraamuslaitos joutui vähentämään henkilöstöään yli 500 henkilötyövuodella kykenemättä samalla sopeuttamaan laitusrakenteitaan. Lisäksi ICT-hankkeiden ja uusien vankiloiden käyttöönottojen alkuperäisiä arvioita suuremmat kustannukset ovat vaikuttaneet Rikosseuraamuslaitoksen taloudelliseen tilanteeseen.

Tilanne on huolestuttava, ja siksi rikosseuraamusalan resursointia on tarpeen arvioida ja ryhtyä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että Rikosseuraamuslaitos selviää asianmukaisesti niin turvallisuuteen kuin vangeille järjestettävään toimintaan liittyvistä velvoitteistaan. Tämä edellyttää myös koulutetun valvontahenkilökunnan lisäämistä.

Valiokunta nostaa esille myös sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta rahoitettavan vankiterveydenhuollon resurssien riittävyyden (33.01.06) ja pitää tärkeänä, että hoidon laatua ja potilasturvallisuutta kehitetään edelleen niin, että se vastaa olosuhteiden rajoitukset huomioon ottaen mahdollisimman hyvin julkisen terveydenhuollon palveluita.

Tupakointikieltoa koskevan hallituksen esityksen käsittely ja määrärahatarve. Budjettilakiesityksenä annetun vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamista koskevan esityksen (HE 165/2020 vp) käsittely on edelleen eduskunnassa kesken, koska perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 40/2020 vp) mukaiset valtiosääntöoikeudelliset huomautukset edellyttävät esitykseen huomattavia muutoksia. Näin mittavien muutosten tekeminen ei ole ollut tiukan budjettilakiaikataulun puitteissa mahdollista, vaan asian käsittelyä jatketaan vuoden 2021 valtiopäivillä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Rikosseuraamuslaitoksen määrärahatarve arvioidaan ja otetaan huomioon talousarviossa sekä määrärahakehyksissä sen jälkeen, kun eduskunta on käsitellyt em. hallituksen esityksen. Oikeusministeriön arvion mukaan tupakoinnin järjestäminen ja valvonta ulkoilujen yhteydessä voidaan toteuttaa 2 milj. euron rahoituksella, minkä lisäksi tarvitaan tupakoinnin lopettamisen tukitoimiin tarvittava rahoitus.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 25

50. Vaalimenot

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentin määrärahaa voi käyttää mm. vaaleihin liittyvään tiedottamiseen, mutta momentin päätösosassa ei ole erikseen mainintaa siitä, että määrärahaa voisi käyttää tiedottamiseen liittyvien palkkausmenojen maksamiseen.

Koronaepidemiatilanteen vuoksi kevään 2021 kuntavaaleissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten kansalaiset voivat äänestää turvallisesti. Tämä edellyttää äänestysturvallisuuden selkeää huomioon ottamista vaalitietokampanjassa, jatkuvaa valmiutta reagoida mahdollisesti nopeasti muuttuvaan tautitilanteeseen sekä vaihtoehtoisten suunnitelmien laatimista. Vaaliviestintää tulee siksi tehostaa ja lisätä momentin päätösosaan maininta, että määrärahaa saa käyttää myös viestintään liittyviin palkkausmenoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 227/2020 vp)

(2. kappaleen 1. ja 2. kohta kuten HE 146/2020 vp)

3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin vaaleihin liittyvän tiedottamisen edistämiseksi. (Uusi)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 26

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 1,576 mrd. euroa, joka on lähes 48 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa ja 79,5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta toteaa, että kuluvalle hallituskaudella on tehty huomattavia lisäyksiä sisäisen turvallisuuden resurssihin, ja pitää kehitystä oikeasuuntaisena. Myös Senaatti-kiinteistöjen investointitasoa on nostettu 480 milj. euroon, mikä mahdollistaa hallinnonalan kiireellisten toimitilahankkeiden toteuttamisen. Toimitilojen korjaamisen aiheuttama vuokrakustannusten kasvu on perustellusti linjattu otettavaksi täysimääräisesti huomioon virastojen toimintamenoissa.

Valiokunta on ollut huolissaan hallinnonalan kasvavista ICT-menoista ja toteaa, että siihen on edelleen syytä kiinnittää huomiota. Myönteistä on kuitenkin, että käyttöön on otettu mm. hankkeiden vaikuttavuusarviointiprosessi, jossa jo hankkeen asettamisvaiheessa kiinnitetään huomioita myös järjestelmän elinkaaren aikaisiin kustannuksiin.

Valiokunta painottaa, että kaikkien sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssit on turvattava pitkäjänteisesti yli hallituskausien. Tätä arviointia on tehtävä jo seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022—2025 sekä tulevassa sisäisen turvallisuuden selonteossa. Samalla on kuitenkin välttämätöntä, että toimijat etsivät myös uusia, tehokkaampia ja tuottavampia toimintamalleja sopeutuakseen muuttuvaan yhteiskuntaan.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 798,761 milj. euroa, joka on noin 35,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi osa vuodelle 2020 lisätalousarvioiden kautta myönnetyistä lähes 40 milj. euron rahoituksesta on edelleen käytettävissä.

Kehyspäättöksen mukaisesti vuodelle 2021 esitetään 10 milj. euron lisäys poliisin operatiivisen toimintakyvyn turvaamiseen. Samaan tarkoitukseen myönnettiin vastaava summa vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa. Lisäykset käytetään ajoneuvoinvestointien korjausvelan pysäyttämiseen sekä muihin operatiivista suorituskykyä turvaaviin investointeihin. Lisäksi kehyspäättöksen mukaisesti esitetään 0,465 milj. euron korotusta harmaan talouden torjunnan laajentamiseen ja vauhdittamiseen. Myös tähän tarkoitukseen myönnettiin lisärahoitusta (0,185 milj. euroa) vuoden 2020 lisätalousarviossa (VII).

Talousarvioesitykseen sisältyy kehyksen ylittävänä esityksenä poliisin resurssien vahvistaminen 4,1 milj. eurolla. Lisäys on tarkoitus kohdentaa erityisesti ihmiskauppa-, talousrikos- ja verkoissa tapahtuvien rikosten torjuntaan sekä valvonta- ja hälytystoimintaan erityisesti harva-alueilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 26

Valiokunnan arvio

Valiokunta toteaa, että jo myönnettyillä ja käsiteltävän talousarvioesityksen lisäyksillä kyetään valiokunnan saaman selvityksen mukaan turvaamaan poliisin resurssit ja vuonna 2021 rahoituksen tilanne on kohtuullinen. Poliisien määrää pystytään nostamaan arviolta 7 450 henkilöön, joten hallituksen asettama 7 500 henkilötyövuoden taso on mahdollista saavuttaa lähivuosina. Myönteisen kehityksen myötä poliisilla on selvästi paremmat edellytykset hoitaa sille kuuluvat lakisääteiset tehtävät.

Myös toimitila-asioissa on edistytty siten, että poliisin toimitilahankkeista (vireillä yhteensä 55 hanketta) aiheutuvat kasvavat vuokramenot on otettu huomioon viraston toimintamenoissa (3,7 milj. euron korotus vuonna 2021) sekä Senaatti-kiinteistöjen vuotuisissa investointi- ja lainanottovaltuuksissa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuonna 2021 kustannuspaineita kohdistuu kuitenkin edelleen ICT-menoihin, jotka kasvavat entisestään kehitettäessä lainsäädäntömuutosten edellyttämiä uusia sähköisiä palveluita ja järjestelmiä sekä ylläpidettäessä jo olemassa olevia järjestelmiä. Näin pystytään tehostamaan operatiivista toimintaa ja tuottavuutta. Huomioon on otettava, että operatiivisen toiminnan kustannukset eivät kuitenkaan laske, koska samanaikaisesti poliisin tehtävät ovat lisääntyneet ja monimutkaistuneet. Rikollisuus on myös raaistunut ja muuttunut suunnitelmallisemmaksi.

Valiokunta on huolissaan erityisesti alaikäisten tekemistä rikoksista. Tähän on reagoitava nopeasti mm. tehostamalla viranomaisten välistä yhteistyötä ja vahvistamalla nuorten syrjäytymistä estävän ns. Ankkuri-toiminnan resursointia sekä oma poliisi -toimintamallia. Nuorta koskevat asiat on tarkoituksenmukaista keskittää yhdelle tutkijalle, käyttää ripeitä ja monipuolisia keinoja rikoskierteen katkaisemiseksi sekä pitää yhteyttä nuoreen myös esitutkinnan jälkeen. Tällä hetkellä esimerkiksi esitutkinnan jälkeen tapahtuvaa ennaltaehkäisevää ylläpitävää työtä ei kyetä tekemään aktiivisesti.

Valiokunta korostaa muutenkin ennaltaehkäisevän toiminnan tärkeää merkitystä. Poliisin ja kansalaisten välinen kanssakäyminen ja vuorovaikutus vahvistaa luottamusta poliisiin ja yhteiskuntaan laajemminkin ja vähentää vastakkainasettelua. Esimerkiksi Helsingin poliisilaitos toteuttaa aktiivisesti lähiöissä näkyvää poliisitoimintaa ja ylläpitää vuorovaikutusta paikallisyhteisöjen kanssa. Samalla poliisin tietoisuus asuinalueiden tapahtumista kasvaa. Tärkeää on myös poliisin antama yleinen monimuotoinen informaatio mm. väkivallan, radikalisoitumisen ja vihapuheen torjumiseksi yhteiskunnassa.

Tarpeen on lisäksi kiirehtiä poliisin tilannekuvatoiminnan kehittämistä nettirikollisuudesta. Tietoverkkorikollisuuden jatkuva kasvu on poliisille mittava haaste. Varsinkin lapsiin kohdistuvat rikokset, laiton huume- ja asekauppa ja moninainen petosrikollisuus lisääntyvät verkossa kansainvälisesti. Tilannekuvan ja analyysin kehittäminen tukee poliisiyksiköiden toiminnan suuntaamista erityisen haitallisiin ja alueellisesti vaikuttaviin kohteisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 26

Tärkeää on myös edelleen huolehtia riittävästä liikenteen valvonnasta ja erityisesti raskaan liikenteen valvonnasta. On myönteistä, että tähän toimintaan voidaan käyttää vuonna 2021 hieman enemmän resursseja kuin vuonna 2020.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin eläinsuojelupoliisimallin ja pitää hyvänä, että eläinsuojelurikosten tutkintaa suorittavat asiaan perehtyneet poliisit kaikilla poliisilaitoksilla aluevastuuperiaatteen mukaisesti. Mallin valtakunnallinen käyttöönotto parantaa eläinsuojelua ja helpottaa eläinsuojeluvalvontaa.

Valiokunta pitää välttämättömänä poliisitoimen pitkäjänteistä rahoittamista ja viittaa samalla pääluokan alussa olevaan mietintöosiin. Poliisitoimen haasteena on ollut jo pitkään pysyväisluonteisten menojen kattaminen määräaikaisilla määrärahalisäyksillä. Saadut lisäykset helpottavat tilannetta väliaikaisesti, mutta ne eivät ratkaise perusrahoituksen riittämättömyyden aiheuttamia ongelmia pidemmällä aikavälillä. Toimintatapa vaikeuttaa pitkän aikavälin strategista suunnittelua, ja erityisesti harva-alueella on vaikea palkata määräaikaista poliisihenkilöstöä. Lisäksi edelleen on syytä korostaa, että uusien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon osoitetaan riittävät pysyvät resurssit.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 600 000 euroa, josta osoitetaan 200 000 euroa eläinsuojelupoliisitoiminnan vahvistamiseen, 200 000 euroa Keskusrikospoliisille tilannekuvan kehittämiseen tietoverkkorikollisuudesta ja 200 000 euroa ratsupoliisin hankintoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 799 361 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 44,553 milj. euroa, joka on noin 4,4 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta toteaa, että suojelupoliisin resursointia on vuonna 2019 voimaan tulleet siviilitiedustelulainsäädäntöön liittyen vahvistettu pysyvällä toimintamenojen 10 milj. euron lisäyksellä sekä kertaluonteisilla operatiivisen toiminnan kuluihin ja siviilitiedustelun tietojärjestelmän kustannuksiin liittyvillä määrärahalisäyksillä. Lisäykset ovat mahdollistaneet henkilöstön rekrytoimien, kouluttamista sekä siviililainsäädännön edellyttämän teknisen infrastruktuurin rakentamista. Kuluvan vuoden aikana varmistui myös suojelupoliisin uuden toimitalon rakentaminen ja valtuus uuden vuokrasopimuksen tekemiseen (IV LTA).

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä hyvänä pohjana viraston toiminnan pitkäjänteiselle kehittämiselle muuttuvassa toimintaympäristössä ja siviilitiedustelulainsäädännön vaatimukset huomioon ottaen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 26

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 271,888 milj. euroa, joka on noin 27,3 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Koronakriisin myötä Rajavartiolaitos on tehnyt vuonna 2020 suurimman sotien jälkeisen voimavarojen uudelleen kohdistuksen. Resursseja on kohdennettu ulkorajaliikenteen ja ulkorajojen valvonnasta sisärajaliikenteen valvontaan, jota normaalitilanteessa ei suoriteta. Yli kolmasosa operatiivisissa tehtävissä olevasta henkilöstöstä on siirretty sisärajoille. Samaan aikaan kaikki ulkorajaliikenteen rajanylityspaikat on pidetty auki ja valvonta maa-, meri- ja ilmarajoilla on jatkunut aiempaan tapaan, mutta niukemmin resurssein.

Vuodelle 2021 hallitus esittää kehyspäättöksen mukaisesti lisäystä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin operatiivisen suorituskyvyn turvaamiseen 10 milj. euroa ja toimitilaturvallisuuden parantamiseen 2,5 milj. euroa. Lisäyksiä esitetään myös EU:n asettamien rajaturvallisuuden lisävaatimusten täyttämiseen (2,45 milj. euroa), eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyviin joukkoihin (3,5 milj. euroa) sekä Schengen-alueen tietojärjestelmän (SIS) uudistamisen vaatimiin muutoksiin. Lisäksi esitetään lisäykset rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen (1,0 milj. euroa) sekä Rovaniemen lentoaseman ulkorajaliikenteen kasvuun (0,5 milj. euroa).

Valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä välttämättöminä ja toteaa, että ne kohentavat Rajavartiolaitoksen taloustilannetta merkittävästi. Myös Rajavartiolaitoksen kolme suurinta vuokrakiinteistön peruskorjaushanketta Immola, Ivalo ja Ontola on sisällytetty Senaatti-kiinteistöjen investointiohjelmaan. Tämä parantaa huomattavasti henkilöstön työskentelyolosuhteita kyseisissä kiinteistöissä. Lisäksi on kuitenkin toistakymmentä muuta pienempää välttämätöntä peruskorjaushanketta (lähinnä raja- ja merivartioasemia), joiden toteuttamisesta ei ole vielä päätöstä.

Talousarvioesityksessä on perustellusti huomioitu muiden toimijoiden tapaan omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa, mikä nostaa Rajavartiolaitoksen kustannuksia 2,255 milj. euroa.

Valiokunta korostaa lisäksi, että vallitsevassa turvallisuustilanteessa ei ole näköpiirissä käännettä parempaan. Rajaturvallisuus on muuttuneen turvallisuustilanteen keskiössä, mikä edellyttää Rajavartiolaitokselta riittävää henkilöstöä, kalustoa ja toimivaltuuksia sekä sisä- että ulkorajoilla. Koronakriisin jatkuminen vaikuttaa väistämättä resurssitarpeisiin, mikä tulee ottaa huomioon vuoden 2021 lisätalousarvioesityksissä, kuten on tehty kuluvanakin vuonna. Huomiota on kiinnitettävä myös eläkkeelle jäävän henkilöstön täysimääräiseen korvaamiseen.

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Valiokunta nostaa esiin ja pitää edelleen tarpeellisenä momentille vuoden 2020 lisätalousarviossa (IV ja VII) jo myönnettyjä määrärahoja ja valtuuksia. Kahden uuden ulkovartiolaivan hankintaan myönnettiin yhteensä 125 milj. euroa. Hankkeen kokonaiskustannusarvio (suunnittelu mu-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 26

kaan lukien) on 245 milj. euroa. Sopimus laivojen hankinnasta on tarkoitus tehdä vielä vuonna 2020 ja toteuttaa hanke vuosina 2020—2023. Myös maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistaminen on käynnissä. Hankkeeseen on myönnetty rahoitusta yhteensä 25 milj. euroa (mukaan lukien vuoden 2020 TA), ja sen kokonaiskustannusarvio on 50,5 milj. euroa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että Rajavartiolaitoksen kaksi valvontalentokonetta saavuttaa 30 vuoden käyttöiän vuonna 2025, ja painottaa, että koneiden korvaushankintojen suunnittelu on käynnistettävä riittävän varhaisessa vaiheessa.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää hyvänä, että talousarvioesitykseen sisältyy kehyspäättöksen mukainen 2,4 milj. euron lisäys Pelastusopiston koulutustoiminnan turvaamiseen, koulutuksen laadun kehittämiseen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamiseen. Lisäyksellä pyritään varmistamaan pelastustoimen ja hätäkeskusten riittävä ja osaava henkilöstö sekä kansalaisten kiireellinen avunsaanti.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 60,048 milj. euroa, joka on noin 2,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Hätäkeskustoiminta on erittäin henkilöstö- ja ICT-sidonnaista työtä. Valiokunta on huolissaan siitä, että toimintamenot ovat olleet kasvussa vuonna 2019 käyttöönotetun uuden hätäkeskustietojärjestelmä ERICAn myötä. Järjestelmän palvelumaksujen, ylläpidon ja käytön sekä kehitystyön kustannukset ovat nousseet aiemmin arvioidusta. Valiokunta pitää siten myönteisenä, että hallitus vielä täydensi esitystään ja lisäsi 0,5 milj. euroa ERICAn pakollisen kehittämisen menoihin. Viraston ICT-kulut ovat nousseet myös muilta osin, kuten hätäpuheluliikenteen siirryttyä turvallisuusverkko TUVEen sekä muututtua analogisesta digitaaliseksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan henkilöstön määrä on edelleen riittämätön, mikä heikentää viraston toimintakykyä ruuhka- ja häiriötilanteissa. Pitkään jatkunut vaikea henkilöstötilanne heijastuu viraston korkeina poissaoloina, jotka ovat edelleen lähes kaksinkertaiset valtionhallinnon keskiarvoon verrattuna.

Hätäkeskuslaitos on koko olemassaolonsa ajan kamppaillut koulutetun henkilöstön saatavuudesta. Myös eduskunta on lisännyt määrärahaa Pelastusopistolle hätäkeskuspäivystäjien oppilasmäärien kasvattamiseen henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi (VaVM 28/2018 vp — HE 123/2018 vp, HE 232/2018 vp). Näin ollen on hyvä, että vuoden 2021 talousarvioesitys mahdollistaa aiempaa korkeammat oppilasmäärät. Samalla on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että Hätäkeskuslaitoksen määrärahat riittävät koulutettujen henkilöiden palkkaamiseen ja henkilöstömäärän lisäämiseen vähintään eduskunnan määrittämälle 600 henkilötyövuoden minimitasolle.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 26

Valiokunta pitää välttämättömänä Hätäkeskuslaitoksen resurssien turvaamista ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtimista. Johdon on syytä puuttua kaikin mahdollisin keinoin useita vuosia jatkuneisiin korkeisiin sairauspoissaoloihin. Hätäkeskuslaitoksella on keskeinen rooli sisäisen turvallisuuden toimijana sekä kansalaisten perusturvallisuuspalveluiden tuottajana. Sen toiminnan sujuvuudella on suorat vaikutukset myös hätäkeskuspalveluita käyttävien muiden viranomaisten, kuten poliisin, pelastustoimen, sosiaali- ja terveystoimen palveluiden saatavuuteen. Valiokunta pitää hyvänä, että myös tarkastusvaliokunta on mietinnössään (TrVM 6/2020 vp — K 1/2020 vp, K 17/2020 vp) arvioinut hätäkeskuspalveluiden uudistusta.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 67,198 milj. euroa, joka on 11,985 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Talousarvioesitykseen sisältyy 8 milj. euron lisäys Maahanmuuttoviraston työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien ruuhkan purkamiseen, käsittelyaikojen nopeuttamiseen ja prosessien automaation kehittämiseen, mikä mahdollistaa 70 henkilön palkkaamisen. Lisäksi esitetään 4 milj. euron lisäystä varmistamaan poikkihallinnollisen ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän UMA:n perusylläpito ja kehittäminen suunnitelmien mukaisesti. Toiminnan edelleen kehittämiseksi ja nopeuttamiseksi on myös erittäin tärkeää, että valtionhallinnon automatisaatiota edistetään lainsäädännön keinoin.

Valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä erittäin tarpeellisina ja toteaa saamansa selvityksen perusteella, että vuonna 2021 resurssitilanne on tasapainoisempi kuin vuonna 2020. Esitetyllä rahoituksella mahdollistetaan käsittelyaikatavoitteiden noudattamista ja edistetään vanhempien hakeusten ruuhkan purkua nykyisessä hakijatilanteessa. Näin vastataan myös ylimmältä laillisuusvalvojalta saatuihin moitteisiin käsittelyaikojen ylittymisestä. Valiokunta korostaa kuitenkin samalla, että suuri osa esitetyistä lisämäärärahoista on määräaikaaisia, joten vuoden 2022 osalta resurssitilannetta on syytä tarkastella uudelleen jo kevään kehyspäätyksen yhteydessä.

Valiokunta toteaa lisäksi, että koronapandemian aikana uusien ensimmäistä kertaa turvapaikkaa hakevien määrä on ollut vähäinen. Yhteensä turvapaikkahakemuksia arvioidaan jätettävän noin 3 000 kappaletta vuonna 2020 (4 550 hakemusta vuonna 2019). Vuoden 2021 hakemusmäärän ennustaminen on sen sijaan vaikeaa, koska siihen vaikuttaa koronapandemian kehittyminen ja matkustusrajoitusten jatkuminen. Megatrendien mukaan muuttoliike kuitenkin edelleen kasvaa, ja myös työperäisen maahanmuuton edistäminen ja opiskelijoiden rekrytointi Suomeen tulevat todennäköisesti lisäämään hakijamäärää. Lokakuussa (15.10.2020) Maahanmuuttovirastossa oli käsittelyssä yhteensä 31 335 hakemusta, joista 5 728 oli työ- ja opiskeluperusteisia hakemuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että työperäisen maahanmuuton tehtäviin liittyvä yhteistyö Maahanmuuttoviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä on sujunut valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 26

Talousarvioesitykseen sisältyy lisäksi kiintiöpakolaisten määrän nosto 1 050 pakolaiseen vuonna 2021 (850 pakolaista vuonna 2020), minkä rahoittamiseen esitetään yhteensä 0,51 milj. euroa (käsitteltävä momentti 0,130 milj. euroa ja 0,380 milj. euroa mom. 26.40.21). Tämä mahdollistaa kahden uuden henkilön palkkaamisen Maahanmuuttovirastoon. Lisäksi kustannuksia aiheutuu työ- ja elinkeinoministeriön päälukkaan.

Maahanmuuttovirasto vastaa myös ihmiskaupan auttamisjärjestelmästä. Asiakasmäärän kasvun myötä talousarvioesitykseen sisältyy kolmen henkilötyövuoden lisäys (0,118 milj. euroa), jolla vahvistetaan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintakykyä ja mahdollistetaan asian-
tuntijatuen antaminen muille viranomaisille.

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 104,614 milj. euroa, joka on 12,819 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 talousarviossa.

Vastaanoton piirissä oli 6 785 turvapaikanhakijaa vuoden 2020 lokakuun alussa. Suurin syy edelleen melko korkealle määrälle on kielteisen päätöksen saaneiden valitukset hallintotuomioistuimiin, ja lisäksi osa hakijoista on myös hakenut uudestaan turvapaikkaa kielteisen päätöksen saatuaan. Määrän arvioidaan kuitenkin tasaisesti laskevan. Vastaanoton piiristä poistumisen nopeuttamiseen vaikuttaa hallintotuomioistuinten kyky ratkaista vireillä olevat asiat, kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamisen tehostuminen, vapaaehtoiseen paluuseen ohjaaminen sekä oleskeluluvan saaneiden kuntaan siirtymisen nopeus ja uusien hakijoiden määrän kehittyminen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että vastaanottotoiminnan kustannustehokkuutta seurataan ja kehitetään aktiivisesti. Majoitusvuorokauden hinta on tasaisesti alentunut vuoden 2015 jälkeen, ja vuonna 2019 se oli 49 euroa (tavoitetaso 52 euroa). Myös vastaanottokeskusten määrä on alentunut alle 40 yksikköön.

Viimeaikaisesta alenevasta kehityssuunnasta huolimatta turvapaikanhakijoiden määrän mahdolliseen kasvuun on kuitenkin varauduttava vuoden 2021 aikana. Lisäksi on huomioitava, että koronapandemian vuoksi vastaanottokeskusten täyttöastetavoitetta on laskettu 75 prosenttiin (aiemmin 90 prosenttia) riittävän väljyyden turvaamiseksi.

22. Vapaaehtoinen paluu (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 2,570 milj. euroa, joka on noin 1,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2020.

Vapaaehtoisesti kotimaahansa on palannut 155 henkilöä lokakuun alkuun 2020 mennessä. Heistä noin 30 prosenttia palasi Irakiin. Vapaaehtoisesti palanneiden määrä on kuitenkin laskenut vuodesta 2019, jolloin palanneita oli 391. Vähäistä määrää selittävät koronapandemian aiheuttaman matkustuksen pysähtyminen ja eri syistä pitkittynyt turvapaikkaprosessi. Haluttomuutta palata kotimaahan lisäävät erityisesti sosiaalisten siteiden ja elämän muodostuminen Suomeen sekä tulevaisuuden näkymien puute kotimaassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 26

Valiokunta toteaa, että vapaaehtoisen paluun houkuttelevuutta on pyritty lisäämään korottamalla tukea. Vapaaehtoista paluuta ja paluumaayhteistyötä on tuettu myös Euroopan unionin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) rahoituksella.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 27

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallinnonalalle esitetään yhteensä 4,880 mrd. euroa, joka on noin 1,708 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys johtuu pääosin ns. HX-hankkeesta, jossa Hornet-kalusto korvataan uusilla monitoimihävittäjillä (mom. 27.10.19). Hallinnonalan menojen osuus on 2,01 prosenttia BKT:sta; kansainvälisesti käytössä olevalla ns. SIPRI-vertailulla osuus nousee 2,24 prosenttiin (mukaan lasketaan myös sotilaseläkkeet, Rajavartiolaitoksen sotilaallisen maanpuolustuksen menot sekä sotilaallisen kriisinhallinnan menoja).

Valiokunta korostaa, että Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti yli vaalikausien. Vuonna 2021 Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen ovat sidoksissa vuoden 2017 puolustusselonteon (VNS 3/2017 vp) resurssikirjauksien täysimääräiseen konkretisoitumiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan haasteen tälle resurssitasapainolle muodostaa ns. JTS-miljardin tuottavuussäästö¹, jonka suuruus on lähes 4,9 milj. euroa vuonna 2021 (ml. vuoden 2020 säästöt 9,7 milj. euroa).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys on kehittynyt melko yleiseen suuntaan, erityisesti materiaalihankintojen momentti on hyvin laaja ja yleisluonteinen. Hankintojen yksityiskohtaisia hintatietoja ei voi jatkossakaan avata julkisesti vaarantamatta mahdollisuuksia edullisimpiin hankintoihin. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että eduskunnalle esitetään nykyistä yksityiskohtaisempaa tietoa päätöksenteon pohjaksi. Uuden HX-hankintamomentin perustamista vuonna 2020 ja siitä saatua informaatiota valiokunta pitää askeleena oikeaan suuntaan.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään noin 1,969 mrd. euroa, joka on noin 36,7 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Talousarvioesitys sisältää hallitusohjelmassa linjatut lisäykset henkilöstömäärään (2 milj. euroa) ja kertausharjoituksiin (0,3 milj. euroa). Lisäykset tehdään asteittain vuosina 2020—2023 siten, että henkilöstö kasvaa yhteensä 100 henkilötyövuodella (7 milj. euroa) ja kertausharjoitukset yhteensä 1 500 kertausharjoituskoulutetulla (1,5 milj. euroa). Vuonna 2021 henkilöstön määrän arvioidaan olevan 12 108 henkilötyövuotta ja kertausharjoituksissa koulutetaan yhteensä 19 300 reserviläistä.

Myönteistä on myös, että sopimussotilaiden palkkaamiseen esitetään 4,4 milj. euron lisäystä, jolla määrä nousee tarpeen kattavaan yli 400 henkilötyövuoteen (sopimus on usein 6 kk). Sopimus-

¹ Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2021—2024 päätettiin, että vuonna 2017 päätettyä valtion toimintamenojen vähennystä jatketaan vuoteen 2023 saakka.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 27

sotilasjärjestelmän avulla kouluttajamäärä pystytään pitämään 2,5:ssä koulutusjoukkuetta kohti, ja se on myös tärkeä rekrytointiväylä erilaisiin tehtäviin Puolustusvoimissa.

Henkilöstö. Valiokunta pitää esitettyjä henkilöstölisäyksiä tarpeellisina, mutta toteaa samalla, että kantahenkilökunnan riittävyys ja jaksamiseen on edelleen syytä kiinnittää huomiota. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tehdyt lisäykset eivät riitä vastaamaan Puolustusvoimien haasteisiin. On tärkeää, että henkilöstömäärän tasoa ja rahoitusta arvioidaan ja linjataan vuonna 2021 valmistuvassa uudessa puolustusselonteossa.

Varusmieskoulutus. Hallitus täydensi talousarvioesitystä esittämällä momentille 7,1 milj. euron lisäystä, joka kattaa koronaepidemian myötä käyttöön otettujen järjestelyiden aiheuttamat lisäkustannukset 6 kuukauden ajalle (noin 1,2 milj. euroa/kk). Puolustusvoimat varautuu näin jatkaamaan varusmieskoulutusta nykyisillä poikkeusjärjestelyillä. Mikäli koronavirusi jatkuu myös loppuvuoden 2021, tulee rahoitusta korottaa vuoden 2021 lisätalousarvioesityksissä.

Valiokunta pitää Puolustusvoimien koronaviruksen vastaisia toimia varusmieskoulutuksessa erittäin onnistuneina sekä koronaviruksen leviämisen estämisen että varusmiesten omasta palveluksesta tekemien loppuarvioiden perusteella. Koulutukseen osallistuu vuosittain noin 20 000 varusmiestä, joten siihen nähden tautitapausten määrä on ollut pieni. Puolustusvoimat siirtyi koronaepidemian myötä nopealla aikataululla uuteen koulutusrytmiin, jossa koulutettavat osastot ovat kukin vuorollaan neljä viikkoa palveluksessa ja kaksi viikkoa vapaalla.

Kertausharjoitukset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan reserviläiskoulutusta on koronaepidemiasta huolimatta pystytty pääsääntöisesti järjestämään suunnitellusti. Kansainvälisten harjoitusten turvallisuutta ei kuitenkaan ole täysin pystytty turvaamaan, joten niihin ei ole osallistuttu eikä niitä ole myöskään Suomessa järjestetty.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Ilmavoimien toteuttamiin lentotoimintaharjoituksiin Kauhavan lentokentällä vuonna 2021.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 969 138 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valtuus

(1. ja 2. kohta kuten HE 227/2020 vp)

(3. ja 4. kohta kuten 2. ja 3. kohta HE 146/2020 vp)

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille esitetään 783,991 milj. euroa puolustusmateriaalien hankintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 27

Valiokunta korostaa, että puolustushaarojen materiaalista valmiutta tulee kehittää tasapuolisesti, ja pitää myönteisenä, etteivät meri- ja ilmavoimien strategiset suorituskykyhankkeet valiokunnan saaman selvityksen perusteella vaaranna maavoimien tasapainoista kehittymistä. Käsiteltävältä momentilta jatketaan merivoimien Laivue 2020 -hankkeen toteuttamista, ja ilmavoimien HX-hanke on eriytetty omalle momentilleen (27.10.19).

Käsiteltävälle momentille esitetään uutta tilausvaltuutta, jolla hankitaan mm. ampumatarvikkeita, turvataan Hornet-hävittäjien elinkaarta ja kehitetään toiminnanohjausjärjestelmää. Valtuuden enimmäismäärä on 881,272 milj. euroa vuosina 2021—2028, josta vuoden 2021 osuus on 166,839 milj. euroa. Toinen uusi tilausvaltuus esitetään toimintamenoihin (mom. 27.10.01), jonka suuruus on noin 152,933 milj. euroa. Sillä on tarkoitus turvata käytettävyystavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosina 2021—2025. Valtuudet ovat valiokunnan mielestä perusteltuja. Kolmatta uutta valtuutta käsitellään momentin 27.10.19 yhteydessä.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä myös esiin suomalaisen puolustusteollisuuden keskeisen merkityksen sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamisessa ja pitää tärkeänä, että puolustusmateriaalihankinnat kohdistetaan kotimaahan aina, kun se on mahdollista. Kannattavan toiminnan ja riittävän volyymin kasvattamiseksi on myös tarpeellista, että kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytyksiä ja kansainvälistymistä edistetään talousarvioesityksen kirjauksen mukaisesti. Samoin keskeistä on tutkimuksen ja tuotekehityksen verkostoitumisen tukeminen, jotta yrityksillä on hyvät mahdollisuudet osallistua mm. Euroopan puolustusrahaston hankkeisiin.

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Talousarvioesityksen yhteydessä päätetään monitoimihävittäjien hankinnan edellyttämästä rahoituksesta vuosina 2021—2031 ilman indeksi- ja valuuttakurssimenoja. Monitoimihävittäjillä korvataan ilmavoimien Hornet-hävittäjäkalustoon perustunut ilmataistelujärjestelmän suorituskyky, ja se tulee olemaan Suomen puolustusjärjestelmän keskeinen osa aina 2060-luvun alkuun saakka.

Hankinnan rahoitus

Momentilla esitetään uutta Monitoimihävittäjien hankinta -tilausvaltuutta, jonka suuruus on 9,4 mrd. euroa. Tilausvaltuuteen sisältyy mm. monitoimihävittäjien, asejärjestelmien ja varaosien sopimukset. Valtuudesta esitetään käytettäväksi 900 milj. euroa vuonna 2021.

Hankinnan muuksi rahoitukseksi esitetään 580 milj. euroa (579 milj. euroa käsiteltävällä momentilla ja 1 milj. euroa mom. 27.10.01), joka on tarkoitettu mm. infrastruktuurin rakentamiseen, projekti- ja johtamisjärjestelmämenoihin sekä määräaikaisten henkilöstön palkkaukseen. Lisäksi vuonna 2020 hankkeeseen myönnettiin 20 milj. euroa.

Esitettävä rahoitus on siten yhteensä 10 mrd. euroa vuoden 2021 hintatasossa, joka vastaa talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausta (1.10.2019) hankkeen enimmäiskustannuksista.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Pääluokka 27

Hankinnassa käytetään niin kutsuttua kiinteähintaista kilpailutusta (Design to cost), joka edellyttää, että tarjoajat tietävät lopullista tarjousta jättäessään hankinnan kokonaisbudjetin. Rahoitus budjetoidaan kokonaisuutena, jolloin myös eduskunta tietää päätöksen yhteydessä, paljonko hankinta tulee maksamaan lukuun ottamatta indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista kertyviä kustannuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että näin meneteltäessä vältetään tilanne, johon eduskunta joutui 1990-luvulla Hornet-hankinnasta päättäessään. Tuolloin hankinta budjetoitiin eri vuosien talousarvioissa kahtena erillisenä tilausvaltuutena ja eduskunta sitoutui tosiasiallisesti koko hankintaan jo ensimmäisestä tilausvaltuudesta päättäessään. Valiokunta nostaa esiin, että käytettävän budjetointitavan seurauksena Puolustusvoimien siirtyvän erän määrä kasvaa huomattavasti, koska rahoitus on suunniteltu riittämään vuoteen 2031 saakka.

Hankinta etenee siten, että tammikuussa 2021 tarjoajille lähetetään lopulliset tarjouspyynnöt. Myös valtioneuvoston päätös monitoimihävittäjän valinnasta on tarkoitus tehdä vuonna 2021.

Käyttö- ja elinkaarikustannukset katetaan puolustusbudjetin sisältä ilman lisärahoitusta. HX-kaluston käyttöön ja ylläpitoon saa tehtyjen linjausten mukaan mennä enintään 10 prosenttia puolustusbudjetista. Vastaava osuus on käytetty myös Hornet-kaluston ylläpitoon.

Indeksien ja valuuttakurssimuutosten vaikutus. Monitoimihävittäjien hankinnassa indeksien muutoksista aiheutuvat määrärahan lisäys- ja vähennystarpeet tullaan budjetoimaan erikseen kokonaisrahoituksen päälle vuodesta 2022 alkaen. Käytännössä momentille esitetään vuosittain ennakolliset kustannustaso- ja ostovoimakorotukset, joita tarkistetaan toteutuman pohjalta seuraavan vuoden lisätalousarviossa. Myös valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen ja/tai tulojen budjetointi aloitetaan vuoden 2022 talousarviossa, mikäli tulevaan hankintasopimukseen sisältyy valuuttoja.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella pitkäaikaisissa sopimuskausissa täysin kiinteähintainen sopimus on osoittautunut epätaloudelliseksi. Jos indeksejä ei käytetä, myyjät tyypillisesti arvioivat rahanarvonmuutokseen tarvittavan hinnoittelulisän tarjouksessaan suurempana kuin indeksin mukainen korotus olisi tuottanut.

Taloudellinen riski

Hankinnan taloudellinen riski tarkoittaa sitoutumista menoihin, jotka kasvavat ennakoitua suuremmiksi. Taloudellista riskiä on pienennetty asettamalla hankinnalle 10 mrd. euron hintakatto (indeksi- ja valuuttakurssisidonnainen perushinta) sekä ylläpito- ja käyttökustannusten maksimimäärä.

Hankinnan suunnittelukehys ja määrärahavaraus on hyvin etupainotteinen. Puolustusvoimat tulee maksamaan konetyypin valinnasta riippumatta niin kutsuttuja ennakko- ja etappimaksuja (ts. maksuja, jotka maksetaan ennen varsinaisia toimituksia). Näiden maksujen takeeksi toimittajalta tullaan edellyttämään tarvittavat vakuudet.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 27

Valuuttakursseihin liittyvää riskiä suojaa pitkä ajallinen hajautus, kun maksuja tehdään vuodesta 2021 alkaen 2030-luvulle saakka. Pitkällä aikavälillä on mahdollista, että hankinta aiheuttaa sekä valuuttakurssitappiota että -voittoa.

Sopimuksiin tullaan sisällyttämään myös lausekkeet mahdollisista vahingonkorvauksista ja sopimussakosta. Nämä hankintaan liittyvät ns. tulot tuloutetaan käsiteltävälle momentille. Samalla tavalla käsitellään myös ennakkomaksujen vakuuksien realisoinnista ja ennakon koroista viivästysajalta saatuja tuloja.

Valiokunnan arvio

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella hankinnalle esitettävää rahoitusta ja valtuutta perusteltuna ja tarpeellisenä. Hornet-hävittäjäkaluston suorituskyky on korvattava täysimääräisesti talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti. Hankkeessa käytettävä kiinteähintainen kilpailutus (Design to cost) on myös saadun selvityksen perusteella tarkoituksenmukainen.

Valiokunta painottaa lisäksi monitoimihävittäjien huoltovarmuutta sekä elinkaarikustannusten tarkkaa ja realistista arviointia. Monitoimihävittäjien vaurionkorjaus- ja kaluston ylläpitokyvyn täytyy olla kotimaassa järjestelmien koko elinkaaren ajan. Hankinnassa ja siihen liittyvissä sopimuksissa tulee käyttää kaikki mahdollisuudet teolliseen yhteistyöhön.

Valiokunta pitää myös tarpeellisenä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto seuraa tarkasti hankinnan etenemistä.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 4,852 milj. euroa. Määrärahasta valtaosa käytetään Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitys ei täysin kata toteutettavan mallin mukaista rahoitusta.

Valiokunta pitää tärkeänä vapaaehtoisen maanpuolustuksen resurssien turvaamista. Vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen toiminta on tehokas keino ylläpitää korkeaa maanpuolustustahtoa ja kansallisen puolustuksen suorituskykyä. Sillä on myös vaikutusta huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 052 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 28

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 186,252 milj. euroa, joka on 20,153 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Talousarvioesitys sisältää arvonlisäverodirektiivin muutoksesta aiheutuvia lisäyksiä yhteensä 6,5 milj. euroa, josta 3,0 milj. euroa kohdistetaan ICT-menoihin ja 3,5 milj. euroa muuhun varautumiseen, kuten lisähenkilöstön palkkaamiseen. Määrärahalisäyksiä esitetään myös mm. tullausjärjestelmän valmisohjelmahankintaan (10,5 milj. euroa), rikostorjunnan toimintaedellytysten varmistamiseen (1,8 milj. euroa) ja TUVE-verkon käyttöönotosta aiheutuviin vuotuisiin menoihin (1,17 milj. euroa).

Valiokunta pitää lisäyksiä tarpeellisina ja pitää myönteisenä, että arvonlisäverodirektiivin muutoksen aiheuttama merkittävä työmäärän lisäys on huomioitu. Tarpeellista on kuitenkin seurata rahoituksen riittävyyttä, kun työmäärä ja asiakkaiden käyttäytyminen tarkentuvat, ja palata tarvittaessa asiaan vuoden 2021 lisätalousarvioesityksissä. Tuonti-ilmoitusten volyymin kasvu on pystyttävä hallitsemaan siten, ettei siitä aiheudu merkittäviä riskejä ulkomaankaupan sujuvuudelle.

Muutoksessa nykyinen kolmansien maiden maahantuonnissa kannettava pienin alv-raja (22 euroa) poistuu 1.7.2021 alkaen. Tullin ja Postin arvioiden mukaan tämä tulee lisäämään nykyistä vajaan miljoonan tuonti-ilmoituksen määrää 13—20 miljoonaan ilmoitukseen. Muutoksen keskeisenä tarkoituksena on saattaa kolmansissa maissa toimivat nettikaupat samaan verotusasemaan kuin EU-alueella sijaitsevat toimijat. Arvio tarvittavan lisähenkilöstön määrästä (yli 50 henkilöä) perustuu oletamaan, että uusien tietojärjestelmien kehittämistyössä onnistutaan automatisoimaan prosesseja ja vähentämään asiakkaiden tarvetta olla yhteydessä asiakaspalveluun.

Valiokunta nostaa myös esiin, että vuodesta 2022 alkaen on tarpeen varmistaa rahoitus tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseen ja suunnitteilla oleviin biometriikkaan, tekniseen valvontaan sekä koneoppimiseen ja poikkeavuuksien tunnistamiseen liittyviin hankkeisiin.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota Tullin korkeisiin sairauspoissaoloihin, 13 päivää/vuosi, joka on valtionhallinnon keskimääräisen tason yläpuolella. Valiokunta pitää tärkeänä, että Tullin johto käy huolellisesti läpi syyt korkeaan tasoon ja kiinnittää entistä enemmän huomiota työhyvintöihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 28

20. Palvelut valtioyhteisölle

88. Senaatti-kiinteistöt

Hallitus täydensi talousarvioesitystä (HE 227/2020 vp) poistamalla siitä hallituksen esityksen HE 31/2020 vp (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi) vaikutukset. Eduskunta käsitteli kuitenkin kyseisen esityksen alkuperäisen aikataulun mukaisesti, ja siihen liittyvät lait tulevat voimaan 1.1.2021 (PuVM 2/2020 vp — HE 31/2020 vp). Näin ollen valiokunta palauttaa momentin päätösosan kuulumaan täydentämättömän talousarvioesityksen (HE 146/2020 vp) mukaisesti. Myös momentin nime muuttuu — Senaatti-konsernin liikelaitokset.

Momentin nimi muuttuu seuraavaksi:

Senaatti-konsernin liikelaitokset

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 227/2020 vp)

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Senaatti-konsernin liikelaitoksille asetetaan seuraavat palvelu- ja toimintatavoitteet: (Uusi)

Senaatti-kiinteistöt (Uusi)

- Senaatti-kiinteistöjen tehtävänä on tuottaa tilapalveluja ja niihin välittömästi liittyviä muita palveluja tukemaan sekä asiakkaidensa että valtion rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia. (Uusi)*
- Varmistaa yhteiskuntavastuullinen toiminta huomioiden taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja sosiaaliset näkökulmat. Edistää omalta osaltaan yhteiskunnan muutosta kohti hiilineutraalisuutta. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa toimitilojen turvallisuus ja terveys käyttäjille. (Uusi)*
- Tuottaa ja ylläpitää valtion toimitiloihin liittyviä tietoja päätöksenteon ja seurannan tueksi. (Uusi)*
- Toteuttaa valtiolle tarpeettoman omaisuuden myynnit avoimin ja syrjimättömin menettelyin. (Uusi)*

Puolustuskiinteistöt (Uusi)

- Puolustuskiinteistöjen tehtävänä on tuottaa itse tai ostaa markkinoilta tilapalveluja ja niihin välittömästi liittyviä muita palveluja tukemaan Puolustusvoimien suorituskykyä kaikissa turvallisuustilanteissa annettujen valmiusvaatimusten mukaisesti. (Uusi)*
- Puolustuskiinteistöt edistää Puolustushallinnon rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia tehokkaan toimitilarakenteen aikaansaamiseksi. (Uusi)*
- Tuottaa ja ylläpitää Puolustusvoimien toimitiloihin liittyviä tietoja päätöksenteon ja seurannan tueksi. Osana Senaatti-konsernia Puolustuskiinteistöt mahdollistaa valtion toimitilakannan keskitetyn ja tehokkaan johtamisen. (Uusi)*
- Varmistaa yhteiskuntavastuullinen toiminta huomioiden järjestelmän kriisinsietokyky, huoltovarmuus ja energian omavaraisuus sekä taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja sosiaali-*

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 28

set näkökulmat. Puolustuskiinteistöt tuottaa ympäristöpalveluita koko valtiokonsernille. Puolustuskiinteistöt edistää osana Senaatti-konsernia yhteiskunnan muutosta kohti hiilineutraalisuutta. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa toimitilojen turvallisuus ja terveys käyttäjille. (Uusi)

2. Investoinnit

Senaatti-konsernin liikelaitosten investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2021 enintään 480 milj. euroa. Lisäksi Senaatti-konsernin liikelaitokset saavat tehdä sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina varainhoitovuosina enintään 550 milj. euroa. Investoinnit painottuvat rakennuskannan arvoa säilyttäviin ja sen toimintakelpoisuutta parantaviin perusparannus- ja peruskorjausinvestointeihin sekä toimitilatehokkuutta kasvattaviin investointeihin. Investointivaltuus ei sisällä maankäyttömaksuja eikä varainsiirtoveroja.

Senaatti-konsernin liikelaitokset saavat antaa vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia tytäryhtiöiden lainoista yhteensä enintään 50 milj. euron arvosta.

3. Lainanotto

Senaatti-konsernin liikelaitokset oikeutetaan ottamaan vuoden 2021 aikana toimintansa rahoittamiseksi valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa nettomääräisesti enintään 230 milj. euroa.

4. Valtuudet (Uusi)

Senaatti-kiinteistöt valtuutetaan siirtämään Puolustusvoimien ja sen toimintaan liittyvien kumppanien käytössä olevat Senaatti-kiinteistöjen omistajahallinnassa olevat kiinteistöt perustettavalle Puolustuskiinteistöt-tytärliikelaitokselle. Lisäksi Puolustuskiinteistöille siirretään Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lakatessa sen taseessa oleva valtion varallisuus yhteensä noin 25 milj. euroa. Puolustuskiinteistöille siirrettävän omaisuuden arvo on yhteensä noin 1,1 mrd. euroa. Omaisuudesta merkitään Puolustuskiinteistöjen peruspääomaan enintään 200 milj. euroa. Muu omaisuus merkitään Puolustuskiinteistöjen omaan pääomaan siten, että omaisuudesta merkitään Senaatti-kiinteistöistä lainaehdoin annetuksi pääomaksi enintään 450 milj. euroa. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen omaisuudesta osa voi siirtyä myös Senaatti-kiinteistöille. Valtioneuvosto valtuutetaan päättämään tarkemmin Puolustuskiinteistöihin siirrettävän omaisuuden yksilöinnistä ja siirron muista ehdoista sekä siirron muista ehdoista. (Uusi)

90. Kuntien tukeminen

Kuntatalouden tila. Kuntatalouden näkymät ovat poikkeuksellisen haastavat. Kuntatalouden tila on ollut vaikea jo usean vuoden ajan, ja tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous jatkoi edelleen heikkenemistään vuonna 2019, jolloin kuntatalouden toimintakate heikkeni noin 1,3 mrd. euroa ja vuosikate noin 0,3 mrd. euroa vuoteen 2018 verrattuna. Myös kuntakonsernien vuosikate heikkeni edelleen ja lainakanta kasvoi selvästi. Tämän jälkeen koronaviruspandemia ja sitä seuranneet rajoitustoimet ovat vaikeuttaneet kuntien tilannetta, kun kuntien vero- ja maksutulot ovat pienentyneet ja menopaineet ovat lisääntyneet monin eri tavoin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 28

Valiokunta pitää tärkeänä ja myös välttämättömänä hallituksen linjausta, jonka mukaan valtio korvaa kunnille täysimääräisesti koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpääntö sitä edellyttävät. Kuluvan vuoden aikana kuntataloutta onkin tuettu tuntuvasti. Vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioon sisältyi 1,4 mrd. euron tukipaketti, kuudennessa lisätalousarviossa koronatestaukseen osoitettiin 200 milj. euron lisäys ja seitsemänteen lisätalousarvioon sisältyi yhteensä 950 milj. euron lisätuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Yleiskatteellisen valtionosuusrahoituksen lisäys kunnille on ollut tänä vuonna yhteensä noin 1,5 mrd. euroa. Kun huomioon otetaan kaikki koronakriisiin liittyvät kuntiin kohdistuneet tukitoimet vuonna 2020, valtion panostukset nousevat noin 3 mrd. euroon.

Kuntatalous on näin vahvistunut heikkoon viime vuoteen verrattuna. Positiivista kehitystä edistävät osaltaan verotulojen ennustettua parempi kehitys sekä myös menojen hidas kasvu. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan kasvavan vuonna 2020 ennätyslukemiin, yli 4 mrd. euroon, ja tilikauden tuloksen arvioidaan olevan noin 1,2 mrd. euroa positiivinen. Kuntatalouden vahvistumista kuvaa myös se, että 39 kuntaa on ilmoittanut korottavansa kunnallisveroprosenttia ensi vuonna, kun tälle vuodelle veroprosenttiaan korotti 53 kuntaa.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että valtionosuusmenettelyn kautta myönnetty koronatuiki on laskennallista, eikä sen kautta pystytä ottamaan kovin tarkasti huomioon kuntien todellisia epidemiaan liittyviä kustannuksia. Näin valtionosuuden lisäykset ovat olleet joidenkin kuntien kohdalla suurempia kuin epidemian aiheuttamat lisäkustannukset. Valiokunta painottaa, että koronaan liittyvien tukien myöntöperusteissa on otettava aiempaa selkeämmin huomioon kuntien todelliset kustannukset. Valiokunnan mielestä jatkossa on myös tarpeen selvittää, miten kunnat ovat käyttäneet koronatuikiä ja miten hyvin se on esim. edistänyt peruspalvelujen järjestämistä ja vähentänyt kuntien sopeuttamistoimia.

Vuoden 2021 talousarvioesitys. Kohentuneesta kuntatalouden tilanteesta huolimatta on välttämätöntä, että koronavirusepidemian jatkuessa kuntataloutta tuetaan myös ensi vuonna. Mm. kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia korotetaan kertaluonteisesti 300 milj. eurolla ja kuntien yhteisöveron jako-osuuden 10 prosentin korotusta jatketaan, mikä kasvattaa paikallishallinnon verotuloja 510 milj. eurolla vuonna 2021. Kuntatalouden kannalta on myös tärkeää, että hallituksen linjauksen mukaisesti kunnille ja sairaanhoitopiireille korvataan täysimääräisesti koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpääntö sitä edellyttävät. Tässä talousarvioesityksessä näihin toimiin ehdotetaan 1,6 mrd. euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Valiokunta pitää niin ikään merkittävänä hallituksen linjausta siitä, että hoito- ja palveluvelan purkamiseen ohjataan 450 milj. euroa vuosina 2021—2023.

Peruspalvelujen valtionosuus on ensi vuonna 7,7 mrd. euroa, joka on noin 624 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Edellä mainittujen korotusten lisäksi määrärahan nousuun vaikuttavat indeksikorotus (174 milj. euroa) sekä kuntien uusiin tai laajeneviin tehtäviin liittyvä 100 prosentin valtionosuus (112 milj. euroa). Keskeisiä uusia tehtäviä ovat oppivelvollisuuden laajentaminen, varhaiskasvatuksen tuki, oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen, vanhuspalvelulain muutos, hoitajamitoitus sekä sote-asiakasmaksulain uudistus. Valtionosuusprosentti nousee 25,67 prosenttiin vuonna 2021, kun se oli 25,49 prosenttia vuonna 2020.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 28

Valtion toimenpiteet vahvistavat kokonaisuutena kuntataloutta 865 milj. eurolla vuonna 2021 vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Suuri osa kuntataloutta vahvistavista toimituksista on määräaikaista, mutta hallitus päätti budjettiriihen yhteydessä käynnistää myös kuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja koskevan valmistelutyön.

Valiokunta toteaa, että koronaepidemian vuoksi myönnettyt valtionosuuksien lisäykset eivät poista kuntatalouden rakenteellisia ongelmia, vaan haasteena on sopeutuminen kohti koronaviruksen jälkeistä aikaa ja kohti normaalia rahoitusuraa. Kuntatalouden suurin ongelma koronaviruksen tuomien lisähaasteiden lisäksi on jo pitkään jatkunut tulojen ja menojen rakenteellinen epäsuhde. Ikäihmisten määrän kasvu on monen vuoden ajan lisännyt palvelutarvetta ja sote-menoja, ja tämän kehityksen arvioidaan jatkuvan myös alkavalla vuosikymmenellä. Samanaikaisesti työikäisen väestön määrän pieneneminen heikentää verotuloja.

Tarve kuntasektorin kestävyttä parantaviin rakenteellisiin uudistuksiin on siten yhä ajankohtaisempaa, ja kuntien laajan itsehallinnon kautta nimenomaan kuntien omilla toimenpiteillä on keskeinen rooli kuntatalouden tasapainottamisessa. Kuntien on tehtävä rakenteellisia uudistuksia, jotka parantavat tuottavuutta, vaikuttavuutta, työllisyyttä ja talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Kuntien on myös pyrittävä luomaan sellaista elinvoimaisuutta ja taloudellista toimeliaisuutta, joka lisää verotuloja ja vähentää mm. työttömyydestä aiheutuvia menoja.

Valiokunta painottaa myös kuntien digitaalisten palvelujen kehittämistä sekä toimintatapojen ja palveluprosessien vaikuttavuuden vahvistamista. On myös tärkeää, että uusia ja hyviksi koettuja toimintamalleja hyödynnetään muissa kunnissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös *kuntarakenteen kehittämistarpeisiin*. Kuntien tilanteesta on laadittu kokonaisvaltainen arviointi (Kunnat käännekohdassa, Kuntien tilannekuva 2020, VM:n julkaisuja 2020:13), jonka mukaan mm. taloudelliselta kantokyvyltään ahtaalle joutuneissa kunnissa tehtäviä on pyritty hoitamaan kuntien välisillä yhteistoimintarakenteilla. Monimutkaiset yhteistoiminta- ja sopimusrakenteet ovat kasvattaneet kuntien hallinnollista taakkaa ja heikentäneet vaaleilla valittujen toimielinten asemaa. Samanaikaisesti kuntien vastuulla saattaa olla huonosti toimiva palveluinfrastruktuuri.

Tätä taustaa vasten on tärkeää, että hallitus on antanut esityksen kuntarakennelain muuttamisesta, jolla poistetaan kuntien vapaaehtoisten yhdistymisten taloudellisia esteitä ja kannustetaan vapaaehtoisin kuntaliitoksiin. Kuntien yhdistymiset vähentäisivät kuntien yhteistoiminnan tarvetta sekä myös hallintoa ja päällekkäisiä toimintoja. Kuntarakennelain muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2021 alusta, mutta yhdistymisavustukseen varattavasta määrärahasta päätettäisiin vasta vuoden 2022 talousarvion yhteydessä (HaVM 26/2020 vp —HE 158/2020 vp).

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Lukutaidon edistäminen

Eduskunta lisäsi kuluvan vuoden talousarvioon noin 1,5 milj. euroa luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistäviin toimiin, joista keskeisin oli kansallisen lukutaitostrategian laatiminen. Määrärahaa on käytetty myös mm. Lukeva kunta -ohjelmaan, alueellisiin Lukuliike-tapahtumiin sekä yleisten kirjastojen digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan luku- ja kirjoitustaitoa parantavat toimet ovat lähteneet hyvin liikkeelle ja niitä jatketaan myös vuoden 2021 aikana. Myös Kansallisen lukutaitostrategian suunnittelutyö on käynnistetty, ja strategian arvioidaan valmistuvan vuoden 2021 puoliväliin mennessä.

Strategian toimeenpanoon ei ole kuitenkaan osoitettu resursseja, sillä talousarvioesitykseen sisältyvä 1 milj. euron määräraha (29.80.50) on tarkoitettu toiminta-avustuksiin. Vaarana on, että ohjelman toimeenpanoa ei saada Opetushallituksen vähäisten henkilöresurssien vuoksi asianmukaisesti käyntiin.

Valiokunta katsoo, että lukutaidon parantaminen edellyttää selkeitä kehittämistoimia, sillä tutkimusten mukaan suomalaisten 15-vuotiaiden nuorten lukutaito on heikentynyt ja tyttöjen ja poikien väliset sekä alueelliset erot ovat kasvaneet. On siksi tärkeää, että kansallinen lukutaitostrategia valmistuu suunnitellusti ja että pysyvä lukutaito-ohjelma saadaan käyntiin valtakunnallisesti. Erityisesti alkuvaiheessa tarvitaan aktiivista toimintaa, jolla varmistetaan pysyvien toimintamallien valmistelu ja käyttöönotto.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa lukutaitohankkeen edistämiseen.

Tekijänoikeuslakiin perustuvien korvausten maksaminen

Talousarvioesityksen mukaan Opetushallitus saa käyttää ensi vuonna enintään noin 14,7 milj. euroa tekijänoikeuslakiin perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tekijänoikeudella suojattujen teosten kopiointi ja digitaalinen käyttö on kasvanut, ja määrärahaa tulisi siksi korottaa 3,3 milj. eurolla. Tähän ovat vaikuttaneet mm. oppimateriaalien hankintoihin liittyvät säästöt ja opettajien itse tekemien materiaalien käytön lisääntyminen. Lisäksi oppivelvollisuuden laajentaminen nostaa määrärahan tar-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

vetta, kun oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden määrä ja siten myös opetuksessa käytettävän kopioitun lisämateriaalin käyttö kasvavat. Samalla kasvaa tarve järjestää tarvittavat käytönluvat keskitetysti, jotta kustannukset eivät jää koulutuksen järjestäjille ja jotta tekijänoikeuksien hankkimiseen ei synny kunta- ja oppilaitoskohtaisia eroja.

Lisäksi valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että momentin päätösoasassa ei mainita erikseen mahdollisuutta hankkia elokuvaan liittyviä esityslupia. Tämä heikentää muutoinkin vaikeassa asemassa olevien luovien alojen toimintaedellytyksiä ja vaikeuttaa myös opettajien työtä, koska laillisesti katsottavan laadukkaan elokuvamateriaalin hankkimiseen ei ole mahdollisuutta. Kouluilla olisi kuitenkin suuri tarve saada käyttöönsä luvallista audiovisuaalista materiaalia, jolla parannettaisiin myös monilukutaitoa, joka on kirjattu perusopetuksen opetussuunnitelmassa yhdeksi kaikki oppiaineet leikkaavaksi kokonaisuudeksi.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että kevään 2021 kehyspäättöksessä otetaan huomioon tekijänoikeuslakiin perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten määräraharake sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevaan viestintään ja selvitysten tekemiseen tarvittava rahoitus.

Opettajien täydennyskoulutus

Opettajien täydennyskoulutuksen vahvistaminen ja kehittäminen on entistä tärkeämpää, jotta jokaisella oppijalla on yhtä hyvät mahdollisuudet laadukkaaseen opetukseen kaikilla koulutusasteilla. Mm. koronaepidemiasta aiheutuva etäopetus kuten myös oppivelvollisuuden laajentamista koskevan uudistuksen läpivieminen edellyttävät opettajilta vahvaa osaamista ja ammattitaitoa. Opettajilta vaaditaan myös yhä parempia valmiuksia tunnistaa ja tukea erityistä tukea tarvitsevia, esim. oppimisvaikeuksista ja mielenterveysongelmista kärsiviä oppilaita. Opettajat tarvitsevat niin ikään tutkittuun tietoon perustuvia menetelmiä näiden lasten ja nuorten tukemiseen koulussa.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa opettajien täydennyskoulutukseen sekätasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisen lisäämiseen.

Lisäksi valiokunta osoittaa momentille 300 000 euroa rauhantyön ja globaalikasvatuksen vahvistamiseen. Näin voidaan edistää opettajien täydennyskoulutusta sekä erilaisia koulujen ja järjestöjen kehittämishankkeita.

Opetushallituksen resurssit

Opetushallitus toimii opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan keskeisenä asiantuntijavirastona ja opetuksen kehittäjävirastona, joka vastaa suuressa määrin myös koulutuspoliittisten uudistusten käytännön toimeenpanosta. Opetushallituksen tehtäväkenttä on viime vuosina kasvanut monien uudistushankkeiden myötä, ja tehtävien arvioidaan edelleen kasvavan, kun esim. oppivelvollisuuden laajentamista koskevan uudistuksen toimeenpano alkaa. Saadun selvityksen mukaan Opetushallituksen perustoiminnan menot ovat kuitenkin olleet jo vuodesta 2018 lähtien suuremmat kuin toimintaan osoitetut budjettimäärärahat. Opetushallituksen arvion mukaan sen rakteellinen alijäämä on jo 5 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Opetushallituksen rahoituksen riittävyys varmistetaan, jotta se selviytyy tehtävistään ja pystyy tarjoamaan uudistusten toimeenpanon edellyttämää tukea ja apua koulutuksen järjestäjille.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 729 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

(1.—5. kohta kuten HE 146/2020 vp)

6) 15 506 000 euroa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

(7.—10. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(11. kohta kuten HE 227/2020 vp)

12) enintään 500 000 euroa luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen (Uusi)

13) enintään 300 000 euroa rauhantyön ja globaalikasvatuksen vahvistamisen toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen. (Uusi)

(3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 2 v)

Lasten ja nuorten harrastustoiminnasta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin osoitetaan 14,5 milj. euroa. Tämä ns. Suomen malli tuo lisää harrastuksia lasten ja nuorten koulupäivän yhteyteen, ja tarkoituksena on, että harrastukset valitaan koulun oppilaiden toiveita noudattaen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että harrastustoimintaa kehitetään alueellisesti kattavasti siten, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen.

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 30 000 euroa Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n toimintaan uskonnon ja vakaumuksen vapauden edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 577 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	773 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	OKKA-säätiö	60 000
7.	UKK-seura	10 000
8.	<i>Vapaa-ajattelijain Liitto ry</i>	30 000
Yhteensä		1 577 000

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen osoitetaan 300 000 euron rahoitus, minkä lisäksi siihen on varattu 150 000 euroa vuosien 2022 ja 2023 kehyksissä. Rahoitus on perusteltu antisemitismin ennaltaehkäisyn kannalta, ja turvallisuustoimien tulee kattaa niin koulun, päiväkodin kuin seurakunnan muun toiminnan turvallisuus. Seurakunta sijaitsee Helsingin ydinkeskustassa, mikä lisää osaltaan turvallisuutta parantavien toimien tarvetta.

53. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Jatkuvaan oppimiseen osoitetaan 47,5 milj. euron rahoitus, josta 40 milj. euroa on tulevaisuushankkeisiin kohdistettua rahoitusta. Tarkoitus on vahvistaa erityisesti työikäisen väestön ja heikot perustaidot omaavien osaamista sekä edistää ikääntyvien työllistymistä. Lisäksi jo vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa jatkuvaan oppimiseen osoitettiin 20,5 milj. euron lisäpanostus, joka osoitettiin työikäisten osaamisen parantamiseen.

Valiokunta on tyytyväinen näihin panostuksiin, sillä jatkuva oppiminen ja oman osaamisen päivittäminen on yhä tärkeämpää nopeasti muuttuvassa työelämässä. Muun muassa digitaalisten taitojen omaksuminen ja päivittäminen edistävät työllistymistä ja työssä pärjäämistä.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Esitykseen sisältyy monia merkittäviä lisäyksiä, joilla vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja -opetuksen laatua ja tasa-arvoa, jatkuvaa oppimista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltoa.

Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen esitetään yhteensä 50 milj. euron määrärahaa, jonka puitteissa kehitetään varhaiskasvatukseen sopivaa tuen mallia ja toteutetaan loppuun 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu. Myös neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä vahvistetaan. Lisäksi varhaiskasvatuslain uudistamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen osoitetaan kertaluonteinen 15 milj. euron lisäys, jolla kehitetään mm. lapsen tukemiseen liittyvää kokonaisuutta. Merkittävää on niin ikään se, että varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan 1.8.2021 lukien, minkä arvioidaan lisäävään varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää sekä työllisyyttä. Uudistuksen kustannusvaikutus on 70 milj. euroa, ja sen myötä arviolta 20 000 uutta perhettä siirtyy nollamaksuluokkaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

Valiokunta on tyytyväinen myös siihen, että vuosina 2021—2024 toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen pilotointi (SiVM 11/2020 vp — HE 149/2020 vp). Kokeilu on osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantavaa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa, ja sen tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa. Kokeiluun on varattu yhteensä 30 milj. euron rahoitus.

Valiokunta pitää lisäresursseja merkittävinä varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon parantamiseksi, mutta samalla on varmistettava, että uudistusten ja ohjelmien toimeenpano toteutuu alueellisesti tasavertaisesti ja että ne eivät heikennä kuntataloutta.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että varhaiskasvatuksen *opettajakoulutuksen aloituspaikkojen* riittävyys varmistetaan. Vaikka koulutuspaikkoja on lisätty, valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että ne eivät ole vielä riittäviä, jotta päiväkodeissa on vuoteen 2030 mennessä varhaiskasvatuslain edellyttämä henkilöstörakenne. Koulutusmääriä on lisättävä myös ruotsinkielisen sekä saamenkielisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksiin.

Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen on varattu kolmen vuoden aikana 180 milj. euroa, josta ensi vuodelle kohdennetaan 75 milj. euroa. Tarkoituksena on mm. vähentää oppimistulosten eriytymistä, vahvistaa oppimisen tukea ja koulutuksen laatua sekä tukea joustavia ja yksilöllisiä siirtymiä varhaisina vuosina. Lisäksi talousarvioesitystä täydentävään esitykseen sisältyy vielä 8 milj. euron korotus, joka on tarkoitettu laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan sitouttavan kouluyhteistyön käynnistämiseen.

Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistaminen on nyt entistäkin ajankohtaisempaa, sillä koronapandemia on lisännyt lisä- ja tukiopetuksen tarvetta. Viime kevään etäopetusjakson on arvioitu voimistaneen polarisaatiota huonosti ja hyvin voivien perheiden lasten välillä. Muun muassa vanhempien osaaminen, kuten digi-, kieli- ym. taidot ovat hyvin erilaisia, ja näin mahdollisuudet lasten koulunkäynnin tukemiseen vaihtelevat huomattavasti. Tämä on osaltaan heikentänyt mahdollisuutta yhdenvertaiseen opetukseen ja oppimiseen. Oppimisvaje ja myös yksinäisten ja ahdistuneisuutta kokevien lasten määrä lisääntyivät kevään poikkeusolojen aikana, ja etäopiskeluajan kielteiset vaikutukset näyttävät kasautuneen samoille perheille ja lapsille.

Kevään aikana syntyneen oppimisvajeen paikkaamiseen on osoitettu 84 milj. euron lisämääräraha, joka on käytettävissä lukuvuonna 2020—2021. Määrärahasta 70 milj. euroa on osoitettu perusopetukseen ja 14 milj. euroa varhaiskasvatukseen. Valiokunta painottaa, että tuen ja resurssien tarvetta on edelleen seurattava, sillä arvioiden mukaan koronan aiheuttamat poikkeusolot ovat aiheuttaneet huomattavaa oppimisvajetta ja myöhempää lisätuen tarvetta. Hallituksella tulee siten olla valmiutta tarvittaviin lisäpanostuksiin. Toiminnan kehittämisen ja resurssitarpeiden kannalta on myös perusteltua laatia selvitys siitä, miten viime kevään poikkeusolot vaikuttivat oppimiseen ja minkälaisia oppimisvajeita etäopetusjakson aikana syntyi.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maahanmuuttajakoulutukseen varattu 4,9 milj. euron määräraha on mitoitettu 900 opiskelijan mukaan, mikä vastasi luku- ja kirjoitustaidon koulutus-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

volyyymia TEM:n hallinnonalalla vuonna 2015. Tehtävä siirtyi sittemmin (v. 2018) opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, mutta määräraha on säilynyt viime vuodet samalla tasolla. Opiskelijamäärä on kuitenkin noussut jo yli 5 000 opiskelijaan. Oppilaitos saa koulutukseen 100 prosentin valtionrahoituksen, mutta rahoituksen niukkuuden vuoksi se joutuu maksamaan suuren osan kustannuksista muuhun toimintaan osoitetusta rahoituksesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan akuutti lisämäärärahan tarve on 7 milj. euroa.

Valiokunta korostaa koulutuksen merkitystä, sillä maahanmuuttajien työllisyysaste on työperäisiä maahanmuuttajia lukuun ottamatta selvästi kantaväestöä heikompi ja erityisenä ongelmana on kielitaidon sekä luku- ja kirjoitustaidon puute. Maksuton koulutus tukee etenkin kotona lapsia hoitaneiden maahanmuuttajaäitien koulutusmahdollisuuksia, mikä edistää edelleen integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työllistymismahdollisuuksia.

Valiokunta pitää resurssien lisäämistä välttämättömänä ja viittaa myös hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan heikommassa asemassa olevien maahanmuuttajien riittävän koulutustarjonnan ja ohjauksen varmistamiseksi lisätään rahoitusta vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Valiokunnan lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa vuoden 2021 lisätalousarviossa huomioon maahanmuuttajakoulutuksen resurssitarpeet vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kansanopistot huolehtivat osaltaan oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvistä tehtävistä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että etenkin oppimateriaalihankintojen kustannuksiin ei ole vielä varauduttu riittävästi.

Valiokunta korostaa vapaan sivistystyön oppilaitosten merkitystä myös jatkuvan oppimisen vahvistamisessa, sillä etenkin vaikeasti työllistyvät työnhakijat tarvitsevat mm. sellaista perus- ja digitaitojen päivittämistä, jota vapaa sivistystyö tarjoaa. Valiokunta lisää momentille 1 900 000 euroa jatkuvan oppimisen edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 162 993 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 146/2020 vp)

2) enintään 7 318 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

(Taulukko kuten HE 146/2020 vp)

(3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Suomi-kouluilla on tärkeä merkitys ulkomailla asuvien suomalaisten perheiden ja lasten kielellisen ja kulttuurisen osaamisen kehittämisessä ja ylläpitämisessä, minkä lisäksi koulut ovat myös

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

tärkeitä ulkosuomalaisten kohtaamispaikkoja. Kouluja on jo noin 140, ja ne toimivat noin 40 maassa. Myös Kansanvalistusseuran ylläpitämällä Etäkoulu Kulkurilla on tärkeä merkitys ulkomaille muuttaville lapsille, sillä perusopetusikäisille lapsille tarkoitettu verkkokoulu on saavutettavissa kaikkialla maailmassa. Etäkoulu Kulkurin ja sen ruotsinkielisen vastinkoulun (Nomadskolan) tuottamaa materiaalia hyödynnetään myös kotimaassa, ja sen osaamista voitiin hyödyntää mm. viime keväänä, kun peruskoulut siirtyivät etäopetukseen.

Edellä mainittujen koulujen rahoitus on jatkuvasti riittämätön niiden tarpeisiin nähden, ja toimintaa on rahoitettu useina vuosina eduskunnan myöntämillä kertaluonteisilla lisämäärärahoilla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että toiminnan rahoitus saadaan pysyvästi kestäväälle pohjalle.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös Suomi-koulujen tuki ry:n toimintamahdollisuuksien turvaamiseen. Suomi-koulujen tuki ry:n tehtävänä on mm. Suomi-koulujen pedagoginen kehittäminen ja tukeminen, ja se laatii myös opetusmateriaalia ja järjestää Suomi-koulujen opettajien jatkokoulutusta. Yhdistys toimii pääosin talkoovoimin ilman palkattuja työntekijöitä, mikä ei saadun selvityksen mukaan anna riittäviä mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen.

Valiokunta lisää momentille 1 205 000 euroa, josta osoitetaan

- 400 000 euroa Naisjärjestöjen valtionavustuksiin
- 65 000 euroa Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle
- 55 000 euroa Marttaliitto ry:lle
- 5 000 euroa Finlands svenska Marthaförbund rf:lle
- 80 000 euroa Karjalan Liitto ry:lle
- 50 000 euroa Kriittiselle korkeakoululle
- 300 000 euroa Suomi-koulujen toimintaan
- 250 000 euroa Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja Nomadskolanin toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 718 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 918 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) 6 274 000 euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofia-opiston kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle
- 3) 1 526 000 euroa avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan, sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannuksista

Hallitus on ehdottanut oppivelvollisuuden laajentamista (HE 173/2020 vp), jossa oppivelvollisuus laajennetaan koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta siihen asti, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Perusopetuksen jälkeen suoritettava ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto ovat maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 20 vuotta. Muutosten piiriin tulee yksi ikäluokka kerrallaan, jolloin lisämääräraharake kasvaa asteittain. Ensi vuodelle uudistuksen toimeenpanoon ehdotetaan yhteensä noin 27 milj. euron lisäystä, ja määräraha nousee 129 milj. euroon vuonna 2024, jolloin uudistus on astunut kokonaan voimaan. Uudistuksen kustannukset aiheutuvat pääasiassa oppimateriaali- ja matkakustannuksista, jotka siirtyvät kuntien vastuulle. Eduskunta on hyväksynyt lain sisällön sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisena (SiVM 15/2020 vp).

Hallituksen esityksessä on arvioitu kattavasti uudistuksen kustannusvaikutuksia, mutta valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huoli resurssien riittävyydestä ja arvioitu, että määrärahoista puuttuisi noin 10–40 milj. euroa. Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutusten arvioidaan myös kohdentuvan eri kunnille eri tavoin toisaalta sen mukaan, miten paljon kunnassa on oppivelvollisuusikäisiä nuoria, ja toisaalta sen mukaan, toimiiko kunta lukio- tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä.

Valiokunta toteaa, että kyseessä on merkittävä uudistus, joka tähtää koulutus- ja osaamistason nostamiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon parantamiseen. Nykyinen oppivelvollisuuden suorittaminen ei tarjoa riittävää osaamista työelämässä pärjäämiseen, jolloin peruskoulun varassa olevat nuoret jäävät helposti koulutuksen ja työvoiman ulkopuolelle. Hallituksen esityksen mukaan oppivelvollisuusiän pidentämisen arvioidaan parantavan nuorten työllisyys- ja tulokehitystä tulevaisuudessa. Pitkällä aikavälillä muutos heijastuisi näin myös julkisen talouden tilaan kasvavina verotuloina ja alenevina sosiaaliturvamenoina.

Jotta uudistuksella saavutetaan sille asetetut tavoitteet, on välttämätöntä, että sen toimeenpanoon varataan riittävät resurssit. Tämä vastaa hallitusohjelman kirjausta, minkä lisäksi valiokunta viittaa myös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin (1704/2009), jonka 55 §:n 2 momentin mukaan uudet ja laajenevat valtionosuustehtävät korvataan kunnille 100-prosenttisesti valtionosuusrahoitteisesti ja otetaan huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa.

Valiokunta painottaa, että hallituksen tulee seurata tarkkaan uudistuksen toimeenpanoa ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Kuntien heikko taloudellinen tilanne sekä valtionosuuksien ja koulutuksen toteutuneiden kustannuksien välinen epäsuhta voivat johtaa tilanteeseen, jossa uusien tehtävien riittävä ja tasa-arvoinen resursointi ei ole paikallisella tasolla mahdollista. Myös oppilaspaikkoja tulee olla riittävästi. Hallituksen tulee kaiken kaikkiaan varmistaa uudistuksen laadukas ja alueellisesti tasa-arvoinen toimeenpano ja huolehtia siitä, että kuntien voimavarat riittävät uudistuksen toimeenpanoon.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 29

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Ammatilliseen koulutukseen tehdään merkittäviä lisäpanostuksia, joista keskeisin on vuosille 2020—2022 ajoittuva ammatillisen koulutuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma, johon suunnataan yhteensä noin 270 milj. euroa. Ohjelman merkittävin osa on opetuksen ja ohjauksen resurssien lisääminen, johon osoitetaan ensi vuodelle 80 milj. euroa. Tavoitteena on turvata jokaiselle opiskelijalle hänen tarvitsemansa opetus, ohjaus ja tuki kiinnittäen erityistä huomiota niihin opiskelijoihin, jotka tarvitsevat enemmän tukea opintoihinsa.

Tämä vastaa hyvin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esille tulleisiin huoliin opetuksen ja ohjauksen riittämättömyydestä. Etenkin erityisen tuen tarpeessa olevien määrä on noussut, ja oppivelvollisuuden laajentuessa myös tukea tarvitsevien määrän arvioidaan kasvavan. Opiskelijat kaipaavat niin ikään vahvempaa ohjausta ja opetusta siirryttäessä opinnoista työelämään.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen on esitetty 4,9 milj. euron rahoitus. Valiokunta pitää tässäkin yhteydessä keskeisenä, että oppivelvollisuuden laajentamisen kustannuksia seurataan ja niihin varaudutaan osoittamaan tarvittaessa lisäresursseja. Esim. oppimateriaalien ja opiskelutarvikkeiden kustannusten täysimääräinen korvaaminen tulee resursoida riittävästi.

Valiokunta on tyytyväinen myös siihen, että ammatilliseen koulutukseen esitetään 27 milj. euroa lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen, millä vastataan hoitajamitoituksen muutoksen edellyttämiin työvoimatarpeisiin.

Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että Kellosepäntaidon Edistämissäätiö sr:n ylläpitämän kelloseppäkoulun jatkuvuus turvataan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koulutuksen kustannukset ovat olleet viime vuosina pysyväisluonteisesti tuloja korkeammalla ja koulun toimintaa on siksi tuettu harkinnanvaraisella rahoituksella. Rahoituksen vähenemisen taustalla on ammatillisen koulutuksen rahoituksen yleinen väheneminen, mikä on kohdistunut kaikkiin koulutuksenjärjestäjiin. Saadun selvityksen mukaan ministeriö valmistelee parhaillaan rahoituksen kustannusryhmien tarkistuksia, ja siinä yhteydessä tarkastellaan myös taideteollisuusalan koulutuksen kustannusrakennetta.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Korkeakouluopetuksen ja tieteen määräraha on 3,36 mrd. euroa, joka on 78 milj. euroa enemmän kuin tänä vuonna. Korkeakoulujen indeksikorotusten osuus kasvusta on noin 50 milj. euroa, muutoin kyse on pääosin vuoden 2020 lisätalousarvioiden tutkimusmäärärahavaltuuden kertaluonteisen kasvun määrärahaikutuksista vuonna 2021.

TKI-panostukset. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä hyväksyi viime keväänä (21.4.2020) kansallisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) kartan, jonka toimenpiteillä parannetaan suomalaisen TKI-ympäristön globaalia vetovoimaa ja kannustetaan yrityksiä TKI-investointien lisäämiseen Suomessa. Tavoitteena on nostaa Suomen TKI-menojen bkt-osuus nykyisestä 2,7 prosentista 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 29

Valiokunta pitää tiekarttaa erittäin tärkeänä, sillä Suomen suhteellinen asema osaamisyhteiskuntana on heikentynyt, koulutustason nousu on pysähtynyt ja nuorten osaamistaso on laskenut. Suomalaisen tutkimuksen taso on maailman keskitason yläpuolella, mutta jäljessä monista tärkeistä verrokkimaista.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin merkittäviä julkisia ja yksityisiä panostuksia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että 4 prosentin tavoitteen saavuttaminen edellyttää julkiselta sektorilta 1 mrd. euron lisäpanostusta, jolloin vuositasolla tarvittaisiin 100 milj. euron lisäys tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan. Lisäksi yritysten tulisi osoittaa 2 mrd. euron lisäpanostukset.

Tavoitetasot ovat julkisen talouden haasteiden vuoksi vaikeasti saavutettavia. On siksi tärkeää, että budjettiriihessä sovitun mukaisesti hallitus laatii Suomen kestävä kasvun ohjelman, jolla toteutetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteet ja jossa koulutus ja tutkimus- ja innovaatiotoiminta on yksi elvytyksen painopisteistä.

Vaikka ensi vuoden talousarvioesitys ei sisällä merkittäviä TKI-rahoituksen lisäyksiä, on tärkeää, että vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa kohdennettiin merkittäviä lisäpanostuksia osaamiskeskittymien ja innovaatiokeskittymien tukemiseen. Valiokunta pitää myös myönteisenä lainmuutosta tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021—2025 (VaVM 24/2020 vp — HE 196/2020 vp).

Valiokunta korostaa rahoituksen pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta. On myös tärkeää, että julkisen rahoituksen ratkaisulla kannustetaan yliopistoja, ammattikorkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä edistämään innovaatiopotentiaalia omaavien osaamiskeskittymien luomista ja kehittymistä. Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan ammatillista osaamisketjua vahvistetaan korostamalla ammattikorkeakoulujen, oppilaitosten ja pk-yritysten merkitystä suomalaisessa TKI-järjestelmässä.

Aloituspaikat, rahoitus. Hallitus on asettanut tavoitteen kasvattaa korkeakoulutettujen määrää siten, että 50 prosenttia nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon vuonna 2030. Tämä tavoite on tärkeä mm. Suomen kansainvälisen menestyksen ja kasvun kannalta, ja sen saavuttamiseksi on jo päätetty lisätä noin 10 000 aloituspaikkaa vuosina 2020—2022. Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäykseen osoitettiin yhteensä 124 milj. euron lisärahoitusta, jolla tavoiteltiin 4 800 aloituspaikan lisäämistä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että lisätalousarviossa myönnetty määrärahat eivät vielä riitä kattamaan aloituspaikoista aiheutuvia kustannuksia. On myös arvioitu, että suuremmat opiskelijamäärät edellyttävät suurempaa ohjaustarvetta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määräraha riittää molemmilla korkeakoulusektoreilla vuoden 2020 lisäaloituspaikoista aiheutuviin kustannuksiin ja osittain myös vuosina 2021—2022 toteutettaviin aloituspaikkalisäyksiin. Koulutuslaajennuksiin sitoutuneille korkeakouluille annetaan myös rahoituskehyksen sisällä lisäresursseja, jolloin sitoutuneisuus yhteisiin tavoitteisiin heijastuu korkeakoulujen väliseen määrärahojen kohdentumiseen. Korkeakoulujen rahoitustilannetta parantaa myös vuonna 2020 toteutettu perusrahoituksen pysyvä parannus, kun yliopistojen

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

perusrahoitusta nostettiin 40 milj. eurolla ja ammattikorkeakoulujen 20 milj. eurolla. On niin ikään tärkeää, että kustannustason nousu (33,7 milj. euroa ja 16,5 milj. euroa) otetaan täysimääräisesti huomioon.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen riittävyyttä seurataan ja että korkeakoulujen laadukas opetus varmistetaan. On myös huolehdittava varhaiskasvatuksen opettajakoulutusmäärien riittävyydestä, jotta päiväkodeissa on varhaiskasvatuslain (540/2018) mukainen henkilöstörakenne vuonna 2030, jolloin pätevyysvaatimuksiin liittyvä siirtymäaika päättyy.

Valiokunta pitää tärkeänä, että korkeakoulutuksen alueellinen riittävyys varmistetaan, mihin on kiinnitetty huomiota myös hallitusohjelmassa. Tämä edellyttää opiskelupaikkojen lisäämistä Uudellamaalla, jossa on saadun selvityksen mukaan liian vähän aloituspaikkoja hakijoiden määrään ja ikäluokkien kokoon nähden. Esim. vuonna 2018 yliopistojen aloituspaikoista 27 prosenttia oli Uudellamaalla, mutta uusista ylioppilaista 32 prosenttia on uusmaalaisia. Opiskelupaikan saamiseksi uusmaalaiset nuoret joutuvat näin muita useammin muuttamaan muualle, minkä lisäksi aloituspaikkojen suhteellinen niukkuus ylläpitää hakijasumaa ja lisää osaltaan suomalaisen osaamisen vuotamista ulkomaille.

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Luonnontieteellisen keskusmuseon rahoitustilanne on kriittinen, ja museo joutuu lopettamaan yhteiskunnallisesti merkittäviä tehtäviä vuodesta 2021 alkaen, ellei tilanteeseen saada korjausta. Taustalla on rakenteellinen rahoitusvaje, minkä lisäksi koronapandemia on aiheuttanut tulojen menetyksiä. Museolla on sekä yliopistollisia tehtäviä että valtiovallan määräämiä erityistehtäviä, jotka palvelevat mm. muita yliopistoja, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä ympäristö- ja luonnonvarahallintoa. Se tuottaa myös mm. luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen ja ilmastonmuutoksen hillintään liittyvää tieteellistä tietoa.

Valiokunta lisää momentille 600 000 euroa Luonnontieteellisen keskusmuseon toimintaan. Lisäksi valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä.

Valiokunnan lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että Luonnontieteellisen keskusmuseon rahoituspohjaa vahvistetaan siten, että museon toiminta saadaan kestäväälle pohjalle ja se pystyy huolehtimaan tehtävistään pitkäjänteisesti.

Lisäksi valiokunta lisää Aalto-yliopistolle 250 000 euroa Helsinki GSE:n (Helsinki Graduate School of Economics) tilannehuoneen ylläpitoon ja kehittämiseen. Tilannehuone hyödyntää lähes reaaliaikaista aineistoa ja tarjoaa näin päätöksenteon pohjaksi ajankohtaista tietoa eri yhteiskunnan sektoreiden tilanteesta. Koronatilanteen vuoksi ajankohtaisen tiedon tarve on julkisen vallan päätöksenteossa aiempaa korostuneempaa, kun pitkävaikutteisia päätöksiä joudutaan tekemään nopealla aikataululla ja jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

Valiokunta lisää momentille 220 000 euroa Turun yliopiston TROSSI-yksikölle sisäilmasairauksien tutkimukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 989 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—4. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(5. kohta kuten HE 227/2020 vp)

(6. kohta kuten HE 146/2020 vp)

7) enintään 600 000 euroa avustuksina Helsingin yliopistolle Luonnontieteellisen keskusmuseon toimintaan (Uusi)

8) enintään 250 000 euroa avustuksina Aalto-yliopistolle tilannehuoneen ylläpitoon ja kehittämiseen (Uusi)

9) enintään 220 000 euroa avustuksina Turun yliopistolle sisäilmasairauksien tutkimukseen. (Uusi)

80. Taide ja kulttuuri

Taiteen ja kulttuurin määrärahasoksi esitetään 577 milj. euroa. Tämä on 92 milj. euroa kuluva vuotta enemmän, mikä aiheutuu suurelta osin (88,6 milj. euroa) taiteen perusopetuksen valtionosuusmäärärahojen siirtämisestä tähän lukuun. Koko taide- ja kulttuurikentän kannalta on erityisen tärkeää, että rahapelitoiminnan tuottojen lasku kompensoidaan ensi vuonna. Tällä on suuri merkitys työvoimavaltaiselle kulttuurin kentälle, joka on kärsinyt huomattavasti koronaepidemian aiheuttamista rajoituksista.

On myös myönteistä, että esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen on varattu kehyskauden lopulla 12 milj. euron lisämääräraha vuoteen 2019 verrattuna. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksiin varatut määrärahat kasvavat 3,7 milj. euroa, mikä aiheutuu pääosin kustannustason muutoksista. Valiokunta on niin ikään tyytyväinen kulttuurimatkailun ja lastenkulttuurin lisäpanostuksiin sekä valtakunnallisesti merkittävien kulttuurirakennushankkeiden etenemiseen (Kansallisteatterin peruskorjaus, Kansallismuseon lisärakennus, saamelaismuseum Siidan perusparannus ja laajennus). Kansallisteatterin peruskorjauksen rahoituksessa on vielä varauduttava lisäkustannuksiin, jotka aiheutuvat valitusprosessin tuomista viiveistä.

Koronaepidemia on aiheuttanut merkittäviä menetyksiä ja suurta haittaa kotimaiselle kulttuuri-alalle ja luovien alojen ammattilaisille. Vuoden 2020 lisätalousarvioihin on jo sisältynyt tukitoimia, mutta koronatilanteen pitkittyessä kulttuurialan työntekijöiden toimintamahdollisuudet on turvattava siten, että luovat alat pystyvät jatkamaan toimintaansa epidemian päätyttyä. Luovilla aloilla on suuri merkitys hyvinvoinnin vahvistamisessa, minkä lisäksi niillä on suuri työllistävä vaikutus (kulttuuriammateissa noin 135 000 henkeä) ja ne muodostavat lähes neljä prosenttia Suomen bkt:sta. Luoviin aloihin liittyy edelleen merkittävää kasvupotentiaalia ja luovien alojen

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 29

edistäminen on nostettu vahvasti esille myös hallitusohjelmassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että hiljattain valmistuneessa Luovan talouden tiekartassa (TEM:n julkaisuja 2020:48) linjataan toimenpiteitä, joilla tavoitellaan sekä luovien alojen yritysten että muiden toimialojen yritysten kasvua.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös Euroopan parlamentin syyskuussa liittyvään päätöslauselmaan, jossa parlamentti vaatii komissiota ja jäsenmaita varaamaan elpymis- ja palautumistukivälineestä vähintään kaksi prosenttia kulttuurialan elvytykseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös Suomi suuntaa elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta kulttuurialan laaja-alaiseen elvytykseen.

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta toteaa, että Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (Kavi) akuutti rahoitusvaje otettiin huomioon vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa, jossa momentille lisättiin 142 000 euroa. On tärkeää, että Kavin toimintaedellytykset varmistetaan myös jatkossa ja että koronaepidemiasta aiheutuvien tulomenetysten vaikutukset otetaan rahoituksessa huomioon.

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Talousarvioesityksen mukaan määrärahaa saa käyttää enintään 51 täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen taiteilijaeläkkeen myöntämiseen. Tämä vastaa aiempaa tasoa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että eläkkeiden lukumäärää nostetaan, sillä tarve taiteilijaeläkkeille on selvästi edellä mainittua suurempi. Saadun selvityksen mukaan lähes 90 prosenttia valtion taiteilijaeläkkeiden hakijoista jää ilman eläkettä. Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan taiteilijaeläkkeiden määrää lisätään nykyisestä.

Valiokunta nostaa esille myös taiteilijoiden sosiaaliturvan kehittämistarpeet, sillä harvoille taiteilijoille kertyy esim. palkkaa, työttömyysturvaa tai muita vastaavia tuloja. Sosiaaliturvan ja tukipalveluiden parantaminen olisi omiaan lisäämään uskallusta lähteä luovalle alalle. Taiteilijan toimeentulon kannalta on myös syytä selvittää tekijänoikeuskorvauksen ja työttömyysetuuden sovitteeluun liittyvät epäkohdat ja kehittämistarpeet.

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Talousarvioesityksen linjausten mukaan yleisten kirjastojen toiminnoissa ja palveluissa on tarpeen parantaa erityisesti digitaalisten sisältöjen yhdenvertaista saatavuutta. Tämä tavoite on tärkeä ja nyt erityisen ajankohtainen, kun koronaepidemia on lisännyt sähköisten kirjojen käyttöä ja tarvetta. Kunnilla on kuitenkin hyvin erilaiset mahdollisuudet tarjota sähköisiä palveluja, minkä vuoksi on tärkeää panostaa e-kirjaston valtakunnalliseen kehittämiseen. Näin digitaalisen aineiston hankinta ja ylläpito toteutuvat tasapuolisesti eri puolilla maata.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittämiseen. Kyseessä on kaksivuotinen hanke, jonka jatkorahoitustarve on otettava huomioon vuoden 2022 talousarviossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 826 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—3. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(4. kohta kuten HE 227/2020 vp)

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahasta käytetään 11 milj. euroa tekijänoikeuslain mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Tämä vastaa aiempien vuosien rahoitustasoa, mikä on saadun selvityksen mukaan asukasmäärään suhteutettuna vertailukelpoinen muiden maiden hyvitykseen nähden.

Yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän toimivuutta ja sen kehittämismahdollisuuksia on arvioitu viime vuosina opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmässä. Valiokunta pitää tärkeänä, että selvitystyön valmistuttua rahoituksen riittävyys varmistetaan kestäväällä tavalla myös julkisen talouden suunnitelmassa. Eduskunta on myös aiemmin hyväksymässään lausumassa korostanut tarvetta järjestelmän uudistamiseen sekä sen vaatiman rahoituksen huomioon ottamiseen julkisen talouden suunnitelmassa (VaVM 28/2018 vp — HE 123/2018 vp, HE 232/2018 vp).

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta on aiemmin osoittanut kulttuuriin ja taiteeseen liittyvät kertaluonteiset lisäykset pääsääntöisesti momentille 29.80.52 ja ottanut ne vastaavasti huomioon momentin 29.80.31 määrärahan mitoituksessa. Rahapelitoiminnan tuottojen vähentyessä hallitus on kompensoinut vähene-mää. Tästä syystä momenttien 29.80.52 ja 29.80.31 välistä määrärahojen siirtomahdollisuutta ei enää ole, koska kaikki museoiden, orkestereiden ja teattereiden valtionosuudet on vuoden 2021 talousarvioesityksessä budjetoitu momentille 29.80.31. Siksi alla mainitut lisäykset kulttuuriin ja taiteeseen on tehty nyt kyseessä olevalle momentille.

Taidetestaajat

Taidetestaajat on uudenlainen taidekasvatustoimintamalli, joka korostaa ja kerää nuorten arvioita esityksistä ja museovierailuista. Nuorten arviot ovat taidelaitosten ja museoiden hyödynnettävissä, ja vaikuttavat näin siihen, mitä esityksiä Taidetestaajiin hankitaan. Hanke käynnistyi vuonna 2017 säätiöiden (Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska Kulturfonden) rahoittamana, ja kuluvalle lukuvuodelle (2020—2021) hanketta rahoitetaan myös valtion varoista 1,4 milj. eurolla. Sen puitteissa kaikilla kahdeksaluokkalaisilla on ollut mahdollisuus osallistua 1—2 taidevierailulle lukuvuoden aikana. Hanke on tavoittanut kahdeksaluokkalaiset nuoret lähes sataprosenttisesti: lukuvuodelle 2020—2021 mukaan on ilmoittautunut 99,3 prosenttia kahdeksaluokkalaisista. Toiminnalle ei ole kuitenkaan jatkorahoitusta kevään 2021 jälkeen.

Valiokunta lisää momentille 1 400 000 euroa Taidetestaajat-toiminnan jatkamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 29

Näyttelypalkkiomalli

Näyttelypalkkio on taiteilijalle maksettava korvaus museonäyttelyn eteen tehdystä työstä, kuten näyttelyn suunnittelusta, ripustuksesta ja purusta sekä näyttelyjulkaisun laatimisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta näyttelypalkkion maksamisesta järjestettiin vuosina 2017—2019 kokeilu, jonka tavoitteena oli edistää taidenäyttelyiden sopimus- ja korvauskäytäntösuositusten käyttöönottoa. Kokeilu oli onnistunut, ja sen arvioitiin mm. parantavan taiteilijan toimeentuloa ja työllistymistä omassa työssään sekä vahvistavan museoiden taloutta. Kokeilun jälkeen laaditussa arvioinnissa suositeltiin järjestelmän ja korvausten vakiinnuttamista osaksi museoiden normaalia toimintaa (OKM:n julkaisuja 2020:19). Jatkovalmistelun puitteissa on tarkoitus selvittää mm. tukimalli, siihen liittyvät rajaukset ja korvausperusteet.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa näyttelypalkkiomallin vakiinnuttamiseen.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 505 000 euroa, josta osoitetaan

- 70 000 euroa sotakorvausalue Vegan kunnostamiseen Pietarsaareissa
- 30 000 euroa Väinö Linna -seura ry:lle mm. arkiston digitointiin ja lyhytdokumentin tuottamiseen
- 150 000 euroa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puisen riippusillan uusimiseen Haapajärvellä
- 15 000 euroa Rajaton taide ry:n toimintaan
- 50 000 euroa Lieksan Vaskiviikon järjestämiseen, mm. Vaskiviikon koulutustoiminnan kustannuksiin
- 25 000 euroa Loviisan Ruotsinpyhtäällä sijaitsevan Strömforsin ruukin pajamuseon toiminnan turvaamiseen ja näyttelytoiminnan kehittämiseen
- 100 000 euroa virtuaalisen museokeskuksen kehittämiseen ja museopolkujen konseptointiin Järvenpään, Keravan ja Tuusulan alueella
- 65 000 euroa kaupunkikulttuuriyhdistys Rauniokaupunki ry:n 10-vuotisjuhlaprojektiin Kajaanissa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 689 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—8. kohta kuten HE 146/2020 vp)

9) koululaisten taidevierailujen toteuttamiseen, näyttelypalkkiomallin toimeenpanoon, sotakorvausalue Vegan kunnostamiseen, Väinö Linna -seura ry:n toimintaan, kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puisen riippusillan uusimiseen Haapajärvellä, Rajaton taide ry:n toimintaan, Lieksan Vaskiviikon järjestämiseen, Strömforsin ruukin pajamuseon toiminnan turvaamiseen ja näyttelytoiminnan kehittämiseen, virtuaalisen museokeskuksen kehittämiseen ja museopolkujen konseptointiin Järvenpään, Keravan ja Tuusulan alueella sekä kaupunkikulttuuriyhdistys Rauniokaupunki ry:n 10-vuotisjuhlaprojektiin. (Uusi)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 1,95 milj. euroa, joka vastaa viime vuosien tasoa. Digitaalisten palvelujen tarve on kuitenkin lisääntynyt ja on nyt koronaepidemian vuoksi entistä ajankohtaisempaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että museoalan digitalisaatiota edistetään, sillä digitaalisuus edistää mm. kulttuuriperinnön välittämistä ja sen myötä aineistot ja tieto ovat helposti kaikkien saatavilla.

72. Kansallisgallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 739 000 euroa taidehankintojen tekemiseen. Määräraha on pysynyt ennallaan lähes koko 2000-luvun, eikä se anna mahdollisuutta arvokkaiden teosten hankintaan. Käytännössä hankinnat painottuvat nykytaiteen hankintaan ja muutamiin teoksiin vanhemmilta aikakausilta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös Kansallisgallerian kokoelmatilat vaativat parannusta, sillä ne ovat tällä hetkellä toimintakykyjensä äärirajoilla niin kapasiteetin kuin osittain myös kiinteistöjen fyysisen kunnon suhteen. Osa varastotiloista ei esim. täytä taidemuseorakennukselle asetettuja palo- ja turvallisuusvaatimuksia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Kansallisgallerian kokoelmatiloja kehitetään ja että määrärahatarpeet otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmassa.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa taidehankintoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 989 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

90. Liikuntatoimi

Liikuntatoimeen ehdotetaan 161 milj. euroa, mikä on noin 5 milj. euroa kuluvaan vuoteen vähemmän. Vaikka rahapelitoiminnan tuotot ovat vähentyneet, toimintoja rahoitetaan budjettivaroin, minkä lisäksi tuoton alenemaa kompensoidaan arpajaisveroa alentamalla. Liikuntatoimen rahoitus säilyy näin lähes kuluvan vuoden tasolla.

Hallitusohjelman linjauksiin viitaten valiokunta painottaa liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden nostamista kaikissa ikä- ja väestöryhmissä, sillä edelleen suuri osa lapsista ja aikuisista liikkuu liian vähän. Tehtyjen tutkimusten mukaan lapsista ja nuorista sekä aikuisista vain noin kolmannes ja ikäihmisistä vain muutama prosentti liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Vähäinen fyysinen aktiivisuus aiheuttaa lisäkustannuksia terveydenhuollon suorissa kustannuksissa sekä tuotavuuskustannuksissa menetettyjen työpanosten osalta. Tehtyjen selvitysten mukaan väestön liian vähäisen liikunnan yhteiskunnalliset kustannukset ovat vuositasolla arviolta vähintään run-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

saat 3 mrd. euroa. Liikkumattomuuden yhteiskunnallisten kustannusten säästöpotentiaali on siten erittäin suuri.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Liikkuva-ohjelmiin osoitetaan edelleen 5 milj. euron rahoitus, jonka tavoitteena on lisätä liikunnallista elämäntapaa kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Jatkon kannalta on keskeistä, että ohjelmat juurtuvat osaksi normaalia toimintaa, joka jatkuu myös erillisrahoituksen päätyttyä. On myös myönteistä, että ikäihmisten liikkumishankkeen pilotointiin on varattu 0,8 milj. euroa. Väestön ikääntyessä on tärkeää, että yhä useamman ikäihmisen kunto säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään, mikä tukee osaltaan kotona asumista ja vähentää tarvetta kalliisiin laitoshoitoihin. Valiokunnan mielestä liikuntaan kannustavat palvelut tulisi huomioida aiempaa vahvemmin myös kunnallisissa sosiaali- ja terveystaloudissa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tämän vuoden alussa asetettu poikkihallinnollinen Liikuntapolitiikan koordinaatioelin toimii aktiivisesti liikuntapoliittisen selonteon toimeenpanemiseksi.

Nuorten urheilijoiden toimeentulo. Valtion liikuntatoimen budjetista jaetaan erityisesti nuorille urheilijoille osoitettuja urheilija-apurahoja, joihin on varattu ensi vuodelle enintään 2,3 milj. euroa. Tämä vastaa kuluvan vuoden tasoa. Huippu-urheilua tuetaan myös mm. urheiluakatemoille ja valmennuskeskuksille suunnattavilla määrärahoilla sekä lajien tehostamistuella (ml. vammaisurheilu).

Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen vaikuttavuutta seurataan ja selvitetään, miten akatemiatoimintaan kohdistetulla lisärahoituksella on onnistuttu parantamaan urheilijoiden tukipalveluja ja harjoittelun edellytyksiä. Myös apurahajärjestelmän toimivuutta on syytä arvioida ja selvittää, miten nuorten urheilijoiden toimeentuloa ja sosiaaliturvaa voitaisiin parantaa. Samalla on perusteltua arvioida laajemminkin urheilijoiden sosioekonomisen tilanteen parantamista.

91. Nuorisotyö

Nuorisotyöhön ehdotetaan 80,8 milj. euroa, jota rahoitetaan sekä budjettivaroilla että rahapelitoiminnan tuotoilla. Työpajatoimintaan osoitetaan ensi vuonna 16,3 milj. euroa ja etsivään nuorisotyöhön 15,8 milj. euroa.

Saadun selvityksen mukaan tuore vaikuttavuustutkimus (Hoikkala & Vauhkonen, 2020) osoittaa, että työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat vaikuttavia ja ne tuottavat yhteiskunnalle kustannussäästöjä mm. vähentyvinä syrjäytymisen kustannuksina.

Valiokunta korostaa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä tilanteessa, jossa koronaepidemia on entisestään vaikeuttanut niiden nuorten asemaa, joilla on ollut haasteita jo ennen epidemiaa. Saadun selvityksen mukaan tuen tarve on kasvanut ja yhä enemmän on kysyntää kuntoutusta sisältäville palveluille.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 29

52. Valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen ja eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Kielipesätoiminta. Momentin määrärahasta käytetään 950 000 euroa saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoimintaan, minkä lisäksi saamelaisalueen ulkopuolella tapahtuvan kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemiseen osoitetaan 250 000 euroa momentilta 29.91.50.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan em. määrärahat (1,2 milj. euroa) eivät vielä riitä turvaamaan toiminnan asianmukaista jatkuvuutta. Saamen kielen elvyttämishjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on nostaa kielipesätoiminnan rahoitus asteittain 1,4 milj. euroon.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa kielipesätoimintaan.

Nuorten yrittäjyyskylätoiminta. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa TAT-yrittäjyyskylätoiminnan kehittämiseen. Yrittäjyyskylä on peruskoulun kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten suunnattu oppimiskokonaisuus työelämästä, taloudesta ja yhteiskunnasta. Se toimii valtakunnallisesti kahdeksalla alueella ja tavoittaa vuosittain noin 80 000 oppilasta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 771 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallinnonalan määrärahoiksi esitetään yhteensä noin 2,748 mrd. euroa, joka on noin 54 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä otettiin huomioon heinäkuussa 2020 sovittu EU:n rahoituskehyspäättös ja yhteisen maatalouspolitiikan siirtymäkaudesta johtuvat muutokset.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan perustehtävien merkitys on korostunut koronakriisin yhteydessä. Myös kansalaisten tietoisuus ruoka-, vesi- ja energiatalouden huoltovarmuuden välttämättömyydestä ja siihen liittyvistä riskeistä on lisääntynyt.

Valiokunta toteaa, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala on keskeisessä roolissa ilmastomuutoksen hillinnässä ja hallitusohjelman asettaman hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa vuoteen 2035 mennessä. Asetettuihin tavoitteisiin sekä kuluttajien kasvavaan ympäristö-, ilmasto- ja terveystietoisuuteen tulee pystyä vastaamaan.

Tärkeää on kuitenkin samalla huolehtia myös hallinnonalan luomasta talouden kasvusta ja työllisyydestä. Tämä vaatii panostuksia erityisesti tutkimukseen, elintarvikealan koulutukseen sekä viljelijöiden ja muiden luonnonvaratalouden toimijoiden osaamisen kehittämiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä. Muutosten toteuttamiseksi on tarvetta kehittää myös ekologista kompensatiota.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvat toimialat ovat tulevaisuuden aloja, joiden varaan suomalainen hyvinvointi voidaan rakentaa jatkossakin. Talousarvion tulee osaltaan tukea hallinnonalan pidemmän aikavälin ison kuvan tarjoamia kasvumahdollisuuksia mm. bio- ja kiertotaloudessa.

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 78,978 milj. euroa, joka on 2,459 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella myönteisenä, että Luonnonvarakeskukselle esitetty rahoitus on vuonna 2021 hyvällä tasolla. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksella on erittäin tärkeä merkitys päätöksenteon tukena, ja myös poikkeuksellinen koronavuosi on korostanut tutkimustiedon asemaa. Tutkijoilta odotetaan tulevaisuuskuvia bio- ja kiertotalouteen, ajantasaisista tilannekuvaa luonnonvarojen käytöstä ja ruokaturvasta sekä ratkaisuja riskien hallintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 30

Turvepellot

Valiokunta nostaa esiin Luonnonvarakeskuksessa osin eduskunnan rahoituksella käynnistetyn hankkeen, jossa tutkitaan erilaisten ja eri tavoin hoidettujen turvepeltojen päästöjä ja päästövähennysmahdollisuuksia.

Turvepeltojen osuus on 11 prosenttia peltoalasta, ja ne ovat suurin yksittäinen hiilidioksidin päästölähde maataloudessa. Niiden päästöt pienentävät maankäyttösektorin (LULUCF) nettohiilinielua (6—7 milj. CO₂-ekvivalenttitonnia), ja lisäksi ne rasittavat taakanjakosektoria (1,5 milj. CO₂-ekvivalenttitonnia). Turvepeltojen käytöllä on siten suuri vaikutus Suomen nettohiilinieluun.

Valiokunta korostaa, että aktiiviviljelyssä olevien turvepeltojen merkitys on myös suuri koko maan elintarviketuotannolle ja aluetaloudelle. Käytännössä niiden viljelystä on vaikea luopua, joten päästöjä tulee vähentää ensisijaisesti viljely-, ojitus-, lannoitus-, kalkitus- ja muokkausteknisin ratkaisuin sekä vähentämällä pellonraivaustarvetta, sääntelemällä aktiivisesti pohjavedenpin-toja ja puhdistamalla valumavesiä.

Turvemaihin liittyvä päätöksenteko on vaikeaa, siten tarve tutkittuun, paikalliset olosuhteet huomioon ottavaan tietoon on akuutti. Luotettavien tulosten saaminen edellyttää kuitenkin pitkäkestoisista tutkimusta, joten on tärkeää, että tutkimusta jatketaan vuonna 2021. Saadun selvityksen perusteella muutaman vuoden kuluessa voi olla mahdollista jopa kansallisten päästökertoimien tai nykyistä edistyneempien mittausten menetelmien kehittäminen.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Ruukin turvepeltojen tutkimukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 178 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5,326 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2020 varsinaisen talousarvion tasoa. Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus on toteuttanut näin eduskunnan asiasta antaman lausuman (EK 24/2019 vp — HE 29/2019 vp — HE 89/2019 vp — VaVM 20/2019 vp).

Valiokunta pitää momentin määrärahaa erittäin tarpeellisena. Koko maan kattavalla ja ammattitaitoisella neuvonnalla luodaan edellytyksiä kannattavan ja kilpailukykyisen maataloustuotannon harjoittamiselle ja siten ruuantuotannon huoltovarmuuden vahvistamiselle. Parhaimmillaan momentin määrärahalla saadaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen kannattavuuden parantamisen kautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 30

Valiokunta korostaa, että neuvonnan palveluilla tuetaan myös ilmastotavoitteiden toteuttamista edistämällä ympäristöystävällisempien tuotantomenetelmien ja mittareiden käyttöönottoa. Esimerkiksi Biocode-ympäristövaikutuslaskelman avulla voidaan todentaa ruokajärjestelmän vastuullisuutta ja tarjota siten kuluttajien kaipaamia tietoja tuotteiden hiilijalanjäljestä.

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 3,805 milj. euroa. Valiokunta pitää valitettavana, että määrärahaa esitetään jälleen kerran alennettavaksi eduskunnan siihen tekemän lisäyksen verran (250 000 euroa).

4H-toiminta on valiokunnan mielestä tärkeää. Se on yhä useammin harvaan asutulla maaseudulla lapsen tai nuoren ainoa harrastus lähellä omaa kotia. Toiminta tukee monin eri tavoin myöhempien ikävaiheiden työllistymistä ja yrittäjyyttä. Esimerkiksi Taimiteko-toimintamallin tavoitteena on istuttaa 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä. Näin työllistetään nuoria ja lisätään Suomen metsien hiilinieluja alueilla, jotka eivät ole aktiivisen maa- ja metsätalouden tai turvetuotannon piirissä. Merkittävä toimintamuoto on myös luonnontuotteiden kerääminen ja siihen kannustaminen (kuten Satosankarit — metsämarjojen osto- ja välitystoiminta).

Valiokunta korostaa, että valtionavulla on ratkaiseva vipuvaikutus 4H-nuorisotyöhön. Se toimii eräänlaisena siemenrahana, ja on suuri riski, että valtion avustuksen pieneneminen johtaa myös kuntarahoituksen laskuun.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 105 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentilla esitetään 1,1 milj. euroa kylätoiminnan valtionapuun. Koronaepidemia on vahvistanut kiinnostusta maaseutua kohtaan, ja etätyön lisääntyminen on alentanut maalle muuttamisen kynnystä. Paikallistason kyläyhdistysten toiminta ja niiden antama tieto alueesta tukee kotiutumista ja lisää maaseutujen elinvoimaisuutta. Maallemuuttoon liittyvää viestintää ja kylätoiminnan paikallistason digitalisaatiota on syytä vahvistaa ja tukea kyläasiamiesten tärkeää työtä.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 12 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 146/2020 vp)

(3. ja 4. kohta kuten HE 227/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

(5.—7. kohta kuten 4.—6. kohta HE 146/2020 vp)

(3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

20. Maa- ja elintarviketalous

Maatalouden kannattavuus

Valiokunta on huolissaan, kuten usein aiemminkin (VaVM 20/2019 vp, VaVM 28/2018 vp), maatalouden kannattavuudesta. Riittävä kannattavuus on edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille ja sille, että maatiloilla on jatkajia. Vain kannattavuuden kautta voidaan taata kotimaisen elintarviketuotannon huoltovarmuus.

Valiokunta toteaa, että Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos arvioi maataloussektorin yrittäjätulon olevan vuonna 2021 noin kolmasosan heikompi kuin kymmenen vuotta sitten, jolloin yrittäjätulo oli yhteensä lähes 1,5 mrd. euroa. Luonnonvarakeskus puolestaan arvioi yrittäjätulon pysyvän vuonna 2020 vuoden 2019 tasolla 15 500 eurossa, kun laskelmasta on jätetty pienimmät tilat pois. Vuonna 2017 vastaava yrittäjätulo oli 17 400 euroa yritystä kohden.

Lisääntyvät panos- ja tuotoshintojen vaihtelut sekä heikot satotasot ovat tuoneet mukanaan maksuvalmiusongelmat ja sen myötä velkaantumisen ja vakavaraisuusongelmat. Yritysten keskimääristä kannattavuutta eivät ole myöskään kohentaneet tilakoon kasvu ja tehdyt investoinnit.

Valiokunta korostaa, että tuet muodostavat maatalouteen vakaan ja ennustettavan komponentin, jonka osuus on ollut viime vuosina 32 prosenttia maatalouden kokonaistuotosta. Näin ollen on myönteistä, että EU:n monivuotisen rahoituskehityksen ratkaisu takaa maatalouden julkisen kokonaisrahoituksen pysymisen lähes ennallaan vuonna 2021. Myös maatalouden investointien kokonaisrahoitus säilyy ennallaan.

Keinoja tilanteen parantamiseen

Valiokunta toteaa, että mitään yksittäistä keinoa maatalouden kannattavuuden parantamiseen ei edelleenkään löydy. Valiokunta viittaa vuonna 2019 tehtyyn selvitykseen ”Uusi alkua — Maatalous on myös tulevaisuuden elinkeino”², jossa tarkasteltiin monipuolisesti maatalouden tilaa ja tehtiin konkreettisia esityksiä yrittäjätulon nostamiseksi 500 milj. eurolla. Toimien toteuttaminen ja tulosten seuraaminen on edelleen oleellista.

Valiokunta painottaa tilakohtaisen tuottavuuden parantamista. Kannattavuus vaihtelee tuotantosuunnittain, mutta erityisesti tilojen välillä. Tuottavuutta on pystyttävä lisäämään neuvonnan, tutkimuksen ja koulutuksen avulla ja siirtämällä painopiste tuotantoprosessikysymyksistä enemmän talouskysymyksiin. Maatalousyrittäjien huomio tulisi kiinnittää oman yrityksen ja kannattavimpien yritysten toiminnan vertailuun, parhaiden käytäntöjen käyttöönottoon sekä yrityksen kokonaisvaltaiseen johtamiseen.

² Uusi alkua — Maatalous on myös tulevaisuuden elinkeino, Reijo Karhinen, Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:3.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 30

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella huolestuttavana, että maatalouden koulutusjärjestelmä ei kaikin osin vastaa tulevaisuuden maatalousyrittäjien tarpeita. Tästä syystä on selvitettävä maatalousopetuksen nykytilaa ja muutostarpeita.

On myös tärkeää, että maatalouden riskienhallinnan kehittäminen etenee ja aktiiviviljelyyn sekä elintarvikkeiden vienninedistämiseen panostetaan entistä voimakkaammin. Kausityövoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat on ratkaistava ja siihen liittyvää hallintoa on kevennettävä. Samoin oleellista on elintarvikemarkkinavaltuutetun riittävät resurssit ja rohkea reagointi markkinahäiriöihin ja markkinaylivoinaan väärinkäyttöön.

Valiokunta korostaa myös alkuperämerkintöjen selkeyttä ja tuotteiden hiilijalanjäljen laskennan edelleen kehittämistä ja laajaa käyttöönottoa. Kuluttajien valintoihin vaikuttaa yhä enenevässä määrin ruuan tuotannon vastuullisuus. Luotettavan tiedon tarjoaminen on yksi keino parantaa maatalouden kannattavuutta, jos sillä voidaan lisätä kuluttajien maksuhalukkuutta heidän mieltymystensä mukaan tuotetusta ruuasta.

On myös hyvä, että valmisteilla on ilmastoruokaohjelma, jonka tavoitteena on tukea siirtymistä kohti ilmastokestävää ruokajärjestelmää, ja sektorin sisäistä yhteistyötä kehitetään mm. yhteinen ruokapöytä -hankkeella.

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 4,069 milj. euroa, joka on hieman enemmän (24 000 euroa) kuin vuonna 2020.

Valiokunta pitää momentille esitettyä määrärahaa hyvin tarpeellisena ja monipuolisena. Sitä käytetään ruokapoliittisen selonteon (Ruoka 2030) tavoitteita tukevien kansallisten tai kansainvälisten toimenpiteiden rahoittamiseen sekä osaamisverkoston toiminnan käynnistämiseen. Määrärahalla on tärkeää edelleen avustaa myös luomu- ja luonnontuotealan kehittämistä sekä lähiruuan käytön edistämistä. Lisäksi on tarpeen tukea hallitusohjelman tavoitteita ilmastoruokaohjelman valmistelusta ja toimeenpanosta sekä elintarvikesektorin kauppataseen parantamisesta mm. viennin edellytyksiä vahvistamalla.

Valiokunta korostaa, että lähi- ja luomuruuan lisääminen julkisissa hankinnoissa vaatii hankintaosaamista sekä päättäjiltä että ruokaa tarjoavilta tahoilta. On siten myönteistä, että maa- ja metsätalousministeriöön on palkattu määräaikainen (2019—2022) hankintalähettiläs, jonka tehtävänä on mm. neuvoa ja opastaa toimijoita vastuullisten elintarviketekriteerien käytössä tarjouskilpailuissa. Valiokunta painottaa myös yhteistyötä kuntien kanssa. Toiminta tukee osaltaan valtioneuvoston hyväksymää periaatepäätöstä (10.9.2020) yhteisestä julkisten hankintojen strategiasta.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Arktiset Aromit ry:n hankerahoitukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 269 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 30

40. Luonnonvaratalous

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 14,259 milj. euroa, joka on 3,349 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahaa käytetään valtion vastuulla oleviin vesistötoimenpiteisiin sekä vesitalouden kehittämiseen, pohjavesialueiden kartoituksiin ja pohjavesiseurantaan.

Valiokunta nostaa esiin, että momentille kohdistuu kasvavia tarpeita johtuen vanhenevien vesistörakenteiden perusparannus- ja velvoitemenoista sekä tulvariskien hallintaan liittyvien säädösten toimenpanosta. Sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä vesitalouden voimavaroja on ennistä enemmän suunnattava toimenpiteisiin, joilla parannetaan kuivuus- ja tulvariskien hallintaa.

Valiokunta pitää välttämättömänä puhtaan veden sekä vesihuollon turvaamista. Huoltovarmuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tulee mm. vesihuoltolaitosten taloudenpito ja toiminnan suunnittelu saattaa nykyistä kestävämmälle tasolle. On hyvä, että osana vesihuoltolain tarkistamista selvitetään myös keinoja varmistaa toimijoiden pitkäjänteinen investointisuunnittelu.

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 32,652 milj. euroa, joka on 3,607 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta toteaa, että esitys antaa hyvät mahdollisuudet useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotalouden kehittämishankkeiden toteuttamiseen.

Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma

Valiokunta pitää tarpeellisena, että suurin osa rahoituksesta osoitetaan maankäyttösektorin ilmastohjelman toimenpiteisiin (yhteensä 24,46 milj. euroa), jotka osaltaan toteuttavat hiilineutraaliuden saavuttamista vuonna 2035. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää fossiilisten päästöjen määrätietoista vähentämistä sekä hiilinielujen ja -varastojen vahvistamista.

Ilmastonkestävää maataloutta tavoitellaan edistämällä hiiltä sitovia ja päästöjä vähentäviä viljelytapoja, tekniikoita, tuotteita ja palveluja sekä monipuolistamalla viljelyä. Erityisesti vahvistetaan toimia, joilla vähennetään turvepeltojen viljelyn päästöjä.

Metsätaloudessa edistetään monipuolisia kasvatus- ja käsittelytapoja ja vahvistetaan metsien kasvua ja samalla hiilensidontaa tuhkalannoituksella ja jalostetun metsänviljelyaineiston käytöllä. Metsätalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen tuetaan mm. tuhoriskejä kartoittamalla ja torjuntamenetelmiä kehittämällä. Myös suometsien hoitoa kehitetään ja pyritään vähentämään metsien siirtymistä rakennetuksi maaksi.

Toimenpidekokonaisuus tukee osaltaan muita hallitusohjelman hankkeita, kuten Kansallista metsästrategiaa, ilmastoruokaohjelmaa, ravinnekierron kokonaisuutta, peltorakenteen kehittämisohjelmaa sekä tulvansuojelun ja peltojen vesienhallinnan toimenpiteitä. Toimia toteutetaan myös EU:n yhteisen maatalouspolitiikan keinoin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

Valiokunta pitää lisäksi perusteltuna momentille esitettävää muuta rahoitusta mm. ravinteiden kierrätykseen (2 milj. euroa) ja vieraslajien torjunnan tehostamiseen (0,295 milj. euroa).

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,636 milj. euroa, joka on 3,13 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Yli puolet rahoituksesta (4,879 milj. euroa) osoitetaan vesitaloudellisten riskienhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden tukemiseen. Avustuksia suunnataan mm. valuma-alue-suunnitteluun, ojitusratkaisuihin, huonossa kunnossa olevien tulvasuojelurakenteiden perusrannukseen ja modernisointiin sekä tulvariskien hallintasuunnitelmien mukaisiin toimenpiteisiin, kuten asutuksen tulvasuojeluhankkeisiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahalla jatketaan myös kansallista ohjelmaa vaelluskalakantojen elvyttämiseksi parantamalla vaelluskalakantojen elinolosuhteita ja palauttamalla niiden luontaista lisääntymistä virtavesissä. Hankkeissa toteutetaan kalateitä ja muita kalan kulkuun liittyviä ohitusratkaisuja sekä puretaan vaellusesteitä. Tarpeen on myös tukea pienvesivoimalaitosten toiminnan lakkauttamishankkeita sekä niihin liittyviä vesistön ennallistamistoimia.

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 11,25 milj. euroa, joka on 2,4 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Määräraha käytetään vuonna 2020 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen, josta suurimman osan muodostaa suurpetojen porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaaminen. Kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkoihin (noin 0,6 milj. euroa) sekä vahinkojen ehkäisemiseen (noin 0,75 milj. euroa) esitettävät määrärahat pysyvät ennallaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan porotalouteen kohdistuvien petovahinkojen määrä on selvässä kasvussa, mikä johtuu lähinnä ahmojen aiheuttamista vahingoista. Vuonna 2020 vahinkojen arvioidaan olevan 10,7 milj. euroa. EU:n oikeusperustaan liittyvä maksukatto rajoittaa kuitenkin maksut 10 milj. euroon, jolloin maksettavia korvauksia joudutaan leikkaamaan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rauhoitettujen lajien aiheuttamat vahingot voidaan korvata täysimääräisesti, ja toteaa, että näin vaikutetaan myös petopolitiikan hyväksyttävyyteen. Vahinkojen ehkäisemiseen tulee panostaa ja varmistaa, että 10 milj. euron raja ei ylity. Muiden ennalta ehkäisevien toimenpiteiden lisäksi on siten tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsätalousministeriö valmistelee myös asetusta ahmakiintiöksi, joka on edellytys metsästykselle. Suurpetovahinkojen vähentäminen vaatii nykyistä toimivampia ja tuloksellisempia toimia.

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille esitetään 55,03 milj. euroa, joka on 1,2 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2020. Myöntämisvaltuutta esitetään nostettavaksi 58,5 milj. euroon, joka mahdollistaa aktiivisen hanke-rahituksen vuonna 2021.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Kemera-tuki ja vuoden 2020 myöntämisvaltuus tullaan käyttämään lähes täysimääräisesti. Määrärahat ja myöntämisvaltuus suunnataan alueellisissa metsäohjelmissa yksityismetsänomistajien metsänhoito- ja metsänparannustöiden tarvearvion perusteella.

Myönteistä on, että varoja käytetään entistä enemmän taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon ja terveyslannoitukseen. Näillä metsän kasvua edistävillä toimenpiteillä lisätään samalla metsien hiilensidontaa. Lisäksi alkuvuodesta 2020 tehty tukimuutos on toivotulla tavalla lisännyt suometsien tuhkalannoitusta, mutta kiinnostus suometsien hoitohankkeisiin sen sijaan on vähentynyt.

Kiinnostus on myös vähentynyt metsäteiden tekemiseen ja perusparannukseen. Tämä vaikuttaa pitkällä tähtäimellä koko metsäbiotaloudelle keskeiseen teiden liikennöitävyyteen, joka mahdollistaa puunkorjuun, puunkuljetuksen ja muut metsässä tehtävät työt sekä niiden kannattavuuden ja kilpailukykyisyyden.

Valiokunta pitää näin ollen tärkeänä, että metsäomistajille tarjotaan riittävästi metsänhoitopalveluita toimijoiden usein yhteisesti toteuttamiin tie- ja suometsähankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Valiokunta korostaa lisäksi, että aktiivinen metsätalous luo edellytykset metsäteollisuuden olemassaololle ja kasvuille. Se on Suomen kansantaloudelle tärkeä työn ja toimeentulon sekä vientitulojen mahdollistaja. Metsätalouden ja metsäteollisuuden merkitystä Suomelle ei voi korostaa liikaa nykyisessä taloustilanteessa. Momentin määrärahalla on merkittävä vaikutus siihen, miten metsänomistajia aktivoidaan metsänhoitoon. Tärkeää on nopealla aikataululla kiinnittää huomiota myös mm. siihen, miten perikuntien omistuksessa olevat metsät saadaan aktiiviseen hoitoon. Hyvin kasvava ja uudistuva metsä on ollut jo vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta. Samalla se on myös tehokas hiilinielu- ja hiilivarasto.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,027 milj. euroa, joka mahdollistaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (Metso) toimenpiteet noin 3 400 hehtaarin alueella.

Valiokunta toteaa, että määrärahan lisäämisestä huolimatta (1 milj. euroa) rahoituksella ei päästä ohjelmalle asetettuun tavoitteeseen suojella yhteensä 82 000 hehtaaria talousmetsää vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteesta oli toteutettu noin 43 000 hehtaaria vuoden 2019 loppuun mennessä, joten asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ohjelman vuosittaisen rahoituksen nostamista loppukaudelle 8,5 milj. eurolla ja vuositavoitteen korottamista yli 6 000 hehtaariin. Lisäyksestä noin 2,5 milj. euroa tulisi kohdentaa Suomen metsäkeskukselle ohjelman toteuttamiseen.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 42,171 milj. euroa, joka on 3,011 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Lisäyksessä on otettu huomioon mm. Metso-ohjelman toimeenpanon kasvu (0,3 milj. euroa) ja

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

uuden metsitystukijärjestelmän hallinnoinnin lisäkustannukset (0,368 milj. euroa) ja sen edellyttämän tietojärjestelmän kertaluonteinen rahoitus (1,7 milj. euroa).

Metsäkeskus on keskeinen metsään perustuvan tiedon tuottaja. Se on jo usean vuoden ajan sähköistänyt palvelujaan ja pyrkinyt hyödyntämään digitaalisuuden tarjoamat palvelu- ja tuottavuus-edut. Tavoitteena on ollut toimintatapojen, rakenteiden ja prosessien kehittäminen siten, että palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja ensisijaisesti sähköisiä. Vuonna 2021 Metsäkeskus parantaa mm. laserkeilaukseen perustuvan paikkatiedon käyttöarvoa entistä paremmin toimijoiden tarpeita vastaavaksi.

Valiokunta korostaa, että biotalouden edistämisessä paikkatiedon merkitys on erittäin tärkeä niin metsänomistajille, metsäurakoitsijoille kuin päätöksentekijöillekin. Metsäkeskuksen palveluille on entistä enemmän tarvetta, ja se tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia vihreälle kasvulle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin lähivuosien pysyvä vuosittainen menolisäys on 3,9 milj. euroa, josta esitys kattaa osan.

47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää uutta momenttia ja sille esitettävää 1,36 milj. euroa tarpeellisenä ja pitää myös tarkoituksenmukaisena, että uudesta kannustejärjestelmästä tulisi pysyvä.

Tuen avulla on tarkoitus metsittää 2 000 hehtaaria vuonna 2021. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan potentiaalisia metsitykseen soveltuvia joutoalueita on runsaat 118 000 hehtaaria. Toimenpiteellä lisätään puuston sitomaa hiilivarastoa ja vähennetään maaperän kasvihuonekaasupäästöjä. Valiokunta korostaa, että kannustejärjestelmän suurin ilmastohyöty saavutetaan metsittämällä turvemaapohjaisia joutoalueita (arviolta 29 500 hehtaaria).

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha ja sen käyttö perustuvat pääosin kalastuslakiin (379/2015). Määrärahaa käytetään mm. kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnitteluun, toimeenpanoon, ohjaamiseen ja kehittämiseen sekä kalastuksenvalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin. Esitykseen sisältyy myös hallitusohjelman mukainen lisäys kalastuslain toimeenpanoon ja tutkimustoimintaan (0,5 milj. euroa).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kulunut vuosi on saanut suomalaiset kalastamaan ennätysmäisen paljon. Koska lupakertymät jaetaan vuosi jälkikäteen, valiokunta on huolissaan siitä, ettei kalastuksen neuvontaan ja valvontaan osoitetuilla määrärahoilla pystytä vastaamaan uusien kalastajien tarpeisiin. Toiminnan jatkuvuus ei ratkea yhden vuoden lisärahoituksella, vaan tulevana vuosina sen edellytyksiä tulee selvittää laaja-alaisesti.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös hoitokalastuksen ja korostaa, että särkikalajien tehostetun ammattiopyynnin avulla ja kalakantojen kannanhoitosuunnittelulla on mahdollista poistaa tehokkaasti fosforia rehevöityneistä vesistöistä. Toimintaa tulee laajentaa sekä jatkaa pyydettyjen särkikalajien jalostusta elintarvikkeiksi ja eläinten rehuksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Säkylän Pyhäjärven hoitokalastukseen ja sen seurantaan, 100 000 euroa Suomen Vapaa-ajan Kalastajien Keskusjärjestö ry:lle vapaa-ajan kalastajien neuvontaan, 60 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle ja 40 000 euroa Suomen sisävesiammattikalastajien liitto ry:lle kaupallisten kalastajien neuvontaan. Lisäksi valiokunta palauttaa momentin päätösosaan maininnan, että määrärahaa saa käyttää Suomen Ammattikalastajaliitto ry:n avustukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 700 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Määrärahasta käytetään 60 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. (Uusi)

(4. kappale kuten 3. kappale HE 146/2020 vp)

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuus kokonaiskulutuksesta on vain noin 7 prosenttia, ja vähittäiskaupan kala on pääosin ulkomaista. Vuoden 2019 lopulla Suomessa oli alle 700 kaupallista kalastajaa.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että esitykseen sisältyy 1,2 milj. euron lisäys hallitusohjelman mukaisesti kotimaisen kalan edistämistoimenpiteisiin, ammattikalastajien toimintaedellytysten turvaamiseen sekä hyljevahinkojen ehkäisyyn, ja kiirehtii toimenpiteiden toteutusta. Kalastuselinkeinon jatkuvuuden kannalta on tärkeää huolehtia kalakantojen elinvoimaisuudesta, hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen vähentämisestä ja kalan arvon lisäämisestä, jotta elinkeino olisi kannattava ja houkutteleva myös nuorille.

Momentilta rahoitetaan lisäksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) toimintaohjelman mukaisia elinkeinojen uudistamista ja kestäväää kasvua tukevia toimenpiteitä. Valiokunta toteaa, että tähän sisältyy mm. kotimaisen kalan tarjonnan lisääminen vesiviljelyn keinoin, ja korostaa, että samalla on tärkeää huolehtia myös lupaprosessien toimivuudesta.

64. Metsähallitus

Metsähallituksen liiketoiminnan tavoitteiden asettamisessa on huomioitu uudet omistajapoliittiset linjaukset, joten toiminnassa sovitetaan yhteen nykyistä paremmin taloudellinen kannattavuus, luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Tähän liittyviä toimenpiteitä ovat mm. monikäyttömetsien hiilinielun vahvistaminen (esim. lisäämällä kasvua edistävää lannoitusta), valuma-aluekohtainen vesiensuojelun toimenpiteiden suunnittelu, peitteisen metsänkäsitteilyn pinta-alan lisääminen uudisluonteisissa hakkuissa sekä aktiivisten luonnonhoitotoimenpiteiden ohjelman toteuttaminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 30

Liiketoiminnalle vuonna 2021 asetettavaa tulostavoitetta on alennettu noin viidenneksellä vuoteen 2020 verrattuna näiden uusien linjausten ja puumarkkinoiden epävarman kehityksen vuoksi. Alustavasti tulostavoitteeksi on asetettu 98,6 milj. euroa, josta on tarkoitus tulouttaa valtiolle 98 milj. euroa vuonna 2022.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,115 milj. euroa, joka on 0,577 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää oikeasuuntaisena, että esitykseen sisältyy 1 milj. euron korotus (kuten myös vuonna 2020) retkeilyalueiden korjausvelan vähentämiseen ns. tulevaisuusinvestoinneista. Samaa tarkoitukseen myönnettiin myös 1 milj. euroa vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa. Maa- ja metsätalousministeriön kautta rahoitettavien virkistyskäyttöä ja luontomatkailua tukevien palveluvarustusten korjausvelkaa pystytään siten vähentämään noin 3,7 milj. euroon vuonna 2021 (vuoden 2020 lopussa 5,7 milj. euroa).

Valiokunta korostaa, että momentilta rahoitettavat valtion retkeilyalueet ja Metsähallituksen monikäyttömetsien retkikohteet täydentävät merkittävällä tavalla valtion maiden ja vesien virkistyskäyttöä. Koronakriisi on korostanut metsien yhteiskunnallista merkitystä ja lisännyt retkeilyalueiden käyttöä. Palvelutarpeeseen vastaaminen on siten entistäkin tärkeämpää alueiden käytävyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Metsähallituksen toimintoja kehitetään tasapuolisesti sekä maa- ja metsätalousministeriön että ympäristöministeriön (66,142 milj. euroa mom. 35.10.52) hallinnonaloilla. Myös tämän momentin määrärahasoaa on siten syytä tarkistaa laadukkaan ja kestävä toiminnan varmistamiseksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityisiä korotuspaineita korjausvelan lisäksi on mm. julkisoikeudellisessa kalastuksessa, lähinnä lisääntyneen vapaa-ajan kalastuksen neuvonnassa ja valvonnassa. Vajetta on myös maastoliikenneväylien kehittämisrahoituksessa ja eräpalveluiden vastuualueella olevan luontomatkailun edellyttämissä uusinvestoinneissa.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa partiolaisten käyttämän Evon nuorisoleirialueen kunnostamiseen ja 50 000 euroa Lauhanvuori-Hämeen kangas Geoparkin reitistön kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 265 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kyberturvallisuuskeskukselle esitetään 2,34 milj. euron pysyvää lisärahoitusta yhteiskunnan kyberhäiriöhallinnan kehittämiseen. Lisärahoitus kohdistuu ensisijaisesti Kyberturvallisuuskeskuksen toimialaosaimisen vahvistamiseen sekä vakavien tietoturvaloukkausten ympärivuorokautiseen havainnointiin.

Valiokunta pitää pysyvää lisärahoitusta välttämättömänä, jotta viestintäverkkojen toimintavarmuutta, turvallisuutta sekä häiriöiden ja kyberuhkien ennaltaehkäisyä voidaan parantaa. Tietoturvaa koskevien puutteiden tai kyberhyökkäysten aiheuttamat viestintäverkkojen toimintahäiriöt voivat aiheuttaa valtakunnallisesti mittavaa haittaa, ja niihin liittyvien uhkien ennakointi ja nopea selvittäminen edellyttävät hyvää osaamista sekä reaaliaikaista tilannekuvaa.

Valiokunta painottaa, että Kyberturvallisuuskeskuksen resurssitarpeita on tulevaisuudessa edelleen vahvistettava, jotta se pystyy kehittämään toimintaansa ja vastaamaan ajantasaisesti yhä kasvaviin tietoturvaasteisiin.

04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ilmatieteen laitokselle esitetään 0,75 milj. euron lisäystä Sodankylän kansainvälisen satelliittimaa-aseman kehittämiseen sekä 0,5 milj. euron lisäystä eurooppalaisen pienhiukkas-, pilvi- ja hiivenkaasututkimusinfrastruktuurin (ACTRIS) toiminnan rahoittamiseen. Nämä lisäpanostukset ovat tärkeitä, sillä ne edistävät osaltaan Suomen roolia ilmastomuutoksen tutkimuksen alalla ja edelleen maamme kansainvälistä kilpailukykyä.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että säätutkaverkon uusimiseen osoitetaan 1,1 milj. euroa, joka nousee 1,2 milj. euroon vuosina 2022 ja 2023. Pysyvä määrärahalisäys antaa mahdollisuuden tutkaverkon pitkäjänteiseen kunnossapitoon ja vanhojen tutkien uusimiseen.

Valiokunta painottaa säätutkaverkon alueellista kattavuutta, sillä säätutkien kautta saadaan mm. teiden talvikunnossapidon, liikenneturvallisuuden ja lentoliikenteen kannalta tärkeää mittaustietoa. Säätutkaverkon alueellinen kattavuus on parantanut, mutta etenkin maan pohjoisosassa on vielä katvealueita.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

10. Liikenne- ja viestintäverkot

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Momentin nettomääräraha on noin 1,4 mrd. euroa, johon sisältyy parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen 300 milj. euron pysyvä tasokorotus. Hallitusohjelman mukaisesti tasokorotuksesta kohdennetaan 20 milj. euroa teiden talvikunnossapidon parantamiseen erityisesti alueilla, joissa talvi asettaa suurimmat haasteet.

Resurssilisäyksestä huolimatta määräraha vähenee hieman kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna, ja korjausvelan arvioidaan kääntyvän lievään kasvuun. Tämä johtuu siitä, että päällystysmäärien arvioidaan vähenevän ensi vuonna siten, että ne jäävät alle 3 000 kilometriin, kun päällystetyn tieverkon kunnan heikkenemisen (korjausvelan kasvun) estävä vuosittainen päällystysmäärä olisi noin 4 000 km. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puuttuvan 1 000 km:n päällystämisen kustannukset olisivat noin 50 milj. euroa.

Valiokunta painottaa toimia, jotka edistävät liikenneturvallisuutta sekä elinkeinoelämän kuljetusten kannalta keskeisten väylien toimivuutta ja päivittäistä liikennöitävyyttä. Tiestön kunnolla on suuri merkitys myös hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä, sillä tienpinnan epätasaisuus ja päällystevauriot lisäävät polttoaineenkulutusta erityisesti raskaassa liikenteessä. Myös talvikunnossapidolla on suuri vaikutus polttoaineenkulutukseen ja päästöihin.

Valiokunta kiinnittää huomiota alemman asteisen tieverkon kuntoon, joka on monin osin heikko ja vaikeuttaa henkilöliikenteen ja kuljetusten turvallisuutta ja sujuvuutta. Myös huonokuntoiset sillat lisäävät kuljetusreittien pituutta ja kasvattavat näin elinkeinoelämän kustannuksia jaliikenteen hiilidioksidipäästöjä. Ikääntyneiden siltojen rakenteellisten ongelmien korjaaminen on usein varsin kallista, ja niukkojen resurssien vuoksi niiden korjaaminen etenee hitaasti.

Valiokunta lisää momentille 17 350 000 euroa ja osoittaa sen eri puolilla maata sijaitseviin pienhekköihin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin.

Hankkeet ja niille valiokunnan osoittamat määrärahat ovat:

- Mt 1050, Fagervikintien kunnostus välillä Satamatie—Barösundintie, Raasepori, Inkoo: 700 000 euroa
- Kt 51, valaistuksen parantaminen välillä Inkoo—Karjaa: 500 000 euroa
- Kiireellisimmät kevyen liikenteen väylien päällystykset Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla: 1 000 000 euroa
- Mt 12227, Oinasjärventien parantaminen, Salo: 800 000 euroa
- Kiertoliittymän rakentaminen Kaaritien ja Alvar Aallon tien risteykseen, Paimio: 500 000 euroa
- Kt 43/Mt 12786/Mt 2174/Mt 12683/Mt 12678, valaistuksen rakentaminen, Eura: 350 000 euroa
- Mt 2613, Jämintie parantaminen, Jämijärvi: 400 000 euroa
- Mt 13857, Salostentien kunnostus, Janakkala: 400 000 euroa
- Vt 2:n parantaminen välillä vt 9—mt 232, Humppila: 600 000 euroa

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

- Mt 14371, Äijänevantien kunnostus, Virrat: 400 000 euroa
- Mt 13087, Vesajärventien päällystäminen, Hämeenkyrö: 450 000 euroa
- Mt 14353, Uittosalmentien kunnostaminen, Mänttä-Vilppula: 280 000 euroa
- Mt 14290, Koskitie, kevyen liikenteen väylän rakentaminen välillä Romula—liikennease-
ma, Juupajoki: 200 000 euroa
- Vt 12, valaistuksen parantaminen välillä Nokia—Sastamala: 300 000 euroa
- Mt 295, Mäntsäläntie, liittymän siirtäminen Koskinen Oy:n kohdalla, Kärkölä: 350 000
euroa
- Mt 3501 ja 14535, kevyen liikenteen väylän rakentaminen Purolan kohdalla, Pyhtää:
450 000 euroa
- Vt 15, kevyen liikenteen väylän rakentaminen välille Jokela—Valkealan kk, Kouvola:
300 000 euroa
- Mt 14821, kevyen liikenteen järjestelyt välillä Talpionmäentie—Latutie, Lappeenranta:
370 000 euroa
- Mt 15076, Koirakiventien kunnostus, Pertunmaa: 200 000 euroa
- Vt 14, kevyen liikenteen järjestelyt välillä Anttola—Kulennöisten liittymä, Savonlinna:
600 000 euroa
- Mt 5641, Pörsänmäentien kunnostus, Iisalmi: 500 000 euroa
- Mt 5071, Vuonilahdentien korjaus, Lieksa: 300 000 euroa
- Pt 15688, Suhmuran tien parantaminen, Joensuu: 500 000 euroa
- Mt 58, päällysteen korjaus välillä Karstulan keskusta—Humppi, Karstula: 200 000 euroa
- Mt 6181, Leppälahdenväylän kunnostus, Toivakka: 50 000 euroa
- Mt 6304, kevyen liikenteen väylän rakentamisen loppuun saattaminen, Lannevesi, Saari-
järvi: 300 000 euroa
- Äänekosken pankkisillan parantaminen: 200 000 euroa
- Vt 23, Kolhontien liittymän parantaminen, Keuruu: 350 000 euroa
- Pt 7071, Kätkäjoentien perusparannuksen loppuun saattaminen, Alavus: 300 000 euroa
- Mt 17479, Harjumäentien parantaminen, Ilmajoki: 450 000 euroa
- Vaasan satamatien suunnittelu: 500 000 euroa
- Mt 748, kevyen liikenteen väylän rakentaminen Lentokentäntielle, Kruunupyys: 500 000
euroa
- Vt 86, kevyen liikenteen väylän rakentaminen, Ylivieska: 450 000 euroa
- Vt 8, Tapiontuvan alikulkukäytävän rakentaminen, Kalajoki: 300 000 euroa
- Mt 18345, Hylkirannan tien kunnostus, Reisjärvi: 150 000 euroa
- Mt 18649, Lehtoseläntien ja mt 18651 Laitilantien kunnostus, Muhos: 100 000 euroa
- Vt 22 ja Mustikkakankaan tien liittymän parantaminen, Utajärvi: 400 000 euroa
- Mt 7980 ja Mt 18312, Lehtopään kevyen liikenteen väylän rakentaminen, Oulainen:
450 000 euroa
- Mt 19033, Vuoreslahdentien päällysteen uusiminen, Kajaani: 600 000 euroa
- Kt 900, Hyryntien siirto Kuhmo Oy:n sahalaitoksen kohdalla, Kuhmo: 700 000 euroa
- Vt 21:n parantaminen Vihreän pysäkin kohdalla, Pello: 175 000 euroa
- Vt 4, Kallinkankaan rampin ja vt 4 liittymäalueen parantaminen, Keminmaa: 225 000 eu-
roa
- Tenniön sillan parantaminen, Kouskun kylä, Savukoski: 500 000 euroa

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 31

Valiokunta pitää välttämättömänä, että vuoden 2021 aikana huolehditaan Kauhajoella sijaitsevan Päntäne—Isojokitie hankkeen loppuun saattamisesta sekä Vesilahdella sijaitsevan mt 301 Keihonen—Suomela-välisen tielinjauksen parantamisesta.

Momentin määrärahasta käytetään *radanpitoon* 473 milj. euroa, ja sen avulla rataverkon kunnan arvioidaan säilyvän ennallaan tai jopa hieman paranevan. Rataverkon päällysrakenteiden korjaustarpeiden arvioidaan kuitenkin nousevan voimakkaasti vuosikymmenen loppua kohti. Valiokunta pitää tärkeänä, että olemassa olevan rataverkon kunnosta, turvallisuudesta ja liikenteen sujuvuudesta huolehditaan ja että kasvava korjaustarve otetaan huomioon pidemmän aikavälin suunnittelussa.

Valiokunta pitää hyvänä, että viime vaalikaudella käynnistetty tasoristeysturvallisuuden parantamisohjelma jatkuu ja että sille on ensi vuodelle varattu 10 milj. euron rahoitus. Tasoristeysten poistaminen on tärkeä yksittäinen toimenpide, jolla voidaan lisätä raideliikenteen sujuvuutta ja parantaa liikenneturvallisuutta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että ratamaksun budjetoituun tuottoon (47 milj. euroa) liittyy epävarmuuksia, sillä koronatilanteen vuoksi kuluvan vuoden tuoton arvioidaan jäävän 5 milj. euroa arvioitua pienemmäksi.

Valiokunta nostaa esille myös *vesiväylänpidon* tarpeet ja pitää sisävesiliikenteen ja -kuljetusten kehittämistä tärkeänä mm. ympäristön näkökulmasta. Kehittämishankkeena käynnistettävä Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen on tärkeä sisävesiliikennettä edistävä hanke, joka vaikuttaa koko Saimaan järviolueen ja laajemminkin Itä-Suomen teollisuuden ja elinkeinoelämän kuljetuksiin. Kanavan kunnostaminen antaa mahdollisuudet myös matkailun kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 382 654 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valtuus

(Kuten HE 146/2020 vp)

(Taulukko kuten HE 146/2020 vp)

30. Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa (67,7 milj. euroa) käytetään jo käynnissä olevien joukkoliikennehankkeiden (mm. Länsimetron jatko Matinkylästä Kivenlahteen, Raide-Jokeri, Tampereen raitiotie) rakentamis- ja suunnitteluavustuksiin. Näiden lisäksi esitetään kahta uutta hanketta (Turun raitiotie, Helsingin seudun lähijunaliikennettä palvelevat varikot), joiden suunnitteluvaltuus on yhteensä 7,5 milj. euroa. Valtuuden määrä on yhteensä enintään 30 prosenttia suunnittelukustannuksista, ja myöntöpäätökset edellyttävät alueen kuntien sitoutumista MAL-sopimuksen mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

Valiokunta pitää hankkeita kannatettavina ja toteaa, että ne vähentävät hyvin liikenteen päästöjä ja edistävät pitkäjänteisesti ilmastopoliittisia tavoitteita.

31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä momentin määrärahaan on tehty 25 milj. euron korotus, jonka myötä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen on käytettävissä yhteensä 28,5 milj. euroa. Määräraha antaa hyvät mahdollisuudet toimeenpanna valtioneuvoston vuonna 2018 hyväksymää kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa, jonka tavoitteena on kasvattaa jalankulun ja pyöräilyn määrää vuoteen 2030 mennessä 30 prosentilla verrattuna vuoteen 2018.

Vuoden 2020 aikana (ml. vuoden 2020 varsinainen talousarvio ja neljäs lisätalousarvio) kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sekä joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantaviin infrahankkeisiin on osoitettu yhteensä 42,9 milj. euroa käsiteltävältä momentilta ja momentilta 31.10.20. Näin on käynnistetty hankkeita, joilla on mm. parannettu pyöräteitä, pyöräreitteihin liittyvää viitoitusta sekä pyörien liityntäpysäköintiä. Vuoden 2020 aikana käynnistettiin myös pyörämatkailun edistämishanke ja toteutettiin koulujen ja päiväkotien liikenneympäristön ja koulureittien turvallisuuksi edistäviä toimia. Ensi vuonna näitä hankkeita jatketaan ja koostetaan mm. maakuntien ja muiden sidosryhmien kanssa ehdotus valtakunnallisesta pyöräilyverkosta.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimeenpano tukee mm. liikenteen päästöjen vähentämistä sekä liikennejärjestelmän toimivuutta. Laadukas kävelyn ja pyöräiliikenteen infrastruktuuri on myös keskeinen tapa lisätä kävelyn ja pyöräiliikenteen suosiota ja edistää väestön fyysistä aktiivisuutta, hyvinvointia ja kansanterveyttä. Tämä tukee myös hallitusohjelman tavoitetta nostaa liikunnallista kokonaisaktiivisuutta kaikissa väestöryhmissä. Kestävien liikkumistapamuotojen edistämiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että vuoden 2020 tapaan myös ensi vuoden työllisyys- ja elvytysperusteisessa lisärahoituksessa otetaan huomioon kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen tarvittavat avustukset. Avustuksille on kova kysyntä, sillä vuonna 2020 investointiohjelman mukaisia valtionavustuksia haettiin noin 66,5 milj. euroa, kun käytettävissä oli 31,5 milj. euroa.

Valiokunta korostaa myös pyöräpysäköinnin kehittämistä, jolla voidaan tutkimusten mukaan kasvattaa pyöräilyn suosiota. Pyörällä liikkumisen suosio on kasvanut merkittävästi pandemia-aikana, mutta samalla pyörävarkaudet ovat lisääntyneet voimakkaasti. Tämä aiheutuu osaltaan heikkolaatuisista pyöräpysäköintitelineistä, joista pyörä on helppo irrottaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että avustuspäätöksiä tehtäessä otetaan huomioon mm. pitkään toteuttamista odottaneiden kevyen liikenteen väylien avustaminen. Tällaisia ovat esimerkiksi Jyväskylän Ukonniementielle (Lohikoskentie—Tyyppäläntie) ja Peurunkaan (kt 637) suunnitellut kevyen liikenteen hankkeet, kevyen liikenteen väylien kunnostukset Sotkamon Vuokatissa, kevyen liikenteen väylät Parkanossa (mt 13332) ja Siuntiossa (mt 115) sekä kevyen liikenteen turvallisuuden ja käytettävyyden parantaminen mt 140 (Vanha Lahdentie) Kerava—Sipoo—Vantaa ja mt 11695 Kaskelantie.

Valiokunta lisää pyöräilyn edistämiseen ja pyöräilyä edistäviin infrahankkeisiin 600 000 euroa, josta 300 000 euroa osoitetaan pyöräpysäköinnin kehittämiseen. Lisäksi valiokunta lisää momen-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

tille 150 000 euroa ja kiinnittää huomiota Iin kunnassa sijaitsevan Jakkukylän kevyen liikenteen siltahankkeen viivästymisestä aiheutuviin lisärahoitustarpeisiin.

Yksityistieavustus. Varsinaisessa talousarvioesityksessä yksityisteiden avustuksiin ehdotettiin 13 milj. euron määrärahaa, mutta talousarviota täydentävässä esityksessä avustusmääräraha nousee 30 milj. euroon.

Valiokunta on tyytyväinen määrarahakorotukseen, sillä yksityistieverkolla on suuri merkitys koko liikennejärjestelmälle. Merkittävä osa elinkeinoelämän kuljetuksista käyttää yksityisteitä, jolloin esim. painorajoitetut sillat voivat aiheuttaa suuria kustannuksia esimerkiksi metsäteollisuuden tai elintarviketeollisuuden kuljetuksille.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 60 150 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet	29 250 000
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat ja lentopaikat	900 000
Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot	30 000 000
Yhteensä	60 150 000

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuonna 2021 käynnistetään kuusi uutta kehittämishanketta, joista ratahankkeita on kolme (Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku-kaksoisraiteen rakentaminen, Tampere—Jyväskylä-radan parantamisen 1. vaihe sekä Oulu—Kemi-rataosan välityskyvyn parantaminen). Lisäksi käynnistetään yksi tiehanke (Vt 4 Äänekoski—Viitasaari-tieosuuden kehittäminen) ja kaksi vesiväylähanketta (Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen ja Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen).

Uusien hankkeiden kustannusarviot ovat yhteensä runsaat 205 milj. euroa. Kemin Ajoksen meriväylän syventämistä ja Oulu—Kemi-rataosan välityskyvyn parantamista koskevia rakentamistöitä ei kuitenkaan aloiteta, ennen kuin Kemiin suunnitellun biotuotetehtaan rakentamisesta on päätetty. Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku-kaksoisraiteen rakentaminen edellyttävät puolestaan Turun seudun kuntien sitoutumista MAL-sopimuksen velvoitteisiin.

Lisäksi vuoden 2021 aikana jatketaan lukuisten jo aiemmin alkaneiden väyläinvestointien toteuttamista. Kaiken kaikkiaan ensi vuonna on käynnissä yhteensä 35 väylähanketta, joiden toteuttamisvaltuudet ovat yli 2 mrd. euroa. Valiokunta on erityisen tyytyväinen siihen, että vuoden 2020 neljäljänneen lisätalousarvioon sisältyi mittava määrä uusia hankkeita, jotka parantavat väyläverkon toimivuutta ja joilla on myös merkittävää elvyttävää vaikutusta. Näitä ovat mm. Helsinki—

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Pääluokka 31

Riihimäki-rataosuutta koskeva kehittämishanke, Espoon kaupunkiradan rakentaminen sekä rata-yhteyden parantaminen välillä Luumäki—Imatra—Venäjän raja.

Valiokunta toteaa, että kaikki vuonna 2021 aloitettavat uudet hankkeet tukevat hyvin elinkeino-elämän toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä ja ne kohentavat merkittäväällä tavalla olemassa olevan infrastruktuurin tehokkuutta ja toimivuutta. Samalla hankkeet edistävät ilmastotavoitteita ja niillä on myös työllisyyttä ja aluetaloutta tukevia vaikutuksia. Kehittämishankkeissa on voimakas ratapainotteisuus, mikä on perusteltua mm. työssäkäyntialueiden laajentamisen ja hiilineutraalisuustavoitteen edistämisen vuoksi.

Valiokunta nostaa esille myös junien kulunvalvontajärjestelmän kehittämistarpeet, sillä nykyinen järjestelmä tulee elinkaarensa päähän 2020-luvun lopussa ja päätökset korvaavasta järjestelmästä on tehtävä pian. Tilalle on ehdotettu digitaalista kulunvalvontajärjestelmää, joka antaisi mahdollisuuden ratapainotteisen kasvattamiseen, täsmällisyyden parantamiseen sekä junien ja matkustajien määrän lisäämiseen nykyisellä rataverkolla (LVM:n julkaisuja 2020:6).

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi-rata-hankeyhtiön ja Turun tunnin juna -hankeyhtiön perustaminen ja toiminnan käynnistäminen etenevät ja että hankkeisiin liittyvät selvitystyöt pääsevät käyntiin. Hankkeiden toimeenpano edellyttää myös uusien rahoitusmallien ja -ratkaisujen löytämistä. Lisäksi on selvitetty itäisen suunnan raideyhteyksiä ja neuvotteluja on päätetty jatkaa Lentorata—Porvoo—Kouvola-linjauksen pohjalta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että tavaraliikenteen kuljetukset käyttävät edelleen pääosin maanteitä. On siksi tärkeää, että valmisteilla olevassa 12-vuotisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa otetaan huomioon myös maantieverkon kehittämistarpeet.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahalla (5 milj. euroa) tuetaan laajakaistarakentamista alueilla, joilla ei ole nopean laajakaistan kaupallista tarjontaa. Laajakaistarakentamisen tukea koskeva lainsäädäntö on uusittu, ja ensi vuoden alussa voimaan tulevassa laissa on muutettu tuen ehtoja mm. siten, että tukiohjelman piirissä olisivat kaikki asuin- ja sijaintipaikat riippumatta siitä, ovatko ne vakinaisia. Tuen avulla voitaisiin siten parantaa myös esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen laajakaistayhteyksiä. Pääosin tukiohjelman ehdot säilyvät kuitenkin ennallaan (LiVM 17/2020 vp — HE 221/2020 vp).

Valiokunta pitää tärkeänä tukiohjelman jatkamista nykytilanteessa, jossa viestintäyhteyksien merkitys on entisestään korostunut etätöiden lisääntymisen vuoksi ja jossa laajakaistayhteyksien toimivuudessa on edelleen suuria alueellisia eroja. Vuoden 2019 lopussa vajaa miljoona kotitaloutta oli nopeiden kiinteiden viestintäyhteyksien ulottumattomissa. Myös erot nopeiden kiinteiden yhteyksien saatavuudessa ovat merkittäviä kaupunkien ja maaseutumaisten alueiden välillä. Suurimmissa kaupungeissa lähes 70 prosentilla kotitalouksista on kiinteä laajakaistayhteys käy-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 31

tössä, mutta maaseutumaisissa kunnissa vain reilulla 40 prosentilla on kiinteä laajakaistayhteys kotona.

On myös tärkeää, että viestintäyhteyksiä kehitetään vähintään Euroopan komission tavoitteiden mukaisesti, joiden mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää yhteyksiä, joiden siirtonopeus on vähintään 100 Mbit/s ja joka voidaan kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa. Myös hallitusohjelmassa on sitouduttu tähän tavoitteeseen.

51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)

Tieliikenteen turvallisuusmaksu. Ennaltaehkäisevä liikenneturvallisuustyö on rahoitettu vuodesta 2016 lähtien vakuutusyhtiöiltä kerättävällä liikenneturvallisuusmaksulla. Se perustuu liikenneturvallisuusmaksusta annettuun lakiin (471/2016), jonka mukaan moottoriajoneuvojen liikenneturvallisuusmaksusta annettuun lakiin (471/2016), jonka mukaan moottoriajoneuvojen liikenneturvallisuusmaksusta kertyvästä vakuutusmaksutulosta ohjataan yhden prosentin määräraha tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen. Vakuutusmaksuista saatava tulokertymä on jäänyt viime vuosina arvioitua pienemmäksi, jolloin vajetta on jouduttu paikkaamaan budjettirahoituksella. Saadun selvityksen mukaan tulokertymä on pienentynyt pääasiassa vakuutusmaksujen halpenemisen ja liikennekäytössä olevien ajoneuvojen vähenemisen vuoksi; tulokertymän pienentyminen näyttää olevan pysyvää.

Ensi vuodelle tieliikenteen turvallisuustoimintaan osoitetaan 8,1 milj. euron rahoitus, joka on 1 milj. euroa kuluva vuotta vähemmän.

Valiokunta korostaa liikenneturvallisuustyön tärkeyttä ja toteaa, että liikenneturvallisuuden parantamista on painotettu hallitusohjelmassa ja myös EU on asettanut liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä tavoitteita. Vaikka vakuutuksista saatu osuus tulee autoilijoilta, turvallisuustyö edistää kaikkien liikenteessä liikkujien, kuten kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta.

Valiokunta katsoo, että liikenneturvallisuusjärjestelmän kehittämistarpeet ja esimerkiksi valtionavustusten kohdentuminen vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseen on syytä selvittää. Toiminnan rahoituspohja tulee turvata pitkäjänteisesti kestäväällä tavalla ja varmistaa sen riittävyys vuoden 2022 talousarvioesityksessä. Valiokunta katsoo, että rahoituksen taso on syytä turvata vuoden 2020 tasolla, jotta liikenneturvallisuustyössä voidaan jatkossakin varmistaa myös alueellinen kattavuus. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Liikenneturvan, Liikennevakuutuskeskuksen ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen liikenneturvallisuustyön jatkuvuus kokonaisuutena varmistetaan.

Valiokunnan lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että tieliikenteen turvallisuustoiminnan kehittämistarpeet selvitetään ja huolehditaan siitä, että liikenneturvallisuustyön rahoituspohja varmistetaan pitkäjänteisesti kestäväällä tavalla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 31

55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa (119,7 milj. euroa) käytetään junaliikenteen ostoihin (32,2 milj. euroa), alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin ja kehittämiseen (32,3 milj. euroa), suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen (13,3 milj. euroa) sekä keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen (8,1 milj. euroa). Ilmastoperusteisiin toimiin käytetään 20 milj. euroa. Lisäksi talousarviota täydentävässä esityksessä määrärahaan esitetään 11,5 milj. euron korotus maakuntien lentoyhteyksien tukemiseen.

Koronaepidemia on aiheuttanut tuntevia menetyksiä julkisen liikenteen järjestäjille, ja momentin määrärahaa on siksi korotettu kuluvan vuoden aikana jo kahteen kertaan. Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa julkisen liikenteen resursseja korotettiin 100 milj. eurolla ja seitsemännessä lisätalousarviossa vielä 100 milj. eurolla. Lisäksi VR:n ostoliikenteeseen osoitettiin 11 milj. euron lisämääräraha.

Näistä lisäresursseista huolimatta julkisen liikenteen järjestäjien tilanne on vaikea, kun mm. etätöiden vuoksi työmatkaliikenne on vähentynyt merkittävästi ja liikkuminen on muutoinkin vähentynyt koronaepidemian vuoksi. Tämä on näkynyt niin junaliikenteessä, linja-autoliikenteessä kuin myös suurten kaupunkiseutujen julkisessa liikenteessä, joissa matkustajamäärät ja lipputulot ovat pudonneet merkittävästi. Myös palvelutarjontaa on jouduttu jonkin verran karsimaan.

Valiokunta korostaa julkisen liikenteen merkitystä yhteiskunnan toimivuudelle sekä työssäkäynnin ja eri alueiden ja toimintojen saavutettavuudelle. Esim. toimivat yhteydet kuntakeskuksiin turvaavat osaltaan peruspalvelujen saavutettavuutta ja edistävät muutoinkin maaseudun elinvoimaisuutta. Joukkoliikenteellä on keskeinen asema myös kestävän liikennejärjestelmän ja ilmastotyön edistämiseksi, ja se tukee myös kaupunkiseutujen yritysten ja elinkeinoelämän toimintaa. On siksi tärkeää, että julkisen liikenteen rahoituksen riittävyyttä seurataan ja että hallituksella on valmiutta lisätä julkisen liikenteen tukea ensi vuoden lisätalousarvioissa siten, että julkisen liikenteen toimivuus ja toimintaedellytykset varmistetaan kriisivaiheen aikana.

Valiokunta on tyytyväinen kotimaan lentoliikenteen tukemiseen koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa. Asiaa pohtinut työryhmä ehdotti, että lentoliikennettä ostettaisiin Kokkolan, Joensuun, Kajaanin, Jyväskylän ja Kemin lentoasemille vuoden 2021 loppuun saakka, jolloin voidaan varmistaa lentoliikenteen ennakoitavuus vientivetoisille alueille. Kyseessä on tilapäisratkaisu, joten ensi vuoden aikana on selvitettävä pidemmän aikavälin ratkaisut sekä mahdollisuudet uusien markkinaehtoisten mallien kehittämiseen. Alueiden saavutettavuutta on tarkasteltava myös valtakunnallisessa 12-vuotisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 32

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Suomen talous ja vienti ovat kärsineet merkittävästi koronapandemiasta, mikä on muistuttanut talouden sopeutumiskyvyn tärkeydestä. Kriisistä toipumisessa suomalaisten yritysten nykyistä monipuolisempi vientitoiminta ja menestyminen kansainvälisissä arvoverkostoissa olisi erittäin tärkeää.

Tilastokeskuksen mukaan³ koronapandemia on näyttäytynyt vientiyrityksissä eri tavoin ja toimialan sisäistä vaihtelua on paljon. Viennin romahdus vuoden 2020 alussa on kohdistunut erityisesti suuriin yrityksiin, kun taas pienet ja keskisuuret yritykset ovat pärjänneet ulkomaankaupassa paremmin erityisesti palvelualoilla. Tämä on heijastunut laajasti työntekijöihin, koska suurten yritysten vienti koskettaa suurempaa työntekijäjoukkoa kuin pk-yritysten vienti.

Valiokunta tuo esiin, että Suomi tarvitsee koronakriisistä noustakseen entistä enemmän kansainvälistä kasvua tavoittelevia, innovatiivisia yrityksiä sekä ulkomaisia Suomeen investoivia yrityksiä. Tämän päämäärän saavuttamiseen tarvitaan panostuksia ja yhteistyötä kaikkien toimijoiden kesken.

03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 209,4 milj. euroa.

TE-toimistojen toimintamenoihin esitetään työllisyyden kuntakokeiluun 1,1 milj. euron lisäystä. Kuntakokeilussa eräitä TE-toimistojen tehtäviä siirretään kokeilualueen kuntien tehtäväksi vuosina 2021—2023. Valiokunta pitää kannatettavana, että kokeilulla selvitetään, lisäisikö työllisyyttä edistävien tehtävien hoitaminen kuntatasolla palvelujen vaikuttavuutta, sekä kerätään tietoa tulevan päätöksenteon tueksi. Työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden parantaminen on erittäin tärkeää, koska se heijastuu positiivisesti talouteen työllisyyden kasvun kautta.

Valiokunta pitää hyvänä, että kokeiluilla sovitetaan yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Valiokunta näkee monia mahdollisia positiivisia vaikutuksia ja synergiaetuja kokeilussa. Valiokunta tuo kuitenkin esiin tehtävien yhteensovittamiseen liittyvät haasteet. Kokeilun perimmäisen tavoitteen toteutuminen vaarantuu, jos palveluketjut eivät ole saumattomia. Valiokunta korostaa, että työnhakijoille tulee varmistaa laadukkaat palvelut kuntakokeiluun liittyvistä hallinnollisista haasteista huolimatta sekä huolehtia saumattomasta palvelujen siirtymästä. Erityisesti vastavalmistuneiden nuorten, jotka ovat vasta tulossa työmarkkinoille, työllisyydestä tulisi pitää huolta kuntakokeiluissa. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että kokeilu olisi kustannusneutraali, eikä siitä aiheudu yllättäviä kuluja kunnille.

3 Tilastokeskuksen asiantuntija-artikkeli: Pienet ja keskisuuret sekä korkeakoulu-taustaiset yritykset pärjäsivät muita paremmin korona-ajan ulkomaankaupan haasteissa; Lindroos, Liukkonen, Myllymäki, Nurmi, 17.11.2020.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 32

Suomessa tulisi uudistaa ja joustavoittaa työmarkkinoita taloudellisen kasvun aikaansaamiseksi. Yritysten kasvua rajoittava tekijä on puute osaavasta työvoimasta. Tällä hetkellä työnhakijoiden osaaminen ja yritysten tarpeet eivät kohta. Valiokunta korostaa, että kuntakokeiluissa tulisi myös etsiä ratkaisuja työvoiman kohtaanto-ongelmaan, mikä edistäisi työllisyyttä ja vahvistaisi yritysten kasvua.

Valiokunta korostaa, että myös kokeilun ulkopuolelle jääville työnhakijoille ja työnantajille tulee varmistaa hyvät palvelut TE-toimistojen asiakkaina. On tärkeää ylläpitää palvelukykyä sekä varmistaa palvelujen laatu ja vaikuttavuus myös jatkossa TE-toimistoissa.

Kuntakokeilun johdosta työllisyys- tai työttömyysetuismäärärahoja ei ole esitetty lisättäväksi tai vähennettäväksi, vaan lähtökohtana on nykyisen kaltainen palvelutaso. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan palvelujen kysyntä tulee kasvamaan kokeilussa tehostuvan työnhakijoiden henkilökohtaisen ohjauksen myötä. Tämä todennäköisesti lisää resurssitarpeita. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilussa kiinnitetään erityistä huomiota määrärahojen ja resurssien ajantasaiseen seurantaan ja kustannusten ennakoitavuuteen.

Valiokunta pitää hyvänä, että tulevien kuntakokeilujen vaikutusten seuranta ja arviointia on parannettu merkittävästi. Kaikkiin kokeiluihin siirretään yhtäläiset asiakasryhmät, ja kokeiluja seurataan kaikille yhteisillä mittareilla. Lisäksi helmikuussa 2021 käynnistyy kokeilujen VN TEAS -tutkimus pysyvien rakenteiden kehittämisen tueksi. Kannatettavaa on myös se, että työ- ja elinkeinoministeriö tulee julkaisemaan säännöllistä seurantatietoa julkisen tietoportaalien kautta.

04. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus on antanut eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen (HE 211/2020 vp) laiksi Geologian tutkimuskeskuksesta annetun lain (167/2011) muuttamisesta, jota ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa. Tämän vuoksi momentilta vähennetään muutoksen toimeenpanoa varten varattu määräraha 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 864 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

05. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 101,5 milj. euron määrärahaa.

Business Finlandin toimintamenoihin esitetään viennin ja kansainvälistymisen edistämistoimien vahvistamiseksi 2 milj. euron lisäystä kuluvaan vuoteen verrattuna. Lisäys käytetään pääosin ulkomaanverkoston vahvistamiseen. Lisäksi kansainvälisten osaajien houkutteluun (Talent-toiminta) esitetään suunnattavaksi 2 milj. euroa.

Saadun selvityksen mukaan yritysten kansainvälistymispalveluiden kysyntä on vilkastunut koronapandemiasta huolimatta. Valiokunta pitää tärkeänä ulkomaanverkoston vahvistamista. Maail-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 32

malla tarvitaan suomalaisia asiantuntijoita löytämään kontakteja ja etsimään uusia markkinamahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Yritysten myynti- ja markkinointiosaamisessa on useissa viennin katsauksissa tunnistettu puutteita. Valiokunta pitää hyvänä, että kansainvälistymispalveluissa panostetaan sekä myynti- ja markkinointiosaamisen että digitaalisen liiketoiminnan parantamiseen. Valiokunta pitää hyvinä myös Business Finlandin toiminnassa tehtyjä strategisia muutoksia, jotka tukevat kansainvälisen kasvun ohjelman tavoitteita. Esimerkiksi suuryritysten parempi huomioiminen markkinoilla sekä miljardiluokan liiketoimintamarkkinoihin suuntautuminen ovat tärkeitä, koska suuryritykset nk. veturiyrityksinä vetävät mukanaan pk-yrityksiä suurempiin konsortioihin.

Suomen matkailuvienti on niiden alojen joukossa, joihin koronapandemia on vaikuttanut eniten. Kesällä kotimaanmatkailu kasvoi runsaasti, mutta alueellinen vaihtelu oli huomattavaa, eikä riittänyt paikkaamaan ulkomaista matkailukysyntää kuin paikoin. Tilanteeseen ei ennakoida merkittävää parannusta vielä vuonna 2021.

Valiokunta katsoo, että kriisin myötä tarve uusien toimintamallien ja matkailupalveluiden kehittämiselle on kasvanut. Suomella on kuitenkin hyvät mahdollisuudet vastata matkailun muutokseen. Matkailuyrityksiä tulee tukea ja kannustaa kehittämään omaa toimintaansa.

Valiokunta tukee esitettyä lisärahoitusta, jolla tuetaan matkailuyritysten ponnistuksia. Valiokunta korostaa, että on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla turvataan Suomen kilpailukyky matkailumarkkinoilla koronakriisin aikana sekä sen väistyessä. Matkailun kestävä kasvun ja uudistumisen aikaansaaminen edellyttää vahvaa panostusta kansallisiin koordinoiviin toimenpiteisiin. Valiokunta katsoo, että matkailun edistämistyössä Visit Finlandin työn ja toimintaresurssien vahvistaminen on tärkeää.

40. Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa, josta osoitetaan

- Viexpon vientihankkeiden edistämiseen 150 000 euroa
- Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvan viennin edistämiseen 150 000 euroa
- Pohjoisen Keski-Suomen Nuorten Innovaatiopolun pilottihankkeelle 100 000 euroa
- Pirkanmaan yrityskummeille yksinyrittäjien työllisyyden ja yritystoiminnan kehittämiseen 100 000 euroa
- Nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämiseen 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 291 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 32

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

Tarve kestävän kasvun ja hiilineutraalin Suomen ja Euroopan rakentamiselle on edelleen yhtä akuutti kuin ennen koronakriisiä. Suomella on mahdollisuus toimia hiilineutraaliuden edelläkävijänä ja tarjota ratkaisuja globaaleille markkinoille. Hiilineutraalius voi onnistuessaan olla merkittävä osa Suomen kasvupolitiikkaa, jolla edistetään myös toipumista koronakriisistä ja tuetaan työllisyystavoitteiden saavuttamista.

Asetettu hiilineutraalisuustavoite on kuitenkin haastava, koska se edellyttää mittavia investointeja nykyiseen infrastruktuuriimme. VTT:n arvioiden⁴ mukaan vuosittaiset investointitarpeet kasvavat huipussaan yli 20 mrd. euroon vuosina 2030–2035.

Valiokunta painottaa, että talouden kääntäminen kasvu-uralle vaatii, että Suomessa yrityksillä on kannusteita investoida ja uudistua. Suomessa tarvitaan lisää tutkimusta, kehittämistä ja innovaatiotoimintaa harjoittavia yrityksiä.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ehdotetaan Business Finlandille 336 milj. euron valtuutta.

Valiokunta puoltaa TKI-rahoituksen kohdistamista erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin hankkeisiin. Valtion rahoitus ja sen mahdollistamat TKI-ohjelmat toimivat vipuna, jotka edistävät yksityisen rahan mukana oloa. Instrumentit, jotka kannustavat yritysten omiin panostuksiin ja mahdollistavat yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyön, ovat tärkeitä. Perustutkimuksen ja korkeakoulujen aloituspaikkojen lisääminen on samoin keskeistä osaamistason nostamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä kevään 2020 aikana valmistunutta kansallista TKI-tiekarttaa ja sen määrittelemiä tavoitteita, joiden mukaan julkinen tuki kohdennetaan tehokkaasti, yhteiskuntaa hyödyttävällä tavalla ja yksityistä sektoria TKI-toimintaan kannustaen. Valiokunnan kuulemisessa on kuitenkin tuotu esiin, että nykyisillä resursseilla TKI-tiekartan keskeiset suuret uudistukset jäävät vaille rahoitusta, ellei ratkaisua löydy esimerkiksi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen avulla.

Valiokunta pitää hyvänä, että yrityksiä kannustetaan kansainvälisten osaajien palkkaamiseen Talent Explorer -avustuksilla, joihin suunnataan 3 milj. euroa vuonna 2021. Suomessa tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän kansainvälisiä huippuosaajia.

41. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentille esitetään 101,3 milj. euroa ja valtuudeksi 160 milj. euroa.

⁴ Koljonen, T., Aakkula, J., Honkatukia, J., Soimakallio, S., Haakana, M., Hirvelä, H., Kilpeläinen, H., Kärkkäinen, L., Laitila, J., Lehtilä, A., Lehtonen, H., Maanvilja, L., Ollila, P., Siikavirta, H., Tuomainen, T. 2020. Hiilineutraali Suomi 2035 - Skenaariot ja vaikutusarviot. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. VTT Technology, No. 366. <https://doi.org/10.32040/2242-122X.2020.T366>

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp Päälukko 32

Valiokunta pitää hyvänä, että energiatukea suunnataan uuden teknologian investointeihin sekä energiatehokkuusinvestointeihin, jotka auttavat käynnistämään investointeja kaikenkokoisissa yrityksissä. Valiokunta pitää myös kannatettavana, että energiatuella edistetään suomalaisen energiateknologian kaupallistamista ja että sitä suunnataan suuriin Suomessa toteutettaviin demonstraatiolaitoksiin. Saadun selvityksen mukaan demonstraatiolaitoksilla on tärkeä referenssi-arvo viettäessä suomalaista energia- ja vähähiiliteknologiaa kansainvälisille markkinoille.

Valiokunta kannattaa kivihiiltä korvaavien investointien tuen aikaistamista lisäämällä energiatuen myöntämisvaltuutta 30 milj. eurolla jo vuonna 2021. Näin voidaan aikaistaa energiasektorin investointeja ja osaltaan elvyttää taloutta.

42. Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 1 milj. euroa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kiertotalous on keskeisessä roolissa talouden rakennemuutoksessa. Kiertotalous tarjoaa työkaluja, joilla voidaan elvyttää ja monipuolistaa taloutta, luoda uutta työtä ja hillitä ekologista kriisiä. Siirtyminen hiilineutraaliin kiertotalouteen on välttämätöntä, sillä arviolta puolet globaaleista kasvihuonepäästöistä ja noin 90 prosenttia luontokadosta aiheutuu materiaalien käyttöönnotosta ja prosessoinnista⁵.

Kiertotalouden päästövähennyspotentiaali EU:n resurssi-intensiivisillä aloilla on laaja, jopa 56 prosenttia teräksen, alumiinin, muovin ja sementin tuotannon päästöistä vuoteen 2050 mennessä⁶. Tämän vuoksi valiokunta pitää hyvänä, että kiertotalouden keinot ovat vahvasti mukana teollisuuden vuoden 2035 vähähiilitekartoissa.

Talousarvioesitys sisältää määrärahoja kiertotalouden investointien ja innovaatioiden tukemiseen, kiertotalousekosysteemien ja osaamisalustojen kehittämiseen ja muihin resurssitehokkuutta edistäviin toimiin. Valiokunta tuo esiin, että kiertotalouden hankkeiden resursoinnin tulisi kuitenkin olla merkittävästi suurempaa, jotta käänteentekevää edistystä saavutettaisiin.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

Vuoden 2020 aikana on päätetty lukuisista toiminnoista koronavirustilanteen hoitamiseksi, niin viruksen leviämisen hillitsemiseksi kuin kansalaisten ja yritysten tukemiseksi. Valiokunta tuo esiin, että koronapandemia voi vaikuttaa jatkossakin työmarkkinoihin vahvasti ja yllättävästi, joten toimia tilanteen helpottamiseksi tulee vielä jatkaa. Naisten työllisyys on heikentynyt selvästi enemmän kuin miesten, koska palvelusektori, joka on hyvin naisvaltainen, on kärsinyt kriisissä suhteellisesti eniten. Tämä kehitys tulisi ottaa jatkossa huomioon.

⁵ Global Resources outlook (2019) <https://www.resourcepanel.org/reports/global-resources-outlook>

⁶ Material Economics (2018): The Circular Economy – A Powerful Force for Climate Mitigation. Transformative innovation for prosperous and low-carbon industry. <https://media.sitra.fi/2018/06/12132041/the-circular-economy-a-powerful-force-for-climate-mitigation.pdf>

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 32

Korkea työllisyys edellyttää hyvin toimivia työmarkkinoita ja aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Hallitus on sopinut merkittävistä panostuksista työllisyyteen. Tavoitteena on nostaa systemaattisesti työllisyysastetta satsaamalla työllisyyspalveluihin. Valiokunta korostaa, että työllisyysasteen lisäksi on kiinnitettävä huomiota tuottavuuskehitykseen, yritysten kykyyn uusiutua ja talouskasvun edellytysten vahvistamiseen. Lisäksi on kannettava huolta julkisen talouden kestävyysparantamisesta.

Valiokunta painottaa, että vienti tarjoaa keskeisen talouden kasvuväylän. On huolestuttavaa, että esimerkiksi kauppakamareiden tuoreen kyselyn tulosten mukaan yli puolta yrityksistä vaivaa osaaajapula, joka on jatkunut myös korona-aikana. Osaaajapula rajoittaa monien yritysten kasvua ja liiketoiminnan kehittymistä.

Koronapandemian vuoksi yritykset ovat tarvinneet rahoitusta kriisistä selviytyäkseen. Tässä yhteydessä on noussut esiin, että yritysten ongelmana on ollut saada sopivan hintaista pankkilainaa. Valiokunta pitää tilannetta huolestuttavana, koska se ei tue valtion ponnisteluja tukea elinvoimaisia yrityksiä kriisin yli.

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

ELY-keskusten myöntämiin kehittämisavustuksiin pk-yritysten kasvun kiihdyttämisohjelmassa esitetään 8 milj. euron valtuutta vuodelle 2021. Valiokunta pitää ohjelmaa hyvänä, koska se tähtää erityisesti kasvun ja kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevien pk-yritysten valmiuksien tukemiseen.

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukimenoihin ehdotetaan 121 milj. euroa, jossa on kasvua 43 milj. euroa vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys johtuu päästöoikeuden hinnan muutoksesta.

Hallitus on päättänyt, että nykymuotoista päästökauppakompensaatiota ei enää makseta vuodesta 2022 alkaen. Tilalle luodaan uusi energiantensiivisten yritysten sähköistämistuki, joka kannustaa hiilineutraaliin tuotantoon ja energiantensiivisten yritysten sähköistämiseen ottaen huomioon yritysten kustannuskilpailukyyn. Sähköistämistuki valmistellaan vuosille 2021–2025. Valiokunta korostaa, että uudistuksessa tulee turvata suomalaisille yrityksille tasavertainen kansainvälinen kilpailuasema ja noudattaa EU:n valtiontukien suuntaviivoja tarkasti.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 276,3 milj. euroa.

Määrärahalisäykset kohdistuvat muun muassa pitkään perhevapailla olevien työllistymisen vauhdittamiseen, pk-yritysten rekrytointitukikokeiluun ja palkkatukeen. Valiokunta kannattaa talousarvion lisäyksiä ja kohdennuksia työllisyyden hoitoon.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 32

Hallitus pyrkii työllisyyden lisäämiseen ja työttömyyden vähentämiseen useilla eri toimenpiteillä myös pidemmällä tähtäimellä. Vuoden 2020 alussa nostettiin työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja, ja lisäksi tullaan uudistamaan palkkatukisäännöksiä, aloitetaan työllisyyden kuntakokeilut, laajennetaan oppivelvollisuutta, alennetaan varhaiskasvatusmaksuja sekä siirrytään kohti pohjoismaista työvoimapalvelujen mallia. Valiokunta kannattaa hallituksen työllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä ja toimia koronakriisin aiheuttaman taloudellisen taantuman vakauttamiseksi.

Valiokunta tuo esiin, että työllisyyttä edistävien toimenpiteiden vaikutuksista tulisi saada parempaa tietoa kohtuullisen nopeasti. Nykyisessä tilanteessa, jossa on käytössä useita toimenpiteitä, kannustimia ja kokeiluja työllisyyden parantamiseksi, valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyystoimenpiteiden vaikutusta mittaavien työkalujen kehittämiseen panostettaisiin.

Valiokunta pitää hyvänä hallituksen tavoitetta ottaa työllisyysasteen tarkastelussa käyttöön rinnakkain myös 20–69-vuotiaille laskettua työllisyysastetta ja kannustaa hallitusta edistämään asiaa vuoden 2021 aikana, kun Tilastokeskuksen työvoimatutkimusta uudistetaan.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 8,9 milj. euroa, mikä on 3,7 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää hyvänä, että panostetaan osaavan työvoiman saatavuuteen ja työperusteiseen maahanmuuttoon. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että määrärahalla helpotetaan ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä uudistamalla lupakäytäntöjä, sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta.

Valiokunta katsoo, että kotoutumisen parantaminen ja jo maassa olevien ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen ovat tärkeitä keinoja työvoiman lisäämiseksi. Työvoiman saatavuusongelmaan ei ole löydettävissä ratkaisua pelkästään kotimaisen työvoiman työllisyysasteen nostolla, vaan tarvitaan myös keinoja työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi. Tärkeää on myös, että viranomaiset valvovat, että työmarkkinoilla toimitaan rehellisesti ja noudatetaan työehtoja ja lakeja.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 250 000 euron määrärahaa, joka liittyy vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 165/2020 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken eduskunnassa, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 155 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- (1. kohta kuten HE 146/2020 vp)
- (2. kohta kuten HE 227/2020 vp)
- (3.—6. kohta kuten HE 146/2020 vp)

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 3,8 milj. euron määrärahaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisen käsittelyn toimeenpanoon. Koska asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 212/2020 vp) käsittely on edelleen kesken eduskunnassa, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi.

Momentille myönnetään 30 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- (1. kohta kuten HE 146/2020 vp)
- (2. kohta *poist.*)
- (3.—5. kohta kuten 2.—4. kohta HE 146/2020 vp)
- (5. kohta kuten 6. kohta HE 227/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Laaturekisterit

Sote-alan laaturekistereiden ylläpito on säädetty THL:n lakisääteiseksi tehtäväksi 1.5.2019 voimaan tulleella lainmuutoksella (553/2019). Laaturekistereitä on pilotoitu, ja pysyvä toiminta voisi alkaa vuonna 2021, mutta sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä huolimatta talousarvioesitykseen ei sisälly toiminnan vaatimaa pysyvää rahoitusta. Ilman lisärahoitusta laaturekisteriin liittyvät pilotit voivat jatkua jonkin aikaa, mutta kansallisena toimintana hanke hidastuu tai pysähtyy kokonaan.

Valiokunta toteaa, että laaturekisterit ovat yhtenäinen ja kustannustehokas tapa hoidon laadun sekä vaikuttavuuden mittaamiseksi ja parantamiseksi. Ne parantavat potilasturvallisuutta sekä palveluiden yhdenvertaisuutta ja ovat keskeinen työkalu tiedolla johtamisen parantamisessa. Ne tuottavat myös arvokasta aineistoa tieteelliselle tutkimukselle. Koronavirusepidemia on tuonut selvästi esiin pitkäjänteisesti rakennetun ja ajantasaisen tiedonkeruun tarpeellisuuden ja korostanut tarvetta saada vertailukelpoista laatu- ja vaikuttavuustietoa toteutuneista palveluista ja hoidosta.

Valiokunta lisää 1 400 000 euroa laaturekisteritoimintaan ja korostaa, että toiminnan rahoitus tulee saada pysyväälle pohjalle.

Istanbulin sopimuksen täytäntöönpano

Momentin määrärahasta osoitetaan 150 000 euroa naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE), joka on Istanbulin sopimuksen edellyttämä pysyvä poik-kihallinnollinen koordinaatioelin. Se vastaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018—2021 sisältää 46 toimenpidettä, jotka kohdentuvat eri hallinnonaloille.

Valiokunta toteaa, että toimikunnan rahoituksen tulee olla pysyvä, jotta se pystyy koordinoimaan ja seuraamaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi tarvittavien toimenpiteiden vaikuttavuutta ja toimeenpanoa.

Istanbulin sopimuksen toimeenpano edellyttää monipuolisia toimia, kuten matalan kynnyksen auttamispalveluita, ammattilaisten koulutusta sekä valtakunnallisia seksuaalirikosten uhreille tarkoitettuja palveluja. Se edellyttää myös riittäviä resursseja naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiselle työlle, mihin mm. Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova asiantuntijatyöryhmä GREVIO kiinnitti huomiota ensimmäisessä Suomea koskevassa raportissaan syyskuussa 2019.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa Istanbulin sopimuksen velvoitteiden toimeenpanoon.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelma

Hallitus esittää momentille 46 000 euron lisäystä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman toimeenpanoon, mikä kattaa noin 0,5 henkilötyövuoden työpanoksen. Tämän lisäksi kunniaan liittyvän väkivallan vastaisen työn koordinaattorin rahoitukseen osoitetaan 100 000 euroa, josta käytetään osa silpomisen estämisen toimintaohjelman jalkauttamistyyöhön.

Edellä mainitun toimintaohjelman (STM:n Julkaisuja 2019:1) tarkoituksena on lisätä ammattilaisten tietoa ja ylläpitää osaamista sekä välittää tietoa riskissä oleville ryhmille. Lisäksi siinä suositellaan aiempaa vahvemmin toimia jo leikattujen tyttöjen ja naisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja heille tarjottavien palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi. Käytännössä tämä edellyttää mm. koulutuksen järjestämistä sosiaali- ja terveydenhuollon ja vastaanottotoiminnan ammattilaisille, hoitopolkujen kehittämistä, tiedotusta sekä yhteistyötä erilaisten yhteisöjen kanssa.

Valiokunta katsoo, että resurssit ovat em. lisäyksistä huolimatta edelleen niukat, sillä toimintaohjelman toimeenpano vaatii monipuolisia toimenpiteitä. Valiokunta painottaa myös tutkimustiedon hankkimista silpomisen läpikäyneiden määristä ja silpomisen yleisyydestä Suomessa sekä sen terveysvaikutuksista.

Valiokunta lisää 100 000 euroa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen ehkäisyn toimenpideohjelman edistämiseen.

Harvinaissairauksien koordinointi

Saadun selvityksen mukaan harvinaissairauksia on tuhansia, ne ovat hyvin erilaisia ja niitä on noin 300 000 suomalaisella. Niihin kohdistuvat erikoissairaanhoidon kustannukset ovat vajaa 20 prosenttia erikoissairaanhoidon kokonaiskustannuksista. Hoito on jakautunut yliopistollista sairaalaa ylläpitäviin sairaanhoitopiireihin, mutta sen rinnalle tarvitaan valtakunnallista koordinaatiota, joka tukee ja luo rakenteet yhteistyölle eri toimijoiden välillä. Valtakunnallisen koordinaation arvioidaan parantavan mm. sairauksien diagnosointia ja hoidon tarpeen arviointia, mikä toisi myös kustannussäästöjä erikoissairaanhoidon. Koordinaation vahvistaminen on myös eräs painopistealue vuosia 2019—2023 koskevassa harvinaissairauksien kansallisessa ohjelmassa, mutta sille ei ole toistaiseksi voitu osoittaa erillistä rahoitusta.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa harvinaissairauksien koordinointiin.

Yhteenveto:

Valiokunta lisää momentille yhteensä 2 050 000 euroa, josta osoitetaan

- 1 400 000 euroa laaturekisteritoimintaan
- 300 000 euroa Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon
- 100 000 euroa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimeenpano-ohjelman edistämiseen sekä
- 250 000 euroa harvinaissairauksien valtakunnalliseen koordinaatioon.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 62 072 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Päihkeitä käyttävien äitien palvelut. Päihkeitä käyttävien äitien hoitoon ja kuntoutukseen on varattu 6 milj. euroa vuosille 2020—2021, minkä lisäksi vuodelle 2020 osoitettiin kertaluonteinen 1,5 milj. euron lisäys. Hallitus on esittänyt lisäystä myös ensi vuoden määrärahaan, kun talousarvioesitystä täydentävään esitykseen sisältyy 3 milj. euron korotus päihkeitä käyttävien äitien tukemiseen.

Saadun selvityksen mukaan päihdeäitien kuntoutukseen pääsy on viime kevään jälkeen vaikeutunut ja kuntoutukseen tulevien määrä vähentynyt tuntuvasti, vaikka päihteiden käyttö on tilastojen mukaan lisääntynyt. Syyksi on arveltu neuvolatoiminnan supistumista, mutta myös kuntien antamien maksusitoumusten vähenemistä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että päihdeäitien kuntoutukseen varataan riittävät resurssit sote-palvelurakenneuudistuksen voimaan tuloon saakka ja että uudistuksessa varmistetaan palvelujen pysyvä ja pitkäjänteinen rahoitus. On niin ikään tärkeää, että hoitoa ja palvelua kehitetään valtakunnallisesti siten, että päihdeongelmaisilla äideillä ja vauvaperheillä on samanlaiset mahdollisuudet laadukkaaseen hoitoon asuinpaikasta riippumatta.

Ruoka-aputoiminta. Eduskunta lisäsi kuluven vuoden talousarvioon 1,2 milj. euroa ruoka-avun järjestämiseen, minkä lisäksi kuluven vuoden neljanteen lisätalousarvioon sisältyi 2 milj. euron lisämääräraha, jota ei ole vielä julistettu haettavaksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hakumenettely käynnistetään heti vuoden 2021 alussa. Lisäksi määrärahan riittävyttä on edelleen tarpeen seurata, sillä koronaepidemian jatkuessa ruoka-avun tarpeen ja asiakasmäärien arvioidaan vielä kasvavan.

Valiokunta katsoo, että ruoka-aputoiminta on saatava kestäväälle pohjalle, ja on tyytyväinen siihen, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt asiaa koskevan selvitystyön. Siihen sisältyy mm. selvitys nykyisistä toimintatavoista sekä ratkaisuehdotukset ruoka-avun järjestämiseen pidemmällä aikavälillä. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa löydetään toimintamalli, joka edistää konkreettisen ruoka-avun rinnalla myös osallisuutta ja tuen tarpeessa olevien ohjautumista palveluiden piiriin.

Pohjoissuomalaisen jäsenkorjausperinteen tallentaminen. Valiokunta lisää momentille 40 000 euroa pohjoissuomalaisen jäsenkorjauksen tallentamiseen ja tietotaidon ylläpitämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 042 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 33

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti keliakiakorvauksen palauttamista koskevan selvityksen laatimista sekä korvauksesta aiheutuvien kustannusten huomioon ottamista julkisen talouden suunnitelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima ruokavaliokorvauksen palauttamista koskeva selvitys valmistui 21.10.2020. Siinä arvioidaan, ettei keliakiaa sairastavan henkilön ruokavalion noudattamisesta aiheudu siinä määrin merkittäviä kustannuksia, joiden perusteella etuuden myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista. Tilanne ei ole muutoinkaan muuttunut oleellisesti vuoden 2016 jälkeen, jolloin ruokavaliokorvaus lopetettiin. Selvityksen mukaan valtion etuuskustannusten arvioidaan olevan runsaat 26 milj. euroa vuodessa, jos kaikille keliakikoille (noin 2 prosenttia väestöstä) maksettaisiin ruokavaliokorvausta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että keliakiakorvauksen palauttamista tarkastellaan ja että asia otetaan huomioon kevään 2021 kehysvalmistelun yhteydessä. Keliakia on perinnöllinen tauti, minkä vuoksi keliakiakorvauksen merkitys sairauden hoitamisen kannalta korostuu erityisesti perheissä. On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että hoitamattomasta tai huonosti hoidetusta keliakiasta aiheutuneet lisäsairaudet aiheuttavat yhteiskunnalle lisäkustannuksia mm. lääkärikäynteinä, tutkimuskuluina, lääkekorvauksina ja sairauspoissaoloina.

50. Veteraanien tukeminen

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Luvun 33.50 mukaisiin veteraanipalveluihin ehdotetaan ensi vuodelle yhteensä noin 241 milj. euroa, josta suurin osa (132 milj. euroa) rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin.

Viime vuoden lopussa (1.11.2019) voimaan tulleen lainmuutoksen myötä veteraanien kotiin vietävät palvelut muuttuivat lakisääteisiksi. Tälle vuodelle toimintaan osoitettiin noin 180 milj. euroa, minkä lisäksi kunnat ovat hakeneet lisärahoitusta noin 25 milj. euroa. Määrärahan lopullinen käyttö selviää vuoden 2021 alkupuolella.

Saatujen kokemusten sekä veteraanien määrän vähenemisen perusteella momentin määrärahatarpeen arvioidaan olevan ensi vuonna 132 milj. euroa. Saadun selvityksen mukaan tämän lisäksi momentilta 33.50.56 ohjataan kotona asumista tukeviin palveluihin noin 15 milj. euroa, joten yhteensä kotona asumista tukeviin palveluihin on käytettävissä noin 147 milj. euroa. Määrärahatarvetta koskevan arvion lähtökohtana on, että kaikki veteraanit saavat heille kuuluvat lakisääteiset palvelut.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntien veteraaneja kohti käyttämissä määrärahoissa on edelleen suuria eroja. On siksi edelleen tärkeää huolehtia kunnille suuntautuvan tiedottamisen ja koulutuksen riittävydestä.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on 25 milj. euroa, josta käytetään 4 milj. euroa sosiaalialan yliopistotasoiseen tutkimukseen. Tämä vastaa kuluvan vuoden tasoa.

Yliopistotasoisen terveyden tutkimuksen (VTR) rahoitus on laskenut tuntuvasti, sillä vielä 10 vuotta sitten siihen osoitettiin vuosittain 40 milj. euroa, mutta ensi vuonna siis vain 21 milj. euroa. Samalla monet tutkimukseen liittyvät kulut ovat nousseet ja lupa- ja hakemusmenettelyt lisääntyneet, mikä vähentää varsinaisen tutkimustyön resursseja.

Vaikka ulkopuolinen rahoitus on lisääntynyt, se ei valiokunnan arvion mukaan edistä riittävästi sitä kliinistä tutkimusta, jota tarvitaan palvelujärjestelmän kehittämiseen, kuten palvelujen järjestämiseen, tuottamiseen ja saatavuuteen sekä kustannusanalyysiin. Tutkimus on keskeisin tapa tehostaa ja parantaa hoidon laatua ja vaikuttavuutta. Myös väestön sosiodemografiset muutokset, ennaltaehkäisyyn mahdollisuudet sekä monet pitkäjänteiset terveystavoitteet edellyttävät tuekseen tutkimusnäyttöä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rahoituksen niukkuuden vuoksi erwa-alueet rahoittavat VTR-tutkimusta myös kuntien rahoituksella. Esim. HUS-alueen kunnat maksavat kliinisen tutkimuksen kustannuksista noin 15 milj. euroa, kun VTR-rahoituksen osuus on ollut noin 10 milj. euroa.

Valiokunta viittaa tässä yhteydessä lausumaan, jonka eduskunta hyväksyi käsitellessään vuoden 2020 talousarvioesitystä (VaVM 20/2019 vp — HE 29/2019 vp, HE 89/2019 vp). Siinä eduskunta edellytti, että tutkimusrahoituksen riittävyys varmistetaan uudessa sote-rakenteessa. Lisäksi eduskunta edellytti, että valtion tutkimusrahoitusta terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen vahvistetaan ja saatetaan takaisin kasvu-uralle väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävän, korkeatasoisen ja vaikuttavan tutkimuksen varmistamiseksi.

Valiokunta painottaa asian tärkeyttä ja edellyttää, että tutkimusrahoitusta koskeva ratkaisu on löydettävä ennen sote-uudistuksen voimaantuloa.

Valiokunta viittaa myös hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan voimavarat terveyden- ja sosiaalihuollon tutkimukseen ja kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti. Hallitusohjelmassa korostetaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja johtamisen kehittämistä tutkittuun tietoon ja tiedolla johtamiseen perustuen. Valiokunta toteaa, että tämä korostaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan merkitystä palvelujärjestelmän uudistamisessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Hoitotyön tutkimus. Hoitotyön tutkimusta rahoitetaan momentilta 33.03.04, jossa siihen on varattu 388 000 euroa. Tämä on hieman vähemmän kuin viime vuosina, jolloin rahoitus on ollut 396 000—400 000 euroa.

Valiokunta korostaa hoitotyön tutkimuksen kestävästä rahoituksesta, sillä tutkimus tuottaa näyttöön perustuvia hoitosuosituksia, joilla yhtenäistetään hoitotyön käytänteitä tutkimusperusteisesti. Tähtäimenä on mm. parantaa hoidon laatua ja vaikuttavuutta sekä vähentää tutkimusnäytöllä todennettuja virheellisiä, kustannustehottomia ja potilaan kannalta merkityksettömiä hoitokäytänteitä. Näyttöön perustuva hoitotyö edistää potilaan ja asiakkaiden hyvän hoidon ja tasa-arvoisen hoidon sekä laadukkaan ja turvallisen hoidon toteutumista. Se lisää myös sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Valiokunta viittaa myös edellä momentin 33.03.04 kohdalla todettuun ja painottaa laaturekistereiden merkitystä hoidon laadun sekä vaikuttavuuden parantamiseksi.

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto muuttuu 1.1.2021 alkaen, jolloin vastuu palvelujen järjestämisestä siirtyy Kansaneläkelaitokselle Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) vastatessa niiden tuottamisesta. Säätiön tuottamat opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat myös ammattikorkeakouluissa opiskelevien käytössä.

Valiokunta korostaa hoitopolkujen toimivuutta myös tilanteissa, joissa opiskelija jää tämän järjestelmän ulkopuolelle. Uusi lainsäädäntö ei koske mm. Suomeen tulevia vaihto-opiskelijoita, täydentävässä koulutuksessa olevia opiskelijoita eikä avoimen yliopiston opiskelijoita.

38. Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on 1,6 mrd. euroa, josta osoitetaan 1,4 mrd. euroa koronaviruksen testaukseen ja jäljittämiseen ja 30 milj. euroa koronaviruksen testausteknologiaan. Lisäksi määrärahasta osoitetaan 30 milj. euroa rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuden vahvistamiseen ja 200 milj. euroa kuntien, kuntayhtymien ja Ahvenanmaan maakunnan muiden välittömien covid-19-kustannusten korvaamiseen.

Kuntien ja sairaanhoitopiirien kannalta on tärkeää, että hallitus on sitoutunut korvaamaan koronaan liittyvät kustannukset, kuten testaukseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteeseen liittyvät menot. Kyseiset menot korvataan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioidun mukaisesti testaamiseen ja jäljittämiseen ehdotettu määräraha on riittävä valtakunnallisen testausstrategian toteuttamiseen. Sen sijaan sairaanhoitopiireille ehdotetun 200 milj. euron määrärahan arvioidaan olevan vielä riittämätön tulojen menetyksestä ja hoitovelan purkamisesta syntyneisiin kustannuksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

Koronaepidemia on vähentänyt merkittävästi sekä kiireettömän hoidon että erikoissairaanhoidon saatavuutta, kun henkilöstöä on siirretty epidemian ehkäisyyn ja hoitoon. Lisäksi monet potilaat ovat itse peruneet sovittuja hoitoaikoja. Myös monen potilasryhmän tutkimus ja hoidon aloitus on viivästynyt, mikä voi huonontaa hoidon lopullista tulosta ja siten aiheuttaa myös lisäkuluja raskeampina ja kalliimpina hoitoina.

Valiokunta toteaa, että kuntataloutta on vahvistettu tuntuvasti vuoden 2020 aikana, minkä lisäksi valtionosuuksia korotetaan koronaepidemian vuoksi myös ensi vuodelle. Lisäksi sairaanhoitopiireille on osoitettu vuoden 2020 aikana 400 milj. euron lisärahoitus koronakriisin aiheuttamiin kustannuksiin. Epidemian jatkuessa on kuitenkin selvää, että resurssien riittävyyttä on edelleen seurattava ja varmistettava, että sairaanhoitopiirit pystyvät vastaamaan myös kiireettömän hoidon kasvun tuomiin paineisiin ja huolehtimaan hoitojonojen purkamisesta. On niin ikään kiinnitettävä huomiota alueellisiin eroihin, sillä hoidon saatavuuden ongelmat vaihtelevat alueittain, minkä lisäksi alueiden rahoitusmallit sairaanhoitopiirien ja niiden jäsenkuntien välillä eroavat osin toisistaan. Kyse ei ole yksinomaan lisärahoituksen tarpeesta, vaan myös osaavan henkilöstön riittävyydestä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että sekä julkisten että yksityisten toimijoiden resursseja hyödynnetään hoitojonojen purkamisessa.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että hallitus aloittaa monivuotisen hoito- ja palveluvelan purkamiseen kohdentuvan sote-palveluiden saatavuutta tukevan uudistuskokonaisuuden valmistelun. Hallitus on myös sitoutunut purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 milj. euron kokonaisuudella vuosina 2021—2023.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 128,3 milj. euroa, josta suurin osa käytetään Tulevaisuuden sote- ja terveyskeskusohjelmaan. Määrärahalla vahvistetaan nykyistä palvelurakennetta ja parannetaan peruspalvelujen saatavuutta, ikäihmisten hoitoa ja hoivaa sekä kehitetään mielenterveyspalveluja mielenterveysstrategian mukaisesti. Sote-keskus-ohjelman toimenpiteillä tähdätään myös osaltaan hoitotakuun toteuttamisen edellytysten parantamiseen, mihin on varattu sekä tälle että ensi vuodelle 60 milj. euroa. Lisäksi määrärahaa käytetään mm. kuntoutuksen kehittämiseen (4 milj. euroa) sekä työkykyohjelman resursointiin (1,4 milj. euroa).

Mielenterveyspalvelut

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan perustason mielenterveyspalveluiden resursseissa, palveluvalikoimassa, osaamisessa sekä hoitoketjujen toimivuudessa on huomattavia puutteita, jotka ovat koronaepidemian vuoksi edelleen pahentuneet. Merkittävimmät puutteet ovat etenkin niiden nuorten, työikäisten ja ikääntyvien kohdalla, joilla ei ole mahdollisuuksia hyödyntää työ- tai opiskeluterveydenhuollon tarjoamia palveluja. Myös lasten ja nuorten mielenterveyden lähipalvelut ovat riittämättömät. Peruspalveluiden toimimattomuus heijastuu kuormituksena ja hoitojonoina edelleen erikoissairaanhoitoon.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että mielenterveyspalveluiden saatavuutta vahvistetaan perusterveydenhuollossa. Palvelujen parantamiselle antaa hyvän pohjan vuosille 2020—2030 laadittu kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma (Sosiaali- ja terveysministeri-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

ön julkaisuja 2020:6). Ensivaiheessa strategian toimeenpano painottuu mm. palvelujen kehittämiseen, ja tavoitteena on, että vuonna 2022 perustason palveluissa on käytössä vaikuttavaksi todetut menetelmät eri ikäryhmien yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ehkäisyyn ja varhaiseen hoitoon.

Valiokunta korostaa ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä sekä niiden rinnalla toimivien päihde- ja sosiaalityön palvelujen lisäämistä. Valiokunta kiirehtii perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamista koskevan hankkeen etenemistä ja pitää välttämättömänä, että siihen sisältyy myös mielenterveyden häiriöiden perustason hoito. On myös määriteltävä selkeästi, mitkä mielenterveyden palvelut sisältyvät perustason hoitoon, sekä huolehdittava koulutetun henkilöstön riittävydestä ja koulutusmahdollisuuksista.

Valiokunta painottaa mielenterveyspalveluiden parantamista myös julkisen talouden näkökulmasta. Mielenterveyden häiriöt ovat jo merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. OECD:n raportin (Health at a glance: Europe 2018) mukaan mielenterveyden suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa OECD-maiden suurimpien joukossa, vuositasolla noin 11 mrd. euroa. Etenkin lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöiden ehkäisy ja varhainen tunnistaminen on tärkeää paitsi yksilöiden ja heidän läheistensä näkökulmasta myös julkisen talouden kannalta. Avun tarve on kasvanut entisestään koronakriisin aikana, ja kriisin jäljet näkyvät kansantaloudessa pitkään, jos ongelmiin ei puututa ajoissa.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin mielenterveyden hoito-velan kiinni kuromiseksi. Tämä edellyttää mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista ja hoitoonpääsyn nopeuttamista. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus sisällyttää tarvittaessa lisämäärärahan mielenterveyspalveluiden kehittämiseen vuoden 2021 lisätalousarvioihin.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Koronaepidemia on vaikuttanut kielteisesti monien lasten, nuorten ja lapsiperheiden elämään, ja etenkin perheiden eriarvoisuus on lisääntynyt. Myös monien palvelujen saatavuus ja käyttö on heikentynyt. Esim. äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa jäi maaliskuusta elokuuhun 2020 puuttumaan lähes 590 000 vastaanottokäyntiä. Myös palvelujen alueellisesti saatavuudessa on ollut suuria eroja, kun henkilöstö on monilla paikkakunnilla joutunut siirtymään koronatehtäviin. Alaikäisten patoutunut avun tarve on syksyn aikana alkanut purkautua myös lastensuojeluun.

Valiokunta korostaa myös tässä yhteydessä ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen parantamista. On myös tärkeä vahvistaa moniammatillisia palveluja, joissa arvioidaan sektorirajat ylittäen mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä sivistys- ja nuorisotoimeen liittyvien palveluiden tarve. Voimavaroja tarvitaan näin ollen mm. neuvoloihin, opiskeluhuoltoon, perhepalveluihin sekä mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Valiokunta toteaa, että tehokkaat ja toimivat pe-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Pääluokka 33

rustason palvelut ovat myös osa lastensuojelua, millä voidaan vähentää raskaampien palveluiden tarvetta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että vuoden 2020 lisätalousarvioissa kunnille on osoitettu merkittäviä lisäresursseja, joista nimenomaan lasten, nuorten ja perheiden palveluihin osoitettiin 112,3 milj. euroa (VaVM 13/2020 vp — HE 88/2020 vp). Tämä oli osa laajempaa lasten ja nuorten hyvinvointipakettia, johon osoitettiin yhteensä noin 320 milj. euron rahoitus. Vuoden 2021 talousarviossa myös lastensuojelun ja sen valvonnan voimavaroja lisätään, kun lastensuojelun jälkihuollon laajentaminen korottaa kuntien valtionosuutta 12 milj. eurolla (28.90.30) ja lastensuojelun valvontaa vahvistetaan yhdellä henkilötövuodella (33.02.05).

Koronakriisillä on kuitenkin kauaskantoisia vaikutuksia lasten ja nuorten elämään, jolloin tarvitaan kokonaisvaltainen suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Jatkotoimien arviointia varten on tärkeää, että kansallisen lapsistrategian valmistelussa on tarkasteltu koronakriisin vaikutuksia lasten oikeuksiin ja asemaan.⁷ Jo julkaistua, lähinnä alustavia havaintoja ja akuutteja vaikutuksia käsittelevää raporttia täydennetään vielä kuluvan vuoden aikana valmistuvalla jatkoreportilla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös lapsiin vaikuttavan lainsäädännön valmistelussa laadittavien vaikutusarvioiden kattavuuteen.

Vanhuspalvelut, omaishoito

Iäkkäiden palvelujen parantamiseksi on ryhdytty useisiin toimenpiteisiin, mm. ympärivuorokautisen hoidon henkilöstön mitoitusaste koskeva lainmuutos astui voimaan 1.10.2020, josta lähtien henkilöstömitoituksen on oltava vähintään 0,5 työntekijää asiakasta kohti. Henkilöstömitoitus vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohti tulee täysimääräisesti voimaan 1.4.2023. Samalla (1.10.2020) tulivat voimaan myös säännökset välittömän asiakastyön ja välillisen työn erottamisesta sekä henkilöstön rakenteesta ja osaamisesta. Näin varmistetaan, että välittömään asiakastyöhön on käytettävissä asiakkaiden tarpeita vastaava henkilöstöresurssi. Uusien tehtävien (iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoitus) vuoksi kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan ensi vuonna 52,8 milj. eurolla.

Valiokunta on tyytyväinen myös vuosille 2020—2023 laadittuun laatusuosituksen sekä poikkihallinnolliseen Ikäohjelmaan, jotka julkaistiin 1.10.2020. Molempien julkaisujen teema-alueet käsittelevät mm. toimintakykyisen ikääntymisen turvaamista, ikäystävällistä asumista sekä asiakaslähtöisesti toteutettuja palveluja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistusten toimeenpanoa seurataan ja että eri teema-alueiden toimenpiteille osoitetaan riittävät resurssit. On tärkeää, että palvelujärjestelmää kehitetään taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväksi järjestelmäksi, joka edistää ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä ja kotona selviytymistä.

⁷ Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:21

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp Päälukko 33

Samalla on huolehdittava, että iäkkäiden palvelujen toimivuus ja oikea-aikaisuus varmistetaan myös poikkeustilanteissa. Saadun selvityksen mukaan noin viidennes kunnista ja kuntayhtymistä rajoitti viime keväänä kotihoidon käyntejä ainakin osalta vanhusasiakkaita. Epidemia sulki myös harrastus- ja päivätoimintaa, mikä lisäsi iäkkäiden yksinäisyyttä ja eristäytyneisyyttä. Myös omaishoidon ja saattohoidon palvelut supistuivat, mahdollisuudet intervallihoitoon vähenivät, minkä lisäksi monet vammaisten tarvitsemat palvelut vähenivät.

Vanhuspalvelujen uudistamisen toisen vaiheen teemat painottuvat mm. kotihoidon ja omaishoidon kehittämiseen, johon momentin määrärahasta on varattu 22 milj. euroa. Valiokunta pitää näitä painopisteitä perusteltuina ja korostaa, että jatkovalmistelussa varmistetaan kuntien mahdollisuudet suoriutua tehtävistään.

Mitä tulee omaishoidon kehittämiseen, valiokunta muistuttaa, että sosiaali- ja terveydenhuolto kuormittuisi kestäättömästi ilman omaishoitajien panosta. Tuoreen tutkimuksen⁸ mukaan iäkkäiden hoidon kustannukset Suomessa olisivat ilman omaisten apua 3,1 mrd. euroa enemmän kuin nykyisin. Omaishoidon kehittäminen on siten perusteltua niin inhimilliseltä kuin myös kansantalouden kannalta, joten sen resursointiin on tärkeä kiinnittää huomiota myös pitkällä aikavälillä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että omaishoidon palvelut on usein suunnattu ikäihmisille, vaikka omaishoidon tuella hoidetaan myös lapsia. Jatkossa on tarpeen arvioida lapsiperheille sopivia palveluja. Valiokunta kiinnittää samalla huomiota siihen, että kolmannes (28 %) työvoimasta huolehtii työnsä ohessa sairauden, vamman tai korkean iän vuoksi apua tarvitsevista läheisistään. Jatkossa on siksi tärkeä selvittää mahdollisuudet ja tarpeet sellaiseen ennaltaehkäisevään tukeen, jolla voitaisiin helpottaa työssä käyvän väestön jaksamista ja vähentää osaltaan ennen aikaista työelämästä poistumista.

Ruotsin kielen taito hoito- ja hoivapalveluissa

Momentin määrärahaa (vuoden 2020 talousarviossa 200 000 euroa) käytetään myös toimiin, joilla parannetaan ruotsin kielen asemaa pääkaupunkiseudun hoito- ja hoivapalveluissa. Valiokunta kiirehtii määrärahan käyttämistä ruotsin kielen taitoa parantaviin toimiin ja painottaa riittävän kielikoulutuksen huomioinnin ottamista myös kuntien järjestämässä henkilöstökoulutuksessa.

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Turvakotitoiminta siirtyi valtion vastuulle vuonna 2015, minkä jälkeen määrärahasoaa on nostettu 8 milj. eurosta ensi vuoden 23,6 milj. euroon. Vuonna 2022 määrärahaan on tarkoitus tehdä vielä miljoonan euron pysyvä korotus, jolloin se nousisi edelleen 24,6 milj. euroon. Turvakotien määrä on noussut viime vuosina 19 turvakodista 29:ään, ja turvakotien perhepaikkoja on lisätty 114 perhepaikasta 211:een. Tällä hetkellä jokaisessa maakunnassa sijaitsee vähintään yksi turvakoti.

⁸ Keväjärv, Lindholm, Reiman: ”Että joku näkee mut — omaishoitajan hyvinvointi ja tarpeet”. Kunnallisanalan kehittämissäätiön julkaisu 36/2020

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 33

Ns. Istanbulin sopimus (Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi) edellyttää, että tarjolla on riittävästi turvakotipaikkoja. Euroopan neuvoston asukasluvuun perustuvan suosituksen mukaisesti Suomessa tulisi olla 500 turvakotien perhepaikkaa. Kyseessä on kuitenkin laskennallinen suositus, jossa ei huomioida maan väkivaltatilannetta eikä muita erityispiirteitä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että THL on tekemässä selvitystä, jossa arvioidaan turvakotipaikkojen todellinen tarve ja siihen liittyvät kustannukset. Näiden tietojen pohjalta on mahdollista arvioida lisäpaikkojen tarvetta, niiden alueellista kattavuutta sekä valtion rahoituksen riittävyyttä. Samalla on kiinnitettävä huomiota myös turvakotien esteettömyyteen.

Valiokunta lisää momentille 2 000 000 euroa turvakotipaikkojen riittävyyden turvaamiseen sekä turvakotien esteettömyyden parantamiseen.

Istanbulin sopimuksen toimeenpano edellyttää riittävien turvakotipaikkojen lisäksi myös muita toimia, kuten matalan kynnyksen auttamispalveluita, ammattilaisten koulutusta sekä valtakunnallisia seksuaalirikosten uhreille tarkoitettuja palveluja. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen työhön tarvitaan riittävät resurssit sekä myös pysyvät rakenteet, joilla varmistetaan työn pitkäjänteisyys. Tämä edellyttää myös järjestötyön turvaamista, sillä monilla järjestöillä on keskeinen tehtävä mm. matalan kynnyksen tukipalveluiden järjestämisessä.

Valiokunta viittaa momenteille 25.01.50 sekä 33.03.04 tehtyihin määrärahalisäyksiin, jotka on osoitettu mm. naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa tekeville järjestöille sekä THL:lle tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämiseen liittyvän toimenpideohjelman toimeenpanoon.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 550 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 30,9 milj. euroa, minkä lisäksi vuoden 2020 lisätalousarvioissa rokotteiden hankintaan on osoitettu noin 213 milj. euroa. Kun koronarokote on saatavilla, sitä tarjotaan koko väestölle erikseen päätettävän järjestyksen mukaisesti.

Valiokunta painottaa määrärahan riittävyyttä ja pitää tärkeänä, että myös kansallista rokotetutkimusta edistetään. Kuluva vuoden kolmannessa lisätalousarviossa (VaVM 6/2020 vp — HE 66/2020 vp) Suomen Akatemialle on jo osoitettu 10 milj. euron myöntövaltuus kansallisen covid-19-rokote- ja lääkekehitystutkimuksen tukemiseen ja uusien koronavirusrokotteiden ja -lääkkeiden tehon, turvallisuuden ja vaikuttavuuden tutkimiseen. Myös toimintansa ensi vuonna käynnistävät kansallinen rokotetutkimuskeskus (StVM 40/2020 vp — HE 224/2020 vp) ja kansallinen lääkekehityskeskus edistävät osaltaan rokote- ja lääkekehitystä sekä alan osaamista.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 33

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveysministeriön kautta jaettaviin ns. STEA-avustuksiin esitetään 362,4 milj. euroa, joka on noin 17,6 milj. euroa kuluva vuotta vähemmän. Määrärahataso vastaa kuitenkin vuoden 2019 rahoitustasoa, jota on pidetty lähtökohtana rahapelituottojen kompensaatiossa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestöjen toimintaedellytykset varmistetaan, kun arvioidaan rahapelitoiminnan tuottojen kompensointia ja edunsaajien asemaa. Jatkossa on selvitettävä mm. järjestöjen ja valtion rahoittaman toiminnan rajapinnalla olevien toimintojen asema ja rahoitus.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallinnonalalle esitetään yhteensä 322,982 milj. euroa, joka on noin 37,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa ja noin 117,2 milj. enemmän kuin vuoden 2019 tilinpäätöksessä. Lisäksi Valtion asuntorahastosta voidaan myöntää rakentamiseen ja asumiseen liittyviä avustuksia lähes 270 milj. euroa ja valtiontakauksia 2,185 mrd. euroa.

Hiilineutraalius. Hallitusohjelman yhtenä keskeisenä ja läpileikkaavana teemana on ilmastonmuutoksen torjunta. Suomen tavoite hiilineutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivisuudesta pian sen jälkeen edellyttää mittavia toimia eri hallinnonaloilla. Koordinointivastuu ilmastopolitiikasta on ympäristöministeriöllä, jonka tehtävänä on osaltaan varmistaa käytettävien resurssien maksimaalinen vaikuttavuus ja oikeudenmukaisen siirtymän toteuttaminen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla tavoitellaan hiilineutraaliutta mm. vahvistamalla ilmastonlain ohjausvaikutusta, päivittämällä keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma (Kaisu) ja jatkamalla jo päätettyjen toimien valmistelua ja toimeenpanoa.

Rakentamisen päästöjen alentamiseksi talousarvioesityksessä edistetään puurakentamista ja asuntojen energiatehokkuutta. Konkreettisia avustuksia esitetään mm. asumisen energia-avustuksiin (40 milj. euroa Valtion asuntorahastosta), sähköautojen latausinfraan rakentamiseen (5,5 milj. euroa) sekä kiinteistökohtaisesta öljylämmityksestä luopumiseen (9,44 milj. euroa).

Valiokunta korostaa erityisesti kuntien ja alueiden toimenpiteiden suurta vaikutusta ja pitää tärkeänä vauhdittaa alueellisia ilmastotoimia sekä vihreää kasvua tukevia toimia ja hankkeita (5 milj. euroa). Samoin oleellista on vahvistaa tutkimusta ja Ilmastopaneelin roolia tieteellisenä ja riippumattomana asiantuntijaelimenä (0,75 milj. euroa).

Myös *kiertotalous* on keskeinen keino vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, luonnonvarojen käyttöä ja monimuotoisuuden heikentymistä. Suomen roolin vahvistamiseksi kiertotalouden edelläkävijänä on tärkeää, että ympäristöministeriön johdolla vielä vuonna 2020 valmistuu poikkihallinnollinen, strateginen kiertotalouden edistämishjelma mittareineen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla kiertotalouden kohteisiin esitetään yhteensä 2,95 milj. euroa: kiertotalouden edistämishjelman toteuttamiseen, jätetiedon raportointiin ja tilastointiin sekä ravinteiden kierrätysohjelman toimenpiteisiin. Myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kohdistetuilla määrärahoilla kehitetään ravinnekiertoa. Huomattavasti suurempia määrärahoja esitetään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kiertotalouden, innovaatioiden ja toimialojen kehittämiseen sekä kasvun tukemiseen.

Valiokunta toteaa, että kiertotalouden edistäminen on hyvässä alussa, ja painottaa, että asetettujen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen edellyttää talousarvion lisäksi myös muita rahoituslähteitä, kuten EU:n elvytyspaketin panostusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

Luonnon monimuotoisuus. Hallitusohjelman mukaan Suomessa pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteen mukaisesti. Tästä syystä luonnonsuojelun vuosittaista rahoitusta on lisätty kuluvalle hallituskaudella noin 100 milj. eurola vuoteen 2019 verrattuna. Tavoitteeseen pääsyn tärkeimpiä keinoja ovat elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman (Helmi) toteuttaminen ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden (Metso) ohjelman toimeenpanon tehostaminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että mittavan lisärahoituksen kustannustehokasta ja vaikuttavaa käyttöä seurataan tarkasti sekä arvioidaan tavoitteen saavuttamista.

Valiokunta käy alla tarkemmin läpi hallinnonalalle esitettyä rahoitusta.

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentin määrärahaa (esitetty 35,163 milj. euroa) on kahden viime vuoden aikana korotettu (noin 9 milj. euroa) hallinnonalan lisääntyneiden tehtävien myötä. Momentilta maksetaan mm. päätöksentekoa palvelevia selvityksiä, arviointoja ja tutkimusta (ns. Teas-määrärahat), luonnonsuojelun ICT-menoja sekä jätteiden sähköisen markkinapaikan kehittämistä.

Valiokunta kiinnittää saamansa selvityksen perusteella huomiota siihen, että ministeriössä on erityisesti tarve selvittää nopealla aikataululla säämuutosten vaikutusta rakennuskantaan ja rakentamisen ohjaukseen. On välttämätöntä, että hallitus huolehtii selvityksen rahoituksesta, jotta vältetään uusilta home- ja kosteusvaurioilta.

Valiokunta nostaa lisäksi tässä yhteydessä esiin, että osassa ELY-keskuksia (momentti 32.01.02), erityisesti Uudellamaalla, ympäristövastuualueiden resurssitilanne on vaikea. Ympäristönsuojelun valvonnan voimavaravajetta voidaan osittain paikata digitalisoinnilla ja toteuttamalla hallitusohjelman mukainen yhden luukun periaate, mutta eläköitymisen myötä tarvitaan myös uutta henkilöstöä.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 2,13 milj. euroa. Vuoden 2020 rahoitukseen verrattuna momentilta on vähennetty eduskunnan siihen lisäämä 100 000 euron määräraha Metsästäjäliitolle.

Valiokunta toteaa, että momentin määrärahalla valtakunnalliset luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt sekä asunto- ja rakennusalan järjestöt tekevät merkittävää ja arvokasta työtä. Varsin rajallisella rahoituksella on voitu tehokkaasti tukea kansalaisyhteiskunnan toimijoita kansalaisten ympäristötietouden lisäämiseksi sekä erilaisten luonto-, ympäristö-, rakennus- ja asuntoalan toimien toteuttamiseksi.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota vuonna 2018 Pidä Saaristo Siistinä ry:lle huoltoaluksen hankintaan myönnettyyn 500 000 euron määrärahaan (3 vuoden siirtomääräraha). Hanke on vii-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 35

västynyt, eikä rahoitus ole enää käytössä vuonna 2021. Valiokunta pitää tärkeänä, että aluksen hankinta pystytään varmistamaan.

Valiokunta lisää siten momentille 700 000 euroa, josta osoitetaan 500 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:n alushankintaan, 100 000 euroa Metsästäjäliitto ry:lle lintukosteikkojen kunnostukseen ja 100 000 euroa Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 830 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta esitettävästä 38,340 milj. eurosta 28 milj. euroa on tarkoitus kohdentaa Helmi-elinympäristöohjelman toteuttamiseen. Vuonna 2021 ohjelman rahoitukseen esitetään yhteensä 54,5 milj. euroa (käsiteltävän momentin lisäksi 14,5 milj. euroa momentilta 35.10.52 Metsähalituksen julkiset hallintotohtävät ja 12 milj. euroa momentilta 35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot).

Valiokunta korostaa, että Helmi-ohjelman toimet ovat keskeisiä tehostamista vaativia keinoja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi sekä uhanalaisten lajien ja luontotyyppien tilan parantamiseksi. Osa toimista vahvistaa samalla hiilinieluja ja -varastoja. Laaja ohjelma on käynnistynyt ympäristöhallinnossa vuonna 2020 kaikkien teemojen osalta. Esimerkiksi soita on suojeltu yli 2 000 hehtaaria, ennallistamistyöt on käynnistetty noin 1 800 hehtaarin suosalalla ja linnustokartoituksia on tehty noin 90 lintuvesikohteessa. Myös perinnebiotooppien inventointi jatkuu koko maassa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vuonna 2021 ohjelma laajenee ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteiseksi ohjelmaksi, jossa asetetaan tavoitteet vuoteen 2030 saakka sekä suojelualueille että niiden ulkopuolelle. Jo vuonna 2020 maa- ja metsätalousministeriön kosteikko-ohjelmaa (Sotka) on toteutettu tiiviissä yhteistyössä Helmi-ohjelman kanssa.

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 24,435 milj. euroa, joka on 3,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Itämeren ja sisävesien ravinne- ja kiintoainekuormitus on saatu käännettyä laskuun meren- ja vesienhoidon toimilla. Kuormitushistoria ja nykykuormitus eivät kuitenkaan mahdollista hyvän tilan saavuttamista ilman lisätoimenpiteitä, sillä ilmastomuutoksesta aiheutuva sademäärien kasvu ja leudot talvet lisäävät ravinnekuormitusta vesiin. Valiokunta pitää siten tarpeellisena, että esitetystä määrärahasta yhteensä yli 12 milj. euroa kohdiste-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

taan Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen pitkäjänteisten ja poikkihallinnollisten toimien toteuttamiseksi sekä valuma- että merialueella.

Vesiensuojelun tehostamisohjelma (Veden vuoro -ohjelma) vauhdittaa vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman toimeenpanoa. Arvio ohjelman kustannuksista vuosina 2021—2023 on 39 milj. euroa, josta 15 milj. euroa esitetään vuodelle 2021 (käsiteltävän momentin lisäksi momenteille 35.10.61 ja 35.10.20).

Ohjelman merkittävänä tavoitteena on mm. vähentää maatalouden ravinnekuormitusta, kehittää maa- ja metsätalouden vesien hallintaa, kunnostaa vesistöjä ja vahvistaa alueellisia asiantuntijaverkostoja. Valiokunta pitää edelleen tarpeellisena myös toimenpiteitä, joilla vähennetään vesiin päätyvän muovin ja muiden haitallisten aineiden määrää sekä kehitetään kaupunkivesien hallintaa. Samoin tärkeää on Itämeren hylkyjen kartoittaminen ja tyhjentäminen öljystä meriympäristön pilaantumisriskin vähentämiseksi (mom. 35.10.20).

Momentille esitetään lisäksi mm. 2,35 milj. euron rahoitusta maaperän suojeluun ja pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostustoimintaan sekä toiminnan kehittämiseen. Tästä 1,0 milj. euroa kohdennetaan kaivannaisjätealueiden kohdekohtaisiin tutkimuksiin. Valiokunta korostaa, että ennen valtion rahoituksen myöntämistä on välttämätöntä varmistaa, ettei jokin muu maksukykyinen taho ole vastuussa kohteen kunnostamisesta.

Valiokunta pitää myös tarpeellisena, että hallitus täydensi esitystään ja lisäsi momentille uuden käyttötarkoituksen, jonka myötä määrärahaa saa käyttää myös ekologisen kompensaation pilotointiin.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 66,142 milj. euroa, joka on 4,82 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa ja lähes 30 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 tilinpäätöksessä.

Valiokunta pitää perusteltuna Metsähallituksen Luontopalvelujen rahoituksen tuntuvaa korotusta vuodesta 2019, mikä muodostuu perusrahoituksen nostamisesta (9,5 milj. euroa) ja ns. tulevaisuusinvestointirahasta (25,2 milj. euroa). Korotus vahvistaa Luontopalveluiden toimintaedellytyksiä ja lisää myös valmiuksia hakea hankerahoitusta mm. EU:n tulevalla rahoituskaudella kasvavasta Life-rahastosta. Perusrahoitusta on jatkossakin syytä tarkistaa, jotta se vastaa luonnonsuojelualueverkoston laajentumisen ja uusien kansallispuistojen myötä kasvaviin alueiden hoitokuluihin.

Luonnonsuojelualueiden kävijämäärät ovat nousseet viime vuosina nopeasti. Koronakriisi lisäsi entisestään alueiden vetovoimaa ja kotimaan luontomatkailua. Alueiden kestävyys ja luontoarvojen turvaaminen edellyttävät, että kävijöiden ohjaaminen, reitit ja retkeilyä palvelevat rakenteet ovat kunnossa. Alueiden kunnossapidolla tuetaan myös aluetaloutta ja työllisyyttä sekä kävijöiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksia.

Erityisesti ns. tulevaisuusinvestointirahaa ohjataan vuonna 2021 luontokohteiden rakennetun omaisuuden korjausvelan suunnitelmalliseen purkamiseen. Toimissa priorisoidaan kulutuskestä-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

vyyden kannalta herkkiä kohteita ja vilkkaassa käytössä olevia alueita. Jo myönnettyillä ja nyt esitettävillä määrärahoilla Metsähallitus pystyy vähentämään aiemmin muodostunutta korjausvelkaa (32 milj. euroa vuonna 2018) arviolta 8—9 milj. euroon.

Valiokunta kiinnittää edellisvuosien tapaan (kuten VaVM 20/2019 vp — HE 29/2019 vp, HE 89/2019 vp) huomiota myös siihen, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden mittavaan korjausvelkaan ei ole löytynyt kokonaisratkaisua, vaikka muutamia kohteita onkin pystytty kunnostamaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ratkaisua etsitään edelleen aktiivisesti mm. valtion kiinteistöstrategian päivityksen jatkotyössä, eikä myöskään suljeta pois yksityisen rahoituksen hyödyntämistä.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin Luontopalveluissa valmisteilla olevan hakemuksen ”Saimaan norppasaaristot” Unescon maailman luonnonperintökohteeksi. Tavoitteena on, että maailmanperintökomitea saisi esityksen päätettäväkseen vuonna 2024.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 1 800 000 euroa. Tästä 1 700 000 euroa osoitetaan kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden sekä muiden luonto- ja retkeilykohteiden kunnostamiseen ja rakentamiseen seuraavasti:

- Merenkurkun maailmanperintöalueella sijaitsevan Björkö—Panike-vaellusreitin kehityssuunnitelman toteuttamiseen 600 000 euroa
- Lauhanvuori-Hämeen kangas Geoparkin pyöräilymatkailureitistön ja -palvelujen kehittämiseen 50 000 euroa
- Salamajärven reittien kunnostukseen, sorastus ja pitkospuut 60 000 euroa
- Martimoaavan luonnonsuojelualueen vierailukohteet, pitkospuiden rakentaminen 200 000 euroa
- UKK-kansallispuiston lähtöportin ja alueen rakentaminen 150 000 euroa
- Sanginjoen luonnonsuojelualueen retkeilyrakenteiden kehittäminen 200 000 euroa
- Itärajan retkeilyreitti Hossa-Martinselkonen, Murhinsalon alue sekä taukopaikat Murhinsalosta etelään, Ylä-Kainuun autiotuvat 170 000 euroa
- Pesiön retkeilyreitin kunnostus ja opaskylttien päivitys 10 000 euroa
- Säynäjäsuon retkeilyreitti, wc-tilat ja reitin länsipuolen pitkosten uusinta 40 000 euroa
- Hyrynsalmen retkeilyreitit, Vuorilampi, Ypykkälampi/Vorlokki kunnostus 45 000 euroa
- Puolangan retkeilyreitit, kunnostus ja taukopaikat 40 000 euroa
- UKK-reitin kunnostaminen Ukkohalla-Paljakka matkailukeskusten välillä 35 000 euroa.

Näiden lisäksi osoitetaan 100 000 euroa kulttuuriarvojen kunnostamiseen ja näyttelytoimintaan (Hytermän kivirakenteet ja Riihisaaren näyttely), joilla edistetään Saimaan hyväksymistä Unescon luonnonperintökohteeksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 67 942 000 euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää momentille esitettävää määrärahaa (18,767 milj. euroa) erittäin tärkeänä, koska sillä toteutetaan hallinnonalan käytännön toimenpiteitä mm. vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi. Määräraha jaetaan avustuksena, ja suurin osa siitä (12 milj. euroa) kohdistetaan vesien suojelun tehostamisohjelman toteuttamiseen, jota on kuvattu momentin 35.10.22 yhteydessä.

Valiokunta painottaa myös, että ratkaisut vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ovat usein alueellisia tai paikallisia, jolloin paikallisväestön sitoutuminen ja tuki ovat tulosten saavuttamisen kannalta tärkeitä. Myös toimien monipuolisten hyötyjen synergiaa on syytä korostaa: samat toimet voivat edistää ravinne- ja energiaomavaraisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää, vesiensuojelua, maan kasvukuntoa ja hiilivarastoa sekä luonnon monimuotoisuutta.

Momentilta rahoitetaan lisäksi mm. tärkeää puurakentamisen ohjelmaa (2 milj. euroa), jolla lisätään puun tarjontaa ja monipuolista käyttöä. Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat kaupunkimaiseen rakentamiseen, kuten kerrostalot ja lisäkerrosten rakentaminen, julkiseen rakentamiseen ja suuriin puurakenteisiin sekä alueellisten osaamiskeskusten muodostamiseen.

Valiokunta lisää momentille vesistöjen ja kosteikkojen kunnostamiseen yhteensä 300 000 euroa korostaen Tuusulanjärven, Korttesjärven Saarijärven, Saarijärven reitin kosteikkojen ja Reisjärven kunnostushankkeita ja inventointia.

Valiokunta viittaa lisäksi vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioon, jossa momentin perusteluja täydennettiin siten, että määrärahaa (13 milj. euroa) saa käyttää mm. kuntien lähivirkistysalueiden ja viheralueiden kunnostamisesta aiheutuviin menoihin. Valiokunta pitää tarpeellisena, että hallitus varaa vastaavaan tarkoitukseen lisäpanostuksen myös vuoden 2021 lisätalousarvioesityksessä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 19 067 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- (1. ja 2. kohta kuten HE 146/2020 vp)
- (3. kohta kuten HE 227/2020 vp)
- (4.—7. kohta kuten HE 146/2020 vp)
- (8. kohta kuten HE 227/2020 vp)
- (3. ja 4. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valtuus

(Kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukka 35

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Suuri osa (33 milj. euroa) momentille esitettävästä määrärahasta (56,130 milj. euroa) osoitetaan Metso-ohjelman toteuttamiseen.

Valiokunta toteaa, että maanomistajien vapaaehtoiisiin suojelutarjouksiin perustuva Metso-ohjelma on edennyt ympäristöministeriön osalta aikataulussa. Valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymän periaatepäätöksen mukaan hallinnonalan tavoitteena on suojella 96 000 hehtaaria arvokkaita metsäalueita vuoteen 2025 mennessä. Lokakuussa 2020 tavoitteesta oli toteutettu 80 prosenttia. Metsäluonnon monimuotoisuuden suojelu lisää samalla metsään sitoutuvan hiilen määrää, mikä tukee osaltaan myös ilmastotavoitteita.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta vähentää momentilta 400 000 euroa, joka on kohdistettu asumisoikeuslainsäädännön uudistamisen toimeenpanoon. Muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 189/2020 vp) käsittely eduskunnassa on viivästynyt, joten lait eivät tule voimaan talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 163 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2020 vp)

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 6,25 milj. euroa asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisiin avustuksiin sekä ikääntyneiden toimenpideohjelmaan liittyviin avustuksiin. Talousarvioesityksen lisäksi avustuksia esitetään myönnettäväksi Valtion asuntorahaston varoista 27,6 milj. euroa. Yhteensä rahoitus nousee 33,85 milj. euroon, kun vastaava summa oli 28,9 milj. euroa vuonna 2020.

Valiokunta pitää esitettäviä korjausavustuksia erittäin hyödyllisinä, koska niiden avulla pystytään edistämään vanhusten ja vammaisten kotona asumista. Esteetöntä liikkumista tukevat myös hissien jälkiasennukset ja hissien perusparannuksen yhteydessä tehtävät esteettömyyskorjaukset.

Valiokunta pitää hyvänä, että avustuksia voidaan lisäksi myöntää kosteus- ja mikrobivaurioituneiden sekä sisäilmaongelmaisten asuntojen kuntotutkimukseen ja perusparannuksen suunnitteluun. Hallitusohjelman mukaista linjausta tukee myös keväällä 2021 valmistuva hanke (Sisäilmaongelmista kärsivien auttaminen ja tukeminen), jonka tarkoituksena on selvittää mm. asumisterveysloukkutilanteisiin joutuneiden henkilöiden lukumäärää ja heidän tukemistaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Päälukko 35

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Valtuudet ja rakentamisen elvytys

Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuudeksi esitetään 1,8 mrd. euroa, mikä on kaikkien aikojen ennätystaso ja 390 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Valtuus mahdollistaa arviolta 9 300 asunnon rakentamisen.

Yhteensä Valtion asuntorahastosta esitettävien valtuuksien määrä kohoaa 2,185 mrd. euroon, kun korkotukivaltuuksien lisäksi otetaan huomioon valtion takausvaltuudet täytetakauksellisen välimallin vuokrataloihin (285 milj. euroa) ja asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainoille (100 milj. euroa).

Valiokunta pitää esitettyjä valtuuksia tarpeellisina ja korkotukilainojen hyväksymisvaltuuden korotusta perusteltuna. Rakentamisen ennustetaan vähenevän vuonna 2021, mikä puoltaa elvyttävän valtion tukeman asuntotuotannon lisäämistä. Rakennusalan suhdanneryhmä arvioi aloitusten laskevan noin 30 000 asuntoon, kun vastaava luku on noin 34 000 asuntoa vuonna 2020. Hyväksymisvaltuuden korotus on askel kohti hallitusohjelmaan kirjatun 10 000 pitkillä korkotukilainalla rahoitetun asunnon vuosittaista rakentamista, mutta sen saavuttaminen edellyttää vielä huomattavia lisätoimia.

Valiokunnan näkemyksen mukaan monimuotoisen ja eri hallintamuotoja sisältävän asuntotarjonnan merkittävä lisääminen kasvukeskusalueille, missä asunnoilla on pitkäaikaista kysyntää, edesauttaa parhaiten asuntomarkkinoiden toimivuutta ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Samalla edistetään työvoiman liikkuvuutta, elinkeinoelämän toimivuutta ja mahdollistetaan siten taloudellista kasvua.

Valiokunta painottaa ylipäätään asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden parantamista ja pitää hyvänä, että vuoden 2020 lopussa valmistuu kokonaisvaltainen asuntopoliittinen ohjelma vuosille 2021—2028. Tavoitteena on lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista koskevan esityksen valmistuminen vuoden 2021 loppuun mennessä. Yhdessä nämä hankkeet tukevat myös alueidenkäytön ja rakentamisen ilmasto- ja vähähiilisyystavoitteiden saavuttamista.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset

Valiokunta pitää MAL-sopimusmenettelyä edelleen toimivana välineenä asuntotuotannon ohjaamiseen ja toteaa lisäksi, että valtion tukeman asuntotuotannon edistäminen MAL-alueilla tukee myös asuntojen kohtuuhintaisuuden toteutumista maan tiukimmilla asuntomarkkinoilla. Näin ollen on hyvä, että hallitusohjelman mukaisesti suurten kaupunkiseutujen MAL-sopimuksia (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) on jatkettu. Sopimukset pidennettiin 12-vuotisiksi, ja niitä päivitetään rullaavasti neljän vuoden välein. Myös neuvottelut MAL-sopimuskäytännön laajentamisesta Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille on käynnistetty. Valiokunta edellyttää, että uusille alueille kohdennetaan riittävä rahoitus tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuonna 2021 Valtion asuntorahastosta on tarkoitus edistää MAL-sopimuksiin liittyvää valtion tukemaa asuntotuotantoa myöntämällä käynnistysavustuksia, joiden suuruus on yhteensä 39 milj.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

euroa (Helsingin seudulla 10 000 euroa/asunto ja Tampere, Turku ja Oulu 3 000 euroa/asunto). Tämän ohella tuetaan puurakentamista 5 000 euron asuntokohtaisella käynnistysavustuksella puurunkoisille kerrostaloille. Lisäksi asuntorakentamisen edellyttämiin kunnallistekniikka-avustuksiin osoitetaan 25 milj. euroa ja MAL-sopimusten mukaisia liikennehankkeita tuetaan pääluokasta 31.

Valiokunta pitää myönteisenä, että myös MAL-sopimusalueiden ulkopuolisissa kunnissa esitetään puurakentamisen edistämistä 2 000 eurolla/asunto valtion tukemassa asuntotuotannossa (yhteensä 1 milj. eurolla). Tämä vahvistaa osaltaan rakentamisen kestävästä kehitystä koko maassa.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että vuodelle 2021 näille alueille ei enää edellä mainitun lisäksi esitetä elvytystoimena hyväksyttyä 1 000 euron asuntokohtaista käynnistysavustusta valtion tukemassa normaalissa asuntotuotannossa (vuoden 2020 neljäs lisätalousarvio).

Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena näin lyhytjänteistä toimintaa vaan painottaa, että valtion tukipolitiikan (ml. tukimuodot ja avustusprosentit) tulee olla pitkäjänteistä ja ennakoivaa. Valiokunta viittaa myös keskeneräisiin suunnitteluvaiheessa oleviin hankkeisiin sekä yhä jatkuvaan talouden elvytystarpeeseen ja palauttaa kyseisen 1 000 euron asuntokohtaisen käynnistysavustuksen MAL-alueiden ulkopuolisille alueille ja muuttaa vastaavasti momentin päätösosaa. Samalla valiokunta pitää tarpeellisenä varmistaa, etteivät uudet MAL-sopimuksista neuvottelevat seutukunnat jää vastaavan käynnistysavustustuen ulkopuolelle sopimusten voimaantullessa vuonna 2021.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutos pystytään toteuttamaan esitettyjen määräraha-valtuuksien puitteissa, ja tarvittaessa hallitus huolehtii valtuuksien lisäämisestä vuoden 2021 lisätalousarvioesityksessä. Lisätalousarvioesityksissä on otettava huomioon myös mahdolliset uusien MAL-sopimusten aiheuttamat korotukset avustuksiin.

Väestöltään vähenevät alueet

Hallitusohjelman mukaisesti kuntia ja yhteisöjä autetaan sopeuttamaan kiinteistökantaansa vähenevään kysyntään. Vuonna 2021 Valtion asuntorahastosta on tarkoitus osoittaa valtion tukeman asuntokannan sopeuttamiseen purkuavustusta (8 milj. euroa), purkuakordeja (8 milj. euroa) ja rajoitusakordeja (2 milj. euroa). Käytössä ovat myös avustukset vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämiseen (2,6 milj. euroa) ja ARA-asuntojen kunnostamiseen ikääntyneille (10 milj. euroa). Lisäksi purkuavustusta korotettiin asetusmuutoksella alkuvuodesta 2020 määrääjäksi jopa 90 prosenttiin tietyissä tilanteissa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan avustusvaltuudet ovat riittävällä tasolla. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisenä, että niiden käyttöä ja myöntövaltuuksien ajantasaisuutta seurataan aktiivisesti ja samalla minimoidaan valtion luottotappioriskiä. Tarpeen on myös edelleen kannustaa taloyhtiöitä puuttamaan ongelmiin riittävän varhaisessa vaiheessa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että väestöltään vähenevien alueiden asumisen haasteita tarkastellaan tarkemmin asuntopoliittisessa kehittämisohjelmassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

Lähiöohjelma ja segregaatien ehkäiseminen

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtion asuntorahastosta esitetään myönnettäväksi avustuksia lähiöiden elinvoiman edistämiseen ja segregaatien ehkäisemiseen yhteensä enintään 8 milj. euroa. Lähiöohjelmalla jatketaan asuinalueiden kehittämistä ja edistetään lähidemokratiaa. Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti suurempien kaupunkiseutujen keskustaupunkien lähiöihin, mutta ohjelman puitteissa on mahdollista jakaa tietoa myös muiden lähiöalueiden kehittämiseen.

Erityisryhmien investointiavustukset

Erityisryhmien investointiavustuksen myöntövaltuudeksi esitetään 90 milj. euroa. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella esitetty valtuus on riittävä. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisen seurata aktiivisesti sen käyttöä ja tarvittaessa korottaa valtuutta vuoden 2021 lisätalousarvioesityksissä. Tämä on erityisen tärkeää tulevana vuonna, kun vapaarahoitteisen rakentamisen ja asuntotuotannon arvioidaan laskevan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että investointiavustukset suunnataan pitkäkestoisen tarpeen perusteella. Valtion tukemat tavalliset vuokra-asunnot keskittyvät kasvukeskuksiin, mutta erityisryhmien asuntoja tarvitaan myös muille paikkakunnille. Avustusten myöntämisessä on siten otettava huomioon kunkin erityisryhmän paikkakuntakohtainen asuntotarve ja tulevat palvelurakenteen muutokset. Tärkeää on myös selvittää mahdollisuudet tavallisten asuin- ja muiden rakennusten peruskorjaamiseen erityisryhmien käyttöön sekä tavallisen asuntokannan hyödyntäminen.

Valiokunta käy seuraavassa läpi tärkeimmät investointiavustukseen oikeutetut ryhmät.

Ikääntyneet. Ikääntyneiden palveluasumiseen kohdistetut investointiavustukset ovat erittäin tarpeellisia. Ne ovat muodostaneet yli puolet koko avustusrahoituksesta vuosina 2015—2020. Viime vuosina avustukset ovat perustellusti painottuneet yhteisölliseen senioriasumiseen ja väliuuttoihin asumisratkaisuihin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että ympäristöministeriö on lisäksi käynnistänyt kehittämishankkeen, jossa kartoitetaan kuntien vuokratilayhtiöiden korjaamismahdollisuuksia ikääntyneille sopiviksi ja niiden mahdollisuuksia hyödyntää väestöltään vähenevissä kunnissa käytössä olevaa korjausavustusta (10 milj. euroa). Käynnissä on myös ajankohtainen Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma, jonka painopisteinä ovat kansalaisten ja kuntien ennakkoinnin ja varautumisen vahvistaminen ikääntyneiden asumisessa, asumisratkaisujen kehittäminen ja tarjonnan lisääminen sekä korjausavustusten käytön tehostaminen.

Nuoret ja opiskelijat. Valiokunta toteaa, että myös opiskelija- ja nuorisotasuntohankkeiden tukeminen on edelleen tarpeellista. Opiskelija-asuntojen kysynnässä on kuitenkin huomattavia alueellisia eroja: kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, kysyntä on voimakasta, mutta joillakin paikkakunnilla asuntojen vajaakäyttö on kasvanut.

Kehitysvammaiset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yli 300 vammaista henkilöä asuu yhä laitoksissa, vaikka valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti päämääränä on, että vuoden 2020 jälkeen laitosasuminen loppuu. Laitoshoidon purkamista ja asuntohankkeiden inves-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

tointiavustusta tulee siten jatkaa. Myös Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) avustaa tukiasuntojen hankintaa vammaisille ihmisille.

Asunnottomat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asunnottomille (vuoden 2019 lopussa 4 600 yksinelävää asunnotonta ja 264 asunnotonta perhettä ja pariskuntaa) tarkoitetut raskaan tuen kohteet on jo rakennettu. Asunnottomat ohjataan hajautetusti tavalliseen asuntokantaan.

Valiokunta toteaa, että asunnottomuuden poistaminen on vaikeaa, koska tilanteeseen ajautuu koko ajan uusia ihmisiä. Näin ollen asunnottomuutta synnyttäviin juurisyihin tulee pystyä puuttamaan entistä varhaisemmassa vaiheessa. Myönteistä on siten, että vuoden 2020 alussa käynnistettiin yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023 mennessä. Ohjelmassa on kohtuuhintaisen asuntotarjonnan lisäämisen ohella tarkoitus parantaa erityisesti asumisneuvonnan saatavuutta sekä vahvistaa asunnottomuustyötä ja siihen liittyvää osaamista kuntien peruspalveluissa. On myös hyvä, että kunnat voivat hakea avustuksia asunnottomuuden poistamiseksi, ja tarkoitus on lisäksi kehittää asunnottomuuden tilastointia (3,3 milj. euroa mom. 35.20.32).

Valiokunta on huolestunut koronakriisin aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista ja pitää myös tästä syystä tärkeänä seurata tarkasti asunnottomuuden kehitystä. Oleellista on lisäksi huolehtia siitä, etteivät kaikkein huonoimmassa asemassa olevat jää yhteiskunnan digitaalisen palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Mielenterveyskuntoutajat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuonna 2020 ei ole saapunut yhtään mielenterveyskuntoutujien avustushakemusta, koska heidän asuintarpeisiinsa vastasivat monesti parhaiten hajautetut asumisratkaisut eli tavalliset asunnot ja pienet asuntoryhmät.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1.—15. kappale kuten HE 146/2020 vp)

(16. kappale kuten HE 227/2020 vp)

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määrääkäsia käynnistysavustuksia yhteensä enintään 39 000 000 euroa valtion ja MAL-seutujen väliisiin maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksiin sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on Helsingin seudulla 10 000 euroa ja Tampereen, Turun sekä Oulun seuduilla 3 000 euroa ja muilla MAL-sopimuksiin sitoutuneilla seuduilla 1 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Kaikilla MAL-sopimuksiin sitoutuneilla seuduilla puurunkoisille asuinkerrostaloille myönnetään lisäksi 5 000 euron erillinen asuntokohtainen käynnistysavustus edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määrääkäsia käynnistysavustuksia yhteensä enintään 1 000 000 euroa MAL-sopimusalueiden ulkopuolisissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja (*poist.*) muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on 1 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. *Avustus*

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Pääluokka 35

myönnetään 2 000 eurolla korotettuna, mikäli kohde on puurunkoinen asuinkerrostalo. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

(19.—25. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Osasto 12

TULOARVIOT

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

27. Puolustusministeriön hallinnonala

01. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot

Valiokunta poistaa momentin, koska Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lakkauttaminen ja Puolustuskiinteistöjen perustaminen osaksi Senaatti-konsernia eteni eduskunnassa talousarvioesityksen edellyttämässä aikataulussa. Lait tulevat voimaan 1.1.2021 (PuVM 2/2020 vp — HE 31/2020 vp).

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Osasto 15

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 35 058 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 11 792 718 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan tulo- ja menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään nettotuloa *11 742 718 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2020 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Yhteenveto

YHTEENVETO

Valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä tuloarviot että määrärahat päätyvät 65 245 253 000 euroon.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 35 050 000 euroa ja vähentänyt tuloja 8 000 euroa. Vastavat muutokset on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 11	44 870 626 000	44 870 626 000
Os. 12	5 769 105 000	5 769 097 000
Os. 13	2 719 666 000	2 719 666 000
Os. 15	11 850 806 000	11 885 864 000
Yhteensä	65 210 203 000	65 245 253 000

Määrärahojen eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 21	128 555 000	128 555 000
Pl. 22	18 761 000	18 761 000
Pl. 23	576 317 000	576 317 000
Pl. 24	1 353 164 000	1 353 364 000
Pl. 25	1 020 744 000	1 021 644 000
Pl. 26	1 576 405 000	1 577 005 000
Pl. 27	4 880 351 000	4 880 751 000
Pl. 28	19 497 163 000	19 497 163 000
Pl. 29	7 161 557 000	7 172 017 000
Pl. 30	2 747 615 000	2 749 065 000
Pl. 31	3 542 212 000	3 560 312 000
Pl. 32	3 881 367 000	3 881 867 000
Pl. 33	17 738 500 000	17 738 540 000
Pl. 35	322 982 000	325 382 000
Pl. 36	764 510 000	764 510 000
Yhteensä	65 210 203 000	65 245 253 000

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 146/2020 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 227/2020 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2021 edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetut 4 lausumaa.

Eduskunta hylkää talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2021 talousarviota sovelletaan 1.1.2021 alkaen.

Helsingissä 11.12.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Merja Kyllönen
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
varajäsen Sari Essayah kd
varajäsen Eveliina Heinäluoma sd
varajäsen Mari Holopainen vihr
varajäsen Petri Honkonen kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

varajäsen Saara Hyrkkö vihr
varajäsen Katja Hänninen vas
varajäsen Kalle Jokinen kok
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Juha Pylväs kesk
varajäsen Lulu Ranne ps
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r
varajäsen Janne Sankelo kok
varajäsen Jussi Wihonen ps

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Ilkka Lahti
tutkija Tanja Nurmi

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

VASTALAUSE 1 ps

Yleisperustelut

Päättävä vuosi on ollut talouden ja talousarvion osalta täysin poikkeuksellinen. Covid-19-pandemian leviäminen alkuvuodesta johti Suomen talouden ennennäkemättömiin sulkutoimiin. Hallitus on joutunut tasapainoilemaan rajoitustoimissa kansanterveyden ja kansantalouden välillä. Vaikka usein on sanottu, että parasta talouspolitiikkaa on pandemian torjunta, asia ei ole aina ollut ihan yksiselitteinen.

Sulkutoimien myötä verotulot romahtivat ja menoerät työttömyyskorvauksista yritystukiin räjähtivät kasvuun. Halu välttää tarpeettomia koronakonkursseja johti yritystukien aikaansaamisessa kiireelliseen valmisteluun, mikä näkyi esityksien keskeneräisyydessä. Vaikka rajoitustoimiin olisi voitu siirtyä aiemmin keväällä ja kesän aikana rajoituksia asteittain kiristämällä ehkäistä täysin odotettua koronan toista aaltoa syksyllä, kansainvälisessä vertailussa Suomen pandemian vastaisien toimien tulokset eivät ole erityisen huonot.

Siitä huolimatta, että tehokkaat rokotteet tulevat saatavillemme alkuvuodesta, kestää pitkään, ehkä ensi syksyyn asti, että väestö on kattavasti rokotettu. Rajoitustoimia on jouduttu kiristämään, ja talous tulee vuoden ensimmäisen puoliskon aikana kärsimään pandemiasta vielä huomattavasti. Onkin todennäköistä, että vuoden 2021 budjettia joudutaan vielä kasvattamaan suurilla lisätalousarvioilla.

Jos Suomen kansantaloudessa oli aiemmin huoli väestön ikääntymisen aiheuttamasta kestävyysvajeesta, jota hidastunut talouskasvu vain pahensi, tilanne on nyt huomattavasti vakavampi. Perussuomalaiset muistuttavat, että osasimme varoittaa hallitusta hidastuvasta kasvusta, jonka sanoimme tuhoavan hallitusohjelman taustalla olevat oletukset, ja menolisäysten johtavan syventyvään velkaantumiseen.

Kehotimme vuosi sitten hallitusta karsimaan hallitusohjelmansa työllisyyden paranemiseen ja talouskasvuun nojaavat menolisäykset, mutta meitä ei uskottu. Päinvastoin, jokaikisen lisätalousarvion, jossa on tuotu kriittisen tärkeitä määrärahalisäyksiä yritysten koronatukiin, kylkeen on tuotu lisäyksiä luonnonsuojeluun, kehitysapuun tai johonkin muuhun ei-välttämättömään. Herää epäily, että kun budjettikehykset eivät ole olleet rajoittamassa valtion menolisäyksiä ja velanottoa, hallituspuolueet ovat paisuttaneet itselleen tärkeitä menoja, vaikka maan edun mukaista olisi vältellä uusia julkisen sektorin ei-välttämättömiä menoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu liian kunnianhimoisesta kansallisesta ilmastostrategiasta välttääkseen maan hintakilpailukyvyn heikkenemisen, kotitalouksien köyhymisen ja päästöjen globaalin kasvun hiilivuodon myötä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että julkisen talouden kestävyyttä vaarantava sekä turvallisuus- ja syrjäytymisongelmia aiheuttava maahanmuutto minimoidaan luomalla maahanmuuttopolitiikkaan selkeät ja tavoitteelliset kriteerit Suomeen muuttamisen ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksille.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa huolella valtion velka- ja takausvastuiden kehitystä ja toimii veronmaksajien riskien pienentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kansalaisten valinnanvapautta ja ostovoimaa toteuttavan merkittävän pysyvän vähennyksen Ylen budjetista ja vähentää vastaavan summan suomalaisten maksamasta Yle-verosta.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talouspolitiikkansa linjaa siten, että kasvun hedelmät jaetaan oikeudenmukaisesti eri väestöryhmien sekä maaseudun ja kaupunkialueiden välillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisverouudistuksen siten, että verotus edistää työntekoa ja suomalaista yrittämistä sekä supistaa tuloeroja ja kohtelee oikeudenmukaisesti ansiotulojen, pääomatulojen sekä eläketulojen saajia.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa työvoima- ja työttömyysturvapolitiikan siten, että työttömien perustoimeentuloa kiristävästä toimenpiteistä luovutaan ja työtä tai koulutusta hakevien toimeliaisuutta kannustetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa byrokratiaa ja tavoittelee korkeampaa tuottavuutta digitalisaation avulla sekä vahvistaa hallinnonalojen ja yksiköiden tulosvastuuta.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo asianmukaiset ja julkiset perustelut kaikille valtion varoista maksettaville avustuksille ja tuille.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy riittäviin toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten ostovoiman vahvistamiseksi sekä asumisen ja liikenteen energiakustannusten alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa maatalouden ja muun alkutuotannon kannattavuutta ja viljelijöiden tulotasoa ja turvaa kotimaisen elintarviketalouden omavaraisuuden ja kansallisen huoltovarmuuden ja ennakoivasti torjuu pyrkimykset leikata Suomen saamia tukia EU:n CAP- ja rahoitusratkaisuihin sekä kohdentaa EU-tuet kansallisesti alueille, joille ne liittymissopimuksen mukaisesti kuuluvat, eli käytännössä pitää huolta Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasemasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kuntatalouden pahenevan kriisin ratkaisemiseksi ensisijaisesti karsimalla kunnille määrättyjä tehtäviä.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus nopeasti etsii tehokkaita työllisyystoimia, jotka pienentävät kohtaanto-ongelmaa ja madaltavat työllistymisen kynnystä.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu hitaan kasvukauden ja pandemian pitkittymiseen ja työllisyystavoitteistaan jäämiseen laatimalla kansanterveyttä, taloutta, työllisyyttä, tuottavuutta, velkakestävyyttä ja hintakilpailukykyä ylläpitävän varasuunnitelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että kuluhan hallituskauden aikaisiksi tavoitteiksi asetetaan se, että työllisyysaste nousee 75 %:iin, valtion velkasuhteen kasvu taitetaan eikä kokonaisveroaste nouse ja että eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiä uudistetaan niin, että huono-osaisuus ja syrjäytyminen poistuu ja Suomi nousee digitalisaation, turvallisuuden sekä sosiaalisen ja sivistyksellisen tason kärkimaaksi maailmassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa ruoka-apua vähävaraisille antavien järjestöjen toiminnan edellytykset.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkistaa talous-, työllisyys- ja veropoliittista linjaansa realistiselle pohjalle ottaen huomioon mm. kansainvälisen kehityksen ja panostaa yritysten toimintaedellytysten parantamiseen ja ostovoiman kasvuun oikeudenmukaisella tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei enää kasvata Suomen EU-tason tai euromaiden välisiä taloudellisia vastuuta sekä pyrkii systemaattisesti pienentämään jo syntyneitä mittavia vastuuta ja niistä aiheutuvia riskejä.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että EU:n 750 mrd. euron suuruista ja Suomelle noin 13 mrd. euron vastuut ja noin 3,4 mrd. euron laskun aiheuttavaa tukilahjapakettia ja unionin verotusoikeutta ei hyväksytä ja että Suomi pitäytyy periaatteessa, jonka mukaan kukin jäsenmaa vastaa omista veloistaan.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Koronapandemian aiheuttama lisävelkaantuminen, hidastunut talouskasvu ja kasvavat ikäsidonnaiset menot uhkaavat johtaa valtiontalouden ja sitä kautta myös kuntatalouden syvenevään ahdinkoon. Hallitus ei ole reagoinut päivittämällä hallitusohjelmaansa, lisäämällä työllisyystoimia tai perumalla tarpeettomia menolisäyksiä, vaan on päinvastoin kasvattanut ei-välttämättömiä menoja entisestään. Tämä tulee johtamaan lopulta koti-, hoiva- ja hoitopalveluiden sekä pienituloisten aseman heikkenemiseen. Hallitus on unohtanut kaikenikäisten suomalaisten pitkän aikavälin hyvinvoinnin. Hallitus on hyväksynyt järkyttävän kalliin EU:n elvytysrahaston nimellä kulkevan tulonsiirtopaketin Välimeren maiden hyväksi ja siten laiminlyönyt Suomen kansallisen edun puolustamisen jättäen sotkun seuraavien hallitusten ja lastemme maksettaviksi. Eduskunta toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusvaltion yksi keskeisimmistä periaatteista on hyvä hallinto, jonka puolueettomuuteen kansan tulee voida luottaa. Tältä osin Suomessa ei oikeusvaltioperiaate toteudu, koska valtionhallinnon ylimmät virkamiehet, ministeriöiden kansliapäälliköt, nimitetään pääsääntöisesti poliittisin perustein. Lisäksi hallituspuolueille on tapana jakaa muitakin korkeita virkoja keskenään puoluepoliittisin perustein. Tällainen menettely on viime aikoina kärjistynyt jopa niin, että avoimeksi tullutta kansliapäällikön virkaa ei ole asianmukaisesti täytetty.

Perussuomalaiset katsoo, että kansliapäälliköiden virkojen täyttämisessä tulee noudattaa tarkoin oikeusvaltioperiaatetta vahvistavaa tapaa. Nimityksissä perusteena tulee olla pätevyys ja laaja kokemus eri valtionhallinnon aloilta, koska kansliapäälliköt toimivat myös poikkihallinnollisesti yhteistyössä. Puolueen jäsenkirja ei saa minkään nimityksen kohdalla ohittaa pätevyysperusteita, kuten on tapahtunut.

Suomen valtionhallinto on vuosikymmenten ajan paisunut lähes hallitsemattomasti ja ilman kriittistä tarkastelua. Tämä on johtanut tehottomuuteen ja kustannusten jatkuvaan kasvuun. Valtioneuvoston kanslian ja sitä johtavan pääministerin vastuulla on uudistaa koko hallinto purkamalla vanhoja rakenteita, vastuuttamalla ministeriöt selkeästi ja ottamalla käyttöön nykyaikaiset ja tehokkaat toimintatavat. Tärkeänä osana uudistusta on tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja koordinointi selkeästi vahvan johdon alaisuuteen. On syytä selvittää poikkihallinnollisen tietoyhteiskuntaministerin nimittäminen esimerkiksi valtioneuvoston kansliaan johtamaan ja koordinoimaan tietohallinnon kehittämistä, hankintoja ja tietoturvaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen kansliapäälliköiden valintaan toimintamallin, jossa poikkihallinnollisen osaamisen edistämiseksi edellytetään, että valittavalla kansliapäälliköllä on työkokemusta eri hallinonaloilta.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Suomessa ja luopuu poliittista virkanimityksistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi koko valtionhallinnon uudistamisen siten, että vanhentuneet rakenteet puretaan, tarpeettomat toiminnot ja virat lakkautetaan, koko hallintoa tehostetaan, vastuut selkeytetään, nykyaikaiset tietoon pohjautuvat menetelmät otetaan käyttöön ja kustannuksia alennetaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Pääministeri Marinin hallitus perusteli erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien ennätysuurta määrää EU-puheenjohtajakaudella. Puheenjohtajakausi tuli ja meni, mutta erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien määrä säilyy ennallaan. Esitetystä perustelusta huolimatta poliittisin perustein palkattujen henkilöiden määrän kasvu uhkaa jäädä pysyväksi. Tästä aiheutuu veronmaksajille useiden miljoonien eurojen vuosittainen lisäkustannus edeltäneeseen hallituskauteen verrattuna, eikä käytetty lisäraha näy ainakaan hallitustyöskentelyn parantumisena. Lisäys onkin perusteltu heikosti, ja määrärahan kasvatus on tulkittavissa piilopuoluetueksi. Perussuomalaiset esittää, että erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien määrä sekä palkkaamiseen varattu määräraha vähennetään Sipilän hallituskauden tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.01.02 vähennetään 5 000 000 valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän palkkauksiin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Työterveyslaitoksen laskelmien mukaan Suomessa on 800 000 ihmistä, jotka päivittäin altistuvat sisäilman ongelmille niin kodeissa kuin työpaikoillakin. Sisäilmaongelmista kärsivät ovat kuitenkin jääneet aivan liian vähälle huomiolle. Sisäilmasairaus alkaa usein ärsytysoireilla, kuten nuhalla, yskällä ja silmien punoituksella. Lopuksi voidaan olla tilanteessa, jossa edessä ovat neurologiset ja reumaattiset oireet sekä astma. Ongelmat koskevat Suomessa liian usein kouluja ja päiväkoteja, jolloin sekä lapset että opettajat altistuvat sisäilmaongelmille, vaikka kotona sisäilmaongelmia ei olisi.

Tänäkin päivänä sisäilman aiheuttamat oireet tulkitaan helposti psykosomaattisiksi. Sairastuneille on tarjottu avuksi terapiaa tai heitä on jopa pidetty mielenterveysongelmaisina. Koska diagnoosia ei ole saatavilla, vaihtoehtona on monelle ottaa sinänsä väärä mielenterveysdiagnoosi. Tilanteeseen on saatava muutos, koska asianmukaisen diagnoosin puute voi johtaa siihen, ettei sairastunut henkilö esimerkiksi saa hänelle kuuluvia tukia eikä häntä voida todeta työkyvyttömäksi. Lapsen fysiologiset oireet voidaan kuitata keksityiksi väittämällä, että vanhemmilla on mielenterveysongelmia. Selkeästi nykyistä enemmän määrärahoja tulisi kohdistaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Terveet tilat -ohjelman rahoituksen olevan todelliseen tarpeeseen nähden paremmin mitoitettu.

10. Omistajaohjaus

Valtion omistamien yritysten hyvä ja läpinäkyvä johtaminen on tärkeää sekä väärinkäytösten ja virheiden ehkäisemiseksi että valtion taloudellisen edun turvaamiseksi. Hyvä omistajaohjaus osaltaan turvaa valtion taseen suotuisaa kehitystä ja työmarkkinarauhan säilymistä sekä minimoi markkinahäiriöiden syntymistä.

Omistajaohjauksen osalta tärkeää on myös varmistaa kansallinen pitkän tähtäimen etu niin työllisyyskehityksen, alueellisen kehityksen kuin huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Valtio-omistaja voi ja sen tulee painottaa omistajaohjauspolitiikassaan keskeisenä osana Suomen kansallista etua. Perussuomalaiset katsoo, että valtion määräysvalta tulee säilyttää erityisesti sellaisissa yhtiöissä, jotka hoitavat sellaisia tehtäviä, joilla on keskeinen merkitys yhteiskunnan toiminnan turvaamisessa kriisitilanteissa esimerkiksi energiahuollon tai liikenteen toimialoilla.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yritysten toimintamahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan posti- ja jakelupalveluiden säilyminen vähintään nykyisellä tasolla koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet eivät saa näkyä loppukäyttäjän kannalta huonontuneena palveluna. Myös palveluiden säilymiseen kohtuuhintaisina on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhtiöiden osingonjakopolitiikkaan tulee myös kiinnittää erityistä huomiota, ja tilanteissa, joissa yhtiön taseeseen kertyy varoja, jotka eivät ole välttämättömiä yhtiön toiminnan kannalta pitkällä aikavälillä, valtio-omistajan tulisi nostaa ylimääräiset varat osinkoina ja sijoittaa varat tuottavasti esimerkiksi koulutuksen ja tutkimuksen tukemiseen sekä alueellisesti työllistävien kasvuyritysten tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajpinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR, joiden tärkeys ja oikeiden toimintatapojen välttämättömyys ovat pandemian myötä korostuneet entisestään.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisen tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostustoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden lopputukäyttäjien palvelutasoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa valtion kehitysyhtiö Vakea luomaan uusia teknologioita pandemian torjumiseksi ja sen kanssa elämiseksi sekä tukemaan hankkeita, joilla nyt tilapäisesti vaikeuksiin ajautuneet, mutta myöhemmän kasvun kannalta välttämättömät pienemmät lentoasemat Kemi-Tornio, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani ja Kokkola voisivat pysyä toiminnassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-kiinteistöjen, asiakastytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus omistajaohjauspolitiikassaan huomioi työllisyyden ja päivittää nykyisiä omistamisen kapeita tavoitteita huomioimaan laajempia hyötyjä kansantaloudellemme, mikä edellyttää laaja-alaisia yhtiökohtaisia hallinto-ohjesäännön päivityksiä ja omistuksen kehittämistä muun muassa spin-off-mahdollisuuksien hyödyntämisessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi julkisten avustusten suuntaamisessa kolmannele sektorille yhtenä myöntämisperusteena työllisyyden edistämisen. Erityisesti STEA:n ja Veikkauksen avustustoiminnassa mahdollisuudet työkykyä ylläpitävien hankkeiden

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

osalta ovat huomattavat. Esimerkiksi ergonomian, liikunnan ja valistuksen saralla paljon on vielä tekemättä.

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Vuodesta toiseen poliittiset puolueet ovat saaneet valtiolta mittavia puoluetukiaisia. Puoluetukiin tehtiin vuodelle 2020 mittava, yli kuuden miljoonan euron korotus. Koronaepidemiasta johtuva valtion heikentynyt taloustilanne huomioiden puoluetuen korotus on nyt syytä perua ja puoluetukea leikata. Suomalaisia johdetaan edestä ja esimerkin voimalla, ja siksi puolueiden tulisi näyttää esimerkkiä ja osallistua yhteisiin säästötalkoisiin, varsinkin kun puoluetukijärjestelmämme on kansainvälisesti katsoen poikkeuksellisen antelias.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.20.50 vähennetään 10 000 000 euroa puoluetoiminnan tukemiseen osoitetusta määrärahasta.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen lähetystöverkosto on kallis ja laajan kansainvälisen peiton omaava järjestelmä, jolla on fyysisen läsnäolon ohella myös kattavaa paikallistietämystä sijaintimaan politiikasta ja elinkeinoelämästä. Perinteisen diplomatian ohella olisi siis suotavaa hyödyntää tätä ainutlaatuista järjestelmää nykyistä laajemmin taloutemme ja ulkomaankaupan kasvattamisessa.

Perinteisten vientiponnistelujen ohella lähetystöverkostoa tulisi hyödyntää nykyistä enemmän myös matkailunedistämisessä. Ennen koronavirusta matkailu Suomeen oli voimakkaassa kasvussa. Kriisistä myöhemmin toipuessamme matkailun kasvua rajoittavaksi tekijäksi uhkaa muodostua lentokenttä- ja hotellikapasiteetti. Jotta positiivista työllisyyskehitystä saadaan vahvistettua ja sekä matkailu- että vientiyritykset saavat kansantaloutemme kannalta tärkeälle toiminnalleen tarvitsemansa tuen, tulee hallituksen panostaa ulkomaanedustustojen toiminnassa nykyistä enemmän vienninedistämiseen ja Suomeen kohdistuvan matkailun tukemiseen. Ulkomaanedustustojen toiminnassa keskeiseksi painopisteeksi tulee nostaa vientikaupan mahdollisuuksien tunnistaminen, erityisesti pk-yritysten tukeminen vientiponnisteluissa sekä aktiivinen yhteistyö matkailualan toimijoiden kanssa Suomeen kohdistuvan matkailun edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää taloudellisia ja henkilöresursseja kaikissa ulkomaisissa edustustoissa vientimme edistämiseen ja Suomeen matkailun kasvattamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Varsinaista kehitysapua on kritisoitu jo vuosia sen toimimattomuudesta. Vaikka apu on kasvanut vuosi vuodelta, ei se ole tuonut toivottua kehitystä. Nykyisessä muodossaan kehitysapu ylläpitää korruptiota ja tappaa talouden kehittymisen mahdollisuudet. Kehitysapu on tehnyt pysyväksi huonon hallinnon ja köyhyyden.

Vuoden 2021 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2020. Käyttösuunnitelman mukaan varoja ollaan kohdistamassa eniten monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön. Suurin osa monenkeskisen kehitysyhteistyön määrärahoista käytetään Maailmanpankin lisärahoituksiin ja YK:n yleisavustuksiin.

Vallitsevassa kansallisessa taloustilanteessa kehitysyhteistyömenojen lisäys ei ole hyväksyttävää ja vaikka kehitysyhteistyön poliittiset suositukset ovat merkittäviä, eivät kaikki luo Suomelle sitovia oikeudellisia velvoitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 500 000 000 euroa varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus painottaa kehitysavun tarkoituksena konfliktien ehkäisemistä ja ratkaisemista sekä toimintamalleja, joissa kohdemaita autetaan tulemaan toimeen omillaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka Suomen T&K-panostuksia voitaisiin hyväksyä OECD:n ODA-laskennassa kehitysavuksi sikäli, kun innovaatiot ovat kestävä kehityksen mukaisia.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää kehitysyhteistyön maakohtaisia tukia ja painottaa finanssisijoituksia kehitysyhteistyön muotona.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

Kansalaisten oikeustajun mukaan rikokset, jotka kohdistuvat lapsiin, ovat törkeämpiä kuin muut rikokset. Rikoksen uhrina lapsi on usein haavoittuvammassa asemassa kuin aikuinen ja lisäksi joutuu keskimäärin elämään pitempään rikoksen aiheuttamien vammojen tai traumojen kanssa. Tämä tekee kyseisistä rikoksista myös yhteiskunnalle kalliita etenkin, kun rikokset haavoittavat yleensä useita lähisukulaisiakin.

Suomessa on ollut havaittavissa maailmalla suositun poliittisen korrektiuden kulttuurin suosion ja levinneisyyden kasvua. Yhtenä seurauksena tästä on ollut, että loukkaavaksi koettua puhetta tai epämiellyttäviä tosiasioitakin on alettu kutsua vihapuheiksi. Tämä on ongelmallinen vyyhti, ja on jo nyt havaittavissa, että ihmiset ja yritykset ovat alkaneet rajoittaa puheittensa aiheita ja sisältöä välttääkseen jonkun tahon todellisen tai liioitellun loukkaantumisen.

Sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus ovat länsimaisen demokratian peruskiviä, ja pelkästään löysästi yhteiskuntarauhan säilyttämiseen tai varsinaisten vihatekojen ehkäisemiseen nojaten ei näitä perusvapauksia tule rajoittaa. Nykyiseen perusoikeuksien jo tapahtuneeseen tai potentiaalisesti tapahtuvaan kaventumiseen on syytä suhtautua vakavasti, ja erityistä huomiota olisi syytä kiinnittää sosiaalisen median jättiyhtiöiden omituiseen asemaan yksityisinä yrityksinä, jotka kuitenkin käytännössä tuottavat yleishyödyllisiksi katsottavia palveluita.

Perussuomalaiset katsoo, että rikoksista tuomittavien rangaistusten tulee olla selkeässä yhteydessä teon vakavuuteen ja moitittavuuteen. Erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tuomioiden matala taso on omiaan koettelemaan kansalaisten oikeustajua. Lapset ovat uhreina erityisen haavoittuvassa asemassa, ja lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tästä syystä erityisen moitittavia. Lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tunnusmerkistöt sekä rangaistusasteikot tulee ottaa kriittisen arvioinnin kohteiksi, jotta tekijä ei selviäisi vähäisemmällä rangaistuksella esimerkiksi siksi, että uhria on nuoren iän vuoksi vaikeaa kuulla todistajana, ja jotta tuomittavat rangaistukset olisivat linjassa tekojen törkeyden ja uhrille aiheutetun vahingon kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiin kohdistuvien sekä seksuaali- että väkivaltarikosten rangaistusten kiristämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapauden turvaamiseksi Suomessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa yritysten oikeusturvaa uudistamalla säädöksiä sekä järjestämällä oikeusneuvontaa, millä voidaan säästää etenkin aloittavien yritysten aikaa ja kustannuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa velkaneuvonnan toimintaa lyhentämällä jonoja ja antamalla takuun velkaneuvontaan pääsystä esimerkiksi viikon kuluessa ensimmäisestä yhteydenotosta. Tämä vahvistaa yritysten oikeusturvaa uudistamalla säädöksiä.

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusministeriön alaisuudessa toimii useita eri valtuutettuja: lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tietosuojavaltuutettu ja tiedusteluvaltuutettu. Perussuomalaiset esittää oikeusministeriön alaisuudessa toimivien valtuutettujen toimintojen yhdistämistä saman katon alle tiedusteluvaltuutettua lukuun ottamatta. Muodostettaisiin oikeusturvatalo, jossa eri valtuutettujen toimitilat ja tukitoiminnot yhdistettäisiin. Tämä edistäisi kansalaisten oikeusturvan toteutumista, kun oikeusturvaan liittyvät palvelut toteutettaisiin yhden luukun periaatteella, säästäisi yhteiskunnan rahoja tukitoimintojen yhdistämisestä vapautuneiden määrärahojen myötä ja helpottaisi muun muassa sijaisuuksien järjestämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusministeriön alaisten valtuutettujen toimintojen yhdistämiseksi oikeusturvataloksi, jotta oikeusturvaan liittyvät palvelut voitaisiin tuottaa kansalaisille yhden luukun periaatteella.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Perussuomalaiset katsoo, että keskeinen ongelma oikeusturvan toteutumisessa Suomessa ovat usein mittaviksi nousevat oikeudenkäyntikulut, jotka riita-asioissa jäävät hävinneen osapuolen maksettaviksi. Merkittäväksi ongelma nousee erityisesti silloin, kun vastakkain ovat yksityishenkilö ja suuryritys, esimerkiksi vakuutusyhtiö. Suuren kuluriskin takia asioita ei voi käytännössä viedä oikeuteen, vaan lautakuntaratkaisut ovat lopullisia silloinkin, kun esimerkiksi potilasvahinkoasioissa oikeusturvalle olisi tarvetta. Perussuomalaiset katsoo, että valtion tulisi puuttua tähän ongelmaan ja ryhtyä toimenpiteisiin, jotta oikeusturva toteutuisi. Yhtäältä maksuttoman oikeusavun tulisi olla käytettävissä esimerkiksi potilasvahinkoasioita käsittelevissä lautakunnissa, ja toisaalta tilanteissa, joissa oikeudenkäynnin osapuolet ovat hyvin epätasavertaisessa asemassa, kynnys oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseen tulisi olla merkittävästi nykyistä alempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseksi niin, että suomalaisten oikeusturva varmistuu.

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii palauttamaan oikeushallinnon palveluita keskeisiin seutukaupunkeihin.

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan on vuodesta 2015 alkaen merkittävästi vaikuttanut turvapaikka-asioiden määrän nopea kasvu. Turvapaikka-asioiden määrän merkittävä kasvu heijastuu vastaavasti myös muihin ulkomaalaisasioihin. Turvapaikka- ja oleskelulupa-asioiden määrä onkin pysyvästi jäänyt aiempaa merkittävästi korkeammalle tasolle. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuonna 2018 saapuneista asioista noin 60 prosenttia oli ulkomaalaisasioita.

Ulkomaalaisasioiden määrän merkittävä kasvu ruuhkauttaa tuomioistuimen toimintaa. Tuomioistuimen ruuhkautuminen johtaa puolestaan käsittelyaikojen pitkittymiseen ja siten oikeusturvan vaarantumiseen kaikissa asiaryhmissä. Ulkomaalaisasioiden käsittely syö lisäksi kohtuuttoman paljon resursseja, ja näiden asioiden käsittelyyn joudutaankin usein kohdentamaan resursseja muista asiaryhmistä. Seurauksena on lainkäytön resurssien kohdentuminen tavalla, joka ei ole lainkäyttöasioiden käsittelyn kannalta tarkoituksenmukaisin.

Toistuvaa lisämäärärahan kohdentamista ulkomaalaisasioiden käsittelyyn ei voida pitää kestäväenä ratkaisuna pitkällä aikavälillä. Sen sijaan tulisi puuttua niihin juurisyihin, joiden vuoksi korkein hallinto-oikeus kuormittuu näiden asioiden johdosta. Korkeimman hallinto-oikeuden voimavaratilannetta tulee siksi parantaa ennen kaikkea vähentämällä saapuvien ulkomaalaisasioiden määrää. Tämä tapahtuu muuttamalla lainsäädäntöä siten, että kaikki turvapaikka-, oleskelulupa-, perheen yhdistämis-, vastaanotto- ja etuusjärjestelmään liittyvät houkutustekijät poistetaan. Näin tuomioistuimen resursseja saataisiin vapautettua muiden yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeiden valitusasioiden käsittelyyn. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi taloudellista toimintaa (esim. kilpailu ja julkiset hankinnat), lastensuojelua ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat asiat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 25.10.02 vähennetään 1 255 000 euroa korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenoista.

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallinto-oikeuksien toimintaan on vuodesta 2015 alkaen merkittävästi vaikuttanut turvapaikka-asioiden määrän nopea kasvu. Turvapaikka-asioiden määrän merkittävä kasvu heijastuu vastaa-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

vasti myös muihin ulkomaalaisasioihin. Turvapaikka- ja oleskelulupa-asioiden määrä onkin pysyvästi jäänyt aiempaa merkittävästi korkeammalle tasolle.

Ulkomaalaisasioiden määrän merkittävä kasvu ruuhkauttaa tuomioistuinten toimintaa. Tuomioistuinten ruuhkautuminen johtaa puolestaan käsittelyaikojen pitkittymiseen ja siten oikeusturvan vaarantumiseen kaikissa asiaryhmissä. Ulkomaalaisasioiden käsittely syö lisäksi kohtuuttoman paljon hallintotuomioistuinten resursseja, ja näiden asioiden käsittelyyn joudutaankin usein kohdentamaan resursseja muista asiaryhmistä. Seurauksena on lainkäytön resurssien kohdentuminen tavalla, joka ei ole lainkäyttöasioiden käsittelyn kannalta tarkoituksenmukaisin.

Toistuvaa lisämäärärahan kohdentamista ulkomaalaisasioiden käsittelyyn ei voida pitää kestävä-
nä ratkaisuna pitkällä aikavälillä. Sen sijaan tulisi puuttua niihin juurisyihin, joiden vuoksi hallintotuomioistuimet kuormittuvat näiden asioiden johdosta. Hallintotuomioistuinten voimavaro-
tilannetta tulee siksi parantaa ennen kaikkea vähentämällä tuomioistuimiin saapuvien ulkomaalaisasioiden määrää. Tämä tapahtuu muuttamalla lainsäädäntöä siten, että kaikki turvapaikka-, oleskelulupa-, perheen yhdistämis-, vastaanotto- ja etuusjärjestelmään liittyvät houkutustekijät poistetaan. Näin hallintotuomioistuinten resursseja saataisiin vapautettua muiden yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeiden valitusasioiden käsittelyyn. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi taloudellista toimintaa (esim. kilpailu ja julkiset hankinnat), lastensuojelua ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat asiat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 25.10.03 vähennetään 4 360 000 euroa hallintotuomioistuinten toimintamenoista.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Turvapaikanhakijoiden valitusmahdollisuudet ja oikeusturva ovat jo tällä hetkellä hyvällä tasolla. Muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se oikeusturvavaatimuksen valossa on mahdollista. Turvapaikanhakijoiden oikeusavun tai oikeusturvan vahvistamiseen ei siksi ole tarvetta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 25.10.04 vähennetään 140 000 euroa oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenoista.

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Turvapaikanhakijoiden valitusmahdollisuudet ja oikeusturva ovat jo tällä hetkellä hyvällä tasolla. Muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se oikeusturvavaatimuksen valossa on mahdollista. Turvapaikanhakijoiden oikeusavun tai oikeusturvan vahvistamiseen ei siksi ole tarvetta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Matala koulutus, työttömyys, yksineläisyys ja yksinhuoltajuus ovat tyypillisiä ulosotossa olevien ominaisuuksia. Aiemmasta poiketen naisten osuus on kasvanut selvästi. Joukossa on sairaita työkyvyttömiä, köyhiä eläkeläisiä, epäonnistuneita yrittäjiä ja pitkäaikaistyöttömiä, joilla on vaikeuksia selviytyä elinkustannuksistaan. Tällöin ne laskut, jotka voidaan jättää maksamatta, valittavasti jätetään maksamatta.

Perussuomalaiset haluaa selvittää, olisiko mahdollista rajoitetusti helpottaa niiden ulosotossa olevien asemaa, joiden ulosottovelka ei johdu rikosseuraamuksista, kuten esimerkiksi maksamattomista sakoista tai vahingonkorvauksista. Haluamme myös selvittää keinoja, joilla ulosotossa olevien työllistymisen kannustinloukkuja voitaisiin purkaa. Keskeinen kannustinloukku on ulosoton matala suojaosuus, sillä sen takia työssäkäyvälle voi jäädä vähemmän käteen kuin työttömälle. Lain mukaan esimerkiksi toimeentulo- tai asumistukia ei voi ulosmitata, ja ne pienenevät työllistymisen yhteydessä.

Yrittäjyyteen liittyy aina epäonnistumisen riski, ja yritystoiminnan päättyminen konkurssiin voi aiheuttaa yrittäjää ja hänen perhettään koskevan henkilökohtaisen tragedian. Suomi tarvitsee kuitenkin yrittäjyyttä ja yrittäjien luomia työpaikkoja. Tästä syystä on syytä varmistaa, että yritystoiminnan päättymisellä tilanteessa, jossa konkurssiin ei liity vilpillisyyttä tai epärehellisyyttä, ei ole yrittäjälle kohtuuttomia seurauksia. Nykyjärjestelmässä velkavankeus pitkittyy, kun mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin puuttuu. Perussuomalaiset katsoo, että epäonnistumisen yritystoiminnassaan kokeneiden ihmisten sulkeminen työelämän ulkopuolelle on haaskausta ja ylivelkaantuneille ihmisille tulee taata mahdollisuus päästä takaisin työelämään. Konkurssin ei tule olla automaattisesti häpeä, vaan konkurssin tehneelle yrittäjälle tulee antaa mahdollisuus saada kokemuksensa hyödyttämään suomalaista yrityselämää. Perussuomalaiset kiirehtii hallitusta saattamaan voimaan henkilökohtaista konkurssia koskevan lainsäädännön.

Kun lakia yksityishenkilön velkajärjestelystä uudistettiin vuonna 2015, jäi 1990-luvun laman velallisten ahdinko edelleen huomiotta. Valtiovallan harjoittama rahapolitiikka ja devalvointi aiheuttivat konkurssiaallon, jonka seurauksia moni velallinen maksaa yhä. Perussuomalaiset katsoo, että olisi kohtuullista ja inhimillistä antaa näille ihmisille uusi mahdollisuus yli 20 vuoden velkavankeuden jälkeen, ja kehottaa hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi viimeinkin velkavankeudesta.

Talous- ja velkaneuvonta on siirretty oikeusaputoimistoihin. Odotusajat vaihtelevat alueellisesti huomattavasti ollen paikoitellen jopa puolen vuoden luokkaa. Taloudellisiin vaikeuksiin ajautuminen on yksi keskeinen syy syrjäytymiselle ja osaltaan lisää mielenterveys- ja päihdeongelmia sekä aiheuttaa kannustinloukkuja ulosottoon joutuville. Tämä on kansantaloudellista haaskaamista ja synnyttää mittavia kuluja yhteiskunnalle. Mahdollisuus päästä varhaisen vaiheen velkaneuvontaan on yksi oleellinen, vaikkakin sinällään riittämätön keino tämän ongelman pienentämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 25.10.50 vähennetään 130 000 euroa yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että velalliset ja taloudellisessa ahdingossa olevat saavat välitöntä apua, ja jonoja lyhennetään niin, että jonotusajat olisivat kohtuullisia koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton suojaosan nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton taulukkomaksun alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin maksuhäiriöiden määrän vähentämiseksi esimerkiksi luomalla positiivisen luottorekisterin.

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi vastuistaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön henkilökohtaisen konkurssin mahdollistamiseksi Suomessa.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vielä vuonna 2010 virkaa tekeviä poliiseja oli Suomessa vajaa 8 000. Nyt luku on lähellä seitsemätuhatta, ja vaikka hallitus on korottamassa koulutettavien poliisien määrää niin, että henkilötyövuodet nousevat 7 500:aan, tarve on suurempi. Ensi vuodeksi ei koulutuspaikkoihin tai poliisimiesten henkilötyövuosiin ole tulossa korotuksia lainkaan.

Suomessa on ylivoimaisesti vähiten poliiseja asukasta kohti Pohjoismaissa ja jopa vähiten koko Euroopassa. Esimerkiksi Ruotsissa on kaksi poliisia tuhatta asukasta kohden, kun suhdeluku on Suomessa 1,3. Silti Ruotsin poliisi on ongelmissa esimerkiksi humanitaarisen maahanmuuton ai-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

heuttaman lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismiuhan alla. Näin ollen myös suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin toimintaedellytyksiä on parannettava.

Suomen turvallisuustilanne ei ole parantunut sitä myötä, kun poliisien määrä on vähentynyt — päinvastoin. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen on valtiovallan ensisijaisia tehtäviä, ja perussuomalaiset olisivat valmiita satsaamaan poliisin työhön tuntuvasti.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että ulkona on turvallista liikkua, vaan myös oikeusturvasta. Kun poliisin resursseja vähennetään, tutkinta-ajat kasvavat entisestään ja rikosten selvittämisprosentti heikkenee. Poliisikoulutuksen aloituspaikkoja onkin lisättävä merkittävästi niin, että poliisien määrä vaihteittain nousee vähintään tuhannella.

Lisättävää määrärahaa on tarkoitus käyttää myös eläinpoliisitoimintaan kymmentä henkilötyövuotta vastaavan määrän verran.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 20 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa poliisin toimintaedellytyksiä niin, että sisäinen turvallisuus varmistetaan koko maassa ja rikosten selvitysaste nousee nykyisestä. Tämä edellyttää, että poliisien määrä nostetaan vuoteen 2025 mennessä pysyvästi vähintään 8 000:een.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaiseen tutkintaan ja torjuntaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että kaikki lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset tutkitaan nopeasti ja tehokkaasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa poliisille riittävän resursoinnin nettipedofilian ja verkkorikollisuuden torjuntaan.

20. Rajavartiolaitos

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit. Rajavartiolaitoksen toiminnan turvaaminen EU:n ulkorajoilla sekä Suomen meri-alueilla on kiristävissä maailmanpoliittisessa tilanteessa ensiarvoisen tärkeää.

Rajavartiolaitoksen tehtäviin kuuluvat niin maanpuolustukselliset kuin pelastuksellisetkin toimenpiteet esim. öljyvahingon tai muun onnettomuuden sattuessa. EU:n ulkorajavalvonta Venäjän rajalla on toiminut moitteetta pienillä resursseilla, mutta on hyvä varautua uusiin siirtolaiskriiseihin, koska esimerkiksi Kreikan ulkorajaa on koeteltu lujaa tänäkin vuonna. Myös Suomen rajojen yleisen koskemattomuuden turvaaminen ja valvonta kuuluu Rajavartiolaitoksen tehtäviin.

Rajavartiolaitos on talouden taantuman aikana käynyt läpi tiukkoja säästötoimia suoriutuen tehtävistään silti hyvin. Toimintaa ei tule kuitenkaan kiristää liikaa, sillä jos taso laskee, laskee myös turvallisuuden taso Suomessa.

Sisäministeriö ei ole käyttänyt kansainvälisten sopimusten mahdollistamaa oikeutta ottaa käyttöön tilapäiset rajatarkastukset, joilla rajaviranomaiset olisivat voineet estää ilman asianmukaisia ja lakiemme edellyttämiä maahantuloasiakirjoja olleet tulemasta Suomeen. Useat Schengen-valtiot toimivat näin ja ylläpitivät rajatarkastuksia useiden vuosien ajan.

Suomeen tuli tuhansia paperittomia henkilöitä, joista valtaosa oli nuoria miehiä. Suomessa on eräiden arvioiden mukaan jopa 5 000—10 000 laittomasti maassa olevaa, joiden tulo olisi voitu estää, jos sisäministeriö olisi toiminut maamme etujen mukaisesti ja loukkaamatta kenenkään oikeuksia tai kansainvälisiä sopimuksia. Perussuomalaiset vaatii, että hallitus luo nopeat valmiudet torjua tarvittaessa ilman asianmukaisia asiakirjoja maahan pyrkivien pääsyn maahamme kaikista maista kuten tapahtuu Venäjän osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 10 000 000 euroa Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää itsellään aloitteen ottaa rajatarkastuksia käyttöön Suomen ulkorajoilla ketterästi tilanteen mukaan tilapäisesti, määräaikaaisesti, alueellisesti, suunnattuna tiettyihin kulkuvälineisiin tai tiettyjen reittien tai lähtömaiden matkustajiin suunnattuna.

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo viipymättä valmiuden kansainvälisten sopimusten sallimien, kaikkia rajanylityspaikkoja koskevien tarkastusten nopeaan ja määräaikaiseen käyttöönottoon siltä varalta, että maahamme vyöryy henkilöitä, joilla ei ole asianmukaisia maahantuloon oikeuttavia asiakirjoja.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelastustoimi noudattaa pelastuslakia, joten sen tavoitteena on "parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi."

Suomessa asiat ovat keskimäärin hyvin ja pelastustoimi on tehokasta, mutta se kärsii resurssipuolasta väen vanhetessa ja haja-asutusalueiden väen harvetessa. Kuitenkin myös haja-asutusalueella inhimillinen vasteaika hätätilanteessa on turvattava. Tämä lisää ihmisten välistä tasa-arvoa asuinpaikasta riippumatta, sillä kaikilla on oltava yhtäläinen oikeus turvallisuuden tunteeseen. Mikäli alan osaamisemme onnistuttaisiin vientituotteistamaan, se lisäisi omaa osaamistamme sekä alan resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii mahdollisuudet suomalaisen pelastusalan koulutuksen tuotteistamiseen ja koulutuksen aktiiviseen markkinointiin ulkomaalaisille toimijoille sekä kiinnittää erityistä huomiota vientiponnistuksissa Suomen palolaitoksiin ja metsäpalosammutusosaamiseen.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskukseen tulleiden hätäilmoitusten määrän arvioidaan kasvavan noin 6 000:een päivystäjää kohti. On tärkeää, että hätäkeskuksen tutkitusti nopea ja asiantunteva palvelu pidetään yllä myös ruuhkahuippuina, jolloin vastausajat saattavat venyä. Siksi on syytä lisätä määrärahoja hätäkeskuspäivystäjien palkkamenoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa hätäkeskusten riittävän resursoinnin yhtäältä henkilöstön työssäjaksamisen turvaamiseksi ja toisaalta hätäpuheluihin vastaamisen vasteaikojen pitämiseksi sellaisella tasolla, jolla kansalaisten turvallisuus ei vaarannu.

40. Maahanmuutto

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää talousarvioesityksessään maahanmuutosta aiheutuviin kustannuksiin yhteensä 206 925 000 euron määrärahaa. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin on esitetty huimaa, liki 12 miljoonan euron määrärahalisäystä, vaikka Suomeen asti pääsevien turvapaikanhakijoiden määrä on koronapandemian seurauksena ja siitä aiheutuvan Schengen-sisärajavalvonnan palauttamisen ansiosta vähentynyt merkittävästi. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon varattu määräraha on edelleen 107,6 miljoonaa euroa ja vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettuihin tukiin on varattu 28,5 miljoonaa euroa.

Suomen Perustan tutkimus osoittaa, että 20—24-vuotiaana Irakista tulevan maahanmuuttajan keskimääräinen elinkaarivaikutus Suomen julkiselle taloudelle on -690 000 euroa ja lasten vaikutukset mukaan ottaen -844 000 euroa. Keskimääräisen Somaliasta tulevan maahanmuuttajan elinkaarivaikutus on -951 000 euroa ja lasten vaikutukset huomioiden -1 343 000 euroa.

Valtion budjetissa maahanmuutto löytyy suoraan vain kahdesta menoerästä: sisäministeriön maahanmuuton määrärahoista, jotka koostuvat suurimmaksi osaksi turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten vastaanottomenoista ja Maahanmuuttoviraston menoista, sekä työ- ja elinkeinoministeriölle kotouttamiseen varatuista määrärahoista.

Nämä budjetista suoraan löytyvät menot koskevat vain 3—4 ensimmäistä maassaolovuotta. Suomalaisen veronmaksajan maksettavaksi lankeavat negatiiviset julkisen talouden nettovaikutukset kattuvat kuitenkin koko eliniän ajalta, eivät vain muutamalta ensimmäiseltä vuodelta.

Valtion budjettikehys ei paljasta kuin murto-osan maahanmuuton kustannuksista. Perussuomalaiset pitää tärkeänä, että kustannukset esitetään kokonaisuudessaan. Perussuomalaisella maahanmuuttopolitiikalla olisi mahdollisuus saada huomattavasti suurempia säästöjä kuin budjetissa mainituista maahanmuuton menoista voidaan päätellä.

Koska niin sanotut humanitaariset maahanmuuttajat maksavat keskimäärin 20 maassaolovuodenkin jälkeen vain vähän veroja ja saavat paljon tulonsiirtoja heikon työllisyytensä vuoksi, laskua maksetaan vuosikymmeniä. Yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa veronmaksajille keskimäärin 20 000 euroa vuodessa. Kun tämä lasketaan yli koko eliniän ja otetaan huomioon myös näiden maahanmuuttajien lasten heikko pärjääminen, yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa suomalaisille veronmaksajille vähintään miljoona euroa. Luvut ovat minimisummia, koska niissä huomioidaan vain suorat julkisen talouden vaikutukset, ei esimerkiksi väkivaltarikosten uhrien kuntouttamiseen uppoavia euroja.

Vuoden 2015 siirtolaiskriisin myötä turvapaikanhakijoiden vastaanottotoimintaan jouduttiin lyhyellä varoitusajalla luomaan merkittävä kapasiteetti ja solmimaan kyseenalaiseksi katsottavia, kaikki kulut plus kateprosentti -tyylisiä sopimuksia niin sanotun kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Uutistietojen perusteella on syytä epäillä, että siirtolaiskriisin varjolla on tehty mittavaa ja erittäin hyvin kannattavaa liiketoimintaa.

Hallitus esittää laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannusten korvaamista kunnille. Nämä palvelut toimivat vetovoimatekijänä ja edistävät laittomasti maassa oleskelevien henki-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

löiden jäämistä Suomeen sen sijaan, että heidät pyrittäisiin poistamaan maasta. Suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan palvelut tulisi rajata suomalaisen yhteiskunnan jäsenille, jotka rahoittavat kyseiset palvelut verovaroillaan.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi ottaa säilöön ja poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen. Viranomaisille tulisi säätää velvollisuus ilmoittaa poliisille havaitsemistaan laittomasti maassa oleskelevista henkilöistä. Siltä osin kuin kyse on toisen EU-jäsenvaltion kansalaisista, kaikki heidän terveyden- ja sosiaalihuollostaan aiheutuvat kustannukset tulee periä takaisin heidän kotivaltioiltaan sen sijaan, että kustannus jää suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi.

Edes Suomeen töihin tulevat maahanmuuttajat eivät ole julkisen talouden ja veronmaksajan kannalta läheskään aina hyödyksi, varsinkaan silloin, kun on kyse Euroopan ulkopuolelta tulevasta halpatyövoimasta. Suurin osa Euroopan ulkopuolelta Suomeen tulevasta työperäisestä maahanmuutosta on halpatyövoiman maahanmuuttoa.

Hallituksen talousarvioesityksessä kaikkea "työperäistä maahanmuuttoa" — eli niin saksalaista insinööriä kuin irakilaista ravintolatyöntekijää — käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kun hallitus ehdottaa työperäisen maahanmuuton lisäämistä, sen laatuun ei kiinnitetä huomiota.

Tiedämme kuitenkin tilastojen perusteella, että Euroopan ulkopuolelta tuleva halpatyövoima tulee kalliiksi suomalaiselle veronmaksajalle: Näiden maahanmuuttajien työllisyysaste tippuu parin vuoden maassaoloajan jälkeen kantaväestön työllisyysasteen alle. Tällöin nettotulonsiirrot verrattuna kantaväestöön ovat noin 5 000 euroa enemmän yhdeltä maahanmuuttajalta vuodessa.

Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottokeskusten olot sekä turvapaikanhakijoille maksetut tuet on järjestetty sellaisiksi, että ne toimivat vetovoimatekijänä ja kannustavat sekä laittomaan maahanmuuttoon että perusteettomaan turvapaikanhakuun Suomessa.

Vaikka tilanne rajoillamme on rauhallinen juuri nyt, on oletettavaa, että väliaikaiset esteet muutoreiteillä ja koronapandemian aiheuttamat liikenneseisokit ja rajatarkastukset päättyvät vielä.

Ulkomaalaislaissa on laitton maahantulo säädetty rangaistavaksi teoksi. Sen sijaan laitton maassa oleskelu ei ole laissa säädetty rikos. Perussuomalaiset vaatii, että myös laitton maassaolo säädetään rikokseksi, josta seuraa mahdollisuus pidättää epäilty tutkintavankeuteen ja rangaista sekä karkottaa maastamme. Näin voidaan palauttaa laillinen järjestys ja säästetään monia yhteiskunnan kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 26.40.01 vähennetään 20 000 000 euroa Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoista ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vuonna 2015 ja sen jälkeen toiminnassa olleiden vastaanottokeskusten rahankäytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, luvattomasti maassa olevien henkilöiden poistamista Suomesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikan hakijoista aiheutuvat vuotuiset ja elinaikaiset kokonaiskustannukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa pikaisesti Maahanmuuttoviraston toiminnassa havaitut viivästymiset käsiteltäessä erikoisasiantuntijoiden työperäisiä oleskelulupia.

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden seurantaa ja maasta karkottamista tehostetaan sekä lakkautetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden kunnalliset palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laittoman maassaolon säättämiseksi ulkomaalaislaissa ja rikoslaissa rangaistavaksi teoksi kuten on säädetty laitton maahantulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa tiukkaa ja työllisyyttä vahvistavaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka ei heikennä julkisen talouden kestävyyttä, muun muassa palauttamalla käyttöön sosiaaliturvakarenssit.

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön muiden maiden maahanmuuton pisteytysjärjestelmistä Suomen olosuhteisiin sovitun kansallisen pisteytysmekanismin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottokeskusten olot sekä turvapaikanhakijoille maksetut tuet on järjestetty sellaisiksi, että ne toimivat vetovoimatekijänä ja kannustavat sekä laittomaan maahanmuuttoon että perusteettomaan turvapaikanhakuun Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikanhakijoina tulevien henkilöiden vastaanottorahan vähentämiseksi sellaiselle tasolle, ettei se muodosta vetovoimatekijää muihin Euroopan maihin verrattuna, sekä ryhtyy toimenpiteisiin, joilla saavutetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kuluista merkittävät säästöt vastaanottotoiminnan palvelutarjontaa ja kustannustasoa karsimalla.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen turvallisuusympäristö on tällä hetkellä verraten vakaa, mutta tilanne voi kärjistyä nopeastikin, kuten esimerkiksi Ukrainan kriisi on osoittanut. Siksi sotilaallisesta suorituskyvystämme ei pidä tinkiä.

Uskottavaa kykyä ei rakenneta kriisin koittaessa. Perussuomalaiset arvostaa Puolustusvoimien henkilökuntaa ja heidän tekemäänsä työtä. Edellytämme, että Puolustusvoimien määrärahat pidetään sellaisella tasolla, jossa Puolustusvoimien toimintakyky ei pääse heikkenemään nykyisestä vaan päinvastoin kehittyy pitkäjänteisellä tavalla.

Puolustusvoimat on maailman ja koulutustapojen muuttuessa lakkauttanut lukuisia varuskuntia vuosikymmenten aikana. Jotkut lakkautukset ovat olleet perusteltuja, mutta suuri osa on tehty vain säästösyistä ja ne ovat heikentäneet Puolustusvoimien koulutus- ja toimintakykyä.

Puolustustoimintojen riittävä alueellinen hajautus ei pelkästään edistä koko maan pitämistä puolustettuna, vaan se myös suojaa puolustustoimintoja hajauttamalla riskejä. Puolustusvoimien ensimmäinen tehtävä on koko maan puolustaminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että puolustushallintoa alueellistetaan muun muassa avaamalla uudestaan Kontiolahden ja Kauhavan varuskunnat.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Suomen turvallisuuden ennaltaehkäisevän ja viimesijaisen varmistamisen tehtävä on Puolustusvoimilla, joiden on toimintojen koon, alueellisen sijoittumisen ja rahoituksen puolesta oltava kunnossa kaikissa tilanteissa.

Puolustusvoimat on joutunut sopeuttamaan menojaan kohtuuttomasti kuluvan vuosikymmenen aikana. Vaikka pieniä parannuksia tilanteeseen on tullut viime vuosina, kuten reservin määrän nostaminen lähemmäs tarvetta, tarvitaan lisää henkilökuntaa varusmiesten koulutustarpeisiin. Kantahenkilökunnan lisäämisen myötä reserviä voidaan kasvattaa takaisin kestävään määrään, eli noin 350 000 sotilaaseen, sekä yleistä koulutustasoa parantaa. Valitettavasti hallitus on kuitenkin tekemässä päinvastoin ja vähentämässä sopimussotilaiden määrää, joiden panos varusmiesten koulutuksessa on merkittävä.

Reservin taitojen ylläpitämiseen on panostettava enemmän ja reservin käyttöä rauhan aikana tehostettava. Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä on laskenut 2000-luvun alun noin 30 000—35 000:sta sotilaasta noin 18 000:een sotilaaseen vuodessa. Määrää ollaan nostamassa yli 20 000:een, mutta se ei riitä pitkässä juoksussa. Myös maakuntajoukkojen toimintaedellytyksiä on lisättävä. Nyt laki tekee joukkojen käytöstä virka-apuna vähintäänkin hankalaa. Vapaaehtoinen, koulutettu ja testattu reservijoukko on syytä hyödyntää paremmin.

Jalkaväkimiinat ovat olleet historiallisesti merkittävä osa maanpuolustustamme. Jalkaväkimiina ei ole hyökkäysase vaan kustannustehokas puolustusase, jolla oli keskeinen merkitys uskottavan puolustuksen kannalta vihollisen liikkuvuuden rajoittajana.

Puolustusministeriön selvitystyöryhmä on todennut miinat edullisiksi ja tehokkaiksi sekä katsoo, ettei maavoimilla ole muita määrällisesti riittäviä asejärjestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkäyksen liike voitaisiin yhtä tehokkaasti hidastaa ja pysäyttää. Puolustusministeriö aikanaan vastusti Ottawan sopimukseen liittymistä, ja miinoista luopuminen vaikeuttaakin maamme puolustamista sekä lisää maahamme suuntautuvan maahyökkäyksen sattuessa merkittävästi puolustajien tapioita.

Kansainvälisen yhteisön näkökulmasta sopimukseen liittyminen ei ollut välttämätöntä, sillä sopimuksen ulkopuolelle ovat jättäytyneet muun muassa Yhdysvallat, Venäjä, Intia ja Kiina. Perussuomalaiset esittääkin, että maanpuolustuksen edellytysten turvaamiseksi hallitus aloittaa toimenpiteet Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi.

Suomen puolustus nojaa laajaan reserviin ja asevelvollisuuteen. Asevelvollisuuden suorittamisen on oltava mahdollista niin, että talouden hoitoon liittyvät välttämättömyydet tulevat varusmiesaikana hoidetuiksi. Varusmiesten päiväraha on kuitenkin jäänyt pahasti ajasta jälkeen, eikä sen ostovoima ole kohtuullisella tasolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

On erittäin tärkeää, että Suomella on oma toimintakykyinen aseellisuus. Se turvaa kriisiaikoina aseiden ja taistelutarvikkeiden saannin, vaikka maamme meri- ja ilmakuljetukset olisi katkaistu vihollisen toimesta. Kotimaisen puolustusteollisuuden menestys ei saa olla pelkästään kiinni ulkomaisesta viennistä, vaan myös Puolustusvoimien on aktiivisesti hankittava aseita ja taistelutarvikkeita kotimaasta. Myös Puolustusvoimien elintarvike- ja muissa päivittäistavaroiden ja palveluiden hankinnassa tulee painottaa kotimaisuutta työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin uusien vakituisten virkojen lisäämiseksi Puolustusvoimissa, jotta henkilöstövaje ja kouluttajapula saadaan korjattua pysyvällä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten tason ja määrän pitämiseksi riittävällä tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään nuorten liikuntaharrastuksia ja yhteistyössä maanpuolustusjärjestöjen kanssa pyritään kohottamaan asepalvelukseen astuvien kuntoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Suomen eroamiseksi jalkaväki-miinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varusmiesten päivärahan nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 74

Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa Puolustusvoimien hankinnat mahdollisimman laajasti kotimaassa tuotettuihin ja valmistettuihin tuotteisiin työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden edistämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus tiivistää nuorten opiskelun ja asevelvollisuuden katkeamattomaksi kokonaisuudeksi, että nykyisin esiintyviä ei-toivottuja taukoja palveluksen, pääsykokeiden ja opiskelun väliin ei pääsisi syntymään.

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii Puolustusvoimien hankintojen kotimaisuusasteen riittävästä tasosta, mikä edistäisi sekä työllisyyttä että huoltovarmuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa puolustusteollisuuden asenvientilupien taroituksenmukaisen saannin, sillä vienti helpottaisi kotimaisen puolustusteollisuuden kannattavuutta ja siten ylläpitäisi kotimaista tuotantoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii HX-hankkeen yhteydessä teollisesta yhteistyöstä, mikä edistäisi puolustusteollisuuden työllistämistä ja tutkimustoimintaa ja lisäisi hankintojen elinkaaren ajalta huollon ja ylläpidon Suomessa tapahtuvaa osuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää EU:n puolustusyhteistyöhankkeissa Suomen puolustusteollisuuden vientihankkeita muun muassa siten, että hakeuduttaisiin Suomen huippuosaamisen kannalta parhaimpiin konsortioihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Ajantasainen ja luotettava talousinformaatio on sekä toimivan kansalaisyhteiskunnan että myös informoidun taloudellisen päätöksenteon edistämiseksi tärkeää.

Suomen valtionhallintoa on vuosikymmenten ajan paisutettu ja henkilöstöä lisätty ilman kriittistä kokonaistarkastelua. Tästä on seurannut julkisten menojen lähes hallitsematon kasvu. Liittyminen Euroopan unioniin synnytti lisää kotimaistakin byrokratiaa sekä keskushallintoon että maakuntiin. Suuri osa kansallisesta päätösvallassa on siirtynyt Euroopan unionille, jonka oma byrokratia on valtava, ja Suomen nettomaksusuus on iso ja kasvussa.

Suurimman vastuun veronmaksajien ja koko kansan etujen vastaisesta kehityksestä kantaa valtiovarainministeriö. Perussuomalaiset vaatii, että ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin valtion virastojen ja laitosten uudistamiseksi ja tehostamiseksi. Tavoitteena tulee olla kansalaisten ja elinkei-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

noelämän edellytysten parantaminen ja avoimen sektorin painoarvon vahva lisääminen julkista hallintoa supistamalla talouden kuntoon saattamiseksi.

Koronapandemia johtaa väistämättä koko julkisen talouden syvään ja pitkäaikaiseen kriisiin. Jo pandemiaa edeltäneenä aikana Suomi eli yli varojensa. Sama tapahtuu muissa maissa ja erityisesti euromaissa, joihin Suomi valitettavasti on kohtalokkaasti kytketty. Koko euroalueen hajoaminen on todennäköistä. Siitä seuraa Suomelle vaikeat ajat, joihin on varauduttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa keskeisten esitystensä taustaoletukset ja laskentaperusteet lähteineen kattavasti ja kansantajuisesti talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka lisäävät omistusten julkisuutta erityisesti julkisesti listattujen yhtiöiden osalta. Omistustietoihin tutustumisen tulisi olla mahdollista nykyistä laajemmin ja kohtuullisin kustannuksin. Mahdollisuus tähän voitaisiin toteuttaa esimerkiksi aluehallintovirastojen yhteydessä. Kun eduskunta sääti uutta lakia arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta, eduskunta päätti samalla lisätä omistusten julkisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii julkisen talouden tasapainottamissuunnitelman, jolla lasketaan siirto- ja kulutusmenoja tavoitteellisesti vuosittain niin, että valtion talous on tasapainossa vuonna 2027. Suunnitelma ei sisällä verojen tai maksujen korotuksia vaan perustuu valtion tehtävien priorisointiin sekä julkisen hallinnon menojen nettosäästöihin tuottavuuden kasvun avulla.

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun puitelaiksi, joka mahdollistaa automaattisen päätöksenteon laajamittaisen ja nopean käyttöönoton julkisen hallinnon prosesseissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää julkisen hallinnon kattavan ja vuosittain tavoitteellisesti kasvavn tehostamisen edellyttämät toimet digitalisaation, automaattisen päätöksenteon ja jatkuvan ketterän kehittämisen keinoin.

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä valtion keskus- ja aluehallinnon virastojen ja laitosten uudistamiseen julkisten palvelujen tehostamiseksi ja kustannusten alenemiseksi ja painopisteen siirtämiseksi verovaroin rahoitettavista toiminnoista avoimen sektorin kehittämiseen erityisesti nyt, kun valtio velkaantuu hallitsemattomasti ja koko julkista taloutta uhkaa vakava ja pitkäaikainen rahoituskriisi.

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman, jolla osa julkisen alan työntekijöistä siirtyy yksityisen sektorin palvelukseen, ja tästä saatavia oppeja hyödynnetään laadittaessa laajempi julkisen sektorin tehostamishanke.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa talousarvion kaikkien määrärahojen työllisyysvaikutuksia sisällyttämällä kaikkeen päätöksentekoon työllisyysvaikutusarvion.

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Eduskunta edellyttää, että hallitus palkitsee kuntien valtionosuuslisillä niitä kuntia, jotka pystyvät vähentämään sairauspoissaoloja eniten, millä olisi merkittävä tuottavuutta lisäävä vaikutus.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Arvonlisäveropetokset ovat yksi talousrikollisuuden yleinen muoto, joka aiheuttamiensa suorien taloudellisten menetysten ohella aiheuttaa muun muassa valvonnan ja raportoinnin saralla epäsuoria kustannuksia, jotka päätyvät myös asiansa kunniallisesti hoitavien yritysten maksettaviksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 89

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää verohallinnon resursseja erityisesti arvonlisäverotuksen valvonnan kehittämiseksi ja talousrikollisuuteen puuttumiseksi.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Tullin riittävät resurssit. Tämä ennaltaehkäisee ennen kaikkea rikollisuutta kuten ihmis- ja huumekauppaa sekä talousrikkoksia.

Tullin toimintamenoihin on saatava enemmän resursseja harmaan talouden torjuntaan. Tullin yhteistyö poliisin kanssa harmaan talouden torjunnassa on ensiarvoisen tärkeää. Nopeastikin saavu-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

tettavissa oleva nettohyöty on laskettavissa kymmenissä miljoonissa euroissa, jos tuntuva lisäresursointi toteutetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.02 lisätään 5 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 90

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että Tullilla on käytössään riittävät resurssit, jotta erityisesti rajat ylittävää talousrikollisuutta sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvää rikollisuutta pystytään torjumaan tehokkaasti.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Ahvenanmaan maakunnalla on kansainvälisin sopimuksin vahvistettu itsehallinto. Ahvenanmaalle voidaan maksaa valtakunnan varoista lakisääteisen osuuden lisäksi ylimääräistä rahaa ja lisävastusta harkinnan mukaan. Ahvenanmaalla on erityisoikeuksia ja -vapauksia. Vuosikymmenten aikana maakunnan taloudellinen kehitys ja valtion laaja tuki ovat johtaneet siihen, että tulo- ja varallisuustaso siellä on selkeästi muuta Suomea korkeampi. Perusteita maakunnalle osoitetun suuruiseen siirtoon valtion budjetista ei ole.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 91

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Ahvenanmaan tasoitusmaksun taso lasketaan kohtuulliselle tasolle maakunnan velattomuus ja Manner-Suomeen verrattuna erittäin hyvä taloudellinen tilanne huomioiden.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntatalous on ollut pitkään tiukka. Tämä johtuu mm. kuntien lakisääteisten tehtävien kasvusta, tulopohjan heikkenemisestä, heikosta johtamisesta ja hallinnosta, virheellisistä ja huonosti suunnitelluista investoinneista ja korruptiotyypisistä menettelytavoista. Maaseutukuntien ahdinko johtuu suurelta osin epäonnistuneesta aluepolitiikasta, joka juontuu EU:n Suomen oloihin sopimattomista säädöksistä ja hallituksen politiikasta. Kuntatalous ei korjaannu lisärahoituksella vaan ongelmat ja epäkohdat korjaamalla. Kuntien tehtävät on priorisoitava. Kuntien on keskityttävä tärkeisiin tehtäväalueisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Kunnille ei pidä säätää uusia tehtäviä ja velvoitteita kuten oppivelvollisuuden pidentämistä, vaan niitä tulee määrätietoisesti purkaa.

Koronapandemia on lisännyt kuntien ja kuntayhtymien tehtäviä ja kustannuksia. On perusteltua, että valtio on korvannut nämä poikkeukselliset menot. Korvaukset ovat kuitenkin kohdistuneet kunnittain epäoikeudenmukaisesti. Monet kunnat ovat saaneet koronakustannuksiinsa nähden ylikompensaatiota ja osa kunnista alikompensaatiota. Tämä on kansalaisten epätasa-arvoista kohtelua.

Syrjäytyminen ja koulupudokkuus ovat vakavia uhkia yksilölle itselleen sekä myös koko yhteiskunnalle. Hallituksen esitys oppivelvollisuuden laajentamisesta 18 ikävuoteen sekä toisen asteen koulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi on erittäin kallis hanke, jolla ei kuitenkaan ole mahdollista ehkäistä edellä mainittuja ilmiöitä. Perussuomalaiset katsovat, että uudistusta ei tule toteuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa kuntia ja kuntayhtymiä edistämään hallinnon digitalisaatiota ja osoittaa valtionavustuksia hankkeisiin, joilla taloushallintoprosesseja yhtenäistetään ja pyritään yhtenäistämällä saavuttamaan taloushallintoprosesseissa digitalisaation mahdollistamat kustannussäästöt täysimääräisinä.

Vastalauseen lausumaehdotus 93

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kuntatalouden kriisin ratkaisemiseksi mm. kunta—valtio-suhdetta uudistamalla ja kuntien tehtäviä karsimalla. Kuntia tulee myös kannustaa tarkastelemaan organisaatioitaan, päätöksentekoaan, toimintatapojaan, hankintojaan ja investointejaan äärimmäisellä kriittisyydellä.

Vastalauseen lausumaehdotus 94

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa alue-, rakenne- ja työllisyyspolitiikkaa kuntatalouden tulopohjan vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 96

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkentaa koronapandemian johdosta kuntakorvausten jakoa niin, että kukin kunta saa täyden korvauksen todellisiin koronakuluihinsa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppivelvollisuuden laajentamisen perumiseksi ja lisää määrärahoja perusopetukseen.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Euroopan unioni on muuttunut Suomen jäsenyyden aikana sisämarkkinatyypisistä yhteistyö-alueesta lähes kaiken kattavaksi, keskusjohtoiseksi byrokratiaksi. Suomen nettomaksuosuus on kasvanut samalla, kun kansallinen päätösvaltaamme on kaventunut. Tämä kehitys ei vastaa sitä, mitä jäsenyydeltä odotettiin. Suomen etu on olla kansainvälinen ja kuulua laajaan eurooppalaiseen sisämarkkina-alueeseen, mutta ei jatkuvasti kansallista päätösvaltaamme kaventavaan ja läheisyysperiaatetta polkevaan liittovaltiotyypiseen unioniin.

EU:n koronan varjolla rakentama 750 mrd. euron suuruinen ns. kasvu- ja uudelleenrakennusraha (RRF) merkitsee Suomelle yhteensä noin 13 mrd. euron sitoumusta, josta noin 6,5 mrd. euroa on vastuuta yhteisestä velasta ja vastaava summa takuuta muiden jäsenmaiden mahdollisen maksukyvyttömyyden synnyttämästä vastuusta. Summat ovat historiallisen suuria ja merkitsevät erityisesti nykyisessä taloutemme kriisissä suurta riskiä vuosikymmeniksi eteenpäin.

Suomi rahoittaa noin 3,4 mrd. euron osuudella mm. Italiaa ja Espanjaa, joiden maksukyky on heikko ja merkitys Suomen vientiteollisuudelle on lähes olematon. Varat pitää käyttää tehokkaasti oman kansamme etujen mukaisesti mm. työllisyyden edistämiseen kotimaassa.

EU:n 750 mrd. euron tukipaketti on todellisuudessa yhteisvaluutta euron pelastamisoperaatio. Ilman tätä lahjarahaamme eteläisille euromaille niiden talous romahtaa ja euro kaatuu. Todennäköistä on se, että tämä paketti ei riitä pelastamaan yhteisvaluuttaa, vaan hyvin pian tarvitaan uusi ja isompi tukipaketti. Tälle tielle Suomen ei tule lähteä.

Tukipakettiin liittyy EU:lle syntyvä verotusoikeus. Se muuttaa unionin luonnetta oleellisesti. Perussuomalaiset vaatii Suomen EU- ja europolitiikan muuttamista siten, että kansamme etu toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Torjumme unionin liittovaltiollistamisen ja tukipaketin (RRF). Samalla torjumme uudet EU-verot ja unionin muuttumisen velka-tulonsiirtoyhteisöksi, jossa Suomi olisi maksajana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu EU/EMU-alueen liittovaltioistumisen, yhteisvastuun kasvattamisen ja sellaiset valtiosopimukset, jotka kasvattaisivat nettojäsenmaksuamme, ja laatii Suomelle suunnitelman EMU:n/euron hajoamisen varalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen nettomaksusuosus Euroopan unionille ei kasva koronapandemian varjolla tai paisuttamalla lisätalousarvioiden määriä tai kokoja kuluvalle rahoituskaudella.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Peruskoulujen määrä koko maassa on vähentynyt vuodesta 2005 noin tuhannella koululla valtion poistettua pienille kouluille suunnatun lisän. Monessa kunnassa suunnitellaan edelleen koulujen lakkauttamisia. Koulujen lakkauttamisista johtuen päivittäiset koulumatkat voivat pidentyä erityisesti pienimpien koululaisten kannalta kohtuuttomiksi. Perussuomalaiset katsoo, että hallituksen tulee ryhtyä alueellisen tasa-arvon varmistamiseksi toimenpiteisiin, joilla kylä- ja lähikoulujen toimintaedellytykset turvataan.

Koulutus on menestyvän kansakunnan olemassaolon elinehto. Koulutuksessa täytyy huomioida yritysten, tieteen, taiteen ja hallinnon tulevaisuuden tarpeet, mutta samalla myös varmistaa, että koulutusjärjestelmä toimii kustannustehokkaasti, huomioi oppilaiden eroavaisuudet ja jättää mahdollisimman harvan yksin, jälkeen tai kiusatuksi. Syrjäytymisen ehkäiseminen on tärkeää sekä yleisinhimillisten, terveydellisten että taloudellisten syiden takia.

Vuonna 2017 Suomessa oli noin 111 748 pelkän perusasteen suorittanutta 20—29-vuotiaista henkilöä, noin 16 prosenttia ikäluokasta. Osuus on noussut 2000-luvun alusta. Tilastokeskuksen mukaan koulutustasolla on suuri vaikutus nuorten työllistymismahdollisuuksiin: korkeakoulutettu alle 30-vuotias työtön työllistyy noin 50 prosentin todennäköisyydellä, keskiasteen opinnot suorittanut lähes 40 prosentin todennäköisyydellä ja peruskoulun käynyt vain 17 prosentin todennäköisyydellä. Sekä nuoren itsensä että yhteiskunnan näkökulmasta olisi perusteltua ohjata nuoret jatko-opintoihin.

Oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, jona nuori täyttää 17 vuotta. Valtaosa peruskoulun keväällä päättäneistä jatkaa elokuussa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Tässä nivelvaiheessa muutama tuhat nuorta ei kuitenkaan pääse tai hakeudu keskiasteen oppilaitoksiin. Työpaikkoja alaikäisille ei juuri ole tarjolla. Ne nuoret, jotka eri syistä jäävät kokonaan koulutuksen ulkopuolelle tai keskeyttävät opinnot, ovat suuressa vaarassa syrjäytyä. Tästä heille, heidän läheisilleen ja koko yhteiskunnalle syntyy pitkävaikutteisia ongelmia ja kustannuksia.

Nuorisotakuulla pyrittiin turvaamaan nuorille opiskelu tai työharjoittelu. Se ei kuitenkaan ole onnistunut, koska nuorilla ei ole velvollisuutta niihin osallistumiseen. Perussuomalaiset ei kannata oppivelvollisuuden jatkamista, koska se olisi kallista ja pääosin tarpeetonta. Esitämme, että peruskoulun päättäneille kuitenkin säädettäisiin opiskeluvelvollisuus. Heidän tulisi opiskella esim. kieliä, tietotekniikkaa, kansalais- ja taloustietoa sekä muita sellaisia aineita, jotka heitä kiinnostavat. Opiskeluvelvollisuus voisi sisältää opiskelua esim. 20 tuntia viikossa. Velvollisuus päättyisi sinä vuonna, kun nuori saavuttaa täysi-ikäisyyden eli täyttää 18 vuotta. Yhteiskunnan tulisi järjestää tähän mahdollisuudet.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaiset katsoo, että pakollinen toisen kotimaisen kielen opiskelu ei ole tarkoituksenmukaista ja vapaalla kielivalinnalla voitaisiin saada merkittäviä etuja kielivalikoiman laajentumisen muodossa esimerkiksi matkailualan tarpeisiin. Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta keskeisten kielten opetuksen lisääminen olisi tarpeen, jotta esimerkiksi Kiinasta ja Venäjältä Suomeen suuntautuvan matkailun tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan. Ruotsinkielisen väestön palveluiden turvaaminen ei edellytä sitä, että jokainen Suomen kansalainen osaa ruotsia, vaan tarkoituksenmukaisempaa olisi palkata riittävä määrä ruotsia hyvin osaavia virkamiehiä niihin tehtäviin, joissa ruotsin kielen taidolle on todellinen tarve.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa resursseja koko maassa eri koulutusmuodoille ja kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annettavaan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä laaja-alaiseen tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lukutaidon parantamiseksi erityisesti poikien osalta, toisen kotimaisen kielen säätämiseksi valinnaiseksi ja tärkeiden maa-ilmankielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 102

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kylä- ja lähikoulujen sekä päiväkotien toimintaedellytykset ja oppilaiden kohtuulliset päivittäiset koulumatka-ajat.

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppivelvollisuuden laajentamisen perumiseksi ja panostaa osan näin säästyneistä varoista varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen laadun nostoon, ryhmäkokojen kohtuullistamiseen, erityistukeen ja oppilasohjaukseen sekä koulukiusaamisen kitkemiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi ja epätyypillisten moduulipohjaisten vaihtoehtoisten koulutusohjelmien toteuttamiseksi erityisesti tavoitteena Suomen väestön arviolta 200 000 osatyökykyisen työllistymisedellytysten parantaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää ammatillista koulutusta lyhentämällä opintoaikoja ja nostamalla tasoa, ottaen nykyistä paremmin huomioon erilaisten yritysten tarpeet.

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää nuorisotakuuta siten, että yhä useampi peruskoulun päättänyt suorittaisi toisen asteen tutkinnon.

Vastalauseen lausumaehdotus 107

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää oppisopimuskoulutusta ja laajentaa sitä useammalle ammattialalle ja edelleen parantaa sen ehtoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa pk-yritysten johtajien mahdollisuuksia johtajakoulutuksen hankkimiseen hyödyntämällä verkkopohjaisten palveluiden mahdollisuuksia, jolloin osallistumiskustannuksia ja läsnäolopakkoa saataisiin vähennettyä.

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa epätyypilliset koulutuspolut ja moduulipohjaiset opinnot. Tämä tarkoittaa siirtymistä oppilaitos- ja tutkintokeskeisyydestä kohti taito- ja osakokonaisuuskeskeisyyttä, mikä asettaa haasteita muun muassa oppilaitosten rahoitukselle ja niiden sääntelylle.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää koko työiän aikaista täydennys- ja uudelleen koulutusta sekä huolehtii opettajien täydennyskoulutuksen vastaamisesta yritysmaailman tarpeisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskittyy perusopetuksessa lopputuloksen tasoon siten, että valmistuvilla oppilailla olisi mahdollisimman korkea osaamistaso omiin henkilökohtaisiin edellytyksiinsä nähden. Samalla on pyrittävä varmistamaan, että kaikilla peruskoulusta valmistuneilla olisi osa-aluekohtainen minimiosaamistaso mm. lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen kaltaisissa perusasioissa.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Sisäilmaongelmat ovat sekä oppimistehokkuutta että oppilaiden ja opetushenkilökunnan terveyttä haittaava ilmiö. Sisäilmaongelmat aiheuttavat myös merkittäviä kustannuksia terveydenhuololle ja myöhemmälle työkyvyille ja elämänlaadulle.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Monissa kouluissa kärsitään sisäilmaongelmista, ja ongelmat voivat pahimmillaan jatkua vuosikausia ennen kuin niitä edes yritetään korjata. Perussuomalaiset katsoo, että sekä opiskelijoilla että opettajilla koulutusasteesta riippumatta on oikeus terveelliseen työskentely-ympäristöön, ja tästä syystä välttämättömiin korjaustoimiin sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa ja päiväkodeissa on ryhdyttävä viipymättä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 112

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle terveellinen ja sisäilmaongelmista vapaa toimintaympäristö koulutusasteesta riippumatta.

Vastalauseen lausumaehdotus 113

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla oppilaiden terveyttä ja turvallisuutta suojaava lainsäädäntö ja sitä koskeva virkavastuu toteutuu riittävän pakottavana myös käytännössä.

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus on valmistellut lakiesityksen oppivelvollisuuden laajentamisesta. Lakiesitys on tarkoitus antaa budjettilakina syksyn 2020 aikana, ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2021. Esitämme, että hallitus luopuu oppivelvollisuuden laajentamisesta ja käyttää oppivelvollisuuden laajentamiseen talousarvioesityksessä varatun määrärahan perusopetuksen erityisopettajien lisäämiseen ja pienryhmäopetuksen mahdollistamiseen.

Kuntaliitto on arvioinut oppivelvollisuuden laajentamista lausunnossaan 28.5.2020: "Jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella tulee olla tosiasialliset valmiudet toisen asteen opiskeluun ammatillisessa tai lukiokoulutuksessa. Tällä hetkellä näin ei ole. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että perusopetusta ja sen rakenteita kehitetään sekä järjestämisen joustavoittamiseen pyritään nykyistä voimallisemmin koulutusjatkumon vahvistamiseksi."

Myös Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n mukaan tinkimättömäksi tavoitteeksi on asetettava, että jokaisella perusopetuksen päättävällä on toisen asteen opiskelun edellyttämät taidot, tiedot ja opiskeluvalmiudet.

Perusopetuksessa syntynyttä osaamisen vajetta tai haasteita hyvinvoinnissa ei voida ratkaista laajentamalla oppivelvollisuutta. Nykyisin 84 prosenttia nuorista suorittaa toisen asteen tutkinnon. Noin 16 prosentilla nuorista toisen asteen tutkinto jää suorittamatta. Ilman toisen asteen tutkintoa jäävien ongelmat eivät synny toisen asteen tutkinnon kynnyksellä vaan vuosien mittaan oppivelvollisuusiän kuluessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Voimassa olevan perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaan opetukseen osallistuvilla on oikeus saada "riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä". OAJ:n mukaan erityisluokkia ja pienryhmiä on lakkautettu viime vuosina todella paljon, mutta samalla oppimisen erityistä tukea on leikattu, vaikka sitä oli tarkoitus lisätä.

Yleisopetuksen ryhmäkoot ovat suuria. Tehostetun tuen oppilaiden määrä on kasvanut, mutta se ei ole vaikuttanut erityisopettajien lukumäärään. Monissa kunnissa inkluusiomallia on jouduttu käyttämään säästökeinona, ja erityisopetusryhmiä on vähennetty järjestämättä korvaavaa tukea. Liian yleisiä ovat tilanteet, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat kokoaikaisesti muun opetuksen yhteydessä täysin ilman tukitoimia. Perusopetuksen inkluusiomalli on johtanut monin paikoin siihen, että sekä yleisopetuksen että erityisopetuksen oppilaat alisuoriutuvat omalla tasollaan. Painopiste on siirrettävä korjaavasta työstä ennaltaehkäiseviin toimiin.

Koulukiusaaminen sekä nuorten mielenterveysongelmat ovat vakavia yhteiskunnallisia ongelmia, joista puhutaan paljon, mutta joiden ratkaisemiseksi tehdään yhteiskunnassamme valitettavan vähän. Sen lisäksi, että kiusaamisen kohteeksi joutuminen voi jättää yksilölle elinikäiset arvet, syrjäytymisestä ja mielenterveysongelmista vuosittain aiheutuvat kulut ovat valtiolle valtavat, kun nuori jää pois työelämästä ja joutuu yhteiskunnan turvaverkon varaan. Laissa on myös säädetty suojasta koulukiusaamista vastaan, mutta lain toteuttamisessa on puutteita. Perussuomalaiset katsoo, että näihin ongelmiin on puututtava tehokkaasti ottamalla käyttöön koulurauha-asiamiehet, lisäämällä koulukuraattorien määrää, lisäämällä erityisesti nuorille suunnattuja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita ja tekemällä lainsäädäntöön tarvittavat korjaukset, jotta lainsäädäntö mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.20 lisätään 22 000 000 erityisopettajien ja pienryhmäopetuksen lisäämiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 114

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja käynnistää pilotoinnin koulurauha-asiamiesten käyttöönotosta perusopetuksen piirissä.

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

21. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu viime vuosina rankalla kädellä. Tämä on käytännössä tarkoittanut opetuksen vähentämistä, kun opettajien määrää on karsittu. Koska laki ei säätele lähiopetuksen määrää ammattikouluissa, oppilaille voidaan tarjota itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja tai muuta itsenäistä opiskelua. Kun vielä pari vuosikymmentä sitten ammattikouluissa opiskeltiin 38 tuntia viikossa opettajien ohjauksessa, nykyään lähiopetuksen määrä on enää 28 viikkotunnin tasoa ja muu opiskelu on opiskelijan omalla vastuulla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaiset katsoo, ettei ammatillisen koulutuksen rahoitus ole riittävä, ja vaatii lisäpanostuksia ammatillisen koulutuksen laadun turvaamiseksi. Ammattikouluihin tulee turvata riittävä määrä sekä lähiopetusta että opettajia ja opinto-ohjaajia. Tavoitteet opettajien ja opinto-ohjaajien määristä suhteessa opiskelijamääriin tulisi huomioida ja myöntää tähän tarkoitukseen riittävät määrärahat. Pandemia asettaa haasteita lähiopetuksen järjestämiselle, ja turvallisuusnäkökulmien huomioimiseen todennäköisesti tarvitaan lisäpanostuksia.

Talouselämän keskeinen tuotannontekijä on asianmukaisesti ja yrityselämän tarpeita vastaavasti koulutettu työntekijä. Joidenkin toimialojen kasvu edellyttää, että koulutuspanostuksia suunnataan vastaamaan muuttuneeseen tilanteeseen. Suomi tarvitsee jatkossakin ammattiosaaajia, ja perussuomalaiset kantaa suurta huolta näiden ammattiosaaajien kouluttamisesta ja osaamistason varmistamisesta, jotta yrityksillämme on tarjolla osaavaa työvoimaa ja suomalaisilla nuorilla työtä. Parasta työvoimapulan paikkaamista on kouluttaa suomalaiset nuoret ammatteihin, joissa heillä on edellytykset työllistyä. Työvoiman tarve on suuri muun muassa ohjelmisto-, rakennus- ja sote-aloilla, joilla aloituspaikkojen määrää tulisikin lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti it-, rakennus- ja sote-alojen aloituspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisäyntävään kysyntään näillä aloilla voitaisiin vastata.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomessa on lähes 1 000 paikallismuseota, joista 730 on kuntien, yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämiä. Paikallismuseot ovat kirjastojen jälkeen alueellisesti kattavin kulttuuripalveluverkostomme. Paikallismuseoissa on vuosittain yhteensä miljoona kävijää, niiden kokoelmissa on yhteensä 2,4 miljoonaa kohdetta ja hoidossa 3 000 rakennusta.

Paikallismuseot ovat pääosin ei-amatillisesti hoidettuja museoita, joissa arvokasta vapaaehtoistyötä tekee vuosittain 10 000 ihmistä. Museoiden taloudellinen vaikuttavuus -tutkimuksen mukaan jokainen museokävijä kasvattaa museon lähialueen taloutta 32—49 eurolla. Monessa kotiseutumuseossa toimii myös alueen kotiseutuarkisto.

Kansallista kulttuuriamme on syytä vaalia ja paikoin raskastakin historiaamme tuntea ja ymmärtää. Mikään muu maa ei sitä Suomen puolesta tee, ja meillä on erityisen painavat syyt olla sinut menneisyytemme kanssa, sillä se auttaa meitä nykyhetkessä ja tulevaisuuden hahmottamisessa.

Suomessa olisi syytä olla Suomen itsenäisyyden museo, jossa kuvataan Suomen kansan vaiheet ja tie itsenäiseen Suomeen. Koska tämä hanke on laaja ja vaatii kaikkien poliittisten puolueiden tuen, niin tässä vaiheessa esitämme tukea Suomen itsenäisyyden kannalta olennaisille museoille,

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

joita ovat mm. Sotamuseo, Panssarimuseo, Ilmatorjuntamuseo, Suomen Ilmailumuseo, Jalkaväkimuseo, Sotilaslääketieteellinen museo, Mobilia, Forum Marinum ja Museo Militaria, joka koostuu Pioneerimuseosta, Tykistömuseosta ja Viestimuseosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää tukea kotiseutumuseoille ympäri maata paikallishistorian tuntemuksen lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 117

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää rahoitusta kansallisesti tärkeiden museoiden toimintaan.

91. Nuorisotyö

50. Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Vuodesta toiseen poliittiset puolueet ovat saaneet valtiolta mittavia puoluetukiaisia. Puoluetukijärjestelmämme on kansainvälisesti katsoen poikkeuksellisen antelias. Varsinaisen puoluetukijärjestelmän lisäksi poliittisille nuorisojärjestöille maksetaan erillisiä tukia opetus- ja kulttuuriministeriön budjetista ja monet järjestöt nostavat tukia useilta eri tahoilta, kuten kuntien budjeteista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuelle on ollut tyypillistä "saavutetuista eduista ei tingitä" -toimintamalli, jossa takavuosien suurten puolueiden nuorisojärjestöjen tukisummat ovat jämähtäneet tietylle, varsin korkealle tasolle, josta ei tingitä, vaikka puolueiden painoarvo vähenisi merkittävästi. Vastaavalla tavalla niiden puolueiden, jotka ovat kasvaneet vasta tällä vuosikymmenellä, nuorisojärjestöt ovat saaneet merkittävästi pienempiä tukisummia. Tällainen menettely on epäreilu ja asettaa eri puolueiden nuorisojärjestöt hyvin eriarvoiseen asemaan keskenään.

Perussuomalaiset katsoo, että puolueiden tulisi tukea poliittisten nuorisojärjestöjensä toimintaa saamistaan puoluetukirahoista vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi puolueiden naisjärjestöjä tuetaan ja muu yhteiskunnan taloudellinen tuki poliittisille nuorisojärjestöille tulisi lakkauttaa. Tällöin puolue voisi itse osoittaa nuorisotoimintaansa tarpeelliseksi katsomansa rahoituksen, ja rahoituksen suuruus heijastelisi puoluetukien mukana puolueiden vaalimenestystä sekä keskinäisiä voimasuhteita. Erityisen perustelluksi leikkauksen tekee se, että Veikkauksen tuottoennuste on laskenut merkittävästi koronaviruksen seurauksena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 29.91.50 vähennetään 5 000 000 euroa poliittisten nuorisojärjestöjen tukemiseen osoitetusta määrärahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALA

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta.

Puolustamme myös suomalaista maaseutua ja työteliästä maaseutuyrittäjyyttä; viljelijöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Viljelijöiden kohtuullinen tulotaso on turvattava liitännäiselinkeinot huomioiden. Liitännäiselinkeinojen hyödyntäminen on tärkeää, jotta maaseutu pystyttäisiin pitämään elävänä ja harjoittamaan maataloutta koko maassa.

Viime vuosikymmeninä sekä maataloussektorilla että koko maaseudulla on haluttu keskittyä tilakokojen suurentamiseen viljelijän kustannuksella. Tämä on seurausta EU:n harjoittamasta yhteisestä maatalouspolitiikasta. Viljelijöiden tulot ovat jälleen vähenemässä seuraavan EU:n yhteisen maatalousbudjetin (2021—2027) myötä, mikä näkyy tukien voimakkaana alenemisena. Tämä johtaa siihen, että pientilojen maat täytyy pahimmassa tapauksessa myydä halvalla isoja investointitukia saaville suurtiloille lisämaiksi, mistä seuraa maaseudun autioituminen.

Jotta tällainen maaseudun autioitumislinja saataisiin pysäytettyä, tarvitsevat suomalaiset pienviljelijät tukea. Kyse on muiden muassa rahallisesta tuesta, jota voitaisiin maksaa sellaisille pientilallisille, joiden tilakoko on maksimissaan 25 hehtaaria.

Lomitusjärjestelmää on uudistettu yrittäjälähtöisesti jo viime vaalikaudella. Tämän johdosta lomitusjärjestelmään on tehty myös rahallisia leikkauksia. Sekä perussuomalaisten valiokuntaryhmä että eduskuntaryhmä näkevät, että lomituspalveluiden kehittämistä tulee vahvistaa edelleen pidemmällä aikavälillä eikä heikentää niitä. Lisäksi näemme eduskuntaryhmänä, että kehittämis-toimien määräaika-ajan tulee olla riittävän pitkiä, jotta toimijat pystyisivät reagoimaan tai valmistautumaan mahdollisiin muutoksiin paremmin. Haluamme kiinnittää myös siihen huomiota, että sekä lomituksen järjestäminen että sen toimiminen on yrittäjien jaksamisen kannalta oleellisen tärkeää. Samalla se vaikuttaa eläinten hyvinvointiin keskeisesti.

Samaten on tärkeää, että maamme susikanta saadaan pidettyä kohtuullisella tasolla etenkin tiettyissä osissa maata. Sudet ovat tappaneet runsaasti tuotanto- ja kotieläimiä sekä metsästäjien koiria eri puolilla maata. Yleisessä tiedossa on, että korvaukset ovat petovahingoista tippuneet rajusti jo viime vuonna. Tilanne vaatii perussuomalaisten mielestä korjausrahaa, jotta esimerkiksi tilalliset pystyvät hakemaan vahingonkorvauksia. Kun yhtälöön lisätään vielä edellä mainittu porotalous, joka on tärkeä pää- ja sivuelinkeino Pohjois-Suomessa, on tarpeellista esittää lisämäärärahaa petojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi. Samaten pedoille menetettyjen metsästyskoirien korvaus tulee olla todellisen arvon mukainen.

Muutoinkin me perussuomalaiset korostamme sitä, että metsästys on osa suomalaista elämänmuotoa. Täten vastuullinen metsästysharrastus tulee sallia myös luonnonsuojelualueilla. Valiokuntaryhmänä haluamme myös muistuttaa siitä, että riistan ja petojen kaatoluvat eivät kaipa

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Brysselin ohjeita vaan niiden tulee olla päätettävissä paikallisesti läheisyysperiaatteen mukaisesti.

Kannattava maatalous mahdollistaa elinvoimaisten (maa)tilojen säilymisen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämisen maaseutumaisilla alueilla. Maatalous puolestaan ylläpitää paitsi kotimaista ruuantuotantoa myös huoltovarmuutta maassamme. Tätä tavoitetta tukee myös tietoliikenne- ja laajakaistayhteyksien parantaminen maaseudulla. Pandemia on muistuttanut meitä ja muitakin karulla tavalla huoltovarmuuden tärkeydestä ja haja-asutusalueiden potentiaalista etätyön ja -opiskelun lisääntyessä. Tähän panostaminen lisää myös elinvoimaisuutta, kuten muuta yritystoimintaa maaseudulla sekä haja-asutusalueilla.

Maatalous on ajautunut EU:n, kotimaisen politiikan ja kahden katovuoden seurauksena vakavaan kriisiin. Jos vahvoihin toimenpiteisiin ei nopeasti ryhdytä, on selvää, että maatalouden ongelmat ajavat tuhansia tiloja vararikkoon. Tämän seurauksena myös kymmenettuhannet elintarvikeketjun työpaikat ovat vaarassa. Kehitys uhkaa jo kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Perussuomalaiset vaatii, että Suomeen säädetään esimerkiksi elintarvikeketjun tulolaki. Tällä lailla tulee taata se, että kuluttajan maksamasta hinnasta kohtuullinen osuus menee erityisesti alkutuottajille, mutta myös jalostukselle, kuljetuksiin ja kaupalle. Näin voidaan ilman kuluttajahintojen nousua viljelijöille tuleva osuus kasvattaa kattamaan tuotantokustannukset, investoinnit ja kohtuullinen palkka tehdystä työstä. Samalla haluamme kiinnittää huomiota myös siihen suureen byrokratian määrään, jonka eteen lähestulkoon kaikki viljelijät joutuvat työssängsä. Toisilla tiloilla tilanne on jo niin paha, että lähes puolet työajasta menee muuhun kuin itse päätyöhön eli esimerkiksi viljelyyn. Tähän tulee saada jatkossa muutos — ja muutoksen tulee lähteä EU:n suunnalta.

Perussuomalaiset kantaa huolta maanviljelyselinkeinon tulevaisuudesta Suomessa. Haluamme, että jatkossa viljelijöille on tarjolla nykyistä paremmat mahdollisuudet hoitaa yhä aktiivisemmin metsiään — ja täten taata metsäteollisuudelle puunsaanti myös jatkossa. Tämä tapahtuu parhaiten lisäpanostuksin kestäväen puuntuotannon tuen turvaamiseen esimerkiksi Kemera-ohjelman kautta. On myös erityisen tärkeää, että turvemaiden viljely sekä niiden raivaaminen sallitaan myös jatkossa vähintäänkin siltä osin kuin se on elinehto monille tiloille niiden jatkon kannalta. Samaten haluamme, että satovakuutuksia on paremmin saatavilla viljelijöille.

Lihantuotanto Suomessa on jo vastuullista ja ekologista. Muutoinkin maataloudessa on tehty paljon toimia ympäristön ja ilmaston eteen. Maanviljelijöiden syyllistäminen on perusteetonta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 118

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisissä tuotteissa. Tämä toteutetaan parhaiten kansallisella tuella, joka vähentää samalla viljelijöiden hallinnollista taakkaa sekä hallintomenoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa maatalouden kannattavuutta niin, että viljelijät saavat muihin ammattiryhmiin verrattavan tulotason.

Vastalauseen lausumaehdotus 120

Eduskunta edellyttää, että hallitus nykyisen tukikauden jälkeen tulevissa EU:n CAP-neuvotteluissa tulee hyväksymään vain sellaisen ratkaisun, joka yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää kansallista päätösvaltaa ja EU:n rahoitusneuvotteluissa turvaa maatalouden ja maaseudun kehittämisrahoituksen tukitason.

Vastalauseen lausumaehdotus 121

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viljelijöiden uuden julkisvetoisen satovahinkovakuutusjärjestelmän, jossa pyritään huomioimaan yksityisen vakuutusjärjestelmän kokeemukset ja havaitut puutteet.

Vastalauseen lausumaehdotus 122

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 123

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo petopolitiikan, jolla susien määrä kohtuullistetaan ja petovahingot korvataan täysimääräisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 124

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin valkoposkikahvien määrän voimakkaaksi vähentämiseksi ja niiden viljelijöille aiheuttamien vahinkojen täysimääräiseksi korvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 125

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin merkinnän saamiseksi elintarvikkeisiin sen varmistamiseksi, että kuluttaja saa tiedon tuotteen alkuperästä ja tuotantotavan eettisyydestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 126

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin pienten aktiivivilallisten tukemiseksi vaihentaakseen tilamäärien jatkuvaa laskua ja helpottaakseen pientilallisten ahdinkoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 127

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen maatalouslomituksen maatalousyrittäjien jaksamisen helpottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 128

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin salametsästyksen ehkäisemiseksi muun muassa valvontaa parantamalla ja rangaistuksia tehostamalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 129

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suomenhevosen julistamiseksi Suomen itsenäisyyden juhlaeläimeksi.

20. Maa- ja elintarviketalous

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset haluavat nähdä maaseudun sekä elinvoimaisena että monimuotoisena myös tulevaisuudessa. Maaseutu on maamme turva ja voimavara. Suomalainen arvostaa maaseutua sekä puhdasta kotimaista ruokaa. Jo tämänkin johdosta haluamme turvata suomalaisen maataloustuotannon siten, että koko maassa pystytään edelleen asumaan ja harjoittamaan maataloutta.

Samaten haluamme puolustaa suomalaista maaseutua ja työteliästä maaseutuyrittäjyyttä. Viljelijöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Työskentelemme myös vahvasti sen eteen, että viljelijöiden kohtuullinen tulotaso turvataan liitännäiselinkeinot huomioiden. Liitännäiselinkeinojen hyödyntäminen on tärkeää, jotta maaseutu pystyttäisiin pitämään elävänä.

Viime vuosikymmeninä sekä maataloussektorilla että koko maaseudulla on haluttu keskittyä tilakokojen suurentamiseen viljelijän kustannuksella. Tämä on seurausta EU:n harjoittamasta yhteisestä maatalouspolitiikasta. Taas on tulossa viljelijöille tulojen alennus seuraavan EU:n yhteisen maatalousbudjetin (2021—2027) myötä, mikä näkyy tukien voimakkaana alenemisena. Tämä puolestaan johtuu pitkälti vihervaateiden lisääntymisestä edelleen. Tällainen kehitys on tarkoittanut sitä, että pientilojen maat on pitänyt myydä halvalla investointitukia saaville suurtiloille lisämaiksi, että saadaan kaupunkien sosiaaliluukuille muutama entinen viljelijä lisää. Jotta tällainen maaseudun autioittamislinja saataisiin pysäytettyä, Perussuomalaiset esittävät suomalaiselle pienviljelijälle tukea siten, että sitä voisivat saada tilalliset aktiiviviljelijät, joiden tilakoko on maksimissaan 5—40 hehtaaria (ha). Tuki maksettaisiin maatalouden kansallisista tuista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 130

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pienviljelijöiden tukemiseksi.

40. Luonnonvaratalous

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtion hyvinvoinnin edellytykset lähtevät niistä luonnonvaroista, joita sillä on. Luonnonvarat eivät kuitenkaan muutu itsekseen talouden käyttövoimaksi ja synnytä uusia teollisuuden ja palvelujen aloja, vaan koko klusteria pitää ensin kehittää ja mahdollistaa toiminta lainsäädännöllä ja luomalla turvalliset ja ennustettavat puitteet luonnonvarojen hyödyntämiseen. Osa luonnonvaroistamme on ominaisuuksiltaan ainutlaatuisia, mikä tuo automaattisesti kansainvälistä kilpailukykyä. Osa niistä on myös uusiutuvia, mikä takaa pitkäaikaisen hyödyntämisen mahdollisuuden ja siten klusterien syntymisen. On myös muistettava, että maa, joka saa elantonsa etenkin uusiutuvista luonnonvaroista, todennäköisemmin pitää luonnostaan huolta — ja edellyttää sitä myös muilta mailta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 131

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan hyvä metsänhoito sekä puuraaka-aineen mahdollisimman kattava ja tarkoituksenmukainen käyttö. Tavoitteena tulee olla Suomen asema puurakentamisen huippumaana, puupohjaisten tuotteiden innovatiivinen kehittäminen sekä sellaisen puuaineksen, jota ei pystytä hyödyntämään muussa teollisessa tuotannossa, mahdollisimman tehokas hyödyntäminen energiantuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 132

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin turvealan yrittäjien konkurssien estämiseksi ja turpeen energiakäytännön turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 133

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin puun, turpeen ja biomassan poltosta syntyvän tuhkan käytön lisäämiseksi metsien lannoitteena.

Vastalauseen lausumaehdotus 134

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen kansallisen suotalousohjelman, jossa kartoitetaan suoalueiden kaupallisen hyödyntämisen mahdollisuudet, yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Kemera-ohjelman tarkoituksena on edistää metsien kestävää hoitoa ja käyttöä ja täten taata myös riistalle suojaa, mikä auttaa samaten metsästäjiä pitämään luonnonsuojelua yllä metsästyksen kautta. Ohjelma yhdistää erityisellä tavalla puuntuotantoa turvaavia metsänhoito- ja metsäparannustoita, luonnontuhoista aiheutuvia metsän uudistamistoita ja biologista monimuotoisuutta ylläpitävää luonnonhoitoa ja -suojelua.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 135

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Kemera-ohjelman määrärahan korottamiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta.

Tämän johdosta pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa kilpailukykyinen yrityssektori vaatii eduskuntaryhmämme mielestä toimivan liikenneverkon. Tieverkkomme yli kahden miljardin euron korjausvelkaa on niin vaalikauden aikana kuin muutoinkin alennettava ja samalla pidettävä huolta myös koko liikenneverkkomme edelleen kehittämisestä yli vaalikausien. Tässä toiminnassa tulee huomioida myös ns. alempiasteinen tieverkosto, sillä sen kehittäminen on erittäin tärkeää sekä maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi että elinkeinoelämän kuljetuksille — ja siten koko maamme elinvoimalle ja kilpailukyvyille.

Kohtuuhintainen yksityisautoilu on kansalaisten perusoikeus ja välttämättömyys varsinkin maaseudulla. Siksi suhtaudumme hallituksen esityksissä oleviin polttoaineverokorotuksiin erittäin kriittisesti. On myös huolehdittava, että emme omatoimisesti lisää EU-sääntelyn rinnalle enää yhtään kansallista ylisääntelyä sektorilla. Emme myöskään lämpene minkäänlaiselle ruuhkamaksujen käyttöönotolle nyt emmekä tulevaisuudessa. Sen sijaan pidämme erittäin tärkeänä sitä, että ulkomaalaisille raskaanliikenteen rekoille saadaan pikaisesti käyttöön tiemaksu maamme maanteiden käyttämisestä. Suomalaisille rekoille tuo maksu — jos sellainen tarvitaan EU:n vaatimuksista — maksettaisiin sitten takaisin EU:n mahdollistaman maksimieumäärän mukaisesti. Täten siitä ei aiheutuisi kuluja suomalaisille toimijoille.

Taksilaki on uudistettava ainakin siten, että myös maamme haja-asutusalueilla voi saada taksi-kyödin normaaliin tapaan niin kuin aikaisemminkin. Yhtä tärkeänä näemme myös lentoliikenteen kehittämisen siten, että maakuntakentät voidaan säilyttää maassamme. Ne toimivat kuitenkin tärkeänä osana liikennekulttuuriamme. Samaten ne antavat tietäntyyppisille yrityksille, kuten Pohjois-Suomen matkailuyrityksille, mahdollisuuden myös laajentaa toimintaansa maakuntien suuntaan. Emme myöskään halua unohtaa eduskuntaryhmänä juna- ja muun joukkoliikenteen kehittämistä. Tähän liittyen tulee myös huolehtia tietotekniikan kehittämisestä sekä siihen liittyvistä riittävästä voimavaroista. Keskeisimmistä junayhteyksistä, kuten Helsingin ja Tampereen välillä ja siitä eteenpäin nopeiden yhteyksien osalta etenkin Ouluun (ns. neljän tunnin juna) ja aina Jyväskylään asti tulee huolehtia. Samaten tulee huolehtia Itä-Suomen yhteysvälien nopeuttamisesta. Tässä yhteydessä tulee huolehtia myös ns. TEN-T:N rahoituksesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaiset haluaa edelleen turvata jatkoa ajatellen puolueettoman uutistarjonnan Suomessa. Tällaisessa tehtävässään STT eli Suomen Tietotoimisto on omiaan, sillä se on suurimmassa osin yksityisten mediatalojen yhdessä omistama uutiskanava, joka täten takaa pohjatiedot suurel-le osalle uutisista. Täten näemme, että tällaisen tietokanavan jatkuvuus on tärkeää. Mediakentäs-sä meidän perussuomalaisten mielestä on myös kritisoitavaa. Eräs tällainen kritiikin kohde ryh-mässämme on ollut jo kauan Yleisradio (Yle). Yleä olemme kritisoineet lähinnä siitä, että se ei aina ole tasapuolinen kaikkia toimijoita kohtaan, vaikka sen tulisi sitä olla — erityisesti silloin, kun toimitaan verovarjoilla. Täten haluammekin, että hallitus tuo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa Yle-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle/tv:lle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi ensi sijassa uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Päättävä vuosi on ollut liikenteen kannalta poikkeuksellinen, sillä koronapandemian myötä ih-misten liikkuminen on vähentynyt merkittävästi. Osa muutoksesta saattaa olla pysyvää käyttäy-tymisen muutosta kotitalouksien ja yritysten uusiessa toimintatapojaan. Samanaikaisesti tieto-verkkojen merkitys on kasvanut etätyön ja -opetuksen yleistymisen myötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 136

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa Kyberturvallisuuskeskuksen rahoituksen riittä-välle tasolle, jolla keskus voi kehittyä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiinsa, ja että kes-kuksen itsenäinen asema turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 137

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii ennakoivasti tietoverkkojen riittävästä kapasi-teetista.

Vastalauseen lausumaehdotus 138

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla henkilötunnuksen käyttäminen henkilöllisyyden toteamiseen lainan hakemisen yhteydessä sekä sellaisissa kaupan muo-doissa, joissa maksu ei tapahdu ostotapahtuman yhteydessä, säädetään rangaistavaksi. Oi-keustoimi, jossa osapuolta ei ole tunnistettu vahvan tunnistautumisen keinoin, on samalla säädettävä pätemättömäksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 139

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjattaessa taksiuudistuksessa ilmenneitä epäkohtia pi-tää tavoitteinaan maaseudun taksipalvelujen palauttamista, harmaan talouden kitkemistä taksialalta sekä matkustajien turvallisuuden varmistamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 140

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 141

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maaseudun tiestön asianmukaisen hoidon ja kunnossapidon koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 142

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii turvaamaan riittävät ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 143

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että TEN-T-ydinverkkoon kuuluvien väylien rahoitus järjestetään tämän hallituskauden kuluessa ja toteutus vuoteen 2029 mennessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 144

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa rahtiliikenteen toimintaedellytykset lauttaliikenteessä myös RoRo- ja RoPax-alusten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 145

Eduskunta edellyttää, että hallitus yhtenäistää satamien luotsimaksuista aiheutuvia kustannuksia alueellisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 146

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomessa on monipuolinen ja riippumaton media, ja turvaa Suomen Tietotoimiston (STT) rahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 147

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa Yle-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle/tv:lle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi ensisijassa uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 148

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa päärataverkon ja sen haarojen parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 149

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että pandemian hellittäessä hallitus panostaa lentotoiminnan kehittämiseen edistämällä Suomen asemaa lentoliikenteen solmuna eli hubina, työnimellä Helsinki Hub.

Vastalauseen lausumaehdotus 150

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää lentotoimintaa kehittämällä lentokenttiä etenkin pohjoisessa muun muassa Lapin matkailuelinkeinotoiminnan ja kotimaisen ja ulkomaisen turismin virkistämiseksi.

10. Liikenne- ja viestintäverkot

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Väylämaksun poistaminen kokonaan auttaisi etenkin merenkulkua ja helpottaisi kyseiselle elinkeinolle tulleita taloudellisia rasituksia. Muutos parantaisi suomalaisten yritysten asemaa kansainvälisessä kilpailussa. Muutos vaikuttaisi hintoja laskevasti sekä vienti- että tuontisektorilla, joten siitä saatavat talouden dynaamiset vaikutukset ovat todennäköisistä merkittävät. Väylämaksuja ei peritä esimerkiksi Ruotsissa, mikä on yksi Ruotsin eduista maiden välisessä taloudellisessa kilpailussa. Koronasta toivuttaessa talouden ja yritysten elvytystoimena tämä olisi perussuomalaisista mitä parhaita teollisuuspolitiikkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 151

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu meriliikenteen väylämaksujen keräämisestä.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Väyläverkon hyvä ja luotettava laatu on pitkien välimatkojen, runsaiden tavarakuljetusten sekä vaihtelevien vuodenaikojen maassamme erittäin tärkeää. Hyvä väyläverkko osaltaan myös vaihtelee alueellisten erojen kasvua ja siten vähentää tarvetta maan sisäisille tulonsiirroille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 152

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii rataverkon kehittämisohjelman, johon sisältyy tärkeiden ratayhteyksien kapasiteetin parantamistarpeet, mahdollisuudet nopeuksien poistamiseen, turvalaitteiden uudistaminen sekä tasoristeysten poistaminen.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Ehdotuksemme mukaan valtion televisio- ja radiorahastolle suoritettavan rahoituksen määräraha olisi 419 134 000 euroa vuonna 2021. Hallituksen esityksessä määräraha on 543 286 000 euroa. Ehdotuksessamme vuoden 2019 tason määrarahasta vähennetään 100 000 000 euroa ja poistetaan siihen vuosille 2020 ja 2021 tehdyt indeksitarkistukset.

Yleisradiosta on esitetty huomattavasti arvostelua. Etupäässä epäkohtana on pidetty Yle-veroa. Yle-veron lakkauttamista koskien pantiin vireille myös kansalaisaloite (Yle-vero on lakkautettava 15.5.2016, OM 15/52/2016). Kansalaisaloite keräsi 22 670 kannatusilmoitusta. Toisaalta vuonna 2016 Yle-vero poistui 300 000 pienituloisimmalta (Ylen rahoitusta ja asemaa miettineen yleisparlamentaarisen työryhmän yhteisymmärrys 30.6.2016).

Arvostelu on kohdistunut myös siihen, ettei Yle ole poliittisesti sitoutumaton. Tämä ilmenee mm. poliittisesti valitusta hallintoneuvostosta. Hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Tästäkin syystä myös Yleisradion ohjelmistoa on pidetty epätydyttävänä. Toisaalta Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ään sisältynyt säännös julkisen palvelun ohjelmatoimintaa koskeneesta "monikulttuurisuuden edistämisestä" muutettiin lailla (28.6.2017/436) suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Keskeistä on, että tiedotusvälineet vaikuttavat aktiivisesti siihen, mistä keskustellaan.

Yleisradiota on pidetty nykyaikana myös tarpeettomana, koska internetin käyttö tärkeimpänä viestintävälineenä on kiistaton. Erityisesti sosiaalinen media on varsinkin nuorten käytössä, ja sen kattavuus on maailmanlaajuinen. Myös kaupallinen media on laajentunut merkittävästi. Yleisradiota ylläpidetään verorahoilla, ja sitä koskevaa sääntelyä selittävät merkittävällä tavalla myös taloudelliset taustatekijät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 153

Eduskunta edellyttää, että hallitus ohjeistaa Yleisradiota supistamaan toimintojaan merkittävästi, ja tästä syntyvillä kustannussäästöillä on laskettava Yle-veroa.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Koronapandemian jälkeen talouskasvun käynnistäminen ja velkakestävyys tavoittelu on entistäkin tärkeämpää. Käytännössä se tulee edellyttämään yrittäjyyden ja työllisyyden lisäämistä eli muun muassa vaikeasti työllistettävien työllistymisen auttamista, uudelleen kouluttamista, työn perässä muuttamisen helpottamista, oikein mitoitettua ja suunnattua aluepolitiikkaa sekä valikoidua maahanmuuttopolitiikkaa.

Aloittavan yrittäjän arki on hankala, sillä monet lakisääteiset velvoitteet käynnistyvät heti toiminnan aloittamisen jälkeen tai jo alhaisilla tulotasolla. Osaltaan tämä saa monet välttämään yrittä-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

jyyttä, ja etenkin pienimuotoisen ja sivutoimisen yrittäjyyden harrastaminen on vaikeaa. On myös muistettava, että monille eri syistä vaikeasti työllistyville yrittäjyys on ainoa keino myydä työpanostaan sellaisilla ehdoilla, jotka kelpaavat myös asiakkaille.

Tätä yrittäjän taloushallinnon taakkaa helpottamaan on nykyään perustettu useita laskutuspalveluyrityksiä, jotka huolehtivat laskutuksesta, arvonlisäveron tilittämisestä, lakisääteisistä vakuutuksista ja niin edelleen. Kyseisten yritysten olemassaolo on seurausta siitä, että valtio ei ole onnistunut tarjoamaan helppokäyttöistä, asiakkaan ehdoilla toimivaa, suoraviivaista ja yhden luukun periaatteella toimivaa järjestelmää. Vaikeakäyttöisyys lisää virheiden ja kustannusten määrää, mikä lannistaa pää- tai sivutoimiseksi yrittäjäksi haikailevia ja tuo aiheetonta kilpailuetua varttuneemmille yrityksille ja lisäksi ruokkii harmaata taloutta.

Aloittavan yrittäjän yksi kompastuskivistä on yrittäjän eläkevakuutus YEL. Se on pakollinen työtulon ylittäessä noin 8 000 euroa vuodessa. Etenkin aloittavalle palvelualan yrittäjälle YEL-maksu näyttäytyy 19 prosentin verona, joka peritään koko työtulolta, kun työtulo ylittää YEL-alarajan. Tämä luo yrittäjälle kannustimen välttää YEL-alarajan ylittämistä. Suomen Yrittäjät on aiemmin esittänyt, että yrittäjän pakollisen eläkevakuuttamisen alaraja tulisi nostaa työttömyysturvan alarajalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 154

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustehokkaan pienyrittäjän työtilimallin, jolla kevennetään yrittäjän taloushallinnollista taakkaa ja kannustetaan yrittäjäksi ryhtymiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 155

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa valmistella YEL-alarajan korottamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 156

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää alueellisena pilottihankkeena yksinyrittäjien toimintaedellytyksien ja aseman parantamista koskevan hankkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 157

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu ylimitoitetusta ilmastopolitiikasta ja panostaa varat työllisyyden parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 158

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo maaliskuun 2021 loppuun mennessä eduskunnalle tiedonantona suunnitelmansa Suomen talouden saattamiseksi kasvun ja velkakestävyys-tielle koronarokotusten jälkeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 159

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinan ja lisäksi panostaa kotimaisen työvoiman elinikäiseen oppimiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 160

Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää työperäisten oleskelulupien sekä sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ehtoja. Erityisesti on palattava pari vuotta aiemmin vallinneeseen tilanteeseen, jossa EU:n ulkopuolisille henkilöille oikeus sosiaaliturvaan tuli vain kohtalaisten työtulojen ja karenssin jälkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 161

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää työllisyystoimenpiteissään erityistä huomiota alityöllistyviin väestöryhmiin, kuten osatyökykyisiin ja ikääntyneisiin kansalaisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 162

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo laajamittaisen tukipaketin Neste Oilin Naantalin yksikön sidosryhmäläisille.

Vastalauseen lausumaehdotus 163

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laadukkaan bitumin tuotannon turvaamiseksi kotimaassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 164

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kuntapuolella kokeiluna pitkät, 24 kuukauden palkkatuet kaikkein heikoimmassa asemassa oleville työttömille työnhakijoille.

Vastalauseen lausumaehdotus 165

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa työelämän ja yritystoiminnan akateemiseen tutkimukseen ja kehittämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 166

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii alue- ja elinkeinopolitiikassa vahvistamaan kunkin alueen luontaisten elinkeinojen edellytyksiä ja kilpailuetujen vahvistamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 167

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää EU-tuet työllisyyttä lisääviin ja elinkeinoja vahvistaviin kohteisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 168

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työhön ja yrittämiseen kannustavaa opetusta kaikilla koulutusasteilla yrittäjyysluokka-mallin mukaisilla sisällöillä, joissa kaikkia oppiaineita pyritään peilaamaan yrittäjyyden kautta.

Vastalauseen lausumaehdotus 169

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo nuorten yrittäjien kannustejärjestelmän, jolla varmistetaan, että yläkoululaisten keskuudessa vallitseva yrittäjyyden korkea suosio ei hiipuisi opintojen jatkuessa toisella asteella.

Vastalauseen lausumaehdotus 170

Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee yrityskummitoimintaa, jossa hiljaista tietoa omaavien yrittäjyydestä eläköityneiden tai konkurssin läpikäyneiden henkilöiden osaamista ja kokemusta siirretään eteenpäin.

Vastalauseen lausumaehdotus 171

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää politiikan ja työ- ja yrityselämän toimijoiden välistä tiedonvaihtoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 172

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää elinkeinopolitiikan painopisteitä säilyttävästä ja ylläpitävästä tukipainotteisesta toiminnasta kohti kasvua ja työllistämistä tavoittelevia yrityksiä ja toimialoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 173

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii edistämään taloudellisten ekosysteemien muodostumista ja pysymistä Suomessa, jotta arvoketjusta ja arvonalisäyksestä mahdollisimman suuri osa säilyisi Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 174

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää pienydinvoimaloiden rakentamista. Erityisesti kaukolämmön tuotannossa ja aluepolitiikassa tämä tulee olemaan ratkaisevan tärkeää ilmastotavoitteidenkin kannalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 175

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa yrittäjille henkilökohtaisen konkurssin ja uudelleen yrittämisen tilaisuuden.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 176

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa työvoimapalveluita yhteistyössä kuntien ja työnantajien kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 177

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää säätely- ja lupaliiketoimintaa esimerkiksi henkilön ammattitaidon toteamisen menettelyä keventämällä ja lupien voimassaoloaikoja pidentämällä.

Vastalauseen lausumaehdotus 178

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii helpottamaan kevyt- ja sivuyrittäjyyden byrokrattista taakkaa yrittäjyyden lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 179

Eduskunta edellyttää, että hallitus estää ulkomaisen työvoiman alipalkkauksen, mikä ehkäisee halpатыömarkkinan syntymistä sekä muuten vaikeasti torjuttavissa olevaa rajat ylittävää rikollisuutta.

05. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Kotimaahamme suuntautuvan matkailun edistämisen pitäisi tapahtua kannattavaan ja taloudellisesti kestäväan liiketoimintaan pyrkimisen ehdoilla, hyödyntäen teknologisia muutoksia ja kulloinkin vallitsevia muotivirtauksia. Koronarokotusten jälkeen todennäköisesti koetaan jonkinasteinen matkailubuumi, ja Suomen on pystyttävä hyödyntämään tilanne.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 180

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa koronapandemian väistymistä ennakoiden Business Finlandin toimintamenoja matkailun edistämiseksi Business Finlandin Visit Finland -ohjelman osalta.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Malminetsintä on osoittanut Suomessa elpymisen merkkejä muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen. Suomessa malmia etsivät lähinnä kanadalaiset ja australialaiset yhtiöt. Kiinnostus kohdistuu erityisesti kupariin, nikkeliin ja kultaan. Suomen kaivospolitiikka on ollut liian epäitsekästä ja kansallisen edun vastaista: Suomi on käytännössä julistanut mineraalinsa koko maailman yhteiseksi omaisuudeksi siten, ettei suomalaisilla ole mineraaleihin ulkomaalaisia parempaa oikeutta

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

eikä kaivoksista peritä erillistä kaivosveroa. Suomen tulee uudistaa kaivospolitiikkaansa kansallisen edun näkökulmasta ja luoda edellytykset kotimaisen malminetsintään ja kaivosteollisuuden keskittyvän yhtiön toiminnalle varmistaakseen, että jatkossa suurempi osa kaivostoiminnan voitoista jää Suomeen.

Teknologinen kehitys ja huoli ilmastonmuutoksesta ovat johtamassa tilanteeseen, jossa akkuteollisuuden tarvitsemien raaka-aineiden kysyntä on todennäköisesti kasvamassa, ja Suomen jo tunnetut ja todennäköisesti löydettävissä olevat raaka-aine-esiintymät voivat siten jatkossa näytellä merkittävää roolia teollisen tuotannon ja klusteriosaamisen kasvussa.

Yleisellä tasolla yritystukia olisi pystyttävä säännöllisesti uudelleentarkastelemaan ja tarvittaessa myös lakkauttamaan, jos esimerkiksi jonkin toimialan tai yrityksen saama väliaikaiseksi kaaavailtu yritystuki ei ole johtanut kannattavuuden paranemiseen tai investointien lisääntymiseen tai jos nopeampaa kasvua ja tehostumista olisi saavutettavissa suuntaamalla tuki jollekin toiselle toimialalle tai yritykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 181

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kotimaista malminetsintää ja kaivosteollisuutta erityisesti akkutoimialan kehittämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 182

Eduskunta edellyttää, että hallitus karsii viipymättä haitalliset, tehottomat ja kilpailua vääristävät elinkeinotuet kuitenkin niin, että maatalouden tuet turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 183

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ripeästi pienten ja keskisuurten yritysten viennin tehostamiseen malleja, kuten kansainvälisiä kokonaistoimituksia tavoittelevat konsortiot.

Vastalauseen lausumaehdotus 184

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa turpeen energia- ja muun käytön ottaen huomioon vesistöjen suojelun.

44. Kiertotalouden investointituki (siirtomääräraha 3 v)

Lämmön- ja energiantuotannon tukijärjestelmään esitämme muutosta kotimaisen raaka-aineen osuuden kasvattamiseksi. Sahoilla on paljon purua ja kuorta, joka ei mene polttoaineeksi tai jatkojalostukseen. Tämä johtuu tukijärjestelmän epäkohdista, jotka tulee korjata.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Biokaasuhankkeet ovat ilmastomuutoksen torjunnan, kiertotalouden edistämisen sekä energiahuollon ja -omavaraisuuden kannalta tärkeitä. Lisäksi kyseiset hankkeet ovat merkittävä mahdollisuus maamme taloudelle sekä myöhemmin mahdollisesti myös vientiala osaamisen ja teknologian saralla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 185

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa kotimaisten sähkön sivutuotteiden jatkojalostukseen ja hyödyntämiseen sähkön ja lämmön tuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 186

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää hallitusohjelmassa esitettyjä biokaasuhankkeita jatkamalla jo käynnistettyjen hankkeiden vaikutuksien ja palautteen seurantaa ja tarvittaessa päivittää säädöksiä ja selvittää valtiontukikysymyksiin liittyviä ongelmia ripeällä aikataululla.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Lappiin kohdistuva matkailu on nostanut suosiotaan ennen pandemiaa, ja erityisesti kiinalaisturistien määrä on kasvanut. Lappiin kohdistuvalla matkailulla on potentiaalia kasvaa pandemian jälkeen. Matkailutuloja lisätäkseen hallituksen tulisi varautua pandemian väistymiseen ja huolehtia, että kasvua haittaavia pullonkauloja poistetaan muun muassa edistämällä suorien lentojen operoimista Kiinasta Lapin kentille.

Matkailualan jakamis- ja alustatalouden kehittämiseksi tulee myös ryhtyä kehittämistoimiin, jotta tällä sektorilla voidaan vastata paremmin alan tulevaisuuden haasteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 187

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa edellytykset koko maan asumiskelpoisena pitämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 188

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia taantuvien alueiden elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen alueelta poismuuton hillitsemiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 189

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi ja vähentää tuulivoimaloiden aiheuttamia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 190

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suomalaisen saunan ja saunomiskulttuurin edistämiseksi ja vientimahdollisuuksien kasvattamiseksi.

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Raskaan teollisuuden merkitys on Suomen kansantaloudelle huomattava. Koronapandemian myötä vientiteollisuuden näkymät ovat heikentyneet, ja koemme tärkeäksi helpottaa teollisuuden hintakilpailupaineita muuttamalla lakia niin, että teollisuus voisi hakea päästökauppakompensaatia nykyistä suuremman määrän, kuten yritystemme kilpailijat useissa muissa EU-maissa voivat nykyisin tehdä.

Vaikka päästökauppakompensaatio on päättymässä kuluvan vuoden jälkeen, tällä viime hetken muutoksella on mahdollista lähettää teollisuudelle signaali, että Suomeen kannattaa investoida. Erityisesti signaali olisi arvokas pandemian ja tulevaan teollisuuden sähköistämisen tukeen liittyvän epävarmuuden takia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 191

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa teollisuudelle maksettavaa päästökauppakompensaatia ja huolehtii, että kompensaation nyt päättyessä tilalle tuleva järjestelmä ei vaaranna suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Lähellä yritys- ja työelämää tapahtuva oppiminen on niille, joille lähtökohtiensa tai elämäntilanteensa takia perinteinen opiskelu ei sovi, usein sopivin vaihtoehto. Valtion velvollisuus ja etu on turvata työikäisten sujuva oppiminen työelämän murroksessa. Palkkatyön ja opiskelun yhdistävä oppisopimuskoulutus on erinomainen väylä osaamisen päivittämiseen etenkin aikuisiällä. Oppisopimuskoulutuksen käyttöalaa on siksi laajennettava. Lisäksi käytännön työssä ammattitaitonsa hankkineille tarvitaan nykyistä joustavampia malleja saada osaamistaan vastaava tutkinto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 192

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa ja kehittää oppisopimuskoulutuksen käyttöä.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Onnistunut kotoutuminen edellyttää riittävän laajoja sekä syviä kotoutustoimia, että voidaan varmistua mahdollisimman monen maahanmuuttajan riittävän hyvistä edellytyksistä osallistuvan suomalaiseen yhteiskuntaan täysipainoisina jäseninä. On vältettävä nykyistä tilannetta, jossa suurin osa esimerkiksi humanitaarisista maahanmuuttajista on työelämän ulkopuolella vielä vuosien kuluttua Suomeen saapumisesta.

Tulevien sosiaalimenojen pienentäminen ja verotulojen kasvattaminen voivat tehdä tässä hetkessä kotoutustoimista kannattavia sijoituksia, mutta vain sillä edellytyksellä, että kotouttamistoimet ovat oikeasti kotoutumista edistäviä. Samanaikaisesti on ymmärrettävä, että käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ovat rajalliset.

Korkean verotuksen, kalliiden asumiskustannusten ja humanitaarisille maahanmuuttajille hyvän sosiaaliturvan yhdistelmä on luonut tilanteen, jossa Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde työperäiselle maahanmuutolle, mutta se on yksi maailman houkuttelevimmista, ellei houkuttelevin, kohde sellaisille henkilöille, joille kattava, elinikäinen ja vastikkeeton sosiaaliturva on vetoimatekijä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 193

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotouttamistoiminnan seurantaan mittarit ja kriteerit sekä asettaa kotouttamistoimenpiteille enimmäiskeston.

Vastalauseen lausumaehdotus 194

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää käytössä olevien kotouttamistoimenpiteiden tehokkuuden sekä luopuu sellaisista kotouttamistoimenpiteistä, jotka eivät edistä maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja kannustavat ylläpitämään maahanmuuttajille kantaväestöstä erillisiä palvelumuotoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 195

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien tehokkuutta.

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Hallitus esittää talousarvioesityksessään kotouttamiskorvauksiin 171 160 000 euron määrärahaa. Suomen kannalta hyödyllistä maahanmuuttoa on työperäinen maahanmuutto, ja työ on parasta kotouttamista. Suomalainen yhteiskunta ei kuitenkaan aseta vastuuta kotoutumisesta juurikaan maahanmuuttajalle itselleen, kun kyse on humanitaarisesta maahanmuutosta. Jotta maahanmuuttajalla olisi motivaatiota kotoutua Suomeen ja suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä elättää

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

itse itsensä sekä osallistua hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon, maahanmuuttajille ei tulisi maksaa muista yhteiskunnan jäsenistä poikkeavia korvauksia tai muita etuuksia.

Kotouttamistoimeksi riittää kansalliskielen opetus, johon osallistumisen tulee olla pakollista. Tulkkauspalveluita ei tule maksaa veronmaksajien rahoista Suomessa pysyvästi oleskeleville henkilöille, vaan oleskeluluvan saamisen ehdoksi on asetettava sellainen kielitaito, että henkilö pystyy selviytymään yhteiskunnassa ilman tulkkipalveluiden käyttöä. Vaihtoehtoisesti henkilö voi järjestää halutessaan tulkkipalvelut itse ja maksaa kustannukset omista varoistaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 196

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kotouttamisen kulujen maltillis-
tamiseksi vaatimalla kotouttamistoiminnalta tulostavasti vastuullisuutta.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Perussuomalaiset haluaa auttaa niitä, jotka eivät pysty itse auttamaan itseään, ja antaa äänen niille, joiden ääntä ei yhteiskunnassamme riittävästi kuunnella. Haluamme varmistaa lapsillemme terveellisen ja turvallisen ympäristön, jossa kasvaa ja oppia. Haluamme, että kenenkään suomalaisen ei tarvitse tinkiä ruuasta voidakseen hankkia tarvitsemansa lääkkeet eikä kenenkään tarvitse työskennellä tai opiskella vuosikausia ympäristössä, jossa sairastuu.

Kiusaamiseen tulee puuttua muutenkin kuin pelkästään puheiden tasolla ja mielenterveysongelmista kärsiville tulee järjestää heidän tarvitsemansa apu. Perussuomalaiset asettaa omat kansalliset etusijalle sen sijaan, että hukkaisimme rahat muiden taskuihin. Haluamme turvata hyvän vanhustenhoidon, kotihoidon, omaishoidon, saattohoidon sekä vammaispalvelut yhdenvertaisesti koko Suomessa.

Suomessa joka kymmenes lapsiperhe on köyhä. Lapsiperheköyhyys kolminkertaistui 1990-luvun laman jälkeen vuoteen 2007 mennessä, eikä ongelmaa ole saatu 2010-luvulla korjattua. Lapsiperheiden köyhyyttä ovat heikentäneet tulonsiirtojen reaaliarvon aleneminen sekä monet verotuksen ja maksujen muutokset. Perussuomalaiset katsoo, että perhetukijärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä lapsiperheiden toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamiseksi ja syntyvyyden kääntämiseksi kasvuun.

Omaishoitajia on tuettava heidän raskaassa ja vaativassa tehtävässään. Omaishoitajissa on sekä ikääntyneitä että nuorempia henkilöitä, ja heille kaikille tulee tarjota mahdollisuus myös pysyä läheistensä hoitajina. Omaishoidon tuki on merkittävästi pienempi kuin omaishoidon yhteiskunnalliset säästöt muun muassa hoitomenojen osalta ovat. Omaishoidon tuen verovapaus sekä lakisää-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

teisten vapaapäivien toteutumisen varmistaminen auttaisivat pienituloisia omaishoitajia pärjäämään arjessa.

Vakuutuslääkäreiden asema suomalaisessa terveydenhuollossa on ollut erikoinen. Vakuutuslääkärit ovat voineet laatia arvionsa potilaasta ilman, että heidän tarvitsee allekirjoittaa asiakirjoja "kunnian ja omantunnon kautta" toisin kuin muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön. He ovat voineet päätöksissään kävellä yliopistollisten sairaaloiden erikoislääkäreiden todistusten yli ja evätä korvaukset potilasta itse tapaamatta. Maksamatta jätetyt satojen miljoonien eurojen korvaukset ovat jääneet vakuutusyhtiöiden kassaan ja omaisuudeksi. Summa on jaettu osinkoina osakkeenomistajille, valtiolle ja kunnille sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöille, ja kärsijöinä ovat olleet kansalaiset.

Tämä epäoikeudenmukaisuus on korjattava muuttamalla lakia siten, että vakuutusyhtiöiden korvaus- ja eläkepäätökset tehdään lähtökohtaisesti vakuutetun oman lääkärin diagnoosin pohjalta. Korvaustilanteissa vakuutusyhtiöihin tulee soveltaa käännettyä todistustaakkaa siten, että vakuutusyhtiö voi vapautua korvauksen maksamisesta vain, jos se kykenee lääketieteellisin perustein todistamaan diagnoosin, jolla korvaus vakuutetulle maksettaisiin, olennaisilta osin virheelliseksi.

Saattohoito on hyvää ja arvokasta potilaan hoitamista lähestyvän kuoleman edessä. Saattohoidon tulisi olla hyvinvointivaltioon kuuluvana subjektiivinen oikeus, nykyisin pehmeämpien normien varassa olevien saattohoitopaikkojen riittävän määrän tulee olla kirjattu lakiin ja myös saattohoitohenkilöstön ammatillinen osaaminen tulee varmistaa. Nykylainsäädäntö ja pehmeämmät ohjauskeinot, kuten saattohoitosuositukset, eivät nykyisellään pysty turvaamaan hyvää saattohoitoa jokaiselle sitä tarvitsevalle. Saattohoidon järjestämisessä ja osaamisessa on vaihtelua eri puolilla Suomea, samoin kuin saattohoitoa tarvitsevia on enemmän kuin saattohoitopaikkoja. Terveydenhuollon taloudellisten resurssien heikentyminen ja yleinen yhteiskunnallinen eriarvoistuminen voivat lisäksi vaarantaa hoidon oikeudenmukaisen saatavuuden. Nykytilan korjaamiseksi tarvitaan laki, jossa määritellään hyvän saattohoidon edellytykset. Laki takaisi hyvän hoidon saatavuuden jokaiselle saattohoitoa tarvitsevalle koko Suomessa. Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pikaisesti. Hallituksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin huolehtiakseen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kouluttamisesta erityisesti saattohoidon, toimintakyvyn arvioinnin ja teknologian saralla.

Suomessa liian moni nuori voi pahoin, ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia. Huolimatta panostuksista nuorisotyöhön emme ole onnistuneet tavoittamaan sitä kohderyhmää, joka on eniten tuen tarpeessa. Kolmas sektori muodostaa tukiverkkoa ja lähipiiriä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa oma perhe ei sitä tarjoa, ja on moniongelmaisille nuorille luontevampi auttajataho kuin viranomainen. Erityisesti kiusaaminen syrjäyttää lapsia hyvinkin nuoresta iästä alkaen. Kouluhyvinvointia tukeva työ pitää tuoda mukaan koulun arkeen luontevasti ja myönteisesti: osoittamalla lapsille, kuinka tärkeää on pitää huolta toisesta ja kannustaa. Kouluihin tarvitaan tavoitetta tukevia kampanjoita ja vierailukäyntejä. Perussuomalaiset vaatii hallitukselta toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman laatimiseksi vahvistamaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä tehostamaan koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Perhehoito on vähemmän tunnettu hoidon muoto. Suomessa tulisi hyödyntää ja tukea perhehoitoa koko maassa laajemmassa mittakaavassa kuin nyt tapahtuu. Myös vanhusten hoitoa voidaan mielestämme tuoda mukaan perhehoitoon.

Sote-uudistukseen liittyy merkittäviä riskitekijöitä. Erityisesti keskustan ajamaa maakuntamallia, jossa vastuualueita luodaan huomattavan suuri määrä ja HUS:n toiminta-alue pilkotaan, tulee arvioida kriittisesti. Hyvin toimivia kokonaisuuksia ei kannata pilkkoa, ellei tästä ole osoitettavissa konkreettisia hyötyjä, ja toisaalta sote-järjestäjien koko pitäisi määrittää niin, että palveluiden järjestäminen on riittävän vankoilta harteilla. Keskustan ideologisten tavoitteiden toteuttamisen ja muun suhmuroinnin sijasta sote-uudistus tulisi valmistella parlamentaarisesti niin, että pääasiallisena tavoitteena olisi laadukkaiden sote-palveluiden tarjoaminen mahdollisimman lähelle asiakasta kohtuullisin kustannuksin yhteiskunnalle.

Yksinyrittäjien määrä on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Samanaikaisesti yksinyrittäjien merkitys koko yhteiskunnalle on kasvanut. Toimivien yritysten lukumäärän kasvu on toivottavaa. Työ ja yrittäminen vaikuttavat talouden kykyyn luoda uusia työpaikkoja ja hyvinvointia. Yrityskannan muutoksiin voidaan vaikuttaa lainsäädännöllä, yritysverotuksella ja yritystuilla. Pienyrittäjän heikkoon asemaan, kun yritystoiminta ei menesty suunnitellulla tavalla, pitää saada muutos. Yksinyrittäjien tukemiseksi tulee parantaa konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muuta vastaavaa turvaa.

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja samansuuruudesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Samansuuruudesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä. Lisäksi esitämme, että ryhdytään toimenpiteisiin, joilla verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä euromäärä on aina vähintään 1 000 euroa kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 197

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja omaishoidettavien sijaishoito on laadukasta, sekä selvittää mahdollisuudet omaishoitajien hoitopalkkion säätämiseksi verovapaaksi siten, että omaishoitajat eivät menetä oikeuttaan eläkekertymään, tai vaihtoehtoisesti selvittää mahdollisuudet ottaa verotuksessa käyttöön omaishoitajavähennys.

Vastalauseen lausumaehdotus 198

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhehoidon saamiseksi tunnetuksi ja sen varmistamiseksi, että ikääntyneiden mahdollisuutta päästä perhehoitoon tuetaan yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 199

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lääkkeiden vuosiomavastuun vähentämiseksi summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 200

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin diabeteslääkkeiden omavastuuosuuden pienentämiseksi siten, että hoidollisista syistä kalliimpien lääkkeiden käyttäjiksi joutuneiden taloudellinen rasite ei olisi liian suuri.

Vastalauseen lausumaehdotus 201

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 202

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uuden perhetukijärjestelmän siten, että lapsiperheiden tuloerot supistuvat, perheiden valinnanvapaus säilyy ja kaikille perheille tataan riittävä toimeentulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 203

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sairaanhoidon maksujen järjestelmän uudistamiseksi siten, että järjestelmästä tulisi yhtenäinen ja asiakasmaksuista kohtuullisia.

Vastalauseen lausumaehdotus 204

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa lääkekorvauksia pieni- ja keskituloisten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 205

Eduskunta edellyttää, että hallitus nopeuttaa 0,7 hoitajamitoituksen täyden voimaan saatamisen vuoteen 2022 mennessä hoitohenkilökunnan jaksamisen ja työssä pysymisen varmistamiseksi sekä hoidon korkean tason turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 206

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa saattohoitolain säätämisen eduskunnalle tehdyn ed. Juvosen lakialoitteen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 207

Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää huolta terveydenhuollon sankareistamme ja edellyttää koronalisän maksamisesta hoitajille esimerkiksi Oulun mallin mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 208

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lain muuttamiseksi siten, että vakuutusyhtiöille ja vakuutuslääkäreille säädetään totuusvelvoite ja käännetty todistetaakka työkyvyttömyyseläkehakemuksia käsiteltäessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 209

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa työtä itsemurhien ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 210

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostaa koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 211

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että sotiemme veteraanit saavat elämänsä loppuun asti täysimääräisesti kuntoutus- ja kotiin vietävät palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 212

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksinyrittäjien konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muun vastaavan turvan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 213

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa STEA:n tuotosta 150 miljoonan euron apupotin asunnottomien, syrjäytyneiden, koulupudokkaiden ja muiden vastaavista ongelmista kärsivien tukemiseen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 214

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä uusii ruoka-apujärjestöjen tukijärjestelmän ja korottaa ruohonjuuritason toimijoiden tukia.

Vastalauseen lausumaehdotus 215

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo "hoitajat kotimaahan" -toimenpideohjelman, jolla pyritään houkuttelemaan Suomesta ulkomaille lähteneitä sairaanhoitajia takaisin.

Vastalauseen lausumaehdotus 216

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa perheitä tukevan ja työllisyyttä edistävän perhevapaaudistuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 217

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan nopean työllistymisen kannustimen.

Vastalauseen lausumaehdotus 218

Eduskunta edellyttää, että hallitus pienentää kotihoidontuen kannustinloukkua oikeudenmukaisella tavalla.

05. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Aluehallintovirastojen koostaman selvityksen mukaan useilla kunnilla on vaikeuksia toteuttaa lastensuojelun tehtäviä määräajassa. Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava seitsemän arkipäivän kuluessa. Lastensuojelutarpeen selvityksen on puolestaan valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Tämä ei monessa kunnassa toteudu. Monilla kunnilla on ollut ongelmia myös muun muassa lastensuojelun henkilöstömäärissä, sijaishuollon valvonnan toteutumisessa ja menettelytavoissa. Osaavia ja ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole tarpeeksi, ja heillä on aivan liikaa asiakkaita. Perussuomalaiset katsoo, että lastensuojelun työntekijämäärä on korjattava sellaiseksi, että lastensuojelulain mukaiset vaatimukset kyetään täyttämään ja lastensuojelun asiakkaille kyetään tarjoamaan heidän tarvitsemiaan palveluita laadukkaasti ja oikea-aikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 219

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kriisiytyneen lastensuojelun ongelmien ratkaisemiseksi.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Ruoka-apun tarve on kasvanut, ja leipäjonoissa käy entistä enemmän vähävaraisia. Koronaepidemiasta aiheutuneen talouskriisin johdosta entistä useampi suomalainen elää köyhyys- tai syrjäytymisriskin alla. Eniten ruoka-apua tarvitsevat pienellä kansaneläkkeellä elävät yksinäiset naiset, pienten lasten yksinhuoltajaäidit, osa-aikatyötä tekevät ja opiskelijat. Heitä yhdistää se, että he elävät perusturvan varassa ja monelle heistä ruoka-apu on viimeinen keino saada hankittua välttämättömät ruokatarvikkeet.

Valtion on perusteltua myöntää tukea toimijoille, jotka tarjoavat ruoka-apua hädässä oleville. Huomioon tulee ottaa erityisesti ruohonjuuritasolla työtä tekevät järjestöt. Tuen myöntämisessä täytyy ottaa huomioon toiminnan vaikuttavuus ja läpinäkyvyys.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.63 lisätään 2 000 000 ruoka-avun tarjoamiseksi erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Vuoden 2017 alusta muutettiin diabeteslääkkeiden omavastuita siten, että aiemmin 100 %:n korvausluokassa olleet suolistohormonit siirtyivät 65 %:n korvausluokkaan.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että diabeteslääkkeiden korvaustasoa on nostettava sen varmistamiseksi, että pienituloisilla diabeetikoilla on mahdollisuus hankkia tarvitsemansa lääkitys.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä esittää, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoin varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitsemansa lääkkeet. Keinona voisi olla esimerkiksi joko lääkkeiden omavastuun poistaminen, jaksottaminen tai merkittävä laskeminen kahden vähätuloisimman tulodesiilin osalta tai vaihtoehtoisesti yhdistetyn lääke- ja matkakulukaton käyttöönotto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 220

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa pienituloisimpien lääkekorvauksia omavastuuosuutta laskemalla.

40. Eläkkeet

Eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Eläkeläisten määrä kasvaa entisestään, eivätkä pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot riitä. Kansaneläkettä nauttivista suuri osa joutuu elämään erittäin pienillä tuloilla. Eläkeläiset joutuvat tulemaan toimeen usein alle tuhannella eurolla kuukaudessa. On kohtuutonta, että eläkeläiset, jotka ovat tätä maata rakentaneet, voivat huonosti ja edelleen ovat Suomen pienituloisimpien joukossa.

Puoliväli-indeksin palauttaminen koskemaan kaikkia eläkkeitä ei ole kestävä ratkaisu, sillä eläkevarojen tuotto ei riitä kattamaan niitä eläkekorotuksia, jotka syntyisivät puoliväli-indeksillä, ilman tuntuvia työntekijän eläkemaksujen korotuksia. Nimenomaan pienituloisimpien työeläkeläisten asemaa on korjattava. Tavoitteemme on palauttaa asteittain ns. puoliväli-indeksi käyttöön nimenomaan pienimpien työeläkkeiden korottamiseksi, jotta nämä eläkkeet seurasivat palkkakehitystä paremmin kuin ns. taitetun indeksin perusteella tapahtuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 221

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmään muutoksen, jolla ns. taitettu indeksi palautetaan 50/50-indeksiksi kansanedustaja Ritva Elomaan lakialoitteen LA 9/2019 vp mukaisesti.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus esittää talousarvioesityksessään laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannusten korvaamista kunnille. Perussuomalaiset katsoo, että suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen ja maasta poistamisen toteutumisen varmistamiseksi ottaa säilöön sen sijaan, että heidät päästetään liikkumaan vapaasti maassamme, potentiaalisesti vaarantamaan kansallisen turvallisuuden ja käyttämään kunnallisia palveluita.

Laittomasti maassa oleskeleville veronmaksajien rahoista maksettavat tuet toimivat vetovoimatekijänä ja edistävät laittomasti maassa olevien mahdollisuuksia jäädä pysyvästi oleskelemaan Suomeen. Tällaisen toiminnan tukeminen ei ole suomalaisen yhteiskunnan edun mukaista. Tästä syystä perussuomalaiset esittää laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten kuntakorvaukseen varatun määrärahan poistamista talousarviosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 222

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii minimoimaan laittomasti maassa oleskelevista aiheutuvia kuluja lopettamalla muun muassa kiireellisen sosiaalihuollon.

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien jaksamisen turvaamiseksi on tärkeää, että yrittäjät voivat pitää vuotuiset lomansa. Lomituspalveluiden kehittämistä tulee vahvistaa edelleen pidemmällä aikavälillä. Lisäksi kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä, jolloin toimijat pystyisivät reagoimaan tai valmistautumaan mahdollisiin muutoksiin paremmin. Tämän johdosta perussuomalaiset esittää toimia lisärahoituksen muodossa, jotta maatalousyrittäjien jaksaminen turvataan pidemmällä aikavälillä. Tärkeää on, että lomittajia on myös saatavilla riittävä määrä kaikilla alueilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 223

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maatalouden ja porotalouden harjoittajien lomituspalvelujen parantamiseksi.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Asumisen järjestelyillä on ihmisten hyvinvointiin ja työhön sekä asuinalueen yleisilmeeseen ja elinvoimaan syvästi vaikuttavia ominaisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 224

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa työttömien ja avointen työpaikkojen kohtaantoa mm. asuntopolitiikalla ja muuttoavustuksilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 225

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ns. asuntojen romutuspalkkiokokeilun mahdollisuutta hankalimpien muuttotappiokuntien osalta.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää tietyillä alueilla maassamme, sektorille ei tarvitse palkata uutta määräaikaista henkilöstöä, ei ainakaan nyt. Istuva hallitus on lisäämässä henkilöstömenoja siten, että se lisäisi roimasti henkilöstön määrää ja menoja nimenomaisesti juuri määräaikaississa luonnonsuojelua valmistelemissa työtehtävissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.21 vähennetään 18 000 000 euroa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta (METSO) sekä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelmasta (HELMI).

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää, hallituksen vuonna 2020 toteuttamat ja vuodelle 2021 kaavailut määrärahalisäykset ovat kohtuuttomia huomioiden maamme vaikean taloudellisen tilanteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

että momentilta 35.10.22 vähennetään 15 000 000 kaikista Ilmastopaneeliin liittyvistä menoista, ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resursseista, ympäristötehtävien ohjauksesta ja kehittämisestä, ympäristötehtävien palveluiden hankinnasta sekä Itämeren ja vesiensuojelun edistämisestä.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää, hallituksen vuonna 2020 toteuttamat ja vuodelle 2021 kaavaillut määrärahalisäykset ovat kohtuuttomia huomioiden maamme vaikean taloudellisen tilanteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.52 vähennetään 28 000 000 euroa EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuudesta ja niitä koskevista menoista, muiden luonnonsuojelualueiden ja kohteiden hankinta- ja hoitomenoista (ml. maanhankinta), tietojärjestelmien ylläpidosta ja hankinnasta (ml. luonnonsuojeluhallinnon yhteishankinnat), luonnonsuojelualueiden rakennusten ostoista ja koneiden, laitteiden ja kaluston hankinnasta.

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää, hallituksen vuonna 2020 toteuttamat ja vuodelle 2021 kaavaillut määrärahalisäykset ovat kohtuuttomia huomioiden maamme vaikean taloudellisen tilanteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.61 vähennetään 9 000 000 euroa luontohankkeista aiheutuvien vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä Kestävä kaupunki -ohjelmaan, jolla edistetään kestävästä kaupunkikehitystä, aiheutuvien menojen maksamiseen varatusta määrärahasta.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää, hallituksen vuonna 2020 toteuttamat ja vuodelle 2021 kaavaillut määrärahalisäykset ovat kohtuuttomia huomioiden maamme vaikean taloudellisen tilanteen.

Suomalainen luonto on sekä laadultaan, puhtaudeltaan että eksoottisuudeltaan ainutlaatuinen kokonaisuus maailmassa. Alkutuotannon ja raaka-aineiden lisäksi se tarjoaa kansalaisillemme virkistymis- ja liikuntamahdollisuuksia ja luo vankan perustan matkailualalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.63 vähennetään 22 000 000 euroa maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-aluei-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

siin liitettävien alueiden ostamiseen varatusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 226

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää keinoja pitää vaelluskalojen reittejä avoimina.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute sekä asuntojen hintojen nousu etenkin kasvukeskuksissa ovat johtaneet tilanteeseen, jossa asumiskustannukset vievät monilla ihmisillä yli kolmanneksen palkasta. Tämä on merkittävä kansantaloudellinen ja inhimillinen ongelma. Asuinalueiden segregatio ja alueellinen koettu turvattomuuden tunne ovat ajankohtaisia ilmiöitä, jotka johtavat mm. eri alueiden asuntojen hintakehityksen ja opetuksen tason erkaantumiseen ja jopa jengisty-misilmiöihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 227

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä toimenpiteet asumiskustannus-ten alentamiseksi muun muassa panostamalla vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakenta-miseen, alentamalla lämmityskustannuksia, kiinteistöveroja ja varainsiirtoveroja ja puuttu-malla kohtuuttomiin vuokriin sekä tukemalla työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta syntyviä muuttokustannuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 228

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväk-si lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepo-litiikan tiiviisti yhteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 229

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii, että asumisoikeusasuntojen haltijoiden oi-keuksista ja edusta pidetään huolta.

32. Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kaikkien Suomen kansalaisten tulee saada nauttia hyvinvointivaltion eduista eli saada tukea koh-tuuhintaisen asumisen järjestämisessä ja päästä tarvittavien sosiaali-, terveys- ja sivistyspalvelui-den piiriin. Toisaalta viime aikoina on tunnustettu ja tunnistettu, että asunnottomien joukossa on paljon ihmisiä, joiden asuminen ei onnistu ilman erityistoimenpiteitä ja lisäresursseja asunnon hankinnassa. Kantaväestölle tulee luoda polkuja ulos asunnottomuudesta siten, että polun loppu-päässä on mahdollista selviytyä asumisesta ja elämisestä itsenäisesti ilman erityistukea.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 230

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että sisäilmasairauksista kärsivien auttamiseksi tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä yhteiskunnan eri tasoilla. Rakentamisen laatuun sekä rakennusten ilmanlaatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota ja havaittuihin sisäilmaongelmiin on reagoitava viipymättä. Sisäilmaongelmien hoitamatta jättäminen aiheuttaa tulevaisuudessa vakavia terveysongelmia yksilötasolla sekä merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle niin sairauspoissaolojen, hoitokustannusten kuin työkyvyttömyydenkin muodossa. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että niin työntekijöille kuin oppilaillekin taataan oikeus terveelliseen työskentely- ja oppimisympäristöön.

Sisäilmaongelmille altistuneet tulee siirtää turvaan kelpvollisiin väistötiloihin mahdollisimman nopeasti, ennen kuin sairaus pahenee työkyvyttömyyttä aiheuttavaksi. Sairastuneille pitää tarjota mahdollisimman tehokas kuntoutus sekä turvata oikeudenmukainen sosiaaliturva. Pysyvästi työkyvyttömät tulee saada kunniallisesti eläkkeelle. Lasten sairastumisesta johtuvat perusopetuksen epäkohdat tulee korjata ja koulusta syrjäytyminen sisäilmaongelmien takia estää. Määrärahoja tulee kohdentaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. Lisäksi hallituksen tulee varmistaa sisäilmasairauksien riittävät hoitoresurssit soteuudistuksen osana ja perustaa sisäilmapoliklinikat jokaisen yliopistosairaalan yhteyteen.

Sisäilmaongelmat ja sisäilmasairaudet ovat mittava ongelma maassamme. Taloudellisilta vaikutuksiltaan kyseessä on miljardiluokan asia, sillä varovaisestikin arvioituna jopa 800 000 henkilöä päivittäin altistuu home- ja kosteusvaurioille niin päiväkodeissa, kouluissa kuin työpaikoillakin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 231

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Kotitalouksien ostovoiman varjeleminen ja erityisesti pienituloisimpien aseman vahvistaminen osaltaan vähentää syrjäytymistä ja samalla myös vähentää tarvetta tois- ja viimesijaisten tukien käyttöön. Ei ole oikein, että pienimpiä eläkkeitä tai työtuloja joudutaan verojen ja veronluonteisten maksujen takia paikkaamaan esimerkiksi asumistuella ja harkinnanvaraisella toimeentulotuelle.

Eläkkeet ovat järjestään pienempiä kuin palkka työelämän aikana, mutta silti eläkkeitä verotetaan ankarammin kuin palkkaa. Eläkeläisköyhyys on edelleen maassamme vakava ongelma, ja pienituloisia eläkeläisiä on edelleen runsaasti. Eläkkeet ovat nousseet selvästi palkkoja hitaammin, ja lisäksi yleisimmissä tuloluokissa eläketulon verotus on palkkatuloa ankarampaa. Hallituksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin erityisesti pienituloisimpien eläkeläisten toimeentulon vahvistamiseksi.

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja samansuuruudesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Samansuuruudesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä. Lisäksi hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, joilla verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä euromäärä on aina vähintään 1 000 euroa kuukaudessa.

Luovien alojen tekijänoikeuspalkkioiden nykyinen verotuskäytäntö koetaan monessa mielessä epäoikeudenmukaiseksi. Erityinen ongelma on pienten toimijoiden heikot mahdollisuudet elättää itseään luovalla työllä, ja nykyinen verotuskäytäntö syö näitä mahdollisuuksia entisestään. Käytännössä esimerkiksi musiikin tekeminen on luonteeltaan yrittäjämäistä toimintaa, ja usein sitä varten on perustettu yritys. Tästä johtuen tekijänoikeuskorvauksien katsominen palkkatuloksi on aiheuttanut närää. Luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot tulisikin muuttaa verotettaviksi elinkeinotulona.

Yleisen oikeudenmukaisuuden takia on perusteltua, että vain aidosti yhteishyödylliset säätiöt ja yhdistykset saavat toimia joko kokonaan tai osittain verovapaasti. Erityisesti suursäätiöiden ja etujärjestöjen pääomatulot tulisikin saattaa verotuksen piiriin. Tämä osaltaan myös vähentäisi vain muodollisesti yleishyödyllisten organisaatioiden perustamista ja mainitusta veroedusta aiheutuvia markkinahäiriöitä. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on arvioinut, että pelkästään viiden suurimman säätiön vuosittainen veroetu oli 29—45 miljoonaa euroa vuosina 2004—2005. Säätiöiden varallisuudeksi VTV arvioi 12—15 miljardia euroa. On kohtuutonta, että pienetkin yritykset, jotka toimivat markkinariskin alaisina, joutuvat maksamaan pääomatuloveroa, kun todella vuraat yhdistykset ja säätiöt saavat vakaat pääomatulonsa verottomina.

Suomen korkean ansiotuloverotuksen takia on suosittua muuntaa erityisesti korkeita ansiotuloja pääomatuloiksi. Vastaavasti pienemmissä tuloluokissa pääomatuloja pyritään muuntamaan ansiotuloiksi. Tämä verosuunnittelu vääristää markkinoita, kun verosuunnittelun parhaiten taitavat yritykset ja yrittäjät pystyvät pienentämään verotustaan ja siten saavuttamaan korkeamman työpanoksensa tai sijoitetun pääomansa verojen jälkeisen tuoton. Samalla se haittaa erityisesti aloittavia yrittäjiä ja piensijoittajia, koska pieniäkin pääomatuloja verotetaan samalla kiinteällä veroprosentilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Suomalainen työn verotus on korkealla tasolla, mikä muun muassa heikentää työn vastaanottamisen kannustimia, Suomeen suuntautuvaa työperäistä maahanmuuttoa ja paluumuuttoa sekä ulkomaisia investointeja ja pakottaa julkisen sektorin paikkaamaan vajaaksi jäävää ostovoimaa tulonsiirroilla. Olisi siis perusteltua pyrkiä kohti matalampaa työtulojen verotusta.

Kotitalousvähennyksellä on positiivisia vaikutuksia sen piirissä olevien erityisesti matalaa koulutustasoa vaativien alojen työllisyyteen sekä harmaan talouden torjuntaan. Kotitalousvähennys on hyvä esimerkki vähennysmuodosta, joka vaikuttaa verotulojen muodostumiseen.

Työn vastaanottamisen kannustinloukkujen pienentäminen nostaa työllisyyttä, mikä kasvattaa valtion verotuloja ja pienentää valtion menoja. Työtulovähennys on yksinkertainen mutta tehokas työllisyyttä parantava toimi. Työtulovähennyksen korottaminen esitetyllä tavalla pienentää arviota valtion tuloverokertymästä, ja lisäksi valtion on korvattava kunnille syntyvä verotulomenetys. Tällä muutoksella on negatiivinen vaikutus ansiotulojen verotuottoarvioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 232

Eduskunta edellyttää, että luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot muutetaan verotettavaksi elinkeinotulona.

Vastalauseen lausumaehdotus 233

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu turpeen verotuksen kiristämisen alan yrittäjien konkurssien estämiseksi ja kotimaisen energiahuollon turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 234

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä tulojen määrä on aina vähintään 1 000 euroa/kuukausi ja tulotason säilyminen varmistetaan sitomalla minimitulotaso indeksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 235

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 236

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työ- ja eläketuloverovähennyksen korottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 237

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsivähennyksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 238

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu kotitalousvähennyksen heikentämisen ja päivänvastoin laajentaa kotitalousvähennyskelpoiseksi luokiteltujen palveluiden listaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 239

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee suursäätiöiden ja suurten yhdistysten pääomatulojen saattamista veronalaisiksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 240

Eduskunta edellyttää, että tulojen muuntamisen kannattavuutta heikennetään siten, että ansio- ja pääomatulojen verotusta yhtenäistetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 241

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 242

Eduskunta edellyttää, että palkansaajan ja eläketulon saajan verotus säädetään siten, että samansuuruisesta tulosta peritään vero yhdenvertaisin perustein.

02. Yhteisövero

Kansainvälinen verokilpailu on tuonut mukanaan ei-suotavia piirteitä, kuten esimerkiksi yritysten harrastaman aggressiivisen verosuunnittelun. Siirtohinnoittelun, tekaistujen franchising-maksujen ja konsernilainojen korkojen avulla yritys voi siirtää verotuksen liiketoiminnan tosiasiallisesta tapahtumamaasta johonkin matalamman verotuksen maahan. Tämänäköisellä veroshoppailulla on käyty jopa kauppaa, kun matalan verotuksen maat, kuten Luxemburg, ovat neuvotelleet suuryritysten kanssa siitä, kuinka matalan veroasteen maat pystyvät yrityksille tarjoamaan. Tämä on samalla suomalaisia pk-yrittäjiä lannistava epäreilu kilpailuetu, sillä pienemmillä yrityksillä ei ole samanlaisia edellytyksiä harrastaa verosuunnittelua.

Yrittäjyyteen kannustamiseksi aloittavien ja pienempien yritysten taakkaa pitäisi helpottaa esimerkiksi sallimalla investointien vapaa poisto ja verottamalla yrityksen tulosta vasta, kun rahaa otetaan yrityksestä ulos esimerkiksi osinkoina.

Suomalaisia kasvuyrityksiä olisi mahdollista kannustaa työllisyyden kasvattamiseen verokannustimella, jonka avulla nämä yritykset voisivat saada käyttöpääomaa yrityksen tuloksesta. Pieni tai keskisuuri yritys, joka kahtena peräkkäisenä vuonna palkkaa vähintään kaksi uutta kokopäivästä

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

työntekijää ja jonka työntekijämäärän lisäys on vuosittain vähintään 10 prosenttia, olisi vapautettu yhteisöverosta niin kauan, kun se ei jaa omistajilleen osinkoja. Tämä kannustaisi yrityksiä kasvuun sekä siihen, että voitot suunnattaisiin toiminnan edelleen kehittämiseen ja työllistämiseen.

Suomen yhteisöverokanta on kansainvälisessä vertailussa melko alhainen, mutta koska monet maat ovat ajan myötä tasaisesti laskeneet omia yhteisöverokantojaan, on todennäköistä, että lähitulevaisuudessa Suomen verokannan suhteellinen asema heikkenee. Kilpailukykyinen yhteisöverokanta on tärkeää sekä verosuunnittelun minimoinnin, verokertymän, investointien ja koko taloudellisen aktiviteetin kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 243

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yritysten aggressiivisen verosuunnittelun saattamiseksi kuriin muun muassa karsimalla valtiontukia yrityksiltä, joilla on veroparatiisikytköksiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 244

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään edellytyksiä, joilla aloittaville yrityksille voitaisiin tarjota investointien vapaat poistot verotuksessa esimerkiksi yrityksen kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 245

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Viron yritysveromallia vastaavan, Suomeen soveltuvan yritysverojärjestelmän.

Vastalauseen lausumaehdotus 246

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa valmistella yhteisöverokannan madaltamista lähitulevaisuudessa.

04. Perintö- ja lahjavero

Perintövero on ongelmallinen, koska se voi kohdistua asuntoon, jossa leski asuu, tai omaisuuteen, jota verotettava ei saa veronmaksuhetkellä haltuunsa, ja tästä syystä veron maksamiseksi saatetaan joutua realisoimaan omaisuutta. Tällaiset verot aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita. Lesken periessä puolison jää lesken vähennyksen jälkeen usein maksettavaa, vaikka omaisuutena olisi vain tavanomainen omaisuus, kuten yhteinen asunto ja kesäpaikka. Joskus perillinen joutuu ottamaan velkaa tai pahimmassa tapauksessa jopa luopumaan perinnöstä. Haluamme korjata tämän epäkohdan muuttamalla lakia niin, että tilanteessa, jossa leski perii puolisonsa, yhteisen asunnon arvoa ei huomioida laskennallisesti perintöverotuksessa. Haluamme myös parantaa perittävän lasten asemaa tilanteessa, jossa leski jää hallitsemaan jäämistöä mahdollisesti jopa vuosikymmenten ajaksi. On kohtuutonta joutua maksamaan veroa sellaisesta omaisuudesta, jota ei todelli-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

suudessa edes saa haltuunsa. Tällaisessa tilanteessa lesken hallinta-aika tulee rauhoittaa verotukselta ja siirtää lesken hallintaoikeuteen jäävän omaisuuden verotusta siihen ajankohtaan, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 247

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perintöverotuksen epäkohtien poistamiseksi ja ottaa käyttöön periaatteen, jossa omaisuutta verotetaan vasta silloin, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Suomalainen teollisuus, liikenne ja asuminen edellyttävät kohtuuhintaista energiaa.

Polttoaineiden veronkorotukset lisäävät alueellista eriarvoisuutta, nostavat kuljetusten hintaa ja heikentävät pitkien etäisyyksien maassa sekä yritysten kilpailukykyä että mahdollisuuksia työn vastaanottamiseen kauempaa kotoa. Veronkorotusten peruminen luo positiivisia kerrannaisvaikutuksia parantamalla suomalaisyritysten kilpailukykyä, edistämällä työvoiman liikkumista maan sisällä ja lisäämällä alueellista tasa-arvoa.

Noin 90 prosenttia Suomen tavaraliikenteestä kulkee kumipyörillä. Kaikki korotukset siirtyvät tuotteiden loppuhintoihin, ja työssäkäynti tulee yhä kalliimmaksi. Ostovoima laskee erityisesti pieni- ja keskituloisilla. Suomi on jo nyt Euroopan mallimaa päästöasioissa, eikä suomalaisen autoilu vähene veroilla ruoskimalla.

Autolla ajetaan, koska on pakko ajaa, ja vaikka kaikki autot Suomesta poistettaisiin, vaikutus ilmastomuutokseen on mitätön. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa liikkumisen edellytykset on turvattava tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Liikkumisen kustannuksilla on vaikutusta myös työn kannattavuuteen, jos työmatkakulut hallituksen toimien myötä kasvavat.

Ympäristönäkökulmaa huomioitaessa hyvä kompromissi olisi itse sähkön sekä sen siirtohintojen madaltaminen, mikä ohjaisi käyttämään muun muassa lämmityksessä ja liikenteessä vähäpäästöisintä energiamuotoa, olettaen, että sähköntuotanto itsessään tapahtuu ympäristöystävällisellä tavalla, kuten esimerkiksi ydin- tai vesivoimalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 248

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 249

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti ammattibiodieselin käyttöönoton edellytykset.

08. Eräiden juomapakkausten valmistevero

Juomapakkauksien ympäristö- ja terveysnäkökulmilla perusteltu valmistevero tulisi poistaa tai huoventaa kotimaisten marja- ja hedelmämeijujen osalta. Valmisteveron huojennuksella olisi kotimaista työllisyyttä ja terveellisiä ravitsemustottumuksia lisäävä vaikutus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 250

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä huoventaa kotimaisten marja- ja hedelmämeijujen juomapakkausten valmisteveroa.

10. Muut verot

Mahdollisuus kohtuuhintaiseen yksityisautoiluun on mielestämme kansalaisten perusoikeus sekä yhteiskunnan etu: kansalaisten on voitava liikkua, eikä työnteosta tule tehdä syrjäseudulla asuville kannattamatonta kohtuuttomilla työmatkakustannuksilla. Koko maa tulee jatkossakin pitää asuttuna, ja siksi liikenteen käyttömaksujen korotuksiin on suhtauduttava erittäin kriittisesti. Polttoaineiden korotukset nostavat epäsuorasti kaikkien tuotteiden hintoja ja heikentävät suomalaisen raskaan liikenteen kilpailukykyä. Työmatkakulujen verovähennysoikeuden rajoittaminen olisi sekin epäoikeudenmukainen vaihtoehto, koska kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta joukkoliikennepalvelujen käyttämiseen yksityisautoilun vaihtoehtona. Hallituksen tulee pidättäytyä toimenpiteistä ja päätöksistä, joilla kasvatetaan liikenteen vero- ja maksurasituksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 251

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kasvata liikenteen vero- ja maksurasitetta.

05. Varainsiirtovero

Varainsiirtoveroa peritään nykyään asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden ostajilta kaksi prosenttia ja peräti neljä prosenttia kiinteistöjen ja rakennusten ostajilta. 200 000 euron omakotitalokaupan yhteydessä varainsiirtovero olisi siis 8 000 euroa. Transaktioverona varainsiirtovero heikentää asuntomarkkinoiden tehokasta toimintaa. Se vähentää myös suomalaisten halukkuutta muuttaa työn perässä. Siksi hallituksen on selvitettävä, millaisilla ehdoilla todistetusti työn perässä muuttavien asuntokaupat olisi mahdollista vapauttaa varainsiirtoverosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 252

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään varainsiirtoveron huojentamista työn perässä muuttavien henkilöiden osalta.

19. Muut veronluonteiset tulot

Hallitus ei saa toimillaan ajaa kotimaista tuotantoa sellaisiin maihin, joissa päästörajoituksista ei välitetä ja joissa kustannustaso on sen vuoksi matalampi ja kilpailukyky Suomea parempi. Vastaavasti ekologisesti kestävästi toimivia suomalaisia yrityksiä ja teollisuutta ei saa karkottaa korkealla verotuksella ja vääränlaisilla tukien leikkaamisilla ulkomaille. Hallituksen tulisi edesauttaa niin sanotun kansainvälisen ilmastotullin käyttöönottoa. Tämä tarkoittaisi ylimääräistä tullimaksua tuotteille, joiden valmistaminen aiheuttaa huomattavasti päästöjä esimerkiksi kehittyvissä maissa, mutta joita valmistetaan vastuullisemmin Suomessa tai Euroopassa.

Ilmastotullin käyttöönotolla ohjattaisiin kulutusta kertakäyttötuotteiden sijasta ekologisesti valmistettuihin, kestäviin tuotteisiin, joiden valmistaminen saastuttaa vähemmän ja joiden elinkaarikustannukset ovat pienemmät.

Kaukomailta tuotujen tuotteiden korkeammilla ilmastotullimaksuilla ja verotuksen kiristämällä vähennettäisiin kaukaa tulevien tuotteiden kuljetuksia Suomeen. Tällaisilla konkreettisilla ympäristö- ja ilmastotoimilla suosittaisiin kotimaista, puhdasta ja paikallista lähituotantoa. Lisäksi kyseinen politiikka ohjaisi saastuttajamaita kohti kestävämpiä tuotantotapoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 253

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ilmastotullin käyttöönottamiseksi, jotta hankintapäätöksissä suosittaisiin ympäristöystävällisesti valmistettuja tuotteita ja näiden tuotteiden kilpailukyky kasvaisi.

05. Eräät liikenteen maksut

Euroopan unionissa kerätään erilaisia tienkäyttömaksuja kaikissa muissa maissa paitsi Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuaissa. Esimerkiksi norjalaiset yritykset käyttävät kuljetuksiinsa mieluummin suomalaista tieverkostoa, koska se on niille ilmaista. Tieliikenneverkon ylläpidosta huolehtii suomalainen veronmaksaja ulkomaisten yritysten mitenkään osallistumatta teiden kunnossapitoon.

Tienkäyttömaksun avulla ulkomaiset kuljetusalan yritykset saataisiin osallistumaan kotimaisen liikenneinfrastruktuurin ylläpitoon ja pelaamaan samoilla säännöillä kuin suomalaiset yritykset. Tämä ei ratkaisisi täysin kilpailukykyongelmaa, mutta se parantaisi huomattavasti suomalaisten yritysten asemaa. Lisäksi tienkäyttömaksut toisivat valtiolle kaivattuja lisätuloja nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Myös maanteiden tavaraliikenteen ja logistisia palveluja tarjo-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

avien yritysten edunvalvontajärjestöt ovat vaatineet jo pitkään tienkäyttömaksuja ulkomaisille kuljetusalan yrityksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 254

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä ulkomaista raskasta liikennettä koskevan tienkäyttömaksun säätämisen eli niin sanotun vinjetin.

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Maaailmanlaajuinen korkotaso on laskenut erityisesti euroalueella ennätyksellisen alhaiseksi. Samanaikaisesti Suomen valtionvelan maturiteetti eli keskimääräinen juoksuaika on melko lyhyt. Tämä on madaltanut Suomen velanhoidokustannuksia tähän asti, koska lyhyen juoksuaajan lainojen korkotaso on ollut jatkuvasti pidemmän juoksuaajan lainojen korkotasoa matalampi ja koska lyhyen juoksuaajan lainoja erääntyy useammin ja ne rahoitetaan laskemalle liikkeelle uusia velkakirjoja, jolloin valtio on päässyt uusien velkakirjojen myyntien kautta hyötymään jatkuvasti laskeneesta korkotasosta. On kuitenkin epäselvää, voivatko korot laskea nykyiseltä tasolta enää merkittävästi, ja on mahdollista, että korot voisivat jossain vaiheessa jopa nousta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 255

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion ja muiden julkisyhteisöjen lainakannan keskimaturiteetin nostamiseksi esimerkiksi myymällä tavanomaista pitempiä velkakirjoja eli yli kymmenen vuoden juoksuaajan velkakirjoja.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2021 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 255 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 1 ps

Helsingissä 11.12.2020

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps
Toimi Kankaanniemi ps
Jani Mäkelä ps
Lulu Ranne ps
Jussi Wihonen ps

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

VASTALAUSE 2 kok

Yleisperustelut

Suomi on kuluva vuosikymmenen aikana monella tapaa vedenjakajalla. Jos toimimme kuten nyt, edessä on velkaantumisen ja kituliaan kasvun vuosikymmen. Väestö ikääntyy ennätystahtia, ja samaan aikaan työntekijöiden määrä jatkaa supistumistaan. Suomi on putoamassa maailman terävimmästä kärjestä. Lohdullista kuitenkin on, että tulevaisuus on omissa käsissämme.

Koronakriisi on johtanut poikkeuksellisen rajuun julkisen talouden velkaantumiseen. Vuonna 2020 julkinen velka kasvaa lähes 20 miljardia euroa. Poikkeuksellisen pandemian iskun ottaminen vastaan valtion toimesta on ymmärrettävää ja oikein. Tulevaisuutta ei kuitenkaan voi rakentaa hoitamalla akuuttia kriisiä. On tehtävä päätöksiä, jotka varmistavat sen, että Suomi on kymmenen vuoden päästä parempi maa kuin nykyisin.

Kokoomuksen vaihtoehto on kestävä kasvun rakentaminen tulevaisuutta varten. Me emme tyydy siihen tulevaisuuskuvaan, joka nykyisellä hallituksella on Suomelle tarjota. 2020-luvusta ei saa tulla menetettyä vuosikymmentä. Kasvun eteen on tehtävä kaikki mahdollinen. On sanomattakin selvää, että tulevaisuuden talouskasvun tulee olla kestävä. Siksi tarjoamme vaihtoehdon, joka yhdistää kasvavan talouden pieneneviin päästöihin ja monimuotoisen luonnon turvaamiseen.

Kokoomuksen vaihtoehdon perustana on työllisyys. Tällä hetkellä Suomessa on noin 1,5 työelämän ulkopuolella olevaa yhtä työssäkäyvää kohden. Kahden työikäisen panoksella pitää siis pysyä kannattelemaan kolmea työelämän ulkopuolella olevaa suomalaista. Taataksemme suomalaisille laadukkaan koulutuksen, toimivat terveyspalvelut ja arvokkaan vanhuuden yhä useamman työikäisen tulisi käydä töissä. Olemme siksi esittäneet joukon keinoja, joilla luotaisiin edellytykset 120 000 uuden työpaikan syntymiselle.

Suomen tulevaisuuden talouskasvu voi kestävästi perustua ainoastaan korkeaan osaamiseen. Sen perusta luodaan jo varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Tekisimme esiopetuksesta kaksivuotista ja lisäisimme perusopetukseen määräraikaisten hankerahojen sijaan pysyviä resursseja. Uskomme vahvasti siihen, että jos perustaidot ovat kunnossa jo lapsuudesta lähtien, se kantaa pitkälle tulevassa elämässä.

Tulevaisuuden Suomen pitää olla oikeudenmukainen. Koronakriisi on osoittanut, että nykyinen työttömyysturva kohtelee epäreilusti nuoria, naisia ja vähemmän koulutettuja. Kokoomus olisi valmis parantamaan työttömien yhdenvertaista asemaa laajentamalla ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille.

Jokaisen suomalaisen on voitava luottaa siihen, että saa ikääntyä arvokkaasti. Lisäisimme 50 miljoonaa euroa kotihoitoon, jonka hallitus on hoitajamitoituksen yhteydessä unohtanut. Panostaisimme myös ikääntyvien suomalaisten kuntouttamiseen, jotta yhä useammalla olisi pidempään terveitä ja toimintakykyisiä vuosia. Suomi on hyvä maa. Uudistamalla määrätietoisesti yhteis-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

kuntamme rakenteita — tekemällä työstä aina kannattavaa, panostamalla osaamiseen ja rakentamalla kestäväää kasvua — se on sitä myös tulevaisuudessa.

Hallituksen vastuuttomalle politiikalle on vaihtoehto

Sanna Marinin hallituksen ohjelma lepäsi 75 prosentin työllisyystavoitteen varassa. Nyt tavoitteesta on luovuttu. Hallituspuolueiden puheenjohtajat myönsivät syyskuussa, ettei hallitus tule saavuttamaan 75 prosentin työllisyysastetta, jolle hallitusohjelman ajatus julkisten menojen lisäämisestä perustui. Budjettiriihen tulokset huomioon ottava valtiovarainministeriön syyskuun talousennuste arvioi, että nykyisellä politiikalla työllisyysaste pysyy alle 72 prosentissa edelleen vuosina 2023 ja 2024.

Hallitusohjelman keskeisimpiä tavoitteita oli julkisen talouden tasapaino vuonna 2023. Valtiovarainministeriön katsaus arvioi, että nykyisellä politiikalla julkinen talous on rajusti alijäämäinen vielä kymmenen vuoden päästä. Vesa Vihriälän talouspolitiikan strategiaa hahmotellut työryhmä huomauttaa, että talouspolitiikan uskottavuus edellyttää konkreettista suunnitelmaa kestävyysvajeen hoitoon ja toimenpiteiden aloittamista jo tällä hallituskaudella.

Hallitusohjelmassa todetaan: "Hallitus sitoutuu tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli niiden toteuttaminen vaarantaisi julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen." Hallitus on kuitenkin päättänyt jatkaa hallitusohjelman pysyvien menolisäysten toteuttamista. Hallituksen suurimmat rakenteelliset uudistukset eivät edes sen omien lakiesitysten mukaan vahvista julkistaloutta. Hallituksen päätökset kokonaisuutena eivät ole lisänneet työllisyyttä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen arvioidaan vastoin tavoitteitaan lisäävän julkisia menoja kolme miljardia seuraavan 15 vuoden aikana. Uudistus ei sisällä kunnollisia kannustimia kustannusten hillintään — päinvastoin se sisältää kannustimen kiihdyttää kustannusten kasvua.

Valtion rahat ovat ihmisten rahoja. Jokaisen taloudenpitäjän on oltava itselleen rehellinen siitä, onko ajautumassa velkakierteeseen vai ei. Voimassa olevan hallitusohjelman keskeiset tavoitteet ovat kiistatta mahdottomia nykyisellä politiikalla. Esitimme jo syyskuussa eduskunnassa välikysymyksen. Siinä vaadimme hallitusta hakemaan eduskunnalta luottamuksen päivitetylle hallitusohjelmalle, joka perustuisi tosiasioihin.

Hallitusohjelmassa tulisi tunnistaa keskeiset yhteiskunnan haasteet ja esittää yksilöidyt keinot niiden ratkaisemiseksi. Koronakriisin aikana velkaantuminen on hyväksyttävää, jopa kannatettavaa. Kokoomuksen huoli liittyy siihen, ettei holtiton velkaantuminen ole päättymässä kriisin loppumiseen. Vesa Vihriälän talouspolitiikan strategiaraportti sisältää vakavan varoituksen: jos sopeutuksessa ei onnistuta, hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja uhkaa murentua pysyvästi. Jo nyt olemme saaneet luottoluokittajilta varoituksen, että Suomen luottokelpoisuus tulee heikkeneämään, mikäli velkaa ei saada laskevalle uralle. Marinin hallituksen tavoite velkasuhteen tasaantumisesta vuosikymmenen aikana ei riitä. Hallitusohjelma määrittelee ne toimenpiteet, joita valtioneuvosto edistää. Siksi koronakriisin muutettua rajusti toimintaympäristöä itsestään selvästi hallitusohjelmalle on haettava rehellistä pohjaa ja kovaa maata suomalaisten hyvinvoinnin uudelleen rakentamiseen koronakriisin jälkeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Nykyisen kevyen rahapolitiikan oloissa korko ja saatavuus eivät rajoita valtion velanottoa. Tässä ympäristössä eduskunnan ja hallituksen omat reunaehdot velalle ovat entistä tärkeämpiä. Muuten lisävelka on aina liian helppo ratkaisu kaikkiin ongelmiin. Vaara vaanii, jos velkaantuminen ei pysähdy tasolle, jota pystytään hoitamaan myös korkeammilla koroilla.

Talouspolitiikalle on asetettava uudet selkeät tavoitteet. Työllisyysaste on nostettava 75 prosenttiin ja vakautettava julkisen velan suhde BKT:hen korkeintaan 75 prosenttiin, molemmat vuoteen 2025 mennessä. Se tarkoittaisi noin kolme prosenttiyksikköä korkeampaa työllisyysastetta, eli noin 80 000 uutta työllistä, ja prosenttiyksikön alemmaa velkasuhdetta VM:n nyt vuodelle 2024 ennustamiin tasoihin nähden.

Tavoite vaatii politiikan muutosta. Tähän päästään toteuttamalla Kokoomuksen esittämät keinot 120 000 päätösperäisen työsuhteen syntymiseksi ja nopeuttamalla talouskasvua yrittäjyyden uuden alun ohjelmalla. Vaikeuksiin ajautuneita on autettava nousemaan jaloilleen eikä vain yksipuolisesti lisättävä passivoivia tukia. Tarvitsemme myös elinvoimaisen Suomen ohjelman. Suomen on oltava paras paikka kasvattaa lapsia ja paras asuinmaa työteliäille ihmisille ympäri maailman.

Uskottavan politiikan keskeinen tehtävä on luoda toivon polku, joka saa ihmiset niin koti- kuin ulkomailla taas uskomaan Suomeen, investoimaan itseensä ja yrityksiinsä, kokeilemaan rohkeasti uutta ja toteuttamaan unelmiaan. Näistä aineksista syntyy hyvän kierre.

Olemme eläneet vaikean vuoden. Toista sataa tuhatta ihmistä on jäänyt työttömäksi. Moni yrittäjä on joutunut koronan takia sietämättömiin paineisiin. Moni on joutunut omassa elämässään ja työssään venymään tavalla, joka koettelee mielenterveyttä. Kokoomuksen mielestä jokainen ihminen ja yrittäjä ansaitsee uuden mahdollisuuden.

Tarvitsemme nopeasti mahdollisuuden pikayrityssaneeraukseen. Perintä-, konkurssi- ja maksuhäiriömenettelyt on kohtuullistettava nopeaa uuden alun mahdollisuutta tukevaan suuntaan. Yrityksiä ja ihmisiä ei tule pitää löysässä hirressä. Suomi on onneksi ymmärtänyt 1990-lukua laajemmin yrittäjyyden vaalimisen merkityksen.

Työpaikkojen ja hyvinvointimme vaikea kohta on ollut palvelusektorin kapeus. Tehdään tähän käänne. Työn ostaminen tulee tehdä mahdolliseksi yhä useammalle. Tällä hetkellä Suomen korkea verokiila hankaloittaa ekologisesti kestävä palvelutalouden kehittymistä. Kotiremontit tehdään itse, vaikka ammattilainen tekisi laadukkaampaa työtä. Parturiyrittäjän pitää leikata jopa neljän asiakkaan hiukset, jotta tällä on varaa ostaa itselleen hiustenleikkuu.

Kotitalousvähennystä on laajennettava. Sosiaaliturvauudistusta ei jouda jättää pölyttymään komiteaan. Tuet on kerta kaikkiaan muutettava sellaisiksi, että ihminen pystyy aina parantamaan elämänsä omalla aktiivisuudellaan ja yrittämisellä. Työn verotusta on kevennettävä kauttaaltaan kaikissa tuloluokissa.

Investoinnit eivät ole kattaneet yritysten pääoman kulumista Suomessa vuosiin. Investoinnit on saatava kasvuun. Yrittämisen verotus tarvitsee muutoksia, jotka kannustavat aina kasvun ja jalostusarvon kannalta fiksuimpiin investointeihin olivat ne sitten koneita ja kiinteistöjä tai koulutta-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

mista, tutkimusta ja myyntiä. Yritysten investointien nopeuttamiseksi ilmoitusmenettelyn piiriin siirretään jo toimivien yritysten muutos- ja laajennushankkeet.

Valtion omaisuuden myyntitulot ja EU:n elpymisrahaston Suomen saanto on investoitava useaan sataan kohteeseen hajautuvien, olemassa olevan liiketoiminnan ja kulutusmenojen ylläpidon sijaan muutamaa hyvinvointimme ratkaisevaan asiaan: korkeakoulujen pääomittamiseen, T&K-rahojen tuntuviin tasokorotuksiin sekä nopeisiin yhteyksiin kasvukeskusten välillä.

Vähennetään ympäristöhaitallisia tukia, mutta tasataan vientimme takamatkaa muin keinoin. Merikuljetusten väylämaksu on suora lisäkustannus verrattuna Ruotsiin, jossa sitä ei peritä.

Suomen menestyksen perusta on korkealle noussut osaaminen. Näin on jatkossakin. Meillä ei ole todellakaan varaa siihen, että 15 prosenttia nuorista jättää toisen asteen koulutuksen kesken ja jää vaille tutkintoa 2000-luvun maailmassa.

Tilanne ei kuitenkaan korjaannu käyttämällä lähes 129 miljoonan euron resursseista koulukirjojen hankkimiseen niille, jotka eivät ole nytkään tippumisvaarassa. Sen sijaan varatut resurssit on käytettävä tarkkaan sellaisiin keinoihin, joilla tätä joukkoa aivan oikeasti autetaan.

Me suomalaiset olemme havahtuneet siihen, että mielenterveys on keskeisimpiä syitä työkyvyttömyyteen ja vielä enemmän lyhytaikaisiin ongelmiin ihmisten elämässä. Terapiatakuu on auttamisen ohella investointi ihmisen jaksamiseen kehittää itseään ja toimia aktiivisena osana yhteiskuntaa.

Suomalainen työelämä on kansainvälisesti vertaillen hyvää ja tasa-arvoista. Ruotsiin verrattuna lasten saaminen aiheuttaa kuitenkin meillä selvästi syvemmän jaon miesten ja naisten urakehitykseen sekä edelleen elinkaarituloihin. Se ei ole oikein. Perhevapaaudistuksen on tuotava tähän selvä käänne.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ei voi toteuttaa tavalla, joka leikkaa kaupunkien palveluista satoja miljoonia euroja liian pienten kuntien ja liian pienten alueiden rakenteisiin. Tällä politiikalla aukkoa tilkitään seuraavaksi valtion velkarahalla. Sote-menojen kasvu vain kiihtyy, eivätkä kaupungit pysty enää investoimaan raiteisiin, teihin ja koulutukseen. Nämä valuviat täytyy muuttaa terveelle pohjalle ja katsoa tosiasioita silmiin.

Koronan jälkeisessä Suomessa kuntien on otettava uudella tavalla roolinsa koulutuksen sekä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden ykköspelurina. Työ- ja elinkeinotoimistojen päätehtävien siirto kaupunkien vastuulle lienee käytännössä peruuttamaton, vaikka kokeiluna tehdäänkin. Hyvä niin. Mutta samalla on aidosti luotava kaupungeille kannusteet ja välineet käyttää nivelvaihe siihen, että tämä koneisto auttaa viimein selättämään työttömien ja työpaikkojen kohtaamattomuuden.

Oppivelvollisuusiän korotus ei ratkaise ongelmia — tuki on tarjottava sitä aidosti tarvitseville

Suomen koulutusjärjestelmä on maailman parhaimpia. Haasteena on matala osallistumisaste varhaiskasvatukseen. Koulutuksen keskeyttää liian moni, ja lähes 15 prosenttia ikäluokasta jää vail-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

le toisen asteen tutkintoa. Korona on jättänyt myös oman jälkensä oppilaiden ja opiskelijoiden arkeen. Hallituksen esittämä oppivelvollisuuden pidentäminen ei tule ratkaisemaan ongelmaa. Uudistukseen varatuista vuotuisista 129 miljoonasta eurosta peräti noin 90 prosenttia käytetään muuhun kuin oppilaiden ohjaukseen ja tukipalveluihin. Valtaosa käytetään oppimateriaalien ja koulukyytien järjestämiseen. Tuki ei ohjaudu sitä aidosti tarvitseville. Ongelma on aito, ja koronakriisin jälkeen panostuksia tarvitaan, jotta kenelläkään ei nousisi tie pystyyn tahtomattaan.

Kokoomuksen tavoitteena on kaksivuotinen esiopetus, jotta jokainen saa vahvemman alun koulupolulle. Varhaiskasvatuksen vaikutukset myöhemmälle koulupolulle ovat kiistattomia. Turvaamme jokaiselle peruskoulun päättävälle perustaitotakuun, jotta jokainen saavuttaa riittävät perustiedot ja -taidot edetäkseen toiselle asteelle. Nuorten syrjäytymistä ehkäistään tehokkaimmin puuttamalla ongelmiin ajoissa ja turvaamalla yksilölliset palvelut jokaiselle.

Kokoomuksen vaihtoehdossa hallituksen määräaikaiset panostukset koulutuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi tehdään pysyväksi. Lisäksi huolehditaan ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien resursoinnista myös yli tämän hallituskauden. Oppivelvollisuuden laajentamisen määrärahat käytetään opetuksen laadun, ohjauksen ja tukipalveluiden vahvistamiseen koulu- kirjosten ja -kuljetusten sijaan.

Kokoomus toteuttaa kaksivuotisen esiopetuksen, jotta varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee pohjoismaiselle tasolle. Perusopetuksessa vahvistamme yksilöllistä peruskoulua, kehitämme oppimisen tukimuotoja, vahvistamme opinto-ohjausta sekä toteutamme jälkiohjausvelvoitteen. Toisella asteella panostuksia kohdistetaan opinto-ohjaukseen ja oppimateriaalilisän tason nostamiseen, jotta kenenkään opiskelu ei vaarannu oppimateriaalikustannusten vuoksi.

Opiskelijoiden hyvinvointiin kiinnitämme huomiota toteuttamalla terapiatakuun, jotta jokainen pääsee mahdollisimman nopeasti tarvitsemiensa mielenterveyspalveluiden piiriin. Opiskeluhoiltoa vahvistetaan ja taataan riittävät moniammatilliset palvelut.

Kokoomus luottaa yksilöön. Järjestelmä ei motivoi ketään nuorta, vaan järjestelmän on tuettava tämän oppimisen ilon heräämistä jo peruskoulun aikana.

Työllisyyden vahvistamiseksi on olemassa keinoja

Hyvinvointi syntyy vain ja ainoastaan työstä ja yrittäjyydestä. Työ antaa toimeentulon ja mahdollisuuden toteuttaa omia haaveita. Jokaisen osallistuminen on tärkeää. Riittävä työssä käyvien määrä ratkaisee sen, miten kykenemme ylläpitämään ihmisille tärkeitä palveluita niin kunnissa kuin valtion tasolla. Jos emme onnistu nostamaan työllisyyttä, uhkaa koko hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja murentua pysyvästi. Työllisyyden vahvistamisen on oltava ensisijainen keino kestävyysvajeen vastaisessa työssä.

Suomen on asetettava tavoitteeksi 75 %:n työllisyysaste vuoteen 2025 mennessä ja 80 %:n seuraavan 15 vuoden aikana. Tämä on ollut mahdollista esimerkiksi Tanskassa ja Ruotsissa — se on mahdollista myös meillä. Väestöennusteen perusteella tavoite tarkoittaisi lähes 200 000 uutta työllistä nykytasoon nähden. Suurten ikäluokkien siirtyessä ansaituille eläkepäiville on haaste mittava.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Poliittisilla päättäjillä on käytössä monia keinoja, jos vain tahtoa tarttua näihin löytyy. Lisätyön tarjoaminen on tehtävä kannattavaksi riippumatta lähtökohdista. Monimuotoisille työjaksoille ja yrittäjyydelle on oltava riittävät kannustimet. Ahkeruudesta ei tule rankaista, vaan siihen tulee kannustaa. Työllä ansaitusta lisäeurosta on aina jätävä vähintään puolet käteen riippumatta lähtötilanteesta. Työnteon ja yrittämisen pitää kannattaa.

Lopulta työpaikat syntyvät vain kannattavan yritystoiminnan seurauksena. Yritykselle työn tarjoaminen täytyy tehdä houkuttelevaksi. Jotta työnantaja tällä hetkellä pystyisi maksamaan työntekijälle käteen noin 23 00 euroa, tulee työnantajan maksaa palkan päälle sivukuluja jopa 2 000 euroa. Suomen korkea verokiila ei mahdollista kannustavan palkan maksamista ja jättää työntekijälle käteen vähemmän kuin verrokkimaissa.

Työn vastaanottaminen on tehtävä kannattavaksi kaikissa tilanteissa. Työttömyyden syntymiseen ja työttömyysjaksojen pituuksiin on moninaisia syitä. Merkittävimmät muutokset politiikkatoimilla voidaan saada muuttamalla passivoiva sosiaaliturvajärjestelmämme kannustavaksi. Työn vastaanottaminen voi jopa vähentää käteen jääviä tuloja, kun työttömyysturva pienenee enemmän kuin työstä saa palkkaa. Sosiaaliturvan tulee passivoimisen sijaan kannustaa. Suomessa ei saa tulla köllöttely-yhteiskuntaa.

Esimerkiksi opiskelijoilla yhdeksän tukikuukautta nostavan ei kannata enää 1 000 euron kuukausipalkan jälkeen tehdä ollenkaan työtä, sillä lisäpalkka leikkaantuu kokonaan opintotuesta. On myös huolehdittava työvoimatoimistojen, ohjauksen ja yksilöllisen tuen riittävästä resursoinnista. Hallituksen työnhakuun velvoittava aktiivimalli on kannatettava hanke.

Hallitus lupasi nostaa työllisten määrän perusuraan nähden 60 000 uudella työssä käyvällä vuoteen 2023 mennessä. Työllisten määrän lisäyksellä oli tarkoitus rahoittaa hallituksen jo tekemät pysyvät menojen lisäykset. Ympäristö- ja soteuudistuksen tavoin työllisyyslupaus on jäänyt tarinoiden tasolle. Koronakriisi on pahentanut työllisyystilannetta moninkertaisesti. Se ei estänyt hallitusta lykkäämästä työllisyyden parantumisen tavoitetta ainoastaan seuraavalle vaalikaudelle. Hallitus lykkäsi sitä peräti kolmen vaalikauden päähän 2030-luvulle. Samalla hallitus päätti, ettei sen työllisyystoimille enää tarvita hallitusohjelmakirjauksen edellyttämällä tavalla valtiovarainministeriön ennakkoon laatimaa arviota työllisyysvaikutuksista. Hallitus on livennyt lupauksestaan kunnioittaa tietopohjaisen päätöksenteon periaatteita.

Budjettiriihessä hallitus sai aikaan päätökset, joille valtiovarainministeriö arvioi vaikutuksiksi vain noin 15 000 uutta työllistä. Hallitus päätti ainoastaan sellaisista keinoista, jotka lisäävät julkisia menoja satoja miljoonia etupainoisesti. Kun hallituksen työllisyyttä heikentävät päätökset otetaan mukaan laskuihin, on hallitus onnistunut jopa vähentämään työllisten määrää. Jos huomioon ei oteta hallituksen linjauksia ja aikomuksia, vaan sen sijaan tarkastellaan tietopalvelun laskemia talousarvioesitysten vaikutuksia työllisyyteen, on kahden hallituksen tekemän talousarvioesityksen yhteenlaskettu vaikutus noin 5 000 työllistä. Kokoomus on esittänyt keinot 120 000 työllisen saamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Riittävä työttömyysturva on taattava kaikille, jotka siitä jo nykyisin kantavat merkittävän mak-suosuuden

Suomen työttömyysturvajärjestelmä pitää sisällään sekä valtion takaaman työttömyysturvan että lisävakuuttamisen mahdollisuuden työttömyyskassan kautta. Tällä hetkellä maksussa olevasta ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta rahoitetaan kassojen jäsenmaksuilla vain 5 prosenttia. 57,5 prosenttia rahoitetaan työttömyysvakuutusrahaston työttömyysvakuutusmaksuilla ja 37 prosenttia valtion verotuloilla. Kassoihin kuulumattomat siis maksavat noin 95 prosenttia ansiosidonnaisen rahoittamisesta, mutta heidän turvansa jää vajaaksi työttömyyden osuessa kohdalle.

Useammin kassojen ulkopuolelle jäävät matalammin koulutetut, heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Matalamman tulotason kassojen jäsenmaksut ovat usein korkeampia. Siten työntekijät ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Nykymallin heikkous on se, että turvan ulkopuolelle voivat jäädä sellaisetkin ihmiset, jotka ovat vuosien ajan maksaneet lakisääteistä työttömyysvakuutusmaksua erilaisissa työsuhteissa. He siis ovat maksaneet vakuutusmaksua saamatta kuitenkaan vakuutusturvaa.

Ansiosidonnainen työttömyysturva on siksi laajennettava koskemaan myös heitä, jotka eivät ole syystä tai toisesta työttömyyskassojen jäseniä. Kustannusvaikutuksia on arvioinut esimerkiksi Mauri Kotamäki vuonna 2018. Selvityksen mukaan mallissa, jossa ansiosidonnaisen työttömyysturvan järjestäminen on siirretty Kelan vastuulle, nettovaikutus lisäisi julkisia menoja noin 138 miljoonaa euroa. Uudistuksella karsitaan päällekkäistä hallintoa ja byrokratiaa. Eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan samalla mallilla olisi työllisyyttä vähentävä vaikutus. Lopullinen vaikutus työllisyyteen selviäisi, kun mallin yksityiskohdista päätettäisiin. Kokonaisuutena Kokoomus katsoo, että uudistuksen hyödyt ovat kustannuksia suuremmat. Kokoomuksen mielestä on tärkeää, että laajentaminen toteutetaan riippumatta muista muutoksista työttömyysturvajärjestelmään. Kyse on oikeudenmukaisuudesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii Suomelle uskottavan suunnitelman julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu tekemään päätökset uudistuksista, joilla työllisyysaste nousee vuoteen 2025 mennessä 75 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu palaamaan valtiovarainministeriön ennakkoon tekemiin arviointeihin työllisyyttä parantavissa päätöksissä.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu velkasuhteen tasaamiseen 75 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä ja tämän jälkeen kääntämään velkasuhteen laskuun kohti vakaus- ja kasvusopimuksessa määriteltä vävelkasuhdetta vuoteen 2035 mennessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa työllisyyspolitiikan pohjaksi valtiovarainministeriön valmisteleman ehdotuksen keinoista työllisyyden nostamisesta lukuun ottamatta opintoetuuksien kokonaisuutta. Yhteensä ehdotusten toteuttaminen vahvistaisi työllisyyttä noin 55 000 ihmisellä.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viipymättä eduskunnalle lakiesityksen reilun paikallisen sopimisen mahdollistamiseksi kaikissa yrityksissä.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varhaiskasvatusmaksujen alentamiseksi yhteensä 100 miljoonalla vuoteen 2020 verrattuna.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että antaa hallitus eduskunnalle esityksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta siten, että työttömyysturva olisi työttömyyden alussa nykyistä parempi ja laskisi portaittain työttömyysjakson pitkittyessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen tuen parantamiseksi ja oppisopimuskoulutuksen mallin parantamiseksi, jotta nuorisotyöttömyyttä voidaan vähentää merkittävästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää laajemman uudistuksen yleisen asumistuen kustannusten hillitsemiseksi sekä kannustinloukkujen purkamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus hillitsee työttömyysturvamenojen kasvua ja vahvistaa työllisyyttä palauttamalla työttömyysturvan vuoden 2019 tasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla yhteiskunnan tukemat vuokra-asunnot kohdennetaan paremmin kaikkein pienituloisimmille.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jolla työttömyysputkesta luovutaan kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen toimeentulotuen asumiskustannusten seitsemän prosentin omavastuun palauttamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen yleisen asumistuen indeksikorotusten jäädyttämisestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen ulosoton suojaosan korottamisesta 900 euroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa valmistelemansa työllisyyttä heikentävän perhevapaaudistuksen ja tuo eduskunnalle esityksen aidosti työllisyyttä ja tasa-arvoa edistävästä perhevapaaudistuksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus vauhdittaa sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, joka tekee työnteosta nykyistä kannattavampaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka sujuvoittavat ja helpottavat työperäistä maahanmuuttoa Suomeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yritysten toimintaedellytyksistä jatkamalla norminpurkutyötä ja turvaamalla yrittäjille vakaan toimintaympäristön.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lopetettaisiin eläkkeen kertyminen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa korkeakoulujen pääomia miljardilla eurolla hyödyntäen valtion omaisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää valtion omaisuutta kasvuinvestoinneissa ja pääomittaa nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöitä kahdella miljardilla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää valtion omaisuutta Suomen Malmijalostus Oy:n pääomittamisessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu esityksensä oppivelvollisuuden korottamisesta ja ohjaa oppimateriaaleihin ja koulukyYTEihin tarkoitettut resurssit aidosti koulupudokkuutta ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo ehdotuksen ansiosidonnaisen laajentamiseksi myös kassaan kuulumattomille.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallitus ei osoita sitoutumistaan hallitusohjelmaan kirjattuihin talouspolitiikan tavoitteisiin eikä hallituksen muihin talouspolitiikan linjauksiin. Hallitusohjelman tavoitteet työllisyysasteen nostamisesta 75 prosenttiin ja julkisen talouden tasapainottamisesta ovat kannatettavia. Hallitus laati valtion omaisuuden myyntituloja huomioimatta viisi miljardia alijäämäisen budjetin jo kuluvalle vuodelle. Ensi vuoden talousarvioon sisältyvät toimet lisäävät velkaa ja pysyviä menoja epätarkoituksenmukaisesti. Budjettiriihessä syksyllä 2020 hallitus ilmoitti, ettei se edes tavoittele julkisen talouden tasapainoa kymmenen vuoden aikana, ja luopui keskeisistä työllisyyspolitiikan tavoitteista. Hallitus ei ole kyennyt esittämään uskottavaa suunnitelmaa edes julkisen velkasuhteen tasaamiseksi. Hallituksen teot ja tavoitteet ovat ilmeisessä ristiriidassa. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21

EDUSKUNTA

20. Eduskunnan oikeusasiamies

01. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Oikeusasiamiehen kanslian tehtävää valvoa ja edistää ikäihmisten oikeuksien toteutumista on vahvistettava. Vanhukset ja heidän omaisensa kantelevat vähän, minkä vuoksi valvonnan on oltava oma-aloitteista ja ennakoivaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 21.20.01 lisätään 300 000 euroa vanhusten oikeuksien toteutumisen valvontaan vanhuspalveluissa.

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Ministereiden, valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa yhteensä lähes 5 miljoonaa euroa korotusta suhteessa vuoden 2019 tilinpäätökseen. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä lähes 80 prosenttia. Valtiosihteerien määrä on kasvanut edellisestä hallituskaudesta neljästä valtiosihteeristä 19 valtiosihteeriin ja erityisavustajien määrä 42 erityisavustajasta 66 erityisavustajaan. Lisäksi ministerien määrää on lisätty kahdella.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluja omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi alun perinkään ja puhteenjohtajuuskausikin on jo takana päin. Näin mitattavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi esitämme lisäyksen kohtuullistamista ja määrärahan kasvun puolittamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

että momentilta 23.01.02 vähennetään 2 500 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteerinsä ja erityisavustajiensa palkkakustannuksista.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitystyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomuksen mielestä Suomen tulee laatia uskottava usean vaalikauden polku kohti pitkän aikavälin 0,7 prosentin tavoitetta. Kestävä kehitys vaatii kestävää ja pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä. Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen sekä demokratian vahvistaminen ovat Suomen kehitysyhteistyön keskiössä.

Kokoomuksen mielestä keskeisiä periaatteita ovat johdonmukaisuus, toiminnan kestävyys ja vaikuttavuus. Kokoomus pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä ja haluaa osoittaa tukensa pitkäjänteiselle työlle. Kehitystä voi tapahtua vain silloin, jos kehitysmaat ovat itse sitoutuneet kehitykseen ja haluavat vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Tavoitteena on saavuttaa kestäviä tuloksia, jotta kehitysmaat voivat lopulta pärjätä omillaan, ilman riippuvuutta länsimaiden avusta.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävän kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olennaista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 50 000 000 euroa kehitysyhteistyön määrärahoista kehitysavun korotuksen pienennyksenä.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön on todistettu olevan yksi menestyksekkäimpiä kehitysyhteistyön muotoja. Ulkoministeriön kehityspolitiikan tulosraportissa vuodelta 2018 käy ilmi, että edellisen hallituksen ajama sijoitusmuotoinen ja yrityspainotteinen kehitysyhteistyö ovat moninkertaistaneet kehitysyhteistyön tulokset. Tulosraportissa suositellaan, että tämänkaltaisen sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö jatkuu.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävän kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olennaista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.89 lisätään 50 000 000 euroa sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus haluaa lisätä syyttäjien määrää. Suomen Syyttäjälaitoksen resurssit ovat suhteessa yleiseurooppalaiseen tasoon huomattavan alaiset. Suomessa on seitsemän syyttäjää 100 000 asukasta kohti, kun taas Euroopan keskiarvo on 11 syyttäjää 100 000 asukasta kohti. Kokoomuksen mielestä syyttäjien määrää on nostettava 440 syyttäjällä, jolloin taso nousisi kahdeksaan syyttäjään 100 000 asukasta kohti. Tähän esitämme 4,5 miljoonan euron pysyvää lisämäärärahaa.

Kokoomus edellyttää, että koko rikosketjun toimijoiden resurssit turvataan. On muistettava, että kun poliisin määrärahoja lisätään, lisää se työmäärää ja resurssitarpeita myös muissa rikosketjun osissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 4 500 000 euroa Syyttäjälaitokselle henkilöstön määrän lisäämiseen ja käsittelyaikojen lyhentämiseen.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvityksen mukaan vajaan 1,5 vuoden aikana jo 17 vanginvartijaa on joutunut sellaisten pahoinpitelyjen kohteeksi, joissa tekoihin kytkeytyy järjestäytynyt rikollisuus. Vanginvartijoihin kohdistunut systemaattinen väkivalta on järkyttävää. Yhdenkään viranomaisen ei pitäisi Suomessa joutua pelkäämään väkivaltaa.

Kokoomus edellyttää, että vartijoiden hätähuuto kuullaan ja vankiloiden turvallisuutta vahvistetaan. Lisäksi kokoomus näkee tärkeänä, että hallitus varaa riittävät resurssit, jotta Hämeenlinnan uusi naisvankila saadaan käyttöön täydessä laajuudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 lisätään 1 800 000 euroa Rikosseuraamuslaitokselle vankiloiden turvallisuuden vahvistamiseksi ja Hämeenlinnan uuden naisvankilan saamiseksi käyttöön täydessä laajuudessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Riittävä poliisien määrä kaikkialla Suomessa takaa turvallisen arjen. Asuinpaikasta riippumatta on voitava luottaa siihen, että apu on saatavilla ja rikokset eivät jää selvittämättä.

Ennen vaaleja kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat poliisien määrän nostamiseen 7 850 henkilötyövuoteen. Vaalien jälkeen hallituspuolueiden takki kuitenkin kääntyi. Hallituksen tavoite on vain 7 500 henkilötyövuotta vuoteen 2022 mennessä. Määrä on todettu julkisessa keskustelussa asiantuntijoiden toimesta riittämättömäksi.

Viime hallituskaudella poliisin henkilötyövuosimäärä käännettiin kokoomuksen johdolla viimein nousuun. Tällä tiellä kokoomus haluaa jatkaa. Kokoomus on sitoutunut siihen, että poliisin henkilötyövuosimäärä nostetaan nykytasolta yli 8 000 henkilötyövuoteen.

Suomessa on tälläkin hetkellä kymmeniä virkaa vailla olevia poliiseja, jotka olisi poliittisen tahdon löytyessä mahdollista palkata töihin nopeastikin. Esittämäämme määrää koulutettuja poliiseja ei kuitenkaan ole hetkessä mahdollista löytää. Siksi ensimmäisinä vuosina pääosa varoista ohjattaisiin poliisien koulutuksen laajentamiseen ja poliisin toimintakyvyn parantamiseen erityisesti tietotekniikan ja muun välineistön hankinnoilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 40 000 000 euroa uusien poliisien palkkaamiseen, poliisien koulutuksen laajentamiseen ja poliisin toimintakyvyn parantamiseen erityisesti tietotekniikan ja muun välineistön hankinnoilla ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin poliisien määrän nostamiseksi nykytasolta yli 8 000 henkilötyövuoteen.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun ikääntyneiden määrä kasvaa. Yhtälö haastaa hyvinvointimme perustaa. Pienenevän työikäisen joukon on kyettävä omalla työllään kannattelemaan kasvavan työelämän taakseen jättäneen joukon hyvinvointia. Jotta hyvinvointiyhteiskunnan palveluista voidaan huolehtia kestävästi ja palkansaajien verotus pitää kohtuullisena, tarvitsemme lisää työikäisiä työntekijöitä Suomeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Osaavan työvoiman puute muodostaa pahimmillaan esteen yritysten kasvulle ja uusille investoinneille. Yrityksen laajentaminen ja työpaikan täyttäminen ei saa jäädä kiinni lupaprosessien kankeudesta tai hitaudesta.

Kokoomus on esittänyt, että Suomeen luodaan yrityksille reilun työnantajan sertifikaatti, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely. Sertifikaatin saava yritys sitoutuu omavalvontaan sekä raportointiin. Työlupahallintoa on automatisoitava ja digitalisoitava.

Lisäksi nyt kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi tulisi koota yhteen tulostavasti yksikköön. Suomalaisesta korkeakoulusta valmistuvalle ulkomaan kansalaiselle on myönnettävä automaattinen oleskelulupa sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleille opiskelijoille lukukausimaksujen verovähennysoikeus Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.01 lisätään 10 000 000 euroa Maahanmuuttoviraston työperäisten oleskelulupien käsittelyn tehostamiseen.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Elinajan pidentyessä ja pitkäikäisyyden yleistyessä on hyvinvointipolitiikan painotuksissa huomioitava ikääntyneiden yhä suurempi ja moninaisempi joukko sekä heidän yksilölliset toiveensa ja tarpeensa. Yhä useampi kansalainen on terve ja toimintakykyinen vielä vuosikymmeniä eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Hyväkuntoisten ja aktiivisten senioreiden joukon kasvaessa vapaa-ajan palveluiden ja ikääntyneiden osallisuutta tukevien toimintojen merkitys hyvinvoinnin tekijöinä korostuu.

Ikäihmisten tuki arkisiin toimiin on turvattava siten, että kaikilla on mahdollisuus elää oman näköistä elämää arvokas vanhuus ja mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin säilyttäen. Hyvä arki edellyttää terveyden, turvallisuuden ja talouden lisäksi mahdollisuutta osallisuuteen ja itsensä toteuttamiseen. Monipuoliset vapaa-ajanpalvelut, kuten liikunta- ja kulttuuripalvelut, ovat tärkeitä hyvinvointia lisääviä tekijöitä monen ikäihmisen arjessa. Ikään perustuva syrjintä on kitkettävä yhteiskunnastamme.

Digitaaliset ratkaisut ja teknologia on saatava avuksi ikäihmisten asioinnin ja yhteydenpidon helpottamiseksi. Ikääntyneille tarvitaan helppokäyttöisiä välineitä, kuten monipalvelupäätteet, sekä tukea niiden ottamiseksi käyttöön. Kaikki eivät ole älylaitteiden kautta saavutettavissa. Heille on oltava tarjolla muita palveluvaihtoehtoja. Terveysteknologian käytöstä ja hyödyntämisestä sote-palveluissa on tehtävä kansallinen strategia.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Vanhuspalveluiden kokonaisuus, kotihoito, ikäihmisten perhehoito, ympärivuorokautinen hoiva ja omaishoito on uudistettava niin, että jokainen voi luottaa saavansa tarvittaessa laadukkaan ja inhimillisen hoidon, hoivan ja kuntoutuksen yksilöllisesti. Henkilöstön osaaminen ja riittävyys sekä hyvän työelämän edellytykset vanhusten palvelujen eri muodoissa on varmistettava.

Tarvitsemme lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä turvaamaan ikäihmisten laadukkaat palvelut. Hoitohenkilökuntaa on lisättävä tasapuolisesti myös kotihoitoon ympärivuorokautisen hoivan lisäksi.

Palveluseteliä ja henkilökohtaista budjettia on hyödynnettävä ikäihmisten ja esimerkiksi vammaisten tarpeisiin parhaiten sopivan palvelumuodon turvaamiseksi sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi.

Kannustimia ja mahdollisuuksia omais- ja perhehoitoon tulee lisätä. Omaishoitajien jaksamista ja vapaapäivien joustavaa pitämistä voidaan tukea palvelusetelin lisäksi kotiaavustajapalveluilla, kiertävän perhehoitajan avulla ja henkilökohtaisella budjetilla sekä vuorohoidolla ja päivätoiminnalla. Omaishoitoperheiden kanssa on yhdessä rakennettava toimivan hoivan kokonaisuutta, joka ennaltaehkäisee omaishoitajan kuormittumista ja uupumista sekä varmistaa hyvän hoivan. Omaishoidon strategia on päivitettävä.

Kansallista muistiohjelmaa tulee jatkaa ja jalkauttamista alueille tehostaa eri-ikäisten muistisairaiden ja heidän läheistensä arjen edistämiseksi. Tuettua hoivavapaata oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi tulee pilotoida. Työssäkäyvällä pitää olla mahdollisuus jäädä hoitamaan sairastunutta läheistään tuetusti, kun kyseessä on lyhytaikainen hoivan tarve.

Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia. Liikunnan käyttöä hoitomuotona ja kuntoutuksessa on vahvistettava. Ennaltaehkäisyyn ja kuntouttavan työotteen on oltava mukana kaikissa ikääntyneiden palveluissa.

Hoito- ja hoiva-alan ammattilaisten lisäämiseksi ja alalla pysymiseksi tarvitaan pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan muun muassa koulutustarpeet ja työperäisen maahanmuuton lisääminen. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa sekä henkilöstön osaamista. Henkilöstölle tulee varmistaa riittävä ja säännöllinen täydennyskoulutus. Jatkokouluttautumismahdollisuuksia on luotava.

Hoito- ja hoivatyön ammattilaisille on turvattava mahdollisuus keskittyä omaa osaamista vastaavaan työhön hyödyntämällä tukipalveluita. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhustyön tukena. Työn johtamisen toimivuuteen eri tasoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mahdollisuudet yhteistyöhön järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa on tärkeä huomioida.

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilökunnan määrä ikäihmisten palveluissa on varmistettava. Ikäihmisten laadukkaita palveluita turvaamaan tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä. Lisäksi ikäihmisten palveluita on kehitettävä. Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan ikääntyneiden parempaan hoivaan yhteensä 73 miljoonan euron pysyvää lisäystä. Tästä kokonaisuudesta 50 miljoonaa euroa käytettäisiin henkilöstön lisäämiseen. Henkilöstöresurssien kohdennukset ikäih-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

misten palveluissa on tehtävä tasapuolisesti. Esitämme tuhatta hoitajaa lisää kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan. Henkilöstön lisäämiseksi tarvittava määräraha osoitetaan kunnille nostamalla kuntien valtionosuuksia.

Asiakasmaksulaki on uudistettava hoidon esteiden poistamiseksi ja terveyden tasa-arvon vahvistamiseksi. Suomessa terveydenhuollon asiakasmaksut ovat Pohjoismaiden korkeimmat ja yksi syrjäytymistä syventävä tekijä. Maksuttomat lasten terveysterveystoimet vähentäisivät terveyseroja ja edistäisivät sitä, että kaikki lapset saisivat yhdenvertaisesti palvelut. On tärkeää, että perheissä, joissa on paljon sairautta ja vammaisuutta, lapset saavat kuntoutuksen ja fysioterapian maksutta. Sairastuminen on edelleen iso riski köyhtymiseen ja syrjäytymiseen. Lasten yhdenvertaisuuden parantamiseksi alaikäisten terveydenhuollon palveluista tulee tehdä kokonaan maksuttomia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan saadaan tuhat hoitajaa lisää.

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo lakiesityksen kaikkien alaikäisten terveydenhuollon palvelumaksuista luopumiseksi.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Kokoomuksen mielestä yritystukien painopistettä on siirrettävä tuotekehitystä ja päästöttömiä ratkaisuja tukevaan suuntaan. Teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmästä luovutaan samalla, kun teollisuuden sähköveroluokka II alennetaan EU:n sallimalle minimitasolle. Samalla on perusteltua luopua myös maatalouden energiaveron palautuksesta fossiilisten polttoaineiden osalta.

Säästyneillä rahoilla tuetaan puhtaiden teknologioiden käyttöönottoa ja tutkimustoimintaa sekä kestävästä kasvun verouudistuksen hengessä kevennetään työn verotusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen maatalouden energiaveron palautuksen poistamisesta fossiilisten polttoaineiden osalta.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

53. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Tulevaisuuden kasvu ja kilpailukyky syntyvät osaamisesta. Haaste osaavan työvoiman saatavuudesta on ratkaistava panostamalla jatkuvaan oppimiseen. Suomeen on laadittava osaamisen tulevaisuussopimus yhteistyössä valtion, työmarkkinajärjestöjen ja koulutuksen järjestäjien kesken.

Jatkuvan oppimisen reformin tavoitteena on luoda uusia osaamisen päivittämisen mahdollisuuksia kaikille aloille. Erityisesti jatkuvan oppimisen ja osaamisen päivittämisen mahdollisuuksia lisättävä aloilla, joilla paine rakennemuutokselle on kova, ja aloilla, joilla koulutustaso on matala.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että jatkuvan oppimisen lisämäärärahat käytetään uuden viraston perustamisen sijaan toimintaedellytysten luomiselle jatkuvalle oppimiselle ja osaamisen päivittämiselle.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Joka vuosi jopa 6 000 nuorta päättää peruskoulun ilman riittäviä kirjallisia ja matemaattisia valmiuksia. Tuhannet nuoret ovat joka vuosi vaarassa jäädä yhteiskunnasta syrjään. Myös suomalaisten oppimistulosten pitkään jatkunut positiivinen kehitys on pysähtynyt, eivätkä kaikki koululaiset pysy mukana.

Koulutusjärjestelmämme vaikuttavin osa piilee varhaisissa vuosissa. Tarvitsemme tasa-arvoa ja oppimisen mahdollisuuksia vahvistavia toimia heti koulupolun alkupäähän. Myöhemmin on vaikeaa korjata sitä, mikä on jäänyt oppimatta varhaislapsuudessa ja peruskoulun ensimmäisinä vuosina. Siksi panostamalla varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja peruskoulun ensiaskeliin turvaamme nykyistä vahvemman, kannustavamman ja tasa-arvoisemman koulutien ihan kaikille lapsille.

Peruskoulun on taattava jokaiselle riittävät tiedot ja taidot myöhemmälle koulupolulle. Osaamisen varmistaminen on nostettava keskiöön. Hyvä luku-, kirjoitus- ja laskutaito on hankittava perusasteella, sillä vahvat perusvalmiudet ovat edellytys jatko-opinnoissa ja elämässä pärjäämiseksi.

Jokaisen tukea tarvitsevan oppilaan on sitä saatava asuinpaikasta riippumatta. Käynnistetään asiantuntijavalmistelu ja -arviointi kolmiportaisen tuen ja integraatioperiaatteen toimivuudesta ja

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

sen käytännöistä. Uudistetaan kolmiportaista tukea siten, että se takaa kaikille riittävän tuen. Vähennetään hallinnollista taakkaa ja ylimääräistä byrokratiaa. Pidetään tuen keinovalikoima laajana siten, että myös pienryhmäopetus on oppilaiden tarpeen niin vaatiessa mahdollista. Hallitus ei ole korjaamassa tuen saamiseen liittyviä ongelmia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja laadun kehittämiseen varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

Viime vaalikaudella toteutettiin onnistunut maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu. Tämän jatkumoa on toteuttaa valtakunnallisesti kaksivuotinen esiopetus. Kaksivuotisella esiopetuksella voidaan tasoittaa koulupolun alkua ja luoda oppimisen edellytyksiä.

Eduskunta on hyväksynyt kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulain. Hallituksen kunnianhimon taso on tämän osalta liian alhainen. Kokoomus katsoo, että tavoitteena on oltava kaksivuotisen esiopetuksen saattaminen vakinaiseksi toimintamalliksi osaksi koulutusjärjestelmää.

On lisäksi huomautettava, että hallitus on todennut rahoittavansa kokeilun varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelman määrärahoista. On kuitenkin ongelmallista, että tämä ohjelma päättyy vuonna 2022. Käytännössä hallitus ei ole varannut resursseja, joilla kunnille tämä kokeilu kompensoidaan täysimääräisesti.

Kokoomus rahoittaisi kaksivuotiseen esiopetukseen siirtymisen vaiheittain: ensin varhaiskasvatuksen määräaikaisten rahojen muuttamisella pysyväksi ja vuodesta 2024 kohdentamalla hallituksen määrärahoja oppivelvollisuuden laajentamiseksi vaikuttavammin varhaisiin vuosiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että kaksivuotinen esiopetus vakinaistetaan kokeilussa saatujen tulosten perusteella valtakunnalliseksi toimintamalliksi.

30. Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Joka vuosi jopa 6 000 nuorta päättää peruskoulun ilman riittäviä perustietoja ja -taitoja toisella asteella pärjäämiseksi. Puutteita on luku-, kirjoitus- ja laskutaidoissa. PISA-menestyksemme on myös kärsinyt viime vuosina. On selvää, että katseet on käännettävä peruskouluun.

Peruskoulu on ollut historiallinen innovaatio. Olemme jopa tuudittautuneet siihen niin, että emme ole osanneet riittävän ajoissa puuttua siellä esiintyviin haasteisiin. Tarvitsemme ennakoluulo-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

tonta perusopetuksen uudistamista, jotta vahva osaamis pohja varmistetaan jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Koronatilanne on aiheuttanut merkittäviä haasteita opetuksen ja koulutuksen järjestäjille. On uhka, että poikkeukselliset opetusjärjestelyt jatkuvat käytännössä ainakin osittain ensi vuonna. Tämän päälle hallitus on tuomassa kunnille ja koulutuksen järjestäjille uusia velvoitteita keskellä koronakriisiä. Nyt on aika panostaa siihen, että jokaisen oppimisen perusta on kunnossa. Tarvitsemme toimenpiteitä, joilla varmistamme, että jokaisella peruskoulun päättävällä on riittävät tiedot ja taidot toisella asteella opiskeluun ja elämässä pärjäämiseen.

Hallituksen on myös ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin, joilla yksityisen koulutuksen järjestäjän kotikuntakorvaus korotetaan vastaamaan todellisia kustannuksia ja näin varmistetaan kaikkien oppilaiden yhdenvertainen asema koulutuksen järjestäjästä riippumatta.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 29.10.30 lisätään 21 000 000 euroa perustietojen ja -taitojen saavuttamisen tukemiseksi sekä koronaepidemian aiheuttamien oppimisvajeiden kuromiseksi.

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Koulutus on tutkitusti tehokas keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Tällä hetkellä liian moni jää pelkän peruskoulun varaan. Ilman toisen asteen koulutusta asema työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa on heikko.

Jaamme tavoitteen siitä, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää on pyrittävä määrätietoisesti vähentämään. Tämä edellyttää myös hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä. Kenenkään koulupolku ei saa katketa liian korkeisiin kustannuksiin.

Asiantuntijankemysten mukaan oppivelvollisuusiän pidentäminen ei ole vaikuttava tapa puutua lasten ja nuorten syrjäytymiseen ja koulupudokkuuteen. Oppivelvollisuusiän pidentäminen on mekaaninen toimenpide, jolla ei itsessään varmisteta sitä, että opiskelijat saavuttavat koulutuksen aikana riittävän osaamisen myöhempää koulutuspolkua ja työelämää varten.

Kokoomus katsoo, että oppivelvollisuuden korottamisen sijaan tarvitsemme oikea-aikaista tukea koko koulupolulle varhaisista vuosista toiselle asteelle. Oppivelvollisuusiän nostamiseen varatut määrärahat kohdistaisimme mahdollisimman vaikuttaviin toimiin, kuten oppimisen tukeen, opinto-ohjauksen vahvistamiseen ja jälkiohjausvelvoitteeseen. Oppilaalla on oltava oikeus tukeen ja opinto-ohjaukseen opinnot keskeytettyään. Tukea on kohdistettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Ammatillinen koulutus tarvitsee pysyvää lisäystä perusrahoitukseen. Määrärahalla saadaan 1 000 uutta opettajaa, lisätään ohjauksen tukitoimia sekä varmistetaan ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon saattaminen loppuun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Ilmastonmuutos, koronakriisistä selviäminen sekä monet muut globaalit haasteet edellyttävät merkittäviä tutkimuspanostuksia. Vain korkeatasoisella tieteellä ja tutkimuksella pystymme vastaamaan aikamme isoihin haasteisiin. Suomen on oltava edelläkävijä ja houkutteleva tieteellisen tutkimuksen ympäristö.

Suomi on maailman paras ja kansainvälisesti vetovoimaisin maa tehdä tutkimusta ja kehittää uusia tuotteita. Valitsemme taitavasti vahvuudet, joihin keskitymme ja investoimme. Julkinen valta tukee kovatasoisten tutkimus- ja osaamiskeskusten syntyä vakaalla ja ennakoitavalla tutkimusrahoituksella sekä esimerkiksi tutkimuksen Lippulaiva-toiminnan jatkamisella.

Julkisen toimijan rinnalla tarvitsemme vahvaa yksityistä sektoria, joka panostaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Avainkysymys onkin, miten saamme yksityiset yritykset investoimaan Suomessa tutkimukseen ja innovaatiotyöhön.

Panostamme vahvasti tutkimukseen ja korkeaan osaamiseen. Pääomitamme ammattikorkeakouluja ja yliopistoja miljardilla eurolla. Tämä vahvistaa korkeakoulujen taloudellista autonomiaa sekä on todellinen tulevaisuusinvestointi. Kokoomus vaatii TKI-toiminnan julkista pysyvää rahoitusta nostettavaksi 100 miljoonalla eurolla joka vuosi seuraavan kymmenen vuoden ajan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.51 lisätään 25 000 000 euroa Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin käytettäväksi nuorten tutkijoiden uriin.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Lompakon paksuus ei saa olla kenenkään koulupolun esteenä. Viime vaalikaudella toteutettua oppimateriaalilisää on jatkettava ja sen vaikutuksia arvioitava. Oppimateriaalilisä parantaa erityisesti pienituloisten perheiden lukio- tai ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden taloudellista

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

asemaa. Jokaisella on oltava varallisuudesta riippumaton mahdollisuus kouluttautua. Kokoomuksen näkemyksen mukaan oppimateriaalilisää on jatkettava ja sen tasoa on parannettava. Oppimateriaalilisästä voidaan tehdä myös etupainotteisempi, jolloin suurempi tuki kohdistuu opintojen alkuvaiheeseen, jolloin opiskelijat joutuvat tekemään taloudellisesti suurempia hankintoja, kuten kannettavan tietokoneen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu oppivelvollisuusiän korottamisen ja lisää 1,9 miljoonaa euroa oppimateriaalilisän jatkamiseksi.

Opiskelijoiden arkea helpotetaan nostamalla nykyisiä opintotuen tuloarajia 50 prosentilla. Tällöin yhdeksän kuukauden ajan opintotukea nostavan opiskelijan vuosituloaraja kasvaa 6 000 eurolla 18 000 euroon. Opintotukijärjestelmän nykyiset tuloarajat haittaavat opiskelijaa hankkimasta lisätuloa. Liialta ahkeruudesta sakotetaan nopeasti.

Kela on perinyt opintotukea takaisin tänä vuonna lähes 40 000 opiskelijalta tuloarajien vuoksi. Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportin mukaan tuloarajien 50 prosentin nosto lisää julkisyhteisöjen nettotuloja arviolta noin 6 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo ripeällä aikataululla esityksen opintotukilain muuttamisesta, jolla vapaan tuloarajien enimmäismäärää nostetaan 50 prosentilla.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Maatalouden kannattavuustilanne on jatkunut vaikeana, ja kokonaiskuva on talouden tunnuslukujen valossa heikko. Vaikka maatalouden tilakoko on kasvanut ripeästi, taloudelliset tulokset ovat heikentyneet vuosituhaten vaihteesta vuoteen 2016. Silloin saavutettiin 2000-luvun heikoin tulos. Lievää korjausta on tapahtunut kahden viime vuoden aikana, mutta se ei riitä kannattavuusongelman ratkaisemiseen. Hallitus on tarttunut selvitysmies Reijo Karhisen ehdottamiin toimenpiteisiin liian hitaasti. Suomalaisesta maataloustuotannosta on tehtävä yrittäjämäisempää ja houkuttelevampaa erityisesti nuorille toimijoille.

Ruuantuotannon tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa on maatalouden kannattavuuden kehittyminen. Mitä parempi on tuotteista saatava hinta, sitä terveempi ja elinvoimaisempi markkinaympäristö sen seurauksena syntyy. Näkemyksemme mukaan maatalouden tuet on ohjattava aktiivisen ja uudistavan maatalouden edistämiseen. Valvontajärjestelmää on kehitettävä viljelijälähtöiseksi ja valmentavaksi. Kannustamme hallitusta toimiin, joilla tuetaan maatilojen välistä yhteistyötä.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Yhteistyötä voidaan kehittää esimerkiksi biokaasutuotannossa. Samoin myös tuottajien osaamiseen on panostettava ja hallinnollista taakkaa on syytä keventää.

Huomautamme myös, että viljelijöille maksettavat korvaukset valkoposkikihanhien aiheuttamista tuhoista ovat kasvaneet jälleen. Hallituksen on tuotava nopealla aikataululla eduskunnalle esitys valkoposkikihanhien siirtämisestä metsästyslain piiriin. Ympäristöministeriöllä ja maa- ja metsätalousministeriöllä on erilainen näkemys asian ratkaisemisesta erityisesti budjettitekniikan vuoksi. Hallinnolliset erimielisyydet on työnnettävä sivuun viljelijöiden kokeman hädän vuoksi. Ruotsissa ja Virossa lintudirektiivin mahdollistamaa joustoa on hyödynnetty siten, että valkoposkikihani on metsästyslain piirissä oleva laji ja lintudirektiivin implementointi on metsästyslain kautta.

Kiinnitämme huomiota kymmenvuotiseen elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman toimeenpanoon. Näemme, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen perinneympäristöillä, niityillä, kedoilla ja metsälaitumilla onnistuu paremmin aktiiviviljelyn tukemisella kuin jälkikäteen tehdyillä ennallistamistoimilla. Kokoomus korostaa suojelutoimissa vapaaehtoisuutta. Pakkoon perustuvat suojelutoimet aiheuttavat häiriöitä ja tarpeetonta vastarintaa metsänomistajien keskuudessa. Suometsiä pitää voida hyödyntää puunsaannin kannalta jatkossakin. Näemme tärkeänä vapaaehtoisen METSO-ohjelman rahoituksen jatkamisen. Ohjelmalla on laaja kannatus metsänomistajien sekä asiantuntijoiden keskuudessa.

Hallituksen puheet ruokaviennin suhteen ovat huomattavasti suurempia kuin itse teot. Ruokaviennin edistäminen on liialti yksittäisten ja irrallisten hankkeiden varassa. Tämän takia tulee perustaa Food from Finland -osakeyhtiö, joka keskittyy kaikella tarmolla ja pysyvällä asiantunteumuksella tuloksekkaaseen vientiin. Rahoitus saadaan säästyneistä hankerahoista. Osakeyhtiön perustaminen vaatii maa- ja metsätalousministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön nopeaa yhteistyötä. Liian hajautetut vientiponnistelut eivät ole tuottaneet tulosta. Se näkyy elintarvikkeiden negatiivisen kauppataaseen huolestuttavana jämähtämisenä. Uudet ruokainnovaatiot pitää voida kehittää ja toteuttaa Suomessa ja myydä Suomesta maailmalle. Kannatamme lähiruuan ja tilojen suoramyyntien edistämistä osana elintarvikeyrityksien vahvistamista. Sen vuoksi lainsäädännön tulee sallia nykyistä helpommin ruuan kokonaisvaltainen lähijalostus ja suoramyynti, mukaan lukien liha. Tilojen suoramyyntioikeuksia on edistettävä ja laidunteurastus sallittava. Lisäksi teurastamoiden ja muiden elintarvikelaitosten kilpailukykyä on parannettava alentamalla valvonta-, tarkastus- ja lupamaksuja.

Metsästys ja erityisesti koirilla metsästäminen kuuluu vahvasti suomalaiseen kulttuuriperimään. Olemme huolissamme, että tietyillä alueilla jatkuvasti oleskelevat susilaumat estävät kansalaisia harjoittamasta omaa perinteistä kulttuuria, kuten koirilla metsästämistä. Susikantamme on mitä elinvoimaisin ja ylittää tällä hetkellä sen rajan, jota on normaalisti pidetty edellytyksenä susien elinvoimaisuuden kannalta. Jatkuvasti uusia alueita valtaavat sudet aiheuttavat monissa ihmisissä myös pelkoa siinä määrin, että he eivät uskalla käyttää jokamiehenoikeuttaan esimerkiksi marjojen poimimiseen. Ehdotammekin, että hallitus tarttuu viimein toimeen ja sallii suden kannanhoidollisen metsästyksen.

Hallituksen tulee pitää kiinni omasta hallitusohjelman kirjauksestaan, jonka mukaan metsästys-harrastuksen edellytykset turvataan ja uusien harrastajien tuloa lajin pariin edistetään. Tämä tarkoittaa sitä, että kansalaisten metsästysedellytyksiä ei saa kieltää asettamalla uusia metsästyskiel-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

toja luonnonsuojelualueilla. Myös suurpedoista poronhoidolle aiheutuvat vahingot ovat jatkuvasti kestäättömällä tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että maatalouden tuet ohjataan aktiivisen ja uudistavan maatalouden edistämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että valkoposkihanhi siirretään metsästyslain piiriin vuoden 2021 alkupuolella.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa mahdollisimman nopeasti ravinneohjelman, jolla varmistetaan, että ylijäämälanta ohjautuu biokaasun ja kiertoravinteiden tuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo nopealla aikataululla eduskunnalle selvityksen ruokaviennin kehityssuunnista ja tulevaisuuden toimenpiteistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla edistetään maatilojen suoramyyntiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan kiireellisen esityksen, joka mahdollistaa susien kannanhoidollisen metsästyksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä muuttaa petopolitiikkaa siten, että maksettavat vuosittaiset petokorvaukset saadaan hallitusti putoamaan selvästi alle kymmenen miljoonan euron. Petokorvausten kokonaismäärä 11,25 miljoonaa euroa on ylittämässä reilusti kymmenen miljoonan euron kipurajan.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomus vauhdittaa asuntotuotantoa Valtion asuntorahaston varoilla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voidaan purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja.

Käytettävissä olevaa varallisuutta on arviolta noin 2 miljardia euroa, josta käytämme miljardin vauhdittamaan asuntotuotantoa edistäviä liikennehankkeita. Tämä ei asiantuntijaraportin mukaan vaaranna rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Kokoomus esittää, että rahoista 273 miljoonaa euroa ohjataan pääradan välin Helsinki—Riihimäki toisen vaiheen rakentamiseen sekä 137,5 miljoonaa euroa Turun tunnin junan ensimmäisen vaiheen eli Espoon kaupunkiradan rakentamiseen. Lisäksi esitämme liikenneverkon avustuksiin ohjattavaksi 67,5 miljoonaa euroa.

Kokoomus edistää asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan rahoitusta 522 miljoonaa euroa. Idea on, että valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukevat kestäväää liikumista ja uutta asuntorakentamista.

Osa rahoituksesta tulee suunnata jaettavaksi kaupunkiseutujen ja valtion välisissä MAL-neuvotteluissa. Kokoomuksen tavoitteena on lisärahoituksella turvata, että kaupungit ja koko Suomi menestyvät, luovat hyvinvointia ja kasvavat ympäristön kannalta kestävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 552 000 000 euroa uusien väylien rakentamiseen ja suunnitteluun.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen (arviomääräraha)

Miehistötukena varustamoille palautetaan meripalkoista suoritettavat ennakonpidätykset ja erät työnantajan sosiaaliturvamaksut siten, että tarkoituksena on tukikelpoisten verojen ja sosiaaliturvamaksujen palauttaminen kokonaan. Rahtialusten osalta tuki on periaatteessa perusteltu merenkulkualan kilpailutilanne huomioden. Kuitenkin suuri osa tuesta kohdistuu nykymuotoisessa tukiohjelmassa ns. viihdemerenkulkuun. Merellä tarjottavat ravintola- ja viihdepalvelut kilpailevat

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

maissa sijaitsevan toiminnan kanssa ja saavat epäreilua kilpailuetua miehistötuesta. Viihdemerenkulku ei juuri tuota suoria verotuloja valtiolle.

Hallituksen asettama valtiosihteeri Jari Partasen yritystukityöryhmä arvioi, että kilpailuneutraliteetin parantamiseksi viihdemerenkulun tukea olisi mahdollista vähentää huoltovarmuuden vaarantumatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viihdemerenkulun miehistötukea leikataan 40 miljoonalla eurolla.

51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3v)

Ennaltaehkäisevä liikenneturvallisuustyö on rahoitettu vuodesta 2016 lähtien vakuutusyhtiöiltä kerättävällä liikenneturvallisuusmaksulla. Se perustuu liikenneturvallisuusmaksusta annettuun lakiin (471/2016), jonka mukaan moottoriajoneuvojen liikennevakuutuksista kertyvästä vakuutusmaksutulosta ohjataan yhden prosentin määräraha tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen. Vakuutusmaksuista saatava tulokertymä on jäänyt viime vuosina arvioitua pienemmäksi, jolloin vajetta on jouduttu paikkaamaan budjettirahoituksella. Saadun selvityksen mukaan tulokertymä on pienentynyt pääasiassa vakuutusmaksujen halpenemisen ja liikennekäytössä olevien ajoneuvojen vähenemisen vuoksi; tulokertymän pienentyminen näyttää olevan pysyvää.

Ensi vuodelle tieliikenteen turvallisuustoimintaan osoitetaan 8,1 milj. euron rahoitus, joka on 1 milj. euroa kuluva vuotta vähemmän. Liikenneturvallisuuden parantamista on painotettu hallitusohjelmassa, ja myös EU on asettanut liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä tavoitteita. Vaikka vakuutuksista saatu osuus tulee autoilijoilta, turvallisuustyö edistää kaikkien liikenteessä liikkujien, kuten kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta. Liikenteen turvallisuustyön riittävän rahoituksen taso on turvattava ja laskenut maksujen osuus kompensoitava korottamalla määrärahan tasoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.20.51 lisätään 1 000 000 euroa tieliikenteen turvallisuustoimintaan.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Ilmastomuutos, koronakriisistä selviäminen sekä monet muut globaalit haasteet edellyttävät merkittäviä tutkimuspanostuksia. Vain korkeatasoisella tieteellä ja tutkimuksella pystymme vastaamaan aikamme isoihin haasteisiin. Suomen on oltava edelläkävijä ja houkutteleva tieteellisen tutkimuksen ympäristö.

Suomi on maailman paras ja kansainvälisesti vetovoimaisin maa tehdä tutkimusta ja kehittää uusia tuotteita. Valitsemme taitavasti vahvuudet, joihin keskitymme ja investoimme. Julkinen valta tukee kovatasoisten tutkimus- ja osaamiskeskusten syntyä vakaalla ja ennakoitavalla tutkimusrahoituksella sekä esimerkiksi tutkimuksen Lippulaiva-toiminnan jatkamisella.

Julkisen toimijan rinnalla tarvitsemme vahvaa yksityistä sektoria, joka panostaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Avainkysymys onkin, miten saamme yksityiset yritykset investoimaan Suomessa tutkimukseen ja innovaatiotyöhön.

Panostamme vahvasti tutkimukseen ja korkeaan osaamiseen. Pääomitamme ammattikorkeakouluja ja yliopistoja miljardilla eurolla. Tämä vahvistaa korkeakoulujen taloudellista autonomiaa sekä on todellinen tulevaisuusinvestointi. Kokoomus vaatii TKI-toiminnan julkista pysyvää rahoitusta nostettavaksi 100 miljoonalla eurolla joka vuosi seuraavan kymmenen vuoden ajan.

Saastuttamiselle on asetettava korkeampi hinta nostamalla kivihiilen, maakaasun ja öljyn verotusta. Samalla yritystukien painopiste on siirrettävä tuotekehitystä ja päästöttömiä ratkaisuja tukevaan suuntaan. 2030-luvulla fossiili- ja turve-energian korvaaminen perustuu muuhun kuin bioenergian lisäämiseen. Suurten kaupunkien lämmittäminen ei voi tulevaisuudessa perustua laajamittaisesti puun polttamiseen. Kohdistamme tehottoman kivihiiltä korvaavien investointien erityistuen uudelleen muun muassa pienten ydinvoimaloiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tavoitteemme on kaikkiaan nostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen osuus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2025 mennessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 60 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

41. Energiatuki

Kokoomus ehdottaa, että merkittävästä turpeen energiakäytöstä luovuttaisiin vuoteen 2032 mennessä huoltovarmuusnäkökohdat huomioiden. Tukisimme samalla oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta miljoonainvestoinnein perinteisten turvealueiden siirtymistä hiilineutraaliin huomiiseen. Riittävä siirtymäaika takaa, että niin turveyrittäjät kuin energiayhtiötkin pystyvät valmistautumaan muutokseen. Näin tehtiin esimerkiksi kivihiilen kohdalla. Viisi vuotta sitten meille sanottiin, että kivihiilestä irtautuminen olisi mahdotonta vuoteen 2029 mennessä. Nyt valtaosalla energiayhtiöistä on jo suunnitelmat kivihiilestä irtaantumiseen jo muutaman vuoden päästä. Vanhojen hiilivoimaloiden savupiiput kaatuvat ja vierelle nousee uusiutuvaa energiaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Mitä tulee EU:n elpymisrahastoon, niin pidämme tärkeänä panostuksia vetytalouteen sekä kiertotalouteen. Vetyyn perustuvat ratkaisut ovat elintärkeitä niillä sektoreilla, joilla sähköistäminen ei riitä. Voimme korvata esimerkiksi terästeollisuudessa fossiiliseen hiileen perustuvan tuotantoprosessin vetypelkistyksellä. Euroopassa on käynnistymässä suuret vetyteknologian ja synteettisten kaasujen ohjelmat. Suomella ei ole varaa jäädä tästä kilpajuoksusta jälkeen. Odotamme näkevämme seuraavien vuosien aikana merkittäviä kaupallisia läpimurtoja. Wärtsilä, St1 ja Kemira suunnittelevat jo Joutsenoon pilottilaitosta synteettisen polttoaineen tuotantoon vedystä ja hiilidioksidista. Kaupallisen päänavauksen kannalta keskeinen kysymys on kelpuuttaa nämä synteettiset polttoaineet nopeasti uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoitteeseen.

Kun turpeen energiakäyttö vähenee ja asetamme sen energiakäytölle takarajan, meidän on huolehdittava muutoksesta kärsivistä alueista. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta voidaan tukea miljoonainvestoinnein alueiden siirtymistä hiilineutraaliin huomiseen. Voimme tarjota koneyrityksille uudelleen koulutusta ja mahdollisuuksia kestävästä kasvusta. EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta voitaisiin turvata hallittua siirtymää jopa sadoilla miljoonilla euroilla.

Kivihiiilestä luopuminen tapahtuu lakisääteisesti vuoteen 2030 mennessä. Kokoomus kannustaisi hiilen korvaamiseen myös lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveron nostolla ja vahvistamalla päästökaupan vaikutusta EU:n tiukemmalla 2030-tavoitteella. Järkevän muutoksen kannalta oleellista ei ole se, että jotkut yhtiöt houkutellessaan tätä nopeampaan tahtiin porkkanarahalla, vaan se, että muutos minimoi polttamalla tuotetun lämmön osuuden 2030-luvun Suomessa.

Tätä tukee hallituksen kaavaileman varhaisten hiililuopujien erillisen porkkanan sijaan parhaiten sähköveroreformin toteuttaminen heti lämpöpumppujen ja datakeskusten veromuutoksia myöten. Fiksu muutos ei voi perustua puun polton kohtuuttomaan lisäämiseen vaan siihen, että 2030-luvulla lämmityksen ytimessä ovat viime vuosina nopeasti hyötysuhdettaan kasvattaneet ja uusiin suuriin kokoluokkiin yltäneet lämpöpumput sekä teollisuuden ja kiinteistöjen hukkalämmöt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus lakkauttaa kivihiieltä korvaavien investointien tehoton energiatuen.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen maatalouden energiaveron palautuksen poistamisesta fossiilisten polttoaineiden osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että turpeen merkittävä energiakäyttö huoltovarmuuskohdat huomioon ottaen päättyy vuoteen 2032 mennessä tarvittaessa lainsäädännöllisin keinoin.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että synteettiset polttoaineet sisällytetään osaksi sekoitevelvoitetta.

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että ydinenergia-alan lainsäädäntö uudistetaan siten, että lainsäädäntö mahdollistaa pienreaktorien teknisten erityisominaisuuksien huomioimisen, sarjavalmistesteiden reaktoreiden luvituksen ja ydinenergian hyödyntämisen uusissa käyttökohteissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa hyödynnetään painotetusti turpeesta irtaantumiseen.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Yritykset tulee auttaa akuutin kriisin yli. Turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuuden pystymme huolehtimaan siitä, että Suomen kansantalouden tuotantopotentiaali ei laske pysyvästi. Tekohengityksen vaiheesta on kuitenkin mahdollisimman nopeasti päästävä takaisin normaaliin, jossa markkinat toimivat ja talouden normaali kysyntä käynnistyy. Koronakriisi ja sitä seuraava talouslama ajavat yrityksiä myös pysyviin vaikeuksiin ja siten konkurssiin — oli valtion tuki mitä hyvänsä. Yrittäjän on saatava uusi mahdollisuus ilman kohtuutonta ponnistelua. Jotta Suomen palautuminen koronakriisistä olisi nopeampaa, konkurssiin joutuneen yrittäjän on voitava työllistää itsensä uudelleen mahdollisimman pian myös yrittäjänä. Ihmisten toimeliaisuutta ei saa tukahduttaa jonkin liiketoiminnan epäonnistumiseen. Yrityksen pääsyä saneerausohjelman piiriin ja toiminnan kehittämiseen uutta alkua varten on tuettava. Yritysten uuden alun hanke on käynnistettävä heti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.42 lisätään 8 000 000 euroa yritysten uuden alun ja liiketoiminnan kehittämisen tukemiseen.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus vahvistaisi oppisopimuskoulutuksen käyttöä osana työllisyyden vahvistamista. Osana työllisyyspalveluiden kokonaisuutta on vahvistettava oppisopimuskoulutuksen mielekkyyttä työnantajien näkökulmasta.

Laadukas oppisopimuskoulutus on erinomainen väylä esimerkiksi alanvaihtajille. Se tukee myös niitä, jotka oppivat mieluiten käytännön kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

että momentille 32.30.51 lisätään 3 000 000 euroa oppisopimuskoulutuksen tuen parantamiseksi.

40. Yritysten erityisrahoitus

87. Pääomasijoitus Suomen Malmijalostus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Määräaikaiset panostukset matalasuhdanteen aikaan ovat kannatettavia. Valtion taseessa on varoja, joita hyödyntämällä kasvupanostukset voidaan hoitaa kasvattamatta velkaantumista. Valtion omistus ja tuki voi olla korvaamatonta, kun pyritään käynnistämään suuren mittakaavan strategisia hankkeita. Markkinaehtoisen rahoituksen on oltava ehdoton kriteeri hankkeissa, joita valtio rahoittaa oman pääoman ehtoisesti.

Kokoomus katsoo, että valtion omaisuutta voidaan käyttää harkiten ja kohdennetusti kasvun käynnistämiseksi koronaviruksen jälkeen. Hallitus esittää Suomen Malmijalostus Oy:n pääomittamista rahoitettavaksi lisävelanotolla, vaikka valtio voisi hyödyntää pääomittamisessa tasettaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 32.40.87 vähennetään 300 000 000 euroa pääomasijoituksesta Suomen Malmijalostus Oy:lle.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Suomen työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun ikääntyneiden määrä kasvaa. Yhtälö haastaa hyvinvointimme perustaa. Pienenevän työikäisen joukon on kyettävä omalla työllään kannattelemaan kasvavan työelämän taakseen jättäneen joukon hyvinvointia. Jotta hyvinvointiyhteiskunnan palveluista voidaan huolehtia kestävästi ja palkansaajien verotus pitää kohtuullisena, tarvitsemme lisää työikäisiä työntekijöitä Suomeen.

Luodaan yrityksille reilun työnantajan sertifikaatti, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely. Sertifikaatin saava yritys sitoutuu omavalvontaan sekä raportointiin. Työlupahallintoa on automatisoitava ja digitalisoitava.

Osaavan työvoiman puute muodostaa pahimmillaan esteen yritysten kasvulle ja uusille investoinneille. Yrityksen laajentaminen ja työpaikan täyttäminen ei saa jäädä kiinni lupaprosessien kankeudesta tai hitaudesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että laaditaan sertifioituille yrityksille kahden viikon työlupamenetely. Yritykset sitoutuvat omavalvontaan sekä raportointiin. Samalla tehostetaan jälkikäteisvalvontaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että kootaan kolmen ministeriön alle hajautunut sekava työlupaprosessi yksiin käsiin uuteen kansainvälisen rekrytoinnin ketterään yksikköön.

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että poistetaan kansainvälisen rekrytoinnin saatavuusharkinta.

Työperäisen maahanmuuton edistäminen

Suomen työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun ikääntyneiden määrä kasvaa. Yhtälö haastaa hyvinvointimme perustaa. Pienenevän työikäisen joukon on kyettävä omalla työllään kannattelemaan kasvavan työelämän taakseen jättäneen joukon hyvinvointia. Jotta hyvinvointiyhteiskunnan palveluista voidaan huolehtia kestävästi ja palkansaajien verotus pitää kohtuullisena, tarvitsemme lisää työikäisiä työntekijöitä Suomeen.

Osaavan työvoiman puute muodostaa pahimmillaan esteen yritysten kasvulle ja uusille investoinneille. Yrityksen laajentaminen ja työpaikan täyttäminen ei saa jäädä kiinni lupaprosessien kankeudesta tai hitaudesta.

Kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi on koottava yhteen tulostavasti yksikköön. Suomalaisesta korkeakoulusta valmistuvalle ulkomaan kansalaiselle on myönnettävä automaattinen oleskelulupa sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleille opiskelijoille lukukausimaksujen verovähennysoikeus Suomessa.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 32.50.03 lisätään 10 000 000 työperäisen maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus on huolissaan siitä, ettei hallitus ole valmis rahoittamaan kansallisia laaturekistereitä, joista saadaan tietoa mm. palveluiden laadusta, vaikuttavuudesta ja hoitoketjuista. Kokoomus esittää, että laaturekisterit vakinaistetaan. Niiden avulla terveydenhuollon laatua voidaan valta-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

kunnallisesti ja luotettavasti seurata ja parantaa potilaiden saaman hoidon vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta. Lisäksi rekistereillä kehitetään hoidon vaikuttavuuden ja kustannusten vertailtavuutta. Laaturekisterit ovat tärkeässä roolissa myös sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisessa.

Hoitotyön tutkimussäätiön, Hotuksen, rahoitus on käännettävä kasvu-uralle näyttöön perustuvan toiminnan edistämiseksi ja jalkauttamiseksi terveydenhuoltoon. Tämä edistää vaikuttavien ja hyvien käytänteiden käyttöönottoa hoitotyössä, säästää turhia kustannuksia ja parantaa potilasturvallisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.04 lisätään 3 300 000 euroa kansallisten laaturekistereiden vakinaistamiseksi, kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä Hoitotyön tutkimussäätiön työn turvaamiseksi.

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Terveysalan kasvustrategiassa on koottu yhteen toimet, joilla vahvistetaan terveysalan tutkimusympäristöä. Strategia tähtää kilpailukykyisen toimintaympäristön systemaattiseen kehittämiseen, terveysalan investointien lisäämiseen ja alan talouskasvun aikaansaamiseen. Terveysalan kasvustrategian toimeenpanolla luodaan myös mahdollisuuksia yksilön parempaan terveydenhuoltoon ja sosiaali- ja terveyssektorin toiminnan tehostamiseen.

Strategia ja sen toimeenpano on vahva signaali yrityksille, kun ne miettivät tutkimusinvestointiaan. Suuntaamalla voimavaroja osaamiskeskityksiin, kuten neurokeskukseen ja syöpäkeskukseen, voidaan panostaa parempaan hoitoon sekä Suomessa tehtävään tutkimukseen. Samalla rakennamme yrityksille houkuttelevaa toimintaympäristöä, joka tuo tutkimusinvestointeja Suomeen. Panostus maksaa itsensä takaisin parempana hoitona ja kasvavina tutkimusinvestointeina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.25 lisätään 1 700 000 euroa terveysalan kasvustrategian toteuttamiseksi.

20. Työttömyysturva

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Yritykset tulee auttaa akuutin kriisin yli. Turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuuden pystymme huolehtimaan siitä, että Suomen kansantalouden tuotantopotentiaali ei laske pysyvästi. Tekohengityksen vaiheesta on kuitenkin mahdollisimman nopeasti päästävä takaisin normaaliin, jossa markkinat toimivat ja talouden normaali kysyntä käynnistyy.

Toimiva keino turvata yritysten "talvehtiminen" kriisin yli on ollut yrittäjien mahdollisuus päästä työmarkkinatuen piiriin lopettamatta yritystoimintaa kokonaan. Tämä mahdollisuus on nyt päät-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

tymässä, vaikka koronakriisi yhä pitää yrityksiä kuristusotteessa. Pienyrittäjät ja ammatinharjoittajat ovat jo pitkään olleet väliinputojina sosiaaliturvajärjestelmässä.

Tulevaisuudessa yhä useampi valitsee yksin- tai pienyrittäjyyden joko sivutoimena tai pysyvänä ratkaisuna toimeentulon hankkimiseen. Kokoomus ehdottaa yrittäjien työmarkkinatuen jatkamista kesään saakka. Sinä aikana on kehitettävä pysyvä yrittäjien sosiaaliturvamalli Kokoomuksen mallin mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viipymättä esityksen yrittäjien oikeudesta työttömyysturvaan kesäkuuhun 2021 saakka.

40. Eläkkeet

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Hallituksen asettama valtiosihteeri Jari Partasen (kesk) yritystukityöryhmä pitää raportissaan mahdollisena, että merimieseläkekassan saamaa valtionosuutta laskettaisiin. Vuodesta 2021 eteenpäin valtionosuuden on jo aiemmin sovittu laskevan 29 prosenttiin nykyisestä 31 prosentista. Laskemalla osuutta edelleen voitaisiin saavuttaa suurempi menosäästöjen taso.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti esityksen merimieseläkekassan saaman valtionosuuden laskemiseksi niin, että osuuden perusteella maksettava määrä vähenee 10 miljoonaa euroa.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Valtion tutkimusrahoitus (VTR) on tarkoitettu myönnettäväksi yliopistotasaisen sosiaali- ja terveyden tutkimuksen hankkeille. Yliopistotasoisella tutkimuksella turvataan erityisesti julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä vaikuttavaan, väestön terveyttä ja hyvinvointia tukevaan suuntaan. Terveydenhuollon yksiköissä tapahtuva tutkimus mahdollistaa uusimpien hoitomuotojen käyttöönoton ja kokeilemisen.

Kokoomus nostaa esiin huolen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusrahoituksen riittävydestä. Hallituksen esittämät panostukset lääketieteelliseen tutkimukseen ja erityisesti yliopistotasoiseen tutkimukseen (VTR) ovat riittämättömät.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.32 lisätään 10 000 000 euroa yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoittamiseksi.

38. Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Koirien tuoma potentiaali koronatestaukseen on merkittävä. Koirat havaitsevat koronaviruksen huomattavasti pienemmästä virusmäärästä kuin yleisesti terveydenhuollossa käytetyt PCR-testit. Koirien hyödyntäminen toisi helpotusta testaukseen esimerkiksi satamissa ja lentokentillä. Lisäksi hajuerottelumenettelyllä jo kerran koulutetut koirat voidaan tulevaisuudessa äärimmäisen nopeasti kouluttaa havaitsemaan esimerkiksi jotain toista sairautta.

Kokoomus ehdottaa, että koronaan varattuja määrärahoja ohjataan koronakoirien kouluttamiseen siten, että katetaan sadan uuden koronakoiran kouluttaminen. Kymmenellä paikkakunnalla voitaisiin aloittaa 10 koirakon (koira sekä koiranohjaaja) koulutus ja näiden lisäksi jokaiselle toimipisteelle saataisiin vaadittava kouluttaja ja näytteen käsittelijä. Koulutetut koirat voitaisiin sijoittaa haluttuihin kohteisiin ympäri maata.

Koronapandemiasta aiheutuvat lisäkustannukset tulisi korvata kaikille palveluntuottajille tasavertaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut suosituksia henkilösuojausten kustannusten korvaamisesta kunnan järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta. On syytä varmistaa, että kunnat ja sairaanhoitopiirit korvaavat koronaepidemiasta aiheutuneet kustannukset yksityisille palveluntuottajille ministeriön suositusten mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee tarvittavat toimet koronakoirien hyödyntämiseksi koronatestauksessa sekä osoittaa tarvittavan määrärahan koronakoirien koulutukseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee kansallisen päätöksen suojavarusteiden kustannusten korvaamisesta myös yksityisen sektorin toimijoille silloin, kun ne tuottavat kuntien järjestämisvastuulla olevia palveluja.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Eriarvoisuus perustason hoitoon ja palveluihin pääsyssä on yksi suurimpia haasteitamme. Erityisesti perusterveydenhuollon palveluiden ja mielenterveyspalveluiden saatavuudessa on ongelmia eri puolilla Suomea. Ihmiset eivät ole palveluiden suhteen yhdenvertaisessa asemassa, ja esimerkiksi monisairaiden sekä paljon palveluita tarvitsevien palvelukokonaisuudet ovat pirstoutu-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

neet. Suomalaisten enemmistön kannattama valinnanvapaus on saatava takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen keskiöön.

Hyvinvointi- ja terveyseroja on kavennettava turvaamalla oikea-aikaiset palvelut ja varhainen tuki jokaiselle toimeentulosta riippumatta. Hyvinvointipalveluita eniten käyttävillä on havaittu olevan vähiten mahdollisuuksia vaikuttaa käyttämiinsä palveluihin. Yhdenvertaisuuden lisäämiseksi mahdollisuutta aktiiviseen rooliin palveluissa ja osallisuutta itseään koskevissa kysymyksissä on vahvistettava jokaisen kohdalla. Myös mahdollisuudet edistää ja ylläpitää omaa terveyttä ja hyvinvointia on varmistettava jokaiselle.

Laadukkaat ja vaikuttavat palvelut on turvattava. Palvelujärjestelmän kestävyys on varmistettava edistämällä toiminnan kustannusvaikuttavuutta. Sote-palveluiden järjestämiseen tarvitaan vahvempia vastuutahoja. Kokoomuksen mielestä sote-palveluiden tulee rakentua kaupunkien ja kuntien yhteistyön pohjalle. Tarvitsemme riittävän vahvoja kuntien yhteistyöalueita tai kuntayhtymiä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi ympäri maata. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen ei saa jäädä sote-hallinnon uudistamisyritysten jalkoihin.

Peruspalvelut on laitettava kuntoon ja sairauksien ennaltaehkäisyä on lisättävä. Terveystietämiseen on haettava uusia keinoja. Palveluita on saatava silloin, kun tarve on, ja niiden on toimittava saumattomasti yhteen ihmisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Terveystieteiden keskuksiin on päästävä nopeammin ja sujuvammin. Terveystieteiden aukioloaikoja on laajennettava vastaamaan paremmin ihmisten tarpeisiin. Siten voidaan vähentää päivystyksen käyttöä ja helpottaa ihmisten arkea. Käyttöön on otettava uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja lisäämään asiakaslähtöisiä palveluja. Esimerkiksi etävastaanottoja lisäämällä voidaan parantaa asiakastytytyä, sujuvoittaa hoitoon pääsyä ja kohdentaa perinteisiä vastaanottopalveluita niitä tarvitseville.

Hyvällä työnjaolla ja moniammatillisella yhteistyöllä voidaan varmistaa paremmat palvelut. Esimerkiksi hoitajavastaanotot voivat nopeuttaa hoitoon pääsyä, parantaa palvelujen saatavuutta ja edistää kustannusvaikuttavaa työnjakoa ammattihenkilöiden välillä.

Pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettava hoitotakuun kiristäminen, jotta voidaan turvata oikea-aikainen ja yhdenvertainen hoitoon pääsy. Myös suun terveydenhuollon palveluihin pääsyä on parannettava, sillä suun terveys on tärkeä osa ihmisen kokonaisterveyttä. Palvelusetelit ja Kela-korvauksen nosto on otettava keinoiksi varmistaa hoitoon pääsy.

Suurten kansansairauksien hoitoa on vahvistettava. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osaamiskeskuksia ja verkostoja on perustettava hoidon laadun ja hoitoketjujen vahvistamiseksi sekä erikoissairaanhoidon palveluiden jalkauttamiseksi sote-keskuksiin. Läheteseuranta on syytä ottaa käyttöön. Paljon palveluita tarvitseville ja monisairaille on nimettävä oma vastuukilö huolehtimaan palvelukokonaisuuden yhteensovittamisesta.

Vahvistamalla lääkehoidon kokonaisarviointia voidaan parantaa useita eri lääkkeitä tarvitsevien arkea, vähentää epätarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä ja lääketokkuroita. Farmaseuttista osaamista on hyödynnettävä laajemmin, apteekit voidaan ottaa tiiviimmin mukaan osaksi sote-palvelutuotantoa ja lääkehoidon kokonaisarviointi mahdollistaa palvelusetelin avulla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Mielenterveyden ongelmat ovat yksi suurimmista kansansairauksistamme. Mielenterveyden ongelmiin ei ole saatavilla yhdenvertaisesti ja riittävästi apua sosiaali- ja terveydenhuollon perustasolla. Jonotusajat perusterveydenhuoltoon ja sieltä edelleen erikoissairaanhoidon ovat kestävimpiä ja eriarvoisimpia.

Terapiatakuu varmistaa sen, etteivät mielenterveysongelmista kärsivät sekä heidän läheisensä jää yksin ilman apua ja tukea. Nyt se on monelle arkipäivää, sillä arvioiden mukaan vain puolet saa tarvitsemaansa hoitoa. Moni joutuu odottamaan kuukausikaupalla, eikä siltikään aina saa apua. Moni joutuu hakemaan palveluja yksityiseltä sektorilta, mutta kaikilla ei tähän ole mahdollisuuksia. Avun saanti ei saa olla kiinni lompakon paksuudesta.

Terapiatakuu rakentaisi Suomesta tällä hetkellä puuttuvan tehokkaan mielenterveyshoidon perustason. Kansalaisaloitteessa ehdotetaan lakimuutosta, jolla taataan nopea pääsy hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon. Hoidon tarve tulisi arvioida välittömästi apua haettaessa ja hoito aloittaa kuukauden sisällä tästä.

Mielenterveyspoolin mukaan työllisyysvaikutus varhain aloitetulla hoidolla voisi auttaa siirtämään vuosittain jopa 7 500 suomalaista sosiaalietuuksien piiristä työelämään, mikä vastaa hallituskauden aikana 30 000 uutta työllistynyttä.

Koronakriisin vaikutuksesta riski mielenterveysongelmien puhkeamiselle ja pahenemiselle on kasvanut entisestään. Terapiatakuun mukainen rakenteellinen uudistus mielenterveyden palveluihin on juuri nyt ajankohtainen. Se on osa kestävästä koronakriisin jälkihoitoa sekä työllisyyden vahvistamista.

Kuntoutustakuulla turvataan kuntoutukseen pääsy sekä annetaan määrääjat kuntoutusprosessin oikea-aikaiselle käynnistämiseksi ja liikuntaan ohjaamiselle. Kuntoutus on olennainen osa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujamme sekä toimivaa ja vaikuttavaa hoitoketjua, jolla varmistetaan työ ja toimintakyky. Kuntoutuksella varmistetaan, että ihminen toipuu eikä siirry uudelleen hoitojonoon.

Maassamme vuosittain tapahtuvien reilun 7 000 lonkkamurtuman hoito on puhutteleva esimerkki. Kotona ennen murtumaa asuneista lähes 30 % on päätenyt vuoden kuluessa pysyvään laitoshoidon. Lonkkaliukumäki-mallin avulla on voitu lyhentää sairaalahoitoaika, vähentää ikäihmisten joutumista pitkäaikaishoiton ja vähentää turhia kustannuksia. Toimintamallin ansiosta potilaat kotiutuvat aiempaa nopeammin, toimintakykyisempinä ja tyytyväisempinä matalan kynnyksen ja oikea-aikaisen kuntoutuksen takia.

Espoon Jorvissa toteutettu "lonkkaliukumäki" on osoitus kuntoutuksen mittavista vaikutuksista. Toimintamallissa taataan ikäihmisille kuntoutus ja riittävä kotiapu. Normaalissa leikkausprosessissa kotiutuminen kestää keskimäärin 43 päivää, mutta lonkkaliukumäen kuntoutusketjun läpikäyneillä vain 24 päivää. Pysyvään laitoshoidon joutumista on onnistuttu vähentämään merkittävästi. Ilman tehostettua kuntoutusta lonkkaleikkauksen läpikäyneistä aiemmin kotona-asuvista ikäihmisistä siirtyy vuoden sisällä pysyvään laitoshoidon jopa 30 prosenttia. Väestön ikääntyessä lonkkaleikkausten määrä kasvaa vuosittain.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Liikunnan käyttöä hoitomuotona ja kuntoutuksen osana on vahvistettava ja otettava käyttöön liikuntaresepti.

Kokoomus esittää kokonaisuutena ikääntyneiden parempaan hoivaan yhteensä 73 miljoonan euron pysyvää lisäystä. Ikäihmisten laadukkaita palveluita turvaamaan tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä.

Esitämme tuhat hoitajaa lisää kotihoitoon. Henkilöstön lisäämiseksi tarvittava 50 miljoonan euron panostus huomioidaan kuntien valtionosuuksissa. 22,7 miljoonaa euroa käytetään lisäksi mm. ikäihmisten palveluiden kehittämiseen. Vanhusten palveluiden ja kohtelun laillisuusvalvonnan tehostamiseksi oikeusasiamiehen toimistolle lisätään 0,3 miljoonaa euroa tarkastusten määrän ja omien aloitteiden lisäämiseksi.

Hoivapalveluiden henkilöstön lisäämiseksi tarvitaan myös pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan mm. koulutustarpeet ja työperäisen maahanmuuton lisääminen. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa sekä henkilöstön osaamista. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhustyön tukena. Työn johtamisen toimivuuteen eri tasoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia. Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien mahdollistamiseksi lisätään palvelusetelin käyttöä. Pilotoidaan tuettua hoivavapaata oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.39 lisätään 22 700 000 euroa ikäihmisten palveluihin. Määräraha kohdennetaan ikäihmisten palveluiden kehittämiseen, omaishoidon vahvistamiseen, omaisen lyhytaikaisen, tuetun hoivavapaan pilotoimiseen, valtakunnallisen muistiohjelman jatkamiseen ja muistisairaiden palveluiden kehittämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että koronakriisin aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkamiseksi on tehtävä kansallinen toimintasuunnitelma, jossa huomioidaan yritysten ja järjestöjen tarjoamien palveluiden hyödyntäminen jonojen purkamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että sote-palvelut rakentuvat vahvojen kuntien yhteistyön, yhteistyöalueiden tai kuntayhtymien pohjalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hoitotakuuta tiukentava (7 pv) lainsäädäntö valmistellaan yhdessä kuntien kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Terapiatakuu-kansalaisaloitteen mukaisesti esityksen mielenterveyden terapiatakuusta ja varaa tarvittavan määrärahan sen toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kuntoutustakuun oikea-aikaisen pääsyn varmistamiseksi kuntouttaviin palveluihin sekä osoittaa kuntoutuspalveluiden saatavuuden parantamiseksi tarvittavan määrärahan.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Maatalouden ravinnepäästöjen vähentämiseen on tartuttava systeemitason ratkaisulla. Esimerkiksi tukijärjestelmien kautta voitaisiin tukea viljelijöitä kasvukunnon parantamisessa tavoilla, joista myös yrittäjä itse hyötyy. Hallitusohjelma lupaa ravinnekierron ja vesiensuojelun hankkeisiin sinänsä tuntuva summa — yhteensä yli 250 miljoonaa euroa vaalikaudella.

Nykyisellä menolla rahoitus on valumassa satoihin liian pieniin hankkeisiin. Asiantuntijat MTK:sta Suomen ympäristökeskukseen ovat yhtä mieltä siitä, että vaikutusta voi saada, jos voimat keskitetään muutamaa keskeiseen toimenpiteeseen. Tiedämme, että Lounais-Suomen siipikarja- ja sikatalouden ravinnevalumat kuuluvat koko Itämeren alueella suurimpiin leviä ruokkivan fosforin lähteisiin. Saaristomeren maatalous onkin Suomen ainoa jäljellä oleva ns. hot spot -kohde.

Nyt olisi oiva hetki keskittää irrallinen rahoitus yhteen mittavaan ravinnekierron toimenpidekokonaisuuteen. Maamme fosforiravinteiden tarve saataisiin lähes katettua kotimaisen karjatalouden lantojen sisältämällä fosforiravinteilla. Siksi eläintiloille on luotava kestävä mahdollisuus myydä ravinteiden ylijäämä lannoitemarkkinoille. Luonnonsuojelun menestyksellä onnistuminen tarvitsee riittävän tietopohjan. Tästä syystä luontopaneelin rahoitus tulisi turvata samaan tapaan kuin ilmastopaneelin.

Asuntopolitiikan puolella tarvitaan suunnanmuutos. Kasvun kannusteita on vahvistettava, jotta saamme riittävästi uusia asuntoja kasvukeskuksiin. Kokoomus haluaa osaltaan helpottaa tilannetta kasvattamalla valtion osallistumista asuntotuotannon edellytyksiä parantavien liikennehankkeiden rahoitukseen. Kuntien kaavoitusta sekä asuntorakentamisen kannustimia on vahvistettava, jotta saamme riittävästi uusia asuntoja kasvukeskuksiin. Kaikkiaan tarvitsemme toimivampia asuntomarkkinoita, sillä asumistukimenot ovat kasvaneet vuodesta toiseen. Nähdäksemme ARA-asumisen tulisi keskittyä yhä enemmän palvelemaan erityisryhmiä. Näin suunnattaisiin yhteis-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

kunnan tuki nykyistä paremmin sitä eniten tarvitseville sekä samalla säästettäisiin asumistukimeinoissa.

Ehdotamme, että hallitus kohdentaisi Valtion asuntorahaston rahoitusta kasvua tukeviin liikennehankkeisiin, jotka purkaisivat kaupungistumisen pullonkauloja ja vauhdittaisivat näin asuntotuotantoa kasvukeskuksissa. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voitaisiin purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja. Käytettävissä olevaa varallisuutta on arviolta noin 2 miljardia euroa. Tämä ei vaarantaisi rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Asuntopolitiikan on oltava pitkäjänteistä, kannustavaa ja ennakoitavaa. Erilaiset suorat, yllättävät ja määräaikaisten tuet sekoittavat toimivaa markkinoita. Ne myös vähentävät kannustimia toimia edelläkävijänä, kun tukea eivät saa tahot, joiden hyvät hankkeet ovat jo käynnistyneet. Esimerkiksi poukkoilevien asunto- ja energiatukien sijaan energiaremontteja olisi hyvä edistää muilla kannustimilla sekä laajentamalla ja nostamalla kotitalousvähennystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että vesiensuojelun irrallinen rahoitus kootaan yhteen mittavaan ravinnekierron toimenpidekokonaisuuteen Itämeren ja erityisesti sisävesien ja Saaristomeren pelastamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että luontopaneelin rahoitus turvataan jatkossa budjetissa samalla tavoin kuin ilmastopaneelin rahoitus.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston varoja kohdennetaan kasvua tukeviin liikennehankkeisiin, jotka purkaisivat kaupungistumisen pullonkauloja ja vauhdittaisivat asuntotuotantoa.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Kokoomus haluaa jokaiselle enemmän mahdollisuuksia kuluttaa ja toteuttaa unelmiaan. Valtion ei tarvitse tehdä kaikkia valintoja ihmisten puolesta. Lopulta kasvavat tulot syntyvät vain työstä sekä kannattavasta ja kasvavasta yritystoiminnasta. Rohkeilla politiikkavalinnoilla voimme tehdä työn tarjoamisesta ja vastaanottamisesta entistä kannattavampaa kaikille taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Kokoomus siirtäisi verotuksen painopisteen työstä ja yrittäjyydestä haittoihin ja kuluttamiseen. Laajoilla veropohjilla ja matalilla verokannoilla turvataan hyvinvointiyhteiskunnan riittävä rahoitus sekä oikeudenmukaisesti kohdentuva kevyt verotus. Samalla verotuksen ohjaavaa vaikutusta on hyödynnettävä ympäristöpolitiikassa ja terveyden edistämisessä.

Hallitusohjelman mukaan verotuksen tulee tukea talous- ja työllisyyspolitiikalle asetettuja tavoitteita, kansainvälistä kilpailukykyä ja koko Suomen elinvoimaisuutta. Hallitus tavoittelee työllisyysasteen nostamista 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämä on edellytys hallituksen tavoitteen toteutumiselle julkisen talouden tasapainosta. Hallituksen toteuttama veropolitiikka on perustavanlaatuisessa ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa. Ansiotuloverotuksen kiristäminen ja kotitalousvähennyksen poistaminen nostavat työhön kohdistuvaa vero-kiilaa ja tekevät työn teettämisestä sekä työn vastaanottamisesta nykyistä kannattamattomampaa.

Suomen kokonaisveroaste on yksi OECD-maiden korkeimpia. Hallituksen vasemmistolainen talouspolitiikka on keskittynyt kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen pienentämiseen. Ensimmäisenä hallitus kiristi kotitalousvähennystä. Työ on jatkunut sarjalla välillisten verojen tuntuvia korotuksia. Marinin vasemmistokeskustalaisen hallituksen politiikasta kaikille on jäämässä käteen vähemmän.

Hallituksen massiivisten alijäämien politiikka tarkoittaa kiristyviä veroja tulevaisuudessa. Koska työllisyystoimet jätetään tekemättä ja hallitus betonoi pysyvät lisämenot toisen asteen koulupakoon sekä maakunta- ja soteuudistukseen, ei talouden tasapainottamisen vaihtoehdoksi jää muuta kuin veronkiristykset. Valtiovarainministeriö on jo arvioinut, että kuntien veronkiristysten tarve on keskimäärin 5,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2040 mennessä, jos mitään ei tehdä. Tämän päivän alijäämä on huomisen vero.

Edellisellä vaalikaudella huolehdittiin siitä, ettei kenenkään ansiotuloverotus kiristynyt. Kireä työn verotus vähentää halukkuutta työn tekemiseen, teettämiseen ja itsensä kehittämiseen. Hyvinvointi syntyy vain työstä. Jos työtä verotetaan kireästi, myös hyvinvointia syntyy vähemmän. Tämän vuoksi edellinen hallitus kevensi työn verotusta yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.

Korkea työn verotus on haitallista kaikissa tuloluokissa. Pienillä tuloilla se vähentää kannustimia ottaa työtä vastaan. Keskituloisilla työnteosta rankaiseminen korkealla ja nopeasti kiristyvällä verotuksella vähentää kannustimia kehittää omaa osaamistaan tai tavoitella vastuullisempia työtehtäviä. Suomi verottaa poikkeuksellisen tiukasti tärkeintä kilpailutekijäänsä eli osaamista. Verotamme kansainvälisesti vertaillen kireästi huippuosaajia ja asiantuntijoita. Viime vuosina korkeasti koulutettujen nettomuutto pois Suomesta on kiihtynyt huolestuttavasti. Saksassa on väestömäärään suhteutettuna kaksinkertaisesti johtaja- ja asiantuntijatasen työpaikkoja Suomeen ver-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

rattuna. Tämä väestönosa ja heidän työpaikkansa kilpailevat kansainvälisillä markkinoilla. Työpaikkojen sijoittumiseen vaikuttaa keskeisesti verotaso.

Hallitus tekee asiantuntijoiden osalta ristiriitaista politiikkaa. Se nostaa korkean lisäarvon työhön kohdistuvaa verotusta ihmisille, jotka nyt työskentelevät Suomessa. Samalla se laskee ulkomaalaisten asiantuntijoiden verotusta ymmärtäen, että kansainvälisen tason huippuosaajia on vaikea houkutella Suomeen yleisillä työhön kohdistuvilla veroasteilla. On aivan keskeistä pitää Suomi kilpailukykyisenä myös muualta tuleville ihmisille; siksi ulkomaisten avainhenkilöiden kohtuullista verotusta on helppo tukea. Saman kannustavuuden tulisi kuitenkin päteä myös kotimaiseen työvoimaan. Suomessa on voitava tehdä ja teettää monenlaista korkean tuottavuuden työtä. Nyt suomalainen huippuosaaja voi joutua maksamaan yli 22 prosenttiyksikköä korkeampaa veroa kuin ulkomainen huippuosaaja. Täysin samat kannustinvaikutukset toimivat niin suomalaisten työskentelypäättöksiin Suomessa kuin ulkomailta Suomeen muuttavien asiantuntijoiden päätöksiin.

Nykyinen hallitus on heti ensimmäisessä budjetissaan poikkeamassa edellisen hallituksen veropolitiikan keskeisestä periaatteesta ja jatkaa työn verotuksen kiristämisen linjalla. Veronmaksajien keskusliiton arvion mukaan keskituloisen veroprosentti kiristyy noin 0,4 prosenttiyksikköä vuonna 2020. Vuonna 2021 riippuen tuloluokasta verotus kiristyy 0,2—0,3 prosenttiyksikköä. Hallitus kiristää työn verotusta vastoin omaa hallitusohjelmaansa ja asiantuntijoiden suosituksia. Suomessa työn verotus on yksi Euroopan korkeimmista. Erityisesti ylimmät veroasteet sekä työn verotuksen progressio ovat Euroopan korkeimpia.

Kaiken päälle hallitus on myös kiristänyt välillisiä veroja ja jatkaa kiristystä. Työssäkäyvien ja yritysten kustannuksia nostettiin jo 250 miljoonan euron polttoaineveron kiristyksellä, jota ei kompensoida yrityksille tai keskituloisille muussa verotuksessa. Lisäksi hallitus kiristää esimerkiksi alkoholiveroa, joka iskee merkittävästi koronavirustilasta rajusti kärsineeseen ravintolalaan. Haittaverojen reilun kiristämisen vastapainoksi tarvittaisiin vastaavasti ansiotuloveron tuntuva kevennys. Sitä ei hallitus tee.

Kokoomus esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan yhteensä miljardin euron ansiotuloverotuksen kevennystä ensi vuodelle kaikille palkansaajille sekä eläkeläisille. Kevennystä rahoitetaan mm. poistamalla nopeutetussa tahdissa asuntolainojen korkovähennys ja asettamalla työmarkkinajärjestöjen sijoitustuotot verolle.

Kokoomus toteuttaisi ansiotuloverotuksen keventämisen tasaisesti kaikille palkansaajille ja eläketulon saajille. Tuloveron kevennys tuo keskimääräiselle palkansaajalle jopa 500 euroa käteen vuodessa.

Kokoomus edellyttää hallituksen vähintään huolehtivan siitä, ettei kenenkään palkansaajan verotus kiristy vaalikauden aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu turvaamaan sen, ettei kenenkään palkansaajan verotus tällä vaalikaudella kiristy.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esitykset tuloverolain muuttamisesta niin, että staattisen arvion mukaan palkka- ja eläketuloa saavien verotus kevenee yhteensä 800 miljoonaa euroa.

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa asuntolainan korkovähennyksen kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla päivitetään lainsäädäntöä yleishyödyllisyyden määritelmän osalta ja laajennetaan veropohjaa lakkauttamalla kaikkien työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verovapaus.

Kotitalousvähennyksen heikennys huonoa työllisyys-, perhe- ja senioripolitiikkaa

Kotitalousvähennys on erinomainen keino vähentää palveluiden verokiilaa, lisätä työllisyyttä ja vähentää harmaata taloutta. Tavanomaiset kotitaloustyöt ja palvelutyöt tehdään usein itse, sillä korkea verotus tekee niiden ostamisen mahdottomaksi. Kotitalouden voisi olla järkevää keskittää työpanostaan sellaiseen tekemiseen, jossa sen suhteellinen etu on suurin ja ostaa kotitaloustyö palveluna. Näin työllisyys, toimeliaisuus ja talous kasvavat samalla, kun verot ja maksut karttuvat.

Kokoomus haluaa kehittää palvelutaloutta edelleen kotitalousvähennyksen avulla. Työ kotitalousvähennyksen reippaaksi parantamiseksi ja laajentamiseksi tulisi käynnistää välittömästi. Vähennystä tulisi laajentaa aidosti kaikkiin niihin palveluihin, jotka nykyisellään tehdään itse, vaikka ne voitaisiin ostaa palveluna. Kokeiluluontoisesti, kiertotalouden periaatteita noudattaen, tulisi käynnistää kokeiluluontoinen uudistus kotitalousvähennyksen laajentamiseksi. Käyttöalaa tulisi kokeiluluontoisesti laajentaa esimerkiksi polkupyörien, kodinkoneiden, pienelektrooniikan ja muuten jätteeksi päätyvän kodin tarpeiston korjaamiseen. Siten saisimme muuten ongelmajätteeksi päätyvän kodinelektrooniikan ja tarpeiston käyttöikää pidennettyä ja ympäristön kuormitusta vähennettyä. Kokoomus varaisi kokeiluun 50 miljoonaa euroa.

Kokoomus parantaisi kotitalousvähennystä niin, että mahdollisimman moni voisi hyötyä siitä. Suomessa kotitalousvähennys on tarkoituksellisesti rakennettu mahdollisimman hankalaksi ja byrokraattiseksi. Tämä lisää tarpeettomasti taloustoimikustannuksia ja saavutettu hyöty pienee. Kotitalousvähennyksen hyöty tulisi saada mahdolliseksi suoraan työn hinnassa Ruotsin laskumallin tapaan. Mallissa vähennys myönnetään suoraan laskussa työn ostamisen yhteydessä. Kotitalous siis saisi työn kotitalousvähennyksen suuruusella alennuksella. Yritys hakee puuttuvan osuuden verottajalta. Verottaja merkitsee palvelun ostajalle ennakkovähennyksen, jonka jälkeen se tarkastaa, täyttääkö työ kotitalousvähennyksen kriteerit. Hyvitykset huomioidaan, kun lo-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

pullinen verotus valmistuu. Tulorekisteri helpottaa kotitalouksia saamaan reaaliaikaisen näkymän omaan verotukseen ja helpottaa näin vähennyksen seuraamista. Myös omavastuuosuuden poisto tuo vähennyksen yhä useamman saataville. Näillä muutoksilla kotitalousvähennyksestä voitaisiin luoda koko kansan palvelutalousvähennys.

Hallitus leikkasi vuoden 2020 talousarvion yhteydessä kotitalousvähennystä. Enimmäismäärää alennettiin 2 400 eurosta 2 250 euroon. Samoin vähennettävää prosenttiosuutta kustannuksista alennettiin työkorvausten osalta 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkojen osalta 20 prosentista 15 prosenttiin. Hallitus tavoittelee korkeampaa työllisyyttä ja harmaan talouden tehokasta torjuntaa. Hallituksen päätös heikentää kotitalousvähennystä on vastoin kumpaakin päämäärää. Kotitalousvähennyksen heikennys nostaa remontti- ja kotipalveluiden hintaa ja laskee palveluiden kysyntää. Tämä vähentää koronavaikeissa rankasti kärsineiden palvelualojen työllisyyttä. Samoin päätös johtaa harmaan talouden lisääntymiseen.

Kokoomus esittää, että kotitalousvähennystä parannetaan tuntuvasti osana koronan jälkeistä kasvupolitiikkaa ja että siirtymässä kohti kestävästä korkean osaamisen palvelutaloutta muutos tehdään pysyvästi. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä tulee nostaa 5 000 euroon, työkorvauksen vähennettävä prosenttiosuus 60 prosenttiin ja työkorvauksen 40 prosenttiin. Vähennyksen enimmäismäärä oli Ruotsissa jo ennen kriisiä 5 000 euroa. Koronakriisin elvytystoimenpiteenä Ruotsi on nostamassa sosiaalidemokraattien ja vihreiden hallituksen toimesta, keskustapuolueen tukemana, kotitalousvähennyksen enimmäismäärää noin 7 000 euroon osana isompaa veroelvytyspakettia.

Kokoomus esittää yli 75-vuotiaille parannettua kotitalousvähennystä Sitran mallin mukaisesti. Tämä tukisi ikääntyneiden asumista kotona, säästäisi hoivamenoissa sekä lisäisi kotipalvelualan työllisyyttä. Kokoomus ehdottaa, että yli 75-vuotiaiden osalta kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta Ruotsin tasolle siten, että vähennyksen enimmäismäärä on 5 000 euroa, työkorvauksen verovähennysoikeus nostetaan 60 prosenttiin ja palkkakorvauksen 40 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen 100 euron omavastuuosuuden poistamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta siten, että vähennykseen oikeuttavan palvelun ostaja voi saada vähennyksen hyödyn jo palvelun laskussa Ruotsin laskumallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen kotitalousvähennyksen koikeiluluontoisesta laajentamisesta kiertotalouden periaatteiden mukaisesti niin, että vähennystä voitaisiin käyttää tavaroiden käyttöikää pidentäviin korjaustöihin, kuten esimerkiksi pyörien ja rikkoutuneiden kodinkoneiden korjaamiseen sekä energiaremonttien laitehankintoihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 74

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta yli 75-vuotiaiden osalta siten, että kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Talouden toimeliaisuutta voidaan lisätä myös järjeistämällä sääntelyä. Kokoomuksessa luotamme ihmisten ja yritysten omaan kykyyn tehdä vastuullisia ratkaisuja. Esitämme norminpurkutaloita, joilla voitaisiin saada lisää dynamiikkaa talouteen ja luoda siten Suomeen uusia työpaikkoja ja kasvua. Normien purkaminen ei maksa mitään, mutta parhaimmillaan se voi tuoda merkittävästi lisää kasvua.

Suomessa on siirryttävä rohkeasti kohti normaalia eurooppalaista ravintolakulttuuria ohjaamalla alkoholin kulutusta ravintoloissa tapahtuvaan anniskeluun verotuksen avulla. Samalla pienpanimoiden ja ravintoloiden ulos- ja etämyynnistä on vihdoin tehtävä mahdollista. Työvoimavaltainen ravintola-ala on kärsinyt koronan vuoksi rajusti ja kaipaa kipeästi tukea. Parasta lääkettä on kannustaa ihmisiä turvalliseen ravintola-asiointiin markkinaehtoisesti.

Ravintolassa tapahtuvan anniskelun verotus on Suomessa nykytasollaan yksi EU:n korkeimmista. Oluen, joka on ravintoloissa anniskelluista juomista ravintoloille tärkein, verotus on EU-maiden korkeinta. Anniskelun arvonlisäverokanta on Suomessa EU-maiden neljänneksi korkein. Luonnonvarakeskus arvioi anniskelun arvonlisäveron laskemisen vaikutuksia julkiseen talouteen vuonna 2018 siten, että suorat verotulojen menetykset olisivat noin 122 miljoonaa euroa. Koronakriisi on iskenyt ravintola-alaan rajusti, ja voidaan olettaa, että tulojen menetys olisi merkittävästi pienempää. Anniskelun keveämpi verotus lisäisi myös ruoan ja muiden tuotteiden kysyntää. Anniskelun arvonlisäveron alentaminen tukisi alan toipumista koronakriisistä, vauhdittaisi

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

suomalaisen ravintolakulttuurin kehittymistä ja lisäksi kerrannaisvaikutuksina työvoimavaltaisen alan työllisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti eduskunnalle esityksen ravintoloissa tapahtuvan anniskelun arvonlisäveron laskemisesta 14 prosenttiin.

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Verotuksen painopistettä tulee siirtää kestäväen kasvun periaatteiden mukaisesti. Esimerkiksi Sitra on esittänyt mallia, jossa rohkealla siirtymällä voidaan keventää työn verotusta samalla, kun verotuksen painopistettä siirretään ympäristölle haitallisiin päästöihin ja kulutukseen.

Verotuksella on käyttäytymistä ohjaava vaikutus, jolla kulutusta voidaan ohjata vähäpäästöisiin ja terveyden kannalta hyviin ratkaisuihin niin kotitalouksien kuin yritysten valintojen osalta. Kulutuspäätökset sekä verotuksen kohtaanto riippuvat hyödykkeen tai palvelun hintajoustosta. Esimerkiksi makeisvero ei ehtinyt ohjata käyttäytymistä merkittävästi, sillä tuotteiden hintajousto oli jäykkää. Verotus kohdentuu uudistuksella oikeudenmukaisemmin, ja pitkällä aikavälillä tuottajat voivat muuttaa käytöstään muuttamalla raaka-ainevalintoja hakiessaan kilpailuetua.

Kokoomus kompensoi tuloverokertymää muuttavien uudistusten vaikutukset julkiselle taloudelle verotuksen painopisteen muutoksen periaatteita noudattaen. Korotukset kohdistuvat erityisesti haitta- ja päästöveroihin. Myös nykyisten verojen veropohjaa pyritään laajentamaan. Kokonaisuutena kiristykset on pyritty kohdistamaan niin, että negatiiviset vaikutukset työllisyyden ja talouden kasvuun ovat mahdollisimman pienet.

Kokoomus kiristäisi ensi vuonna tupakkaveroa hallitusta enemmän. Tupakkaveroa korotetaan pääministeri Rinteen hallitusohjelman mukaisesti asteittain. Kokoomus kiristäisi ensi vuonna tupakkaveroa hallitusta enemmän niin, että verotuotto olisi yhteensä 100 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiristää tupakkaveroa nopeammassa tahdissa.

04. Alkoholijuomavero

Kokoomus vapauttaisi viinien myynnin ruokakauppoihin ja kioskeille sekä sallisi etämyynnin myös suomalaisille pienpanimoille. Saatavuuden ja kilpailun vahvistuessa viinien kuluttajahinto-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

jen ei uskota nousevan suhteessa nykyisiin monopolihintoihin. Viinin myynnin vapauttaminen tukisi myös pienten kauppojen ja kioskien toimintaedellytyksiä. Rohkaisevat tulokset nelosoluen vapauttamisen osalta osoittavat, että haitat tuskin lisääntyisivät viinienkään vapauttamisen myötä.

Pienpanimotuotteiden etäostaminen on nykyään mahdollista ulkomailta. Pienpanimotuotteiden etämyynnistä syntyvät myyntitulot menevät ulkomaisille yrityksille, ja niistä maksettavat verot ja maksut maksetaan ulkomaisille viranomaisille. Sallimalla etämyynti myös suomalaisille pienpanimoille syntyisi alan liiketoiminta, työpaikat ja tuotannontekijätulot osin myös Suomeen. Hallituspuolueet ilmoittivat keväällä 2020, että lakiesitys etämyynnin sallimisesta suomalaisille pienpanimoille annetaan nopeasti. Kansanedustaja Markus Mustajärven laatima lakiesitys on saanut yli sadan kansanedustajan hyväksynnän. Silti hallitus ei ole onnistunut tuomaan lakiesitystä eduskuntaan. Suomalainen holhoava alkoholilainsäädäntö estää sivistyneen eurooppalaisen alkoholikulttuurin kehittymisen edelleen sekä kohtuuttomasti asettaa kotimaiset ja ulkomaiset yhtiöt epätasa-arvoiseen asemaan markkinoilla — ulkomaisten yritysten hyväksi. Asia on korjattava pikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viinien myynti sallitaan päivittäistavara-kaupoissa ja kioskeissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että hallitus lupaustensa mukaan tuo eduskunnalle lakiesityksen, jolla sallitaan etämyynti myös suomalaisille pienpanimoille, jotta pienpanimotuotteita voi tilata etämyynnin kautta. Etämyynti on nykyään mahdollista vain ulkomaisista panimoista.

05. Virvoitusjuomavero

Virvoitusjuomavero koskee lähes kaikkia juotavia tuotteita. Virvoitusjuomaveroa maksetaan varsinaisten virvoitusjuomien lisäksi myös esimerkiksi pullovesistä ja kotimaisista marjamehuista. Kahvia ja teetä vero ei koske. Kokoomus katsoo, että hallituksen olisi syytä selvittää virvoitusjuomaveron veropohjan laajentamista uusiin tuotteisiin. Verotuoton kasvun ohella tämä tarjoaisi mahdollisuuden arvioida uudelleen myös terveellisten juomatuotteiden verokantoja.

Suomalaiset syövät ja juovat terveytensä kannalta liikaa sokeria. Runsaalla sokerin syönnillä on yhteys kansansairauksiin. Verottamalla sokeria voidaan ohjata kuluttajia vähentämään liiallista sokeripitoisten tuotteiden kulutusta. Siksi veropohjan laajentaminen koskemaan virvoitusjuomien lisäksi makeisia ja jäätelöä sekä kaikkia muita lisättyä sokeria sisältäviä sokeripitoisia tuotteita on perusteltua.

Kuluttaja voi omilla ostovalinnoillaan vaikuttaa siihen, miten paljon vero vaikuttaa omaan talouteen. Verolla ohjataan teollisuutta panostamaan vähäsokerisempien tuotevaihtoehtojen kehittä-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

miseen. Veron perusteen tulee olla kansanterveydellinen. Useiden asiantuntijoiden mukaan vero ei näin toteutettuna olisi EU-säännösten vastainen eikä sisältäisi valtiontukeksi katsottavaa valikoivaa verotukea.

Pidemmällä tähtäimellä tavoitteena on oltava terveysperusteisen valmisteveron veropohjan säättäminen mahdollisimman laajaksi ottamalla siihen mukaan myös tuotteet, joissa on korkea suolatai rasvapitoisuus. Verotuksen lisäksi tarvitaan muita keinoja terveellisten ruokavalintojen ja tottumusten tukemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää virvoitusjuomaveron veropohjan laajentamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun ja tuo eduskunnalle esityksen uudesta terveysperusteisesta haittaverosta.

07. Energiaverot

Suomessa tehtävien päästövähennysten varsinainen merkitys tulee siitä, että täällä synnyttäviä ja koeteltavia ratkaisuja monistetaan maailmalle. Kannattaa toimia niin, että myönteinen kädenjälkemme on suurempi kuin hiilijalanjälkemme.

Kestävän kasvun verouudistuksessa siirto palkan ja yrittämisen veroista ympäristöhaittoihin kannustaa työntekoon ja puhtaiden ratkaisujen käyttöön. Samalla on tärkeä huolehtia oikeudenmukaisuudesta niin, että muutosta kompensoidaan niille, joille se on vaikeaa. Kun kotitalouksia kannustetaan luopumaan öljylämmityksestä kireämmällä verotuksella, samalla tuetaan heikommassa asemassa olevien mahdollisuutta energiainvestointeihin.

Saastuttamiselle on asetettava korkeampi hinta. Kokoomus kannustaisi siirtymistä hiilen, öljyn ja maakaasun käytöstä puhtaisiin tekniikoihin nostamalla kyseisten lämmityspolttoaineiden verotusta 35 miljoonalla eurolla ja auttamalla öljylämmittäjiä pääsemään öljylaskusta sillä, että energiaremonteissa kotitalousvähennyksessä voisi vähentää työn lisäksi myös laitteiden hintoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiristäisi lämmityspolttoaineiden verotusta ja leikkaisi turpeen suhteellista veroetua.

10. Muut verot

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Kaivoslakia on syytä päivittää. Ympäristövahinkojen ja haittojen jälkihoidon ei tule kaatua yhteiskunnan niskaan. Monet julkisuudessa olleet ongelmat liittyvät lisäksi ympäristönsuojelulakiin. Suomessa on edelleen kaivoksia, joissa ei ole vakuuksia ollenkaan. Toinen ongelma muodostuu konkurssitilanteissa, joissa ympäristön jälkihoito on kaatunut veronmaksajien maksettavaksi. Näihin kohtiin on tartuttava. Suomalaisten täytyy saada riittävä korvaus uusiutumattomien mineraaliemme hyödyntämisestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle esityksen kaivosverosta, joka nostaa valtion tuloja 21 miljoonalla eurolla vuodessa.

03. Autovero

Koronakriisi on vauhdittanut autokauppaa koko maassa. Kokoomuksen tavoitteena on, että sähköä tai biopolttoainetta käyttävä ajoneuvo on suomalaiselle aina fossiilista polttoainetta käyttävää autoa kilpailukykyisempi vaihtoehto jo tämän vuosikymmenen kuluessa.

Tehokkain keino autokannan ikääntymisen pysäyttämiseksi on autoveron portaittainen poistaminen neljän vuoden kuluessa. Nykyinen korkea autovero kannustaa hankkimaan vanhoja ja suuri-päästöisiä tuontiautoja.

Autoveron poistaminen heijastuu koko autokantaan, sillä se poistaisi nopeimmin vanhoja elinkaarensa päässä olevia autoja ja nopeuttaisi uusien energiatehokkaiden ja uutta tekniikkaa hyödyntävien autojen ensirekisteröintiä. Autoveron poistamisen on arvioitu nopeuttavan autokannan kiertoa 2—4 vuodella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen autoveron asteittaisesta poistosta.

07. Ajoneuvovero

Kompensoidaan autoveron alentamisen vaikutukset tuloarvioon korottamalla ajoneuvoveron perusveroa staattisesti puolella autoveron kevennyksestä sekä autokaupan kiihtymisen myönteisellä vaikutuksella kokonaisverokertymään. Ajoneuvoveron perusveron progressiota kiristetään siten, että se suosii vähäpäästöisiä autoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että autoveron portaittaista poistoa kompensoidaan ajoneuvoveron korotuksella.

19. Muut veronluonteiset tulot

06. Väylämaksut

Suomen kansantalous on lähes täysin riippuvainen tavaroiden ja matkustajien kuljetuksista meriteitse. Maailmanmarkkinoille suomalaisia tuotteita vievät yritykset sekä meriliikenteen logistiikkayritykset työllistävät kymmeniätuhansia suomalaisia suoraan ja mahdollistavat alihankintaketjun välityksellä elannon satoihin tuhansiin perheisiin. Kilpailemme kansainvälisillä markkinoilla muiden maiden teollisen tuotannon sekä matkustajaliikenteen osalta Itämeren muiden maiden kanssa. Suomi heikentää oma-aloitteisesti omaa kilpailuasemaansa meriliikenteen arvoketjuun kohdistuvalla väylämaksulla. Väylämaksut on otettu käyttöön vuonna 2005, jonka jälkeen se puolitettiin vuodesta 2015 alkaen. Marinin hallitus käynnisti hankkeen väylämaksun poistosta osana koronakriisitoimenpiteitä, mutta keskeytti lakihankkeen tuntemattomasta syystä touko-kuussa 2020.

Covid-19-pandemia on aiheuttanut merkittäviä ongelmia merikuljetuksen kysynnässä. Viimeisimpien mittausten mukaan elinkeinoelämän näkymä on erittäin heikko ja teollisuuden tilaukset matalat. Lähitulevaisuus ei näytä hyvältä. Varustamojen toimintakustannuksia on alennettava ja niiden ajautumista maksuvaikeuksiin täytyy välttää, jotta merikuljetukset voivat palautua kriisin jälkeen mahdollisimman pian ennalleen. Suomen on tehtävä päätöksiä vientiteollisuuden arvoketjun kilpailukyvyyn parantamiseksi pysyvästi. Väylämaksut on poistettava.

Liikenne- ja viestintäministeriössä käynnistettiin huhtikuussa lakihanke väylämaksujen poistamisesta. Kahden lausuntokierroksen palaute oli lähes poikkeuksetta erittäin myönteistä. Lausunnonantajat näkivät väylämaksujen poistamisen erinomaisena keinona elvyttää teollisuutta ja toisaalta keinona parantaa pysyvästi Suomen kilpailukykyä. Silti liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti 26.5.2020, että hallitus oli päättänyt keskeyttää hankkeen. Hallituksen perustelut ovat epämääräisiä.

Suomalaisilla korkean osaamisen ja huippuluokan teknologian vientiyrityksillä on mahdollisuus kriisin loputtua saavuttaa parempi kilpailullinen asema maailmanmarkkinoilla. Voimme parantaa yritystemme mahdollisuuksia saavuttaa osa kriisin aikana patoutuneesta kysynnän purkautumisesta sekä tukea yritystemme mahdollisuuksia viedä suomalaisia tuotteita maailmanmarkkinoille enemmän kuin ennen kriisiä. Väylämaksun poistolla kokonaan olisi positiivisia vaikutuksia ulkomaankaupan logistiseen kilpailukykyyn, meriliikenteen tehokkuuteen, kiertotalouden toteutumiseen teollisuuden sivutuotteiden toimittamisessa edelleen käytettäväksi (matala-arvoisten lastien kuljettamisen kannattavuus), transitoliikenteeseen sekä risteilijämatkailuun.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle pikaisesti esitykset väylämaksujen poistamiseksi kokonaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2021 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 85 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 11.12.2020

Timo Heinonen kok
Elina Lepomäki kok
Matias Marttinen kok
Sari Sarkomaa kok
Markku Eestilä kok
Kalle Jokinen kok
Jukka Kopra kok
Janne Sankelo kok

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

VASTALAUSE 3 kd

Yleisperustelut

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että valtion talousarviossa huomioidaan koronaviruksen aiheuttama vaikea taloustilanne. Kunnat, sairaanhoitopiirit, yritykset sekä työnsä ja toimeentulonsa menettäneet ihmiset tarvitsevat tässä tilanteessa tukea. Tältä osin KD tukee hallituksen talousarvioesityksen mukaisia menolisäyksiä. On perusteltua ottaa velkaa kriisin keskellä.

Koronakriisin hoitoon tarvitaan rahoitusta. Samalla hallituksen olisi kuitenkin pitänyt kyetä tekemään päätöksiä sellaisista rakenteellisista uudistuksista ja työllisyystoimista, jotka antavat luotamuksen siihen, että vaikeasta taloudellisesta tilanteesta noustaan. Hallituksen olisi myös pitänyt perua sellaiset hallitusohjelman hankkeet, jotka lisäävät pitkällä aikavälillä kuntien, yritysten ja suomalaisten veronmaksajien taakkaa. Hallituksen elvytyspolitiikka ei myöskään ole johdonmukaista. Verotus kiristyy ensi vuonna. Tässä tilanteessa tarvitaan veronkiristysten sijaan veroelvytystä pitääksemme talouden pyörät pyörimässä.

KD eduskuntaryhmä esittää useita kohdennettuja veronkevennyksiä, joilla parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä sekä ihmisten toimeentuloa. KD esittää polttoaineveron kevennystä, lämmityspolttoaineiden veronkiristuksen perumista sekä kotitalousvähennyksen palauttamista hallituksen viime vuoden leikkausta edeltävälle tasolle. Samalla tuloverotusta pitää keventää niin, ettei kenenkään palkansaajan verotus kiristy ensi vuonna. Hallituksen päätös korottaa arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa on oikean suuntainen. KD esittää, että reformi toteutettaisiin niin, että arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostettaisiin 20 000 euroon.

Vaihtoehtobudjettinsa yhteydessä KD eduskuntaryhmä esitti toimenpidelistauksen, jonka avulla voidaan tavoitella jopa 100 000 lisätyöllistä lähivuosien aikana. KD uudistaisi mm. sosiaaliturvajärjestelmää, kehittäisi työllisyyspalveluita, ottaisi käyttöön yleisen ansiosidonnaisen työttömyysturvan, edistäisi paikallista sopimista, ottaisi käyttöön yrittäjätilin ja lisäisi oppisopimus-koulutusta.

KD eduskuntaryhmä kantaa erityistä huolta terveydenhoidosta ja vanhustenhoidon tilasta. Uuden hoitajamitoituksen täytäntöönpano on siirretty usean vuoden päähän, käytännössä seuraavan hallituksen vastuulle. Moni hoivaa nyt tarvitseva vanhus ei enää näe tuota päivää. KD eduskuntaryhmä lisäisi välittömästi 50 miljoonaa euroa vanhustenhoidon ja saattohoidon tason parantamiseksi ja lisähenkilökunnan palkkaamiseksi. Samalla omaishoidon tuki esitetään muutettavaksi verovapaaksi tuloksi.

Koronakriisin myötä lapsiperheiden taloudelliset haasteet ovat lisääntyneet. Talouden pitkän aikavälin suurin ongelma, syntyvyyden vähentymisen aiheuttama väestön ikärakenteen vääristyminen, ei ole hävinnyt mihinkään ajankohtaisen koronaviruksen aikana. KD eduskuntaryhmä esittää useita parannuksia lapsiperheille. Lapsen saaville perheille ehdotetaan 1 000 euron kertaluontoista lisälapsilisää. KD ottaisi myös käyttöön tuloverotuksen lapsivähennyksen. Lisäksi KD esittää

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

monilapsisten perheiden varhaiskasvatusmaksujen keventämistä niin, että sisarusten maksut poistettaisiin kokonaan. Tämä lisäisi työllisyyttä ja parantaisi lapsiperheiden asemaa.

Oppivelvollisuuden laajentamista ei pidä toteuttaa tässä tilanteessa. Hallituksen uudistus uhkaa romuttaa toisen asteen opintojen laadun, kun resurssit kohdennetaan liian myöhään ja niistäkin suuri osa oppimateriaaleihin ja koulumatkoihin. Hallituksen lupaama rahoitus ei riitä korvaamaan kaikkia uudistuksesta syntyviä lisäkuluja.

KD panostaisi myös oppisopimuskoulutukseen ja torjuisi syrjäytymistä etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan avulla. Toisen asteen opiskelijoiden oppimateriaalilisää korotettaisiin ja se ulotettaisiin koskemaan entistä useampia perheitä.

Vastoin eduskunnan selkeää tahtotilaa hallitus on jättänyt ruoka-apua jakavien yhdistysten tuen pois talousarviostaan. KD vaatii ruoka-avulle pysyvää määrärahaa sekä selkeitä käytäntöjä ja sääntöjä tuen jakamiseen. KD eduskuntaryhmä palauttaisi myös keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen ja varaisi riittävästi rahoitusta terapiatakuun toteuttamiseen.

Verotuksen painopistettä on siirrettävä terveydelle ja ympäristölle haitallisiin tuotteisiin. KD keventäisi hedelmien ja kasvien verotusta ja ottaisi samalla käyttöön terveysperusteisen veron tuotteisiin lisätulle sokerille. Vero kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisätulle sokeriin. Muun muassa Evira ja THL ovat puhuneet terveysperusteisen veron puolesta. Terveysperusteisella verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia.

Valtion talouden tulopuolta KD vahvistaisi mm. terveysperusteisen veron käyttöönotolla ja rajamalla työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovapautta. Menoja ryhmä vähentäisi uudistamalla asumistukijärjestelmää. Kertaluonteisia lisätuloja ryhmän vaihtoehdossa saataisiin perumalla Ilmastorahaston pääomittaminen sekä vähentämällä Sitran pääomaa. Sitralta tuloutettavat varat tulisi käyttää kertaluonteisiin avustuksiin yritysveltoisille kehityshankkeille, joiden avulla voidaan saada uutta kasvua.

KD eduskuntaryhmä ei hyväksy Suomen osallistumista EU:n elpymisvälineeseen, ja vastustamme unionin sisäisten tulonsiirtojen ja yhteisvastuullisuuden kasvattamista. Suomi saa uudesta elpymisvälineestä noin 3 miljardia euroa ja joutuu maksamaan siitä yli 6 miljardia. Kun EU on kerännyt käyttöönsä yhteisvastuulliset rahanjakomekanismit, on todennäköistä, että niiden kokoa tullaan kasvattamaan jatkossa.

Kokonaaisuudessaan KD eduskuntaryhmän vaihtoehto lisäisi valtion menoja 322 miljoonalla eurolla ja vähentäisi verotuloja 893 miljoonalla eurolla. Lisätuloja ja menosäästöjä vaihtoehtobudjetissa on esitetty 1,6 mrd. euron edestä. Vaihtoehtobudjetti vähentäisi valtion velanottotarvetta vajaalla 500 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että talouden pitkän aikavälin ongelmien ratkaisemiseksi etsitään kestäviä ratkaisuja ja harjoitetaan hyvinvointivaltion turvaavaa vastuullista talouspolitiikkaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työllisyyden parantamiseksi ja antaa eduskunnalle kattavan selvityksen siitä, miten se aikoo saavuttaa työllisyystavoitteensa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kehittääkseen verotusta niin, että verotuksen painopistettä siirretään ihmisille haitallisten tuotteiden verotukseen, ja kevennäköön työntekoon, perhe-elämään, liikkumiseen ja yrittäjyyteen kohdistuvaa verotusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätäkseen yritysvetoiseen tutkimukseen ja kehitykseen kohdennettuja määrärahoja niin, että se tukee talouskasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan sellaisella tavalla, että siinä toteutuvat alueellinen oikeudenmukaisuus sekä uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen ja kustannusten nousun hillitseminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, joka kannustaa työntekoon ja yksinkertaistaa pirstaleista sosiaaliturvajärjestelmää.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy päämäärätietoisesti toimiin lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja syntyvyyden kasvun tukemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu esityksensä oppivelvollisuuden laajentamisesta ja kohdentaa sen sijaan varoja koulutuksen laadun parantamiseen ja koulupudokkuuden torjumiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa riittävän rahoituksen reaaliaikatalouden käyttöönoton edistämiseksi hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu Ilmastorahasto Oy:n 300 miljoonan euron pääomarahoituksen, lakkauttaa Ilmastorahaston ja palauttaa sen pääomat valtion taseeseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Sitran pääoman pienentämiseksi 100 miljoonalla eurolla ja käyttää vapautuvat varat tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestävällä pohjalla. Koronan aiheuttaman taloudellisen kriisin vuoksi hallituksen olisi pitänyt sopia uudesta hallitusohjelmasta ja perua sellaiset uudistukset, jotka lisäävät julkisen talouden alijäämää pitkällä aikavälillä. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyys. Hallituksen päätökset kiristävät asumisen ja liikkumisen kustannuksia, lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja heikentävät erityisesti maaseudun väestön asemaa. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntien taloudellinen tilanne oli huolestuttava jo ennen koronakriisiä. Vanheneva väestö ja lisääntyvät velvoitteet ovat johtaneet monet kunnat negatiiviseen kierteseen tulojen pienentyessä ja menojen kasvaessa. Kristillisdemokraatit tukevat hallituksen toimia kuntien taloudellisen tilanteen helpottamiseksi koronakriisin aikana. Kunnat tarvitsevat tukea selvittääkseen akuutista kriisistä. Koronakriisin hoitamisen lisäksi tarvitaan korvamerkittyjä lisävaroja, joiden avulla voidaan puuttua keskeisiin ongelmakohtiin. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää rahoitusta

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp

Vastalause 3 kd

vanhustenhoidon ongelmien korjaamiseen ja terapiatakuun käyttöönottoon. Lisäksi ryhmä esittää merkittävää uudistusta varhaiskasvatusmaksujen osalta.

Vanhustenhoidon tason parantaminen

Ympärivuorokautisen hoivan sitova hoitajamitoitus tuli voimaan 1 lokakuuta 2020, mutta sitovaan 0,7:n hoitajamitoitukseen siirrytään asteittain ja sitä sovelletaan täysimääräisesti vasta 1 päivästä huhtikuuta 2023 alkaen (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta 565/2020). Vanhustenhoidon tilanne on ollut huolestuttava jo pitkään, ja paikoin tilanne on ollut jopa katastrofaalinen. Kuitenkin mitoituksen kokonaisvaltainen täytäntöönpano siirrettiin usean vuoden päähän, käytännössä seuraavan hallituksen vastuulle. Aikataulu on aivan liian hidas riittämättömän hoitajatilanteen parantamiseksi ja vanhustenhoidon heikentyneen tilan korjaamiseksi.

Vaikka jonkinasteiselle porrastukselle olisi tarvetta riittävän hoitajamäärän saamiseksi, mitoituksen nostamiseen vaikuttavat eniten käytettävissä olevat resurssit. Hallituksen tulee osoittaa riittävästi resursseja hoitajamitoituksen saavuttamiseen ja sitä kautta vanhustenhoidon tason parantamiseen välittömästi. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää 50 miljoonan euron lisärahoitusta kunnille korvamerkittynä vanhustenhoidon tason ja laadun parantamiseen.

Terapiatakuu

Kelan korvaaman kuntoutuspsykoterapian rinnalle tarvitaan julkisessa perusterveydenhuollossa mahdollisuus varhaiseen lyhytpsykoterapiaan sekä muihin psykososiaalisiin lyhytinterventioihin. Terapiatakuuta koskeva kansalaisaloite (KAA 10/2019 vp) saapui eduskunnan käsiteltäväksi 22.10.2019. Terapiatakuun käyttöönotossa varhainen mielenterveyden hoito tuodaan saataville perusterveydenhuoltoon. Hoidon tarve arvioitaisiin välittömästi ja hoito aloitettaisiin kuukauden sisällä arviokäynnistä. Terapiatakuun esittämässä mallissa lyhytpsykoterapiaa ja muita psykososiaalisia lyhytinterventioita olisi tarjolla kaikille ikäluokille, kaikissa mielenterveyden ongelmissa ja joka puolella maamme.

Terapiatakuun toteuttaminen maksaisi arvion mukaan noin 35 miljoonaa euroa vuodessa, mikä tulee korvata kunnille kokonaisuudessaan. Sen toteuttamisessa voidaan käyttää osittain myös olemassa olevia resursseja niitä uudelleen kohdentamalla. Kustannusarvioon sisältyy sekä lähienkilökuunta että nykyisen henkilökunnan lisäkoulutus. Kokonaisuutena uudistus vähentäisi yhteiskunnallisia kustannuksia ja lisäisi merkittäväällä tavalla kansalaisten hyvinvointia.

Varhaiskasvatus

Vaikka hallitus alentaa varhaiskasvatusmaksuja ja korottaa sisarusalennusta, muodostavat varhaiskasvatusmaksut jatkossakin merkittävän menoerän sellaisille perheille, joilla on monta lasta varhaiskasvatuksessa. Tämä koskee erityisesti niitä perheitä, joiden tulot ylittävät tulorajat ja jotka maksavat täyttä varhaiskasvatusmaksua. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että osana varhaiskasvatusmaksujen uudistusta varhaiskasvatusmaksu poistetaan kokonaisuudessaan sisaruksilta, kun perheellä on useampi kuin yksi lapsi varhaiskasvatuksessa. Näin perheet

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

maksaisivat korkeintaan 288 euroa kuukaudessa varhaiskasvatuksesta riippumatta siitä, kuinka monta lasta perheellä on varhaiskasvatuksen piirissä.

Uudistus parantaisi työllisyyttä ja poistaisi kannustinloukkuja tehden työn vastaanottamisesta kannattavampaa monilapsisten perheiden vanhemmille. Uudistuksella olisi myös myönteisiä vaikutuksia syntyvyyteen, ja se kannustaisi perheitä tavoittelemaan perheen toivomaa lapsimäärää. Hallituksen talousarvioesitykseen verrattuna julkisen talouden rahoitusasema heikentyisi esitetyn reformin takia noin 35 miljoonalla eurolla varhaismaksukertymän pienentymisen takia. Menetetyn tulot tulee korvata kunnille täysimääräisesti kuntien valtionosuuden kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää välittömästi kuntien rahoitusta vanhustenhoidon ja saattohoidon tason ja laadun parantamiseksi sekä ryhtyy kiireellisesti tarvittaviin toimenpiteisiin vanhusten hoidon ongelmien korjaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen terapiatakuun toteuttamisesta ja varaa siihen riittävän rahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen varhaiskasvatusmaksujen uudistamisesta niin, että varhaiskasvatusmaksut poistetaan kokonaan sisarusten osalta, mikäli perheellä on useampi kuin yksi lapsi varhaiskasvatuksessa.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Suomen nettomaksuosuus EU:lle kasvaa rahoituskaudella 2021—2027 yhteensä 5,9 mrd. euroon, kun se viime rahoituskaudella oli 5,3 mrd. euroa. Vuositasolla Suomi maksaa EU:lle noin 2,4 mrd. euroa, josta siis vain reilu puolet palautuu Suomeen.

Suomen maksuosuus EU:n uudesta 750 mrd. euron elpymisrahastosta on 6,6 mrd. euroa. Suomen osuus maksetaan valtion budjetista vuosina 2028—2058. Suomen kokonaisvastuu elpymisrahastosta nousee kuitenkin 13 mrd. euroon, kun lainaosuus otetaan huomioon. Vuositasolla osallistuminen EU:n elpymispakettiin lisää suomalaisten veronmaksajien taakkaa yli 200 miljoonalla eurolla vuosina 2028—2058. Kun EU on kerran ottanut käyttöön yhteisvastuulliset rahanjakomekanismit, on todennäköistä, että niiden kokoa tullaan kasvattamaan. Tällöin myös Suomen vastuut kasvavat. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei hyväksy Suomen osallistumista EU:n elpymisvälineen rahoitukseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Hallituksen hyväksymän neuvottelutuloksen mukaisesti Suomen nettomaksu EU:lle kasvaa alkavalla rahoituskaudella noin 85 miljoonaa euroa vuodessa viime rahoituskauteen verrattuna. KD eduskuntaryhmä ei hyväksy elpymisrahaston ja monivuotisen rahoituskehysten yhdistämisestä johtuvaa nettomaksun kasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla monivuotinen rahoituskehys ja elpymisväline pidetään erillään, eikä hyväksy Suomen liittymistä yhteisvastuullisella lainanotolla perustettavaan elpymisvälineeseen, jolloin Suomen maksut ja vastuut vähenvät EU:n rahoitusmekanismeissa.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Oppisopimuskoulutukseen tulisi panostaa nykyistä enemmän. Erityisesti niille nuorille, joille teoreettisempi koulunpenkillä opiskelu ei ole sopivin vaihtoehto, voi käytännönläheinen oppiminen oppisopimuksen kautta tuottaa hyvin tulosta. Vastaavasti oppisopimuskoulutus on erinomainen tie työelämään erityisoppilaille ja kotoutuville maahanmuuttajille, kuten myös vammaisille ja osatyökykyisille.

Oppisopimuskoulutuksella on mahdollista opiskella ammatillinen tutkinto tai tutkinnon osia. Oman ammatin syventämisen ohella oppisopimuksella on mahdollista hankkia uutta ammatillista osaamista. Opinnoista pääosa järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävissä, joita täydennetään tietopuolisilla opinnoilla. Työnantaja maksaa oppisopimusopiskelijalle työ- tai virkaehtosopimuksen mukaisen palkan. Työnantaja voi hakea palkkatukea TE-toimistolta, mikäli oppisopimuskoulutettava on työtön. Oppisopimuskoulutuksen laajempi käyttöönotto vaatii lisärahoitusta palkkatukeen ja ohjaukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.20.30 lisätään 10 000 000 euroa valtionavustuksena oppisopimuskoulutukseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen käytön laajentamiseksi ja kehittämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Hallituksen uudistus oppivelvollisuuden laajentamisesta ei ratkaise lasten ja nuorten kouluttautumisen todellisia ongelmia. Suurin ongelma ovat tällä hetkellä ne koulupudokkaat, joilla ei peruskoulun jälkeen ole riittäviä valmiuksia jatko-opintoihin. Kaikilla tulee olla mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot. Perheiden taloudellinen tilanne ei saa muodostua esteeksi opinnoille. Oppivelvollisuusiän nostamisen sijaan näitä nuoria tulee tukea riittävän suurella oppimateriaalilisällä. Oppimateriaalilisä on ollut hyvä väline sellaisten nuorten auttamiseen, jotka eivät itse pysty hankkimaan toisen asteen opintoihin liittyviä tarvittavia oppimateriaaleja. Tuen tulee olla jatkossakin tarveharkintaista.

Tällä hetkellä ammatillista koulutusta tai lukiokoulutusta suorittava nuori voi saada opintorahan oppimateriaalilisää, jos hänen vanhempiensa yhteenlasketut tulot ovat enintään 41 100 euroa vuodessa. Oppimateriaalilisä on 46,80 euroa kuukaudessa. Suuremmalla määrärahasolla oppimateriaalilisän tasoa voidaan korottaa ja sitä voidaan kohdentaa laajemmalle ryhmälle toisen asteen opiskelijoita. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää 10 miljoonan euron lisämäärärahaa opintorahan oppimateriaalilisän käytön laajentamiseen ja korottamiseen toisen asteen opinnoissa. Samalla tulee perua hallituksen esitys oppivelvollisuuden laajentamisesta koskemaan toisen asteen suorittamista.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen oppimateriaalilisän korottamisesta ja laajentamisesta koskemaan suurempaa joukkoa perheitä.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Lisääntyvä syrjäytyminen on suuri ongelma yhteiskunnassamme. Ongelmiin pitää pystyä puuttamaan ennaltaehkäisevästi ja riittävän varhaisessa vaiheessa. Yhdenkin syrjäytymisen estäminen on merkittävää niin yksilön elämänlaadun kuin yhteiskunnan kantokyvyn kannalta. Meillä ei ole varaa siihen, että nuoret syrjäytyvät pysyvästi työelämän ulkopuolelle. Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat juuri sellaista ennaltaehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee moninkertaisena takaisin. Syrjäytymisen vastaiseen työhön kohdistettavat resurssit ovat säästötoimenpide niistä kustannuksista, joita syrjäytymisestä yhteiskunnalle seuraa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.91.51 lisätään 5 000 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

43. Yritysvetoisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Matkailuala on kärsinyt erityisen pahasti koronakriisistä. Matkailuelinkeino on merkittävä työllistäjä, ja alan vaikeudet vaikuttavat laajasti yhteiskuntaan monilla alueilla Suomessa. On tärkeää tukea matkailualaa kriisin ylitse, sillä matkailualalla on iso potentiaali kasvaa merkittävästi tulevaisuudessa. Matkustusrajoitusten vuoksi suomalaisten kotimaan matkailu on lisääntynyt ja monet suomalaiset ovat löytäneet uusia lomanviettopaikoja kotimaassa. Ulkomaalaisten matkailijoiden näkökulmasta Suomen puhdas ja koskematon luonto on merkittävä vetovoimatekijä. Matkailun lisääntyessä tuleekin huolehtia siitä, että matkailun negatiiviset vaikutukset ympäristöön saadaan minimoitua.

Matkailualan pidemmän aikavälin kehittämiseksi Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää korvamerkittyä kehitystukea matkailualan yrityksille. Kehityshankkeissa tulisi korostaa kestävää kehitystä ja luonnonsuojelua. Matkailualalle korvamerkitty määräraha olisi osa työ- ja elinkeinoministeriön myöntämää yritysveroista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio- ja kehitystuesta erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin. Rahoituksella kannustetaan yrityksiä ja muita organisaatioita tki-toimintaan sekä yhteisiin ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä, kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.20.43 lisätään 50 000 000 euroa matkailualan yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan edistämiseen.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Koronakriisi on iskenyt kovaan kotimaiseen ja kansainväliseen kysyntään. Monet pienet ja keskisuuret yritykset ovat joutuneet supistamaan toimintaansa. Vuoden 2020 aikana hallitus tuki yrityksiä kohdentamalla yhteensä noin 300 miljoonaa euroa yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen. Vuoden 2021 aikana määrärahaa vähennetään, ja se on hallituksen talousarvioesityksessä alle 100 miljoonaa euroa. Yritysten tukeminen kehittämishankkeiden tukemisen kautta ei ollut kovinkaan tehokas keino akuutin kriisin keskellä. Pidemmällä tähtäimellä yritysten kehittämishankkeiden tukeminen on kuitenkin tärkeää, mikäli haluamme luoda uutta kasvua ja lisää työpaikkoja. Erityisen tärkeää on kohdistaa tukea pk-yritysten kansainvälistymisen tukemiseen.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen 50 miljoonan euron lisämäärärahaa vuodelle 2021. Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksesta yri-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

tystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) mukaisten avustusten maksamiseen pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantaviin ja muihin yritysten kehittämishankkeisiin sekä voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen pk-yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.30.42 lisätään 50 000 000 euroa yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Suomalainen köyhyys on monimuotoista. Normaali vuotuisina 100 000—200 000 suomalaista hankkii viikoittain ruokansa nk. leipäjonojen kautta ja on riippuvainen eri seurakuntien ja järjestöjen antamasta ruoka-avusta. Avustusruoanjakelu on tärkeä osa kaikkein huono-osaisimpien avustustoimintaa ja julkisia palveluita täydentävää turvaa, sillä leipäjonoissa asioi pääasiassa perusturvaetuuksien varassa eläviä ja huonossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä.

Koronaepidemian tilanteessa ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on merkittävästi lisääntynyt, kun uusia työttömäksi jääneitä kansalaisia on tullut sen piiriin. Kolme neljästä ruoka-apua toimittavasta organisaatiosta on kertonut asiakasmäärien kasvaneen koronan puhkeamisen jälkeen viime keväänä. Viime vuosina vähävaraisia auttavat yhdistykset ovat saaneet toimintaansa tukea eduskunnan niin sanotuista joululahjarahoista, jotka sosiaali- ja terveysministeriö on hakemuksesta jakanut. Näitä ruoka-apua jakavia toimijoita on noin 400. Nämä toimijat eivät saa kiinteää tai vakituista rahaa esimerkiksi STEA:n jakamista hanke- ja projektimäärärahoista.

Ruoka-avun rahoituksen tulisi olla valtiovarainvaliokunnan mukaan kestäväällä pohjalla. Valiokunta totesi mietinnössään VaVM 20/2019 vp seuraavasti: "Jatkossa ruoka-aputoiminnan rahoitus on kuitenkin saatava kestäväälle pohjalle siten, ettei se ole eduskunnan vuosittain myöntämän lisärahoituksen varassa. Toimintaa tulee kehittää esim. parantamalla tukijärjestelmien toimivuutta ja niveltämällä toiminta paikallisiin sosiaalipalveluihin." Hallitus ei ole tänäkään vuonna osoittamassa varoja ruoka-avun jatkamiseen. Kristillisdemokraatit esittää ruoka-apuun kohdennettavaksi kolme miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 33.03.63 lisätään 3 000 000 euroa vähävaraisten ruoka-apua jakavien järjestöjen toiminnan tukemiseksi ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruoka-apua jakavien järjestöjen tuen vakinaistamiseksi ja tuen hakuprosessin sujuvoittamiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi tarvitaan useita erilaisia toimenpiteitä, joista taloudellinen tukeminen on vain yksi osa keinovalikoimaa. Vauva-arjen helpottamiseksi KD eduskuntaryhmä esittää kuitenkin erillistä lisätukea niille perheille, joille syntyy uusi vauva. Kertaluonteinen 1 000 euron lisätuki helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta parantaen heidän mahdollisuuksiaan hankkia tarvitsemiaan palveluita tai tarvikkeita. Kaikille perheille maksettava vauvaraha lisää myös alueellista yhdenvertaisuutta. Tällä hetkellä jotkut kunnat maksavat ylimääräisen vauvarahan kunnan alueella asuville perheille. Reformin kustannus olisi noin 45 miljoonaa euroa riippuen syntyvien lasten määrästä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamiseksi ja ottaa käyttöön kertaluonteisen lisälapsilisän maksettavaksi lapsen saaville perheille.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Yleistä asumistukea koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin merkittävästi vuonna 2015. Uudistuksessa poistettiin mm. omaisuuskriteeri tuen myöntämisen yhteydessä. Elokuussa 2017 astui voimaan uudistus, jossa asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyivät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Asumistukea saavien opiskelijoiden määrä laski, mutta samalla maksettujen asumisen tukien summa ja keskimääräinen tuki opiskelijaa kohden nousivat merkittävästi. Samalla opiskelijoiden asumismenot ovat nousseet. Syksyllä 2016 keskimääräinen asumismeno oli 381 euroa. Syksyllä 2017 keskimääräiset asumismenot olivat nousseet jo 426 euroon. Asumismenon nousu oli opiskelijoilla huomattavasti suurempaa kuin muilla asumistukea saavilla.

Asumistukeen tehtyjen muutosten lisäksi myös toimeentulotukea on syytä tarkastella uudelleen. Laki toimeentulotuesta muuttui syyskuussa 2006, jolloin asumiskustannusten 7 %:n omavastuu poistui. Omavastuuosuuden palauttaminen kannustaisi työn vastaanottamiseen. Maltillinen omavastuuosuus kannustaisi tuen saajia etsimään edullisempia asuntoja, mikä vähentäisi tukimenoja ja tuensaajien riippuvuutta tulonsiirroista. Elinkeinoelämän keskusliiton laskelmien mukaan asumiskustannusten omavastuuosuuden palauttaminen parantaisi työllisyyttä 2 500 työllisellä ja parantaisi julkisen talouden tasapainoa noin 100 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

Asumistuen kokonaismäärää rajoittamalla hillitään vuokrien nousutahtia, mikä parantaa kaikkien vuokranmaksajien asemaa, lisää työnteon kannustavuutta ja työvoiman liikkuvuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asumistuen uudistamiseksi hillitäkseen asumistukimenojen kasvua ja poistaakseen sen aiheuttamat kannustinloukut työn vastaanottamiselle.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Vuoden 2016 alusta silloinen hallitus poisti keliakikkojen ruokavaliokorvauksen, jota keliakiaa sairastavat olivat voineet hakea vuodesta 2002 lähtien gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuviin merkittävien lisäkustannusten kattamiseksi. Vuoden 2015 lopussa ruokavaliokorvauksen saajia oli Kelan tilaston mukaan 34 520. Arvion mukaan vuonna 2019 olisi 38 500 keliakiaa sairastavaa henkilöä, joilla sairaus on asianmukaisesti diagnosoitu.

Keliakikon lääkkeenä toimii gluteeniton ruokavalio, minkä vuoksi se tulee rinnastaa lääkärin määräämään lääkehoitoon ja keliakikoiden ruokavaliosta tulevat lisäkustannukset tulee rinnastaa muiden vaikeiden ja pitkäaikaisten sairauksien lääkekorvauksiin. Vuoden 2017 hintaselvityksen mukaan keliakian hoidon kustannukset ovat 62 euroa kuukaudessa eli 744 euroa vuodessa.

Keliakia on myös perinnöllinen tauti, minkä takia keliakiakorvauksen merkitys sairauden hoitamisen kannalta korostuu erityisesti perheissä. Lapsiperheiden ohella keliakiakorvauksen erittäin tärkeä merkitys korostuu erityisesti pienituloisten, opiskelijoiden, työttömien ja eläkeläisten kohdalla. Huomioitavaa myös on, että hoitamattomasta tai huonosti hoidetusta keliakiasta aiheutuneet lisäsairaudet aiheuttavat yhteiskunnalle merkittäviä lisäkustannuksia lääkärikäynteinä, tutkimuskuluina, lääkekorvauksina ja sairauspoissaoloina.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että keliakikoiden ruokavaliokorvaus palauteetaan siten, että oikeus keliakiakorvaukseen olisi 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jolla keliakia tai ihokeliakia on asianmukaisesti todettu ja sen takia on ehdottoman välttämätöntä käyttää jatkuvasti ainoastaan gluteenittomia tuotteita. Keliakiakorvaus olisi 31 euroa kuukaudessa ja sitä voitaisiin maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa. Uudistuksen kustannus olisi noin 15 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen keliaakikkojen ruokavalio-
korvauksen palauttamiseksi.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

KD eduskuntaryhmä esittää, että vuoden 2021 tuloveroasteikon tulo rajoja korotettaisiin 3,5 prosentilla, eli ansiotasoindeksiin sijaan käytettäisiin korotettua indeksiä. Työtulovähennyksen enimmäismäärää sekä kertymä- ja poistumaprosentteja esitetään korotettavan hallituksen esitystä enemmän.

Omaishoito on yhteiskunnallisesti taloudellisin ja usein sekä hoidettavalle että hoitajalle inhimillisin ja paras hoitomuoto. Hoitajalle maksettava vähimmäispalkkio on tällä hetkellä kuitenkin alhainen eikä vastaa työn vaativuutta. Palkkion alhaisuus on joissakin tilanteissa este omaishoidon toteuttamiselle, sillä palkkio ei riitä perustoimeentuloon. KD eduskuntaryhmä esittää omaishoidon tuen verovapautta, jotta voitaisiin helpottaa omaishoitajan ja -hoidettavan toimeentuloa.

Kotitalousvähennykseen oikeuttavilla kotitalous- sekä hoiva- ja hoitotöillä on tärkeä merkitys arjessa pärjäämisen kannalta. Tarve hankkia palveluita kotiin on korostunut koronaviruksen aikana. Kotitalousvähennyksen nostaminen nykyisestään olisi myös selkeästi elvyttävä toimenpide. Vähennyksen taso pitää palauttaa ensi vaiheessa sille tasolle, jolla se oli vielä vuonna 2019. Tällöin kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nostetaan 2 400 euroon ja vähennyksen osuutta työkorvauksissa nostetaan 50 prosenttiin sekä palkoissa 20 prosenttiin.

Lapsivähennystä koskeva tuloverolain säännös 126 a § (TVL 1535/1992) oli väliaikaisesti voimassa verovuosina 2015—2017. Lapsivähennysjärjestelmä luotiin kompensoimaan lapsilisien leikkausta, eikä sitä olisi tullut poistaa. Sen avulla voidaan korjata pahimpia lapsiperheiden kohtaamia epäkohtia. KD eduskuntaryhmä esittää, että lapsivähennys otetaan uudelleen käyttöön vuonna 2021. Aiemmasta sääntelystä poiketen lapsivähennyksen määrä tulisi olla 100 euroa jokaisesta huollettavasta alaikäisestä lapsesta. Jos verovelvolliseen ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä eikä hänellä ole puolisoa ulkomailla, vähennys myönnetään kaksinkertaisena eli 200 euron suuruusniiden lasten osalta, joiden ainoa huoltaja hän on.

Ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuus on vaikeasti ymmärrettävä jäännemenneiltä ajoilta, sillä muillakaan yleishyödyllisten järjestöjen jäsenillä ei ole oikeutta vähentää jäsenmaksujaan verotuksesta. Valtion velan kasvaessa erittäin voimakkaasti kaikki verovähennykset tulee tarkistaa ja niiden vaikuttavuus arvioida. Jotta työmarkkinajärjestöjä kohdeltaisiin

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

tasapuolisesti, olisi työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeudesta myös luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keventääkseen tuloverotusta kaikilla tuloasteilla niin, ettei kenenkään tulonsaajan tuloverotus kasva vuonna 2021.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta siten, että omaishoidon tuesta annetun lain nojalla omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio ei olisi jatkossa veronalaista tuloa.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta siten, että verovelvollinen voisi vähentää palkkatuloistaan 50 % työmarkkinajärjestön jäsenmaksustaan tulonhankkimisvähennyksenä nykyisen täyden jäsenmaksun sijaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tuloverotuksen lapsivähennyksen käyttöönottamiseksi niin, että vähennyksen määrä on 100 euroa jokaisesta huollettavasta alaikäisestä lapsesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta siten, että kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nostetaan 2 400 euroon ja vähennyksen osuutta työkorvauksissa nostetaan 50 prosenttiin sekä palkoissa 20 prosenttiin.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että elintarvikkeiden verotusta kevennetään pidemmällä aikavälillä. Ensimmäisenä askeleena tulisi keventää vihannesten ja hedelmien arvonlisäveroa. Hevi-tuotteiden hintojen alentaminen ei johtaisi merkittävään verotuottojen alentumiseen, mutta lisäisi terveellisten tuoreiden vihannesten ja hedelmien kysyntää. Veronkevennyksestä hyötyisivät myös kotimaiset tuottajat kysynnän lisääntyessä. Uudistuksella olisi näin ollen myös positiivisia kansantaloudellisia ja työllistäviä vaikutuksia. Terveellisempien elintarvikkeiden kulutuksen lisäämisellä olisi myös kansanterveyden kannalta myönteisiä vaikutuk-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

sia. KD eduskuntaryhmä esittää, että vihannesten ja hedelmien arvonlisäveroa lasketaan 14 prosentista 10 prosenttiin.

KD eduskuntaryhmä esittää, että pienyritysten tilikauden liikevaihtoon perustuva arvonlisäveroa koskevan verovelvollisuuden alaraja korotettaisiin hallituksen esittämän 15 000 euron sijasta (HE 143/2020 vp) 20 000 euroon nykyisestä 10 000 eurosta. Vaikka hallituksen esittämä korotus 15 000 euroon on hyvä muutos, on korotusvaraa vielä enemmän. Esimerkiksi Italiassa ja Itävallassa alaraja on 30 000 euroa, Isossa-Britanniassa noin 81 000 euroa ja Japanissa vielä korkeampi. Arvonlisäveron alaraja helpottaa yrityksen hallintoa, ja siten alarajan isompi korotus auttaisi yrittäjyyttä ja pieniä yrittäjiä suoriutumaan velvoitteistaan nykyistä paremmin, kun alv-velvollisuuden ulkopuolelle voisi jäädä useampi pienyritys. Monilla toimialoilla on myös sivutoimisia yrittäjiä, joille hallinnon keventäminen edistää yritystoiminnan ylläpitämistä ja edistämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vihannesten ja kasvien siirtämiseksi alempaan 10 %:n arvonlisäverokantaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin arvonlisäveroa koskevan verovelvollisuuden alarajan korottamiseksi 20 000 euroon.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Hallitus korotti liikennepolttoaineiden verotusta elokuusta 2020 alkaen. Hallituksen talousarvioesityksen mukaan muutoksen odotetaan lisäävän valtion energiaverotuloja vuositasolla noin 250 milj. eurolla. Korotus tulee aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia muun muassa kuljetusalalle. Veronkorotus nostaa dieselin ja bensiinin hintoja yleisesti 6—7 senttiä litralta. Yksittäiselle ajoneuvoyhdistelmälle muutoksen on arvioitu tarkoittavan noin 10 000 euron lisälaskua vuodessa. Elokuussa voimaan tullut korotus nostaa kuljetuskustannuksia Suomessa lähes 80 miljoonalla eurolla vuodessa.

Hallituksen verolinjauksissa ei huomioida maantiekuljetusten merkitystä viennin kilpailukyvyille. Polttoaineiden korotus iskee suoraan Suomen vientiteollisuuteen ja kuljetusyrittäjiin. Korotus iskee samoin erityisesti kaikkiin maaseudun työssäkäyviin ja vähäosaisiin. Veronkorotus vaikuttaa enemmän polttoaineen hintaan haja-asutusalueilla, mikä johtaa alueelliseen epätasa-arvoon.

Hallitus on kiristämässä lämmityspolttoaineiden verotusta 105 miljoonalla eurolla vuonna 2021 alentamalla yhdistetyn sähkön ja lämmöntuotannon verotukea ja korottamalla lämmityspolttoaineiden veroja. Lämmityspolttoaineiden verojen kiristäminen heikentää erityisesti maaseudulla

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

asuvien ihmisten toimeentuloa. Haja-asutusalueiden asukkaat joutuvat maksamaan enemmän asumisestaan energiaverotuksen kiristämisen seurauksena. Tämä on vastoin hallituksen puhetta ilmastotoimien sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Koronakriisin takia on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, etteivät asumisen kustannukset nouse entisestään.

Osana lämmityspolttoaineiden veron korotusta turpeen verotus kiristyy 2,7 eurolla megawattituntia kohden. Turpeen käytön nopea alasajo tulee käytännössä johtamaan siihen, että lämmöntuotannossa käytetään jatkossa entistä enemmän kivihiiltä ja öljyä. Myös puun poltto energiantuotannossa tulee lisääntymään, mikä on ympäristönäkökulmasta entistä huonompi asia. Hiljattain uutisoitiin myös, että energialaitokset joutuvat varautumaan ennakoitua nopeammin turpeen poltosta luopumiseen, sillä turvetuotanto on lähes pysähtynyt Suomessa. Osa energialaitoksista on jo turvautunut ulkomaiseen hakkeeseen, sillä kotimaisen energiapuun riittävydestä ei ole takeita. Kotimaisen turpeen korvaaminen ulkomaisella tuotannolla ei tue kestäväää kehitystä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin liikennepolttoaineiden verotuksen keventämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työkone- ja lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristämisen perumiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu toimenpiteet, joilla kotimainen turvetuotanto ajetaan päästökauppamekanismia nopeammin alas, koska se tulee johtamaan ulkomaisten fossiilisten polttoaineiden lisääntyvään käyttöön ja raakapuun ohjautumiseen polttoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyvyistä ja työllisyydestä on huolehdittava, ja siksi veronpalautusten porrastetut leikkaukset on laadittava tavalla, joka mahdollistaa täyden viiden vuoden siirtymäajan eri teollisuusaloille.

Terveysperusteinen vero lisätylle sokerille (uusi)

Suomalaiset syövät ja juovat edelleen liikaa sokeria. Kasvavalla sokerinsyönnillä on niin kansanterveydellisiä kuin taloudellisia vaikutuksia. Vuonna 2017 poistuneen sokeriveron tilalle olisi kansanterveydellinen tarve saada sokerin kulutusta vähentävä terveysperusteinen vero. Verotus kohdistuisi ravitsemuksellisesti turhiin elintarvikkeisiin, joiden runsas nauttiminen lisää suomalaisten sokerin saantia ja heikentää kansanterveyttä. Esitämme, että maassamme otetaan käyttöön terveysperusteinen, lisätylle sokerille tuleva vero, joka kohdistuisi tasapuolisesti eri tuote-

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

ryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Terveysperusteisen veron tuottotavoite on 250 miljoonaa euroa, jolloin verotason tulisi olla 2,16 euroa/kg.

Verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia. Veronalaisia olisivat Suomessa valmistettu sokeri, maahantuotu sokeri ja kaikki maahantuodut sokeria sisältävät tuotteet. Verotuksen mahdollistaa myös vuonna 2016 uudistunut pakkausmerkintälainsäädäntö, joka teki elintarvikkeiden sokerimäärän ilmoittamisen ravintoarvomerkinnoissä pakolliseksi. Terveysperusteisia veroja on käytössä EU:ssa. Esimerkiksi Unkarissa sokerin, rasvan ja suolan verottaminen on terveysperusteista, ja näitä sisältävien epäterveellisten ruokien kulutusta on saatu vähennettyä merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveysperusteisen veron käyttöönottamiseksi.

10. Muut verot

Kaivosvero (uusi)

Viime vuosikymmenten aikana monet maat ovat muuttaneet kaivoslakejaan muun muassa siten, että maat ovat alkaneet periä kaivosyrityksiltä rojalteja. Tällöin perusajatuksena on, että malmit maan alla omistaa valtio, jolloin niitä hyödyntävät yksityiset yritykset ovat velvollisia maksamaan rojalteja. Tämänkaltaista mahdollisuutta Suomessa ei tällä hetkellä ole, sillä vuonna 2011 voimaan tullut uudistus jätti kaivoslakiin merkittäviä puutteita. Lainsäädännössämme vallitsee vahvasti "ensiksi ehtinyt saa pitää alueen" -valtauseriaate. Suomessa tilanne on näin ollen käytännössä se, että kaivosyhtiö on hyötyjä, ja ongelmat jäävät veronmaksajille. Suomi ei saa käyttöoikeuskorvauksia, joista muissa maissa hyötyvät valtio, paikallisyhteisö ja maanomistajat. Koska kyseessä on kuitenkin uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvä toiminta, johon sisältyy hyötyjen lisäksi myös monenlaisia riskejä liittyen muun muassa ympäristön kuormittumiseen, tulee Suomessakin ottaa käyttöön rojaltimaksutyypinen vero, jossa hyötyjinä ovat niin maanomistajat, alueen kunnat kuin valtio.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kaivostoiminnan rojaltimaksutyypisen veron käyttöönottamiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Vastalause 3 kd

että ehdotus vuoden 2021 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 34 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 11.12.2020

Sari Essayah kd

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 1/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Poliisikoirayhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 2/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajan koiramiehet -yhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 3/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mondioringyhdistys ry:n toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 4/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuonna 2013 lakkautetun Pohjois-Karjalan prikaatin korvaavan uuden joukko-osaston suunnitteluun Pohjois-Karjalan alueella (500 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 5/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helsingin yliopiston dosentti Merja Voutilaisen vetämään neurorestoratiivisen tutkimuksen rahoitukseen (5 000 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 6/2020 vp Sanna Antikainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kontiolahden ampumahiihtostadionin kestäviin ratkaisuihin (700 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 7/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Susirajan eläinkotiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (35 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 8/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Varkaudentien ja Kuopiontien yhdistävän seututien 477 perusparannuksen suunnitteluun (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 9/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Outokummun Kalattomantien sillan kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja toteutukseen (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 10/2020 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun kehittämiseen (2 000 000 euroa) 33.60.31
- Talousarvioaloite TAA 11/2020 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry (650 000 euroa) 29.10.51

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 12/2020 vp Markku Eestilä kok ym. Talousarvioaloite määrärahan osoittamisesta Iisalmen, Varkauden ja Pietarsaaren käräjäoikeuden kanslioiden ja istunto-paikkojen säilyttämiseen 25.10.03
- Talousarvioaloite TAA 13/2020 vp Markku Eestilä kok Talousarvioaloite määrärahan lisä-
säämisestä kevyen väylän rakentamiseen Vieremän ja Iisalmen välille (5 500 000 euroa)
31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 14/2020 vp Markku Eestilä kok Talousarvioaloite määrärahan lisä-
säämisestä valtatie 5 Nerkoon ohitustien suunnitteluun ja rakentamiseen Lapinlahdella
(21 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 15/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä velallisten neuvontapalvelujen ja muiden tukitoimintojen kehittämiseen (500 000
euroa) 25.10.04
- Talousarvioaloite TAA 16/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä Suomen maatalousmuseo Sarkan kehittämiseen (200 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 17/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä maatalouden neuvontatoimintaan (300 000 euroa) 30.10.50
- Talousarvioaloite TAA 18/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä Vakka-Suomen eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan kehittämiseen ja eläinsuojelu-
työn edistämiseen (10 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 19/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä Turun Eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 20/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä viljelyksille, puutarhayrityksille ja kotieläintuottajille syntyvien tuhojen korvaa-
miseen Varsinais-Suomessa (350 000 euroa) 30.20.40
- Talousarvioaloite TAA 21/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä Postitien kunnostamiseen välillä Himoinen—Taivassalo (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 22/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä tapahtumajärjestäjien tukemiseen Varsinais-Suomessa (1 000 000 euroa) 32.40
- Talousarvioaloite TAA 23/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä sotaorpojen ja sotaleskien tukemiseen (500 000 euroa) 33.50.55
- Talousarvioaloite TAA 24/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisä-
misestä lastensuojelun palvelujen laadun parantamiseen Varsinais-Suomessa (500 000 eu-
roa) 33.60.31

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 25/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten henkisen ja fyysisen terveyden edistämishankkeeseen (1 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 26/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon kehittämiseen (1 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 27/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun Seudun Vanhustuki ry:n toiminnan tukemiseen (10 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 28/2020 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten ystävöitymisen edistämiseen (250 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 29/2020 vp Seppo Eskelinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5071 parantamiseen välillä Vuonilahti—kantatie 73 Pohjois-Karjalassa (2 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 30/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä lukiokoulutuksen rahoituksesta (-6 700 000 euroa) 29.20.35
- Talousarvioaloite TAA 31/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite lapsivähennyksen palauttamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-120 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 32/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite tuloverotuksen keventämisestä johtuvan veroarvion vähentämisestä (-200 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 33/2020 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön (300 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 34/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten hoidon ja saattohoidon tason parantamiseen (50 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 35/2020 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja Nomadskolan (hemgrundskolan) -toiminnan tukemiseen (300 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 36/2020 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 522 kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä Ohvanantie—Malahvi Ilomantsissa (600 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 37/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 liikenneturvallisuuden parantamiseen Siilinjärvellä ja Lapinlahdella (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 38/2020 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matkailualan yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan edistämiseen (50 000 000 euroa) 32.20.43
- Talousarvioaloite TAA 39/2020 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lottien ja pikkulottien siivoustukeen (300 000 euroa) 33.50.58
- Talousarvioaloite TAA 40/2020 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Moreeni—Rastikankaan eritasoliittymän toteuttamiseen valtatiellä 3 (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 41/2020 vp Sanni Grahn-Laasonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ohituspaikkojen rakentamiseen Riihimäki—Tampere-rataosalla (15 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 42/2020 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Riuttalan talonpoikaimuseon kunnostamiseen (50 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 43/2020 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5641 kunnostamiseen välillä kantatie 77—Pörsänmäki (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 44/2020 vp Janne Heikkinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tieosuuksien Oulainen—Pyhäkoski (tie 7890) ja Pyhäkoski—Pyhäjoki (tie 787) kunnostamiseen (2 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 45/2020 vp Janne Heikkinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liminka—Oulu kaksoisraiteen rakentamiseen (60 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 46/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Jokioisten kartanon säilyttämiseen (100 000 euroa) 28.20.88
- Talousarvioaloite TAA 47/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kelloseppäkoulun toimintaan (300 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 48/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-järjestön määrärahaileikkauksen korvaamiseen (300 000 euroa) 30.10.55

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 49/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aulangon puistometsän peruskorjaushankkeen jatkamiseen (2 000 000 euroa) 30.64.50
- Talousarvioaloite TAA 50/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kääntymiskaistan rakentamiseen Vojakkalantien risteykseen kantatiellä 54 Loppella (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 51/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vierumäen Urheilu-opistontien perusparannukseen (350 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 52/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Janakkalan Jokimaantien kunnostukseen (350 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 53/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lopen ja Karkkilan välisen Hunsalan- ja Siikalantien perusparannukseen ja uudelleen päällystämiseen (400 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 54/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdystien 3200 perusparannukseen osuudella Auttoinen—Porasa (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 55/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Janakkalan Hyvikkäläntien perusparannukseen (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 56/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 hirviaidoitukseen Riihimäeltä Hausjärvelle sekä riista-aidan jatkamiseen Lopelta länteen (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 57/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 3254 perusparannukseen (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 58/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raskaan liikenteen pysäköinti- ja levähdysalueiden määrän kasvattamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 59/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 luokituksen muuttamiseen valtatieksi sekä perusparantamisen aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 60/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pohjavesien suojelutoimenpiteiden tekemiseen Forssassa valtatiellä 10 (1 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 61/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Päijät- ja Kanta-Hämeen pienempien valtioneiden korjausvelkahankkeeseen (10 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 62/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lopen Launosten ja Riihimäen välisen kevyen liikenteen väylän suunnitteluun (100 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 63/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 2826 kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Tammelassa (400 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 64/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan Tuuloksen ja Turun välisen valtatie 10 perusparannukseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 65/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä VR:n Riihimäki—Lahti-junan ostoliikenteen varmistamiseen (300 000 euroa) 31.20.55
- Talousarvioaloite TAA 66/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sotiemme Veteraanit ja Sotiemme Naiset -varainhankintojen tuotonalemman kompensointiin (1 000 000 euroa) 33.50.55
- Talousarvioaloite TAA 67/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Heinolan Lintutarhan toiminnan jatkon varmistamiseen (100 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 68/2020 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Evon tiedekansallispuiston perustamiseen (2 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 69/2020 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen kehittämiseen (3 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 70/2020 vp Veronika Honkasalo vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 71/2020 vp Inka Hopsu vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pakolaisneuvonta ry:lle (300 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 72/2020 vp Inka Hopsu vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry (650 000 euroa) 29.10.51

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 73/2020 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehityshankkeelle Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle ja kasvulle (300 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 74/2020 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikkuvien päivystyspalveluiden kehittämishankkeelle — Combilanssi (3 200 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 75/2020 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsästäjäliiton toimintaan (100 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 76/2020 vp Hanna Huttunen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 9 kehittämisen taloudellisen merkityksen ja vaikuttavuuden selvittämiseen (150 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 77/2020 vp Hanna Huttunen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suhmuran paikallistien (mt 15688) parantamiseen Joensuussa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 78/2020 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lehtopään jalankulku- ja pyöräilyväylän rakentamiseen Oulaisissa (450 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 79/2020 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uudenlaisen teollisen yhteiskouluttamisen mallin luomiseksi Tampereelle (600 000 euroa) 29.40.20
- Talousarvioaloite TAA 80/2020 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puurakentamisen tutkimuskeskuksen kehittämiseen (3 500 000 euroa) 29.40.20
- Talousarvioaloite TAA 81/2020 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 3 parannukseen Ikaalisissa välillä Mansonieniemi—Riititala (4 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 82/2020 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 3 parannukseen välillä Alaskylä—Parkano (13 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 83/2020 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 9 parannukseen välillä Alasjärvi—Käpykangas (69 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 84/2020 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tieliittymän rakentamiseen maantiellä 295 Mäntsäläntie (350 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 85/2020 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 Tuuliharjan eritasoliittymän sekä valtatie 4 ja maantien 140 välisen yhdystien suunnitteluun ja rakentamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 86/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen Varsinais-Suomessa (50 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 87/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vapaa Kielivalinta ry:n toiminnan tukemiseen (25 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 88/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi—Unkari Seura - Finn-Magyar Tarsasag ry:n toiminnan tukemiseen (32 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 89/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loimaa-Seura ry:n toiminnan tukemiseen (40 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 90/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Veljesapu-Perinneyhdistys ry:lle tutkimustoiminnan tukemiseen (45 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 91/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lounais-Suomen Partiopiiri ry:lle alueellisen partiotoiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 29.91.50
- Talousarvioaloite TAA 92/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 10 Liedon Kirkkotien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 93/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 10 Liedon Metsolantien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 94/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 10 Liedon Nuolemonportin risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 95/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Laitilan Kodisjoentien perusparannuksen suunnitteluun välille Kaurila—Suomela (50 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 96/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Limokorventien perusparannuksen suunnitteluun Laitilassa (50 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 97/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 181 ja Karunantien sekä seututien 181 ja Korvalantien risteysten liikenneturvallisuuden parantamiseen (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 98/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun seututielle 192 Maskun Lemun ja Raison Somersojan välille (150 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 99/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 meluaidan rakentamiseen välille Härkämäki—Huhko (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 100/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun kehätien E18 tiesuunnitelman käynnistämiseen välillä Naantali—Raisio (4 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 101/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun Kaarinan Vanhanunnantielle (88 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 102/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Operaatio Ruokakassi ry:lle toiminnan tukemiseen (75 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 103/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puutiaisaivokuumerokotuksiin Naantalin saaristoalueille (60 000 euroa) 33.70.20
- Talousarvioaloite TAA 104/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Metsästäjäliitto ry:lle ympäristötöihin (100 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 105/2020 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valkoposkikihanhien viljelyksille ja viheralueille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja ehkäisyyn Varsinais-Suomessa (40 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 106/2020 vp Kaisa Juuso ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Simojoen jokisuun ruoppaushankkeen toteuttamiseen (700 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 107/2020 vp Kaisa Juuso ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liakanjoen jokisuun vesiväylän ja veneväylän ruoppaukseen (2 100 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 108/2020 vp Heli Järvinen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistämisen suunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 109/2020 vp Toimi Kankaanniemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maakuntien lentoyh-teyksien palauttamiseksi (20 000 000 euroa) 31.20.55
- Talousarvioaloite TAA 110/2020 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kaupunkien hiilineutraalin kiertotalouden kehittämiseen (550 000 euroa) 32.20.44
- Talousarvioaloite TAA 111/2020 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä risteilyaluksille soveltuvien laiturien rakentamiseen Päijänteen kansallispuiston nähtävyyshankkeille (100 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 112/2020 vp Pia Kauma kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matkatoimistoalan tukemiseen (300 000 000 euroa) 32.40
- Talousarvioaloite TAA 113/2020 vp Pia Kauma kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tapahtumatoimialan tukemiseen (350 000 000 euroa) 32.40
- Talousarvioaloite TAA 114/2020 vp Pia Kauma kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiakorvaukseen 16 vuotta täyttäneille henkilöille, joille on ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita (15 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 115/2020 vp Ville Kaunisto kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 15 parantamiseen (115 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 116/2020 vp Juho Kautto vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suolahden kevyenliikenteen väylän rakentamiseen maantiellä 6450 (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 117/2020 vp Hilikka Kemppi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eteläisen Päijänteen laivaväylän jatkamiseen Lehmonkärjen vierasvenesatamaan (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 118/2020 vp Hilikka Kemppi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Paimelantien alikulkukäytävän rakentamiseen valtatielle 8 Hollolassa (550 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 119/2020 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuomioistuinten videoneuvottelulaitteiden lisähankintaan (1 612 000 euroa) 25.10.03
- Talousarvioaloite TAA 120/2020 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Syyttäjälaitoksen videoneuvottelulaitteiden lisähankintaan (30 000 euroa) 25.30.01

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 121/2020 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rikosseuraamuslaitoksen videoneuvottelulaitteiden lisähankintaan (148 000 euroa) 25.40.01
- Talousarvioaloite TAA 122/2020 vp Pihla Keto-Huovinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pikavuoropysäkin rakentamiseksi Mäntsälän rautatieaseman yhteyteen (4 200 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 123/2020 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koronakoirien toiminnan vakiinnuttamiseen (5 900 000 euroa) 33.60.38
- Talousarvioaloite TAA 124/2020 vp Anneli Kiljunen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-järjestön toimintaedellytysten turvaamiseen (250 000 euroa) 30.10.55
- Talousarvioaloite TAA 125/2020 vp Marko Kilpi kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilijaeläkkeiden määrän nostamiseen vuodessa 50:stä eläkkeestä sataan eläkkeeseen (1 000 000 euroa) 29.80.16
- Talousarvioaloite TAA 126/2020 vp Marko Kilpi kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilija-allianssin kolmivuotisen kokeilun käynnistämiseen (5 500 000 euroa) 29.80.51
- Talousarvioaloite TAA 127/2020 vp Marko Kilpi kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 455 liittymän parantamiseen Joroisissa (1 700 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 128/2020 vp Pauli Kiuru kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pälkäneen ja Padasjoen välisen yhdystien parantamiseen välillä Kyynärö—Pälkäneen kunnan raja Porasassa (maantie 3200) (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 129/2020 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 Luopioisten liittymän parantamiseen Pälkäneellä (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 130/2020 vp Pauli Kiuru kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 130 liikenneolosuhteiden parantamiseksi välillä Valkeakoski—Lempäälä (11 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 131/2020 vp Pauli Kiuru kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä autiotupaverkoston korjausvelan vähentämiseen (250 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 132/2020 vp Mai Kivelä vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry (500 000 euroa) 29.10.51

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 133/2020 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (400 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 134/2020 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan (400 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 135/2020 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aunes—Hautala paikallistien peruskorjaukseen Seinäjoella (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 136/2020 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden sillan rakentamiseen Kyrönjoen yli välille 7200 Reiniläntie—Alapääntie Seinäjoen Ylistarossa (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 137/2020 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 7233 peruskorjaukseen välillä Viemerö—Rannanjärvi (5 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 138/2020 vp Ari Koponen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulukiusaamisen vastaiseen toimintaan ja uusien toimintatapojen perusteelliseen selvittämiseen (1 000 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 139/2020 vp Ari Koponen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulukiusaamisen vastaiseen toimintaan laajentamalla kansalaisaloitteessa (KAA 4/2019 vp) esitettyä toimintamallia (1 000 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 140/2020 vp Jukka Kopra kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lappeenrannan lentokentän toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 141/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistojen rakentamiseen kantatien 44 ja Kirkkokallion teollisuusliittymään Honkajoella (80 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 142/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistojen rakentamiseen valtatie 23 ja Halmeentien teollisuusliittymään Kankaanpäässä (80 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 143/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13219 Santanen eli Santaskyläntie kunnostamiseen Honkajoella (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 144/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 2600 Pomarkku—Lavia kunnostamiseen (800 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 145/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13207 Verttuu kunnostamiseen Kankaanpäässä (850 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 146/2020 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13293 Katkontie kunnostamiseen Honkajoella (950 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 147/2020 vp Jari Koskela ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen kehärata -raideliikenneyhteyttä koskevan selvityksen (ml. Pori—Parkano—Haapamäki-radan uudelleenkäyttöönotto) tekemiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 148/2020 vp Jari Koskela ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lauhanvuori-Hämeen kangas-geopuiston kehittämiseen (200 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 149/2020 vp Johannes Koskinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ratalain mukaisen yleissuunnitelman laatimiseen Riihimäki—Tampere-rataosalla (8 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 150/2020 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kaupunkikulttuuriyhdistys Rauniokaupunki ry:n 10-vuotisjuhlaprojektin tukemiseen (66 000 euroa) 29.80.52
- Talousarvioaloite TAA 151/2020 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seurojen tukemiseen lasten ja nuorten harrastustoimien turvaamiseksi ja kansanterveystyön jatkumiseksi (50 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 152/2020 vp Merja Kyllönen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maanteiden 3501 ja 14535 osalta Purolan kohdalla Pyhtäällä (450 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 153/2020 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyryntien siirtämiseksi Kuhmo Oy:n sahalaitoksen kohdalla yrityksen investointien mahdollistamiseksi (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 154/2020 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pohjoissuomalaisen jäsenkorjausperinteen tallentamiseen (40 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 155/2020 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonto- ja retkikohteiden kunnostamiseen Kainuussa (340 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 156/2020 vp Joonas Könttä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän parantamiseen Jyväskylässä välillä Keskussairaalan tie — Alvar Aallon katu (200 000 euroa) 31.10.31

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 157/2020 vp Joonas Könttä kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän parantamiseen Jyväskylässä Ukonniementiellä välillä Lohikoskentie—Tyypäläntie (300 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 158/2020 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin ihmiskaupparyhmään (1 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 159/2020 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinpoliisitoiminnan laajentamiseen koko Suomeen (2 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 160/2020 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä asiakasmaksulain maksuttomuuden laajentamiseen kaikkiin alaikäisten terveydenhuollon palveluihin (5 000 000 euroa) 28.9.30
- Talousarvioaloite TAA 161/2020 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liityntäpysäköinnin parantamiseen Espoon kaupunkiradan ja länsimetron varrella (40 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 162/2020 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintasyöpäseulontojen laajentamiseen 70—74-vuotiaisiin naisiin (4 350 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 163/2020 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite vihanne- ja hedelmätuotteiden arvonlisäveron alentamisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.04.01
- Talousarvioaloite TAA 164/2020 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvästä koulumatkatukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-4 600 000 euroa) 29.70.59
- Talousarvioaloite TAA 165/2020 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen (5 000 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 166/2020 vp Antero Laukkanen kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oinasjärventien perusparannukseen Somerolla (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 167/2020 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähävaraisten ruoka-apua jakavien järjestöjen toimintaan (3 000 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 168/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä talviurheilun kansainvälisen areenan kehittämiseen (100 000 euroa) 29.90.50

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 169/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Kisapuistohankkeen suunnitteluun ja projektin aloittamiseen (500 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 170/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipurantien kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kaarlaaksosta Savontielle Lahdessa (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 171/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Kanta-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 172/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Päijät-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 173/2020 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toiminnan turvaamiseen (50 000 euroa) 33.60.52
- Talousarvioaloite TAA 174/2020 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Strömforsin ruukin pajamuseon toiminnan turvaamiseen ja näyttelytoiminnan kehittämiseen (25 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 175/2020 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uusi suomalainen tarina — taiteen elämyspolut Järvenpään, Tuusulan ja Keravan alueella sekä virtuaalinen museokeskus -hankkeelle (100 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 176/2020 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen turvallisuuden ja käytettävyyden parantamiseen maantiellä 140 Kaskelantiellä ja Kerava—Sipoo—Vantaa-tieosuudella (2 050 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 177/2020 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravanjoen jokirantareitin toteuttamiseen (200 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 178/2020 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Museoviraston toiminnan parantamiseen (1 000 000 euroa) 29.80.04
- Talousarvioaloite TAA 179/2020 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oinasjärventien parantamiseen Somerolla (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 180/2020 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä hirviaidan rakentamiseen välillä Salo—Somero (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 181/2020 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oripään lentokentän parantamiseen (500 000 euroa) 31.10.31

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 182/2020 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen toiminnan parantamiseen (1 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 183/2020 vp Matias Marttinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 nelikaistaistamisen suunnitteluun yhteysvälillä Pori—Rauha (2 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 184/2020 vp Matias Marttinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rauman henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen (1 700 000 euroa) 31.20.55
- Talousarvioaloite TAA 185/2020 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kahden ohituskaistaparin suunnitteluun valtatielle 8 Siikajoen Revonlahdella (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 186/2020 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 8110 Ruukki—Revonlahti peruskorjaukseen (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 187/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uudenmaan eläinsuojeluyhdistysten toimintaan (100 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 188/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomenhevosliitto ry:n toimintaan (100 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 189/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyvinkään liityntäpysäköinnin suunnitteluun (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 190/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehä V:n eteläpuolella olevan maantien 130 rampin muuttamiseksi liikennöitäväksi kahteen suuntaan (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 191/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehä V:n ja Hyvinkään Kalevankadun liittymän muuttamiseksi eritasoliittymäksi (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 192/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä itäisen ohikulkutien rakentamiseen Hyvinkäälle (17 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 193/2020 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmaesteellisten asuinolosuhteiden parantamiseen (500 000 euroa) 35.20
- Talousarvioaloite TAA 194/2020 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin (5 000 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 195/2020 vp Markus Mustajärvi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sallan kunnan sekä naapurikuntien rajalukiotoiminnan kehittämiseen (120 000 euroa) 29.20.21
- Talousarvioaloite TAA 196/2020 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite kotitalousvähennyksen heikennyksen perumisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-186 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 197/2020 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite väylämaksutulojen tuottoarvion poistamisesta (-48 100 000 euroa) 11.19.06
- Talousarvioaloite TAA 198/2020 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (60 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 199/2020 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun toteuttamiseen (35 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 200/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ilmavoimien lentotoimintaharjoituksiin Kauhavan lentokentällä vuonna 2021 (200 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 201/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen yliopistokeskuksen yritysysteistyön aktivointiin (80 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 202/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salamajärven kansallispuiston vaellus- ja retkikohteiden kunnostukseen ja rakentamiseen (500 000 euroa) 30.64.50
- Talousarvioaloite TAA 203/2020 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liittymien poistamiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi Ilmajoen Koskenkorvalla valtatie 3 varressa (6 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 204/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 711 Alajärvi—Ruona tiesuunnitelman laatimiseen Alajärvellä Kuortaneella (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 205/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eritasoliittymän suunnitteluun valtatie 18 ja Kyrööntien risteykseen Isossakyrössä (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 206/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 19 Alahärmän eritasoliittymien suunnitteluun (300 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 207/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vetelin keskustan alikulkutunnelin rakentamiseen (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 208/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17479 parantamiseen Ilmajoella (450 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 209/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 kunnostamisen suunnittelun käynnistämiseksi välillä Kaustinen—Toholampi (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 210/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan satamatien suunnitteluun (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 211/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 Seinäjoen kohdan eritasoliittymien (Pohjankaari ja Mäki-Hakolantie) suunnitteluun (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 212/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 oikaisuun välillä Ähtärin Myllymäki — Multia (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 213/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 suunnittelun käynnistämiseen välillä Ylistaro—Seinäjoki (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 214/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen vientiteollisuuden tarvitsemien erikoiskuljetusten turvaamiseksi Kokkolan satamasta (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 215/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantateiden 63 ja 68 liittymän parantamiseen Evijärvellä (1 100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 216/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien suunnitteluun ja rakentamiseen maantielle 7000 välille Koskenkorva — Ilmajoen maatalousoppilaitos (1 300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 217/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien suunnitteluun ja rakentamiseen maantielle 17404 välille kantatie 67 — Kaivola Ilmajoella (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 218/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rahtilogistiikkakeskuksen rakennus- ja infrainvestointeihin Seinäjoen lentoasemalla (2 000 000 euroa) 31.10.31

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 219/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alavuden raakapuun kuormauspaikan korjaukseen ja parantamiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 220/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Närpiön Skarpängsvägenin rakentamiseen ja tiejärjestelyihin (2 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 221/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Laihian Ratikylän rautatien alikulun rakentamiseen (4 550 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 222/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 661 parantamiseen tieosuuksilla Isojoen raja — maantie 663 ja maantie 664 — Kauhajoen raja (6 900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 223/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtateiden 3 ja 19 Jalasjärven liittymän parantamiseen (7 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 224/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alueellisesti keskeisen maantien 7520 parantamiseen välillä Korpijärvi—Kinula (7 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 225/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen vientiteollisuuden tarvitsemiin kaksoisraidejärjestelyihin välillä Kokkola—Ykspihlaja (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 226/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 parantamiseen välillä Evijärvi—Kaustinen (10 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 227/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan moottoritien Pitkämäen eritasoliittymän liikennejärjestelyjen parantamiseen (12 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 228/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkolan henkilöratapihan palvelutason parantamiseen (14 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 229/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suupohjan radan kunnostamiseen ja sen kilpailukyvyyn parantamiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 230/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Osuuskunta Viexpon toimintaan (400 000 euroa) 32.01.40

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 231/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vetelin Energian uuden ympäristöystävällisen kaukolämpövoimalan rakentamiseen (2 400 000 euroa) 32.20.20
- Talousarvioaloite TAA 232/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kruunupyynharjun suurteollisuusalueen suunnitteluun (400 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 233/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uusimuotoisen tutkimuksen ja oppimisympäristön ekoterminaaliympäristön rakentamiseen (4 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 234/2020 vp Juha Mäenpää ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Merenkurkun maailmanperintöalueella sijaitsevan vaellusreitit Björkö—Panneke kehityssuunnitelman toteuttamiseksi (600 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 235/2020 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajaton taide ry:lle (15 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 236/2020 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lieksan Vaskiviikon koulutus- ja kilpailutoiminnan kustannuksiin (50 000 euroa) 29.80.52
- Talousarvioaloite TAA 237/2020 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön tutkimussäätiön toiminnan kehittämiseen (212 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 238/2020 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vammaisfoorumien toiminnan tukemiseen (150 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 239/2020 vp Veijo Niemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tampereen ja Oriveden yhteysvälillä olevan kaksikaistaisen valtatie 9 muuttamiseksi nelikaistaiseksi välillä Alasjärvi—Käpykangas (69 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 240/2020 vp Petteri Orpo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Öron linnakesaaren muuttamiseen kestävän saaristomatkailemisen lippulaivaksi (950 000 euroa) 30.64.50
- Talousarvioaloite TAA 241/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Osmankajärven ja Kongasjoen välisen joenniskan korjaamiseen (13 000 euroa) 30.40.21
- Talousarvioaloite TAA 242/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 22 ja Utajärven Mustikkakankaantien risteyksen parantamiseen (400 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 243/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 19033 (Vuoreslahdentie) korjaamiseen Kajaanissa (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 244/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 22 Paltamon Metelin liittymän kevyen liikenteen väylän ja alikulun rakentamiseen (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 245/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kiertoliittymän rakentamiseen seututien 899 ja yhdystien 8991 risteykseen Sotkamon Vuokatissa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 246/2020 vp Raimo Piirainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kajaanin Kouta-Vuoreslahden jätevesiverkon loppuun rakentamiseen (130 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 247/2020 vp Arto Pirttilahti kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liedempohjan pohjavesialueen tien suojaamisen suunnitteluun (60 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 248/2020 vp Arto Pirttilahti kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rataosuuksien Orivesi—Haapamäki—Seinäjoki ja Haapamäki—Jyväskylä sähköistämissuunnitelmien tekemiseen (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 249/2020 vp Lulu Ranne ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 parantamiseen välillä Tammela—Hollola (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 250/2020 vp Mari Rantanen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastusalan post-traumatyöpajatoimintaan (150 000 euroa) 26.30.01
- Talousarvioaloite TAA 251/2020 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä selvityksen tekemiseen lähiruoasta valtion ja kuntien ruokapalveluissa (2 000 000 euroa) 30.20.47
- Talousarvioaloite TAA 252/2020 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 9 liittymän parantamiseen Suonenjoella (1 900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 253/2020 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon (120 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 254/2020 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-avun järjestämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.63

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 255/2020 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen asemaseudun kehittämiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 256/2020 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen ja käynnistämiseen (4 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 257/2020 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salpakankaan vesihuollon varmistamiseen (200 000 euroa) 30.40.21
- Talousarvioaloite TAA 258/2020 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä maantie 172 (Artjärventie) Orimattila ja Käkelä—Vehkaojantie (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 259/2020 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hälvälän ampumaradan ja harjoitusalueen kehittämiseen (200 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 260/2020 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vesijärven hoito-ohjelman edistämiseen (200 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 261/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite kotitalousvähennyksen palauttamisesta vuoden 2019 tasolle johtuvan veroarvion vähentämisestä (-95 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 262/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä ammatillisen koulutuksen rahoituksesta (-3 600 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 263/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun toteuttamiseen (35 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 264/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuskasvatusmaksujen alentamiseen (35 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 265/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppimateriaalilisän käytön laajentamiseen ja korottamiseen toisen asteen opinnoissa (10 000 000 euroa) 29.70.55
- Talousarvioaloite TAA 266/2020 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan Aulangon luonnonsuojelualueen ajankohtaisiin kunnostustoimenpiteisiin (350 000 euroa) 30.64.50

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 267/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 ja Komulantien liityntäkaistan suunnitteluun Teuvalla (50 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 268/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden Alahärmä—Kortesjärvi-tielinjauksen suunnitteluun (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 269/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kauhavan risteys-alueen valtatie 19 ja kantatie 63 suunnitteluun (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 270/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kaartusentien perusparantamiseen ja päällystämiseen Alajärvellä (400 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 271/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 725 päällystämiseen tieosuudella Vöyrin keskusta — Kauhavan raja (450 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 272/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 19 valaisemiseen tieosuudella Luopajarvi—Rengonharju (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 273/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kauhavan Kauppatien peruskorjaukseen (700 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 274/2020 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä paikallistien 7233 Ylihärmä—Viemerö perusparannukseen (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 275/2020 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 parantamiseen välillä Ilmajoki—Seinäjoki (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 276/2020 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alemman tieverkon parantamiseen Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella (9 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 277/2020 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan yhteysvälin Seinäjoki—Tampere kaksoisraiteen yleissuunnittelun aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 278/2020 vp Jussi Saramo vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä meluidan rakentamiseksi Vantaanlaaksoon (2 500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 279/2020 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä retkeilyn ja luonnossa liikkumisen sekä luontomatkailun edistämiseen (400 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 280/2020 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön tutkimussäätiö Hotukselle (300 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 281/2020 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon laaturekistereiden vakiinnuttamiseen (3 000 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 282/2020 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (10 000 000 euroa) 33.60.32
- Talousarvioaloite TAA 283/2020 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammelan Stadionin uudistamiseen (1 500 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 284/2020 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tievalaistuksen tekemiseen välille Nokia—Kärppälä (630 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 285/2020 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyviin kokeiluhankkeiden menoihin (1 500 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 286/2020 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä erityisopetukseen (3 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 287/2020 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 65 perusparannuksen suunnitteluun ja perusparannuksen aloittamiseen välillä Kyrönlahti—Virrat (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 288/2020 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lisäraiteen suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen välillä Lielähti—Ylöjärvi sekä Ylöjärvelle sijoittuvan seisakkeen suunnitteluun ja rakentamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 289/2020 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alavuden Kätänjoentien 7071 perusparannuksen loppuun saattamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 290/2020 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matkailuelinkeinon vahvistamiseen pilotoinneilla Eteläisen Suomenselän, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan alueella (100 000 euroa) 32.01.40

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 291/2020 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 453 parantamiseen Varkaudessa (2 200 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 292/2020 vp Jenna Simula ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koronakoirien toiminnan vakiinnuttamiseen (5 900 000 euroa) 33.60.38
- Talousarvioaloite TAA 293/2020 vp Saara-Sofia Sirén kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry (650 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 294/2020 vp Saara-Sofia Sirén kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Saaristomeren alueella tapahtuvalle järviruokoa koskevalle pilottihankkeelle (1 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 295/2020 vp Mirka Soinikoski vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 2 Helsinki—Pori-tiehankkeen lisätöihin Humppilan kohdalla (3 600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 296/2020 vp Mirka Soinikoski vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raakapuun kuormauspaikan rakentamiseen Janakkalaan (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 297/2020 vp Mari-Leena Talvitie kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulu—Ylivieska-kaksoisraiteen suunnitteluun (30 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 298/2020 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite ansiotulon verokertymän vähentämiseksi omaishoidon tuen verovapauden vuoksi (-65 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 299/2020 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite arvioidun energiaverokertymän alentamisesta lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristyksen perumisen johdosta (-105 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 300/2020 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä kansanopistojen rahoituksesta (-1 800 000 euroa) 29.10.31
- Talousarvioaloite TAA 301/2020 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pikkulapsiperheiden tukemiseen (45 000 000 euroa) 33.10.50
- Talousarvioaloite TAA 302/2020 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiakorvauksen palauttamiseen (15 000 000 euroa) 33.40.60

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 303/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatulon tuottoarvon korottamisesta suursäätiöiden ja yhdistysten pääomaverovelvollisuuden johdosta (65 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 304/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatulo-
loveron tuottoarvion laskemisesta kotitalousvähennyksen korottamisen vuoksi (-92 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 305/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatulon tuottojen vähentämisestä työtulovähennyksen korottamisen johdosta (-150 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 306/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite yhteisöveroon ehdotetun tuloarvion vähentämisestä (-150 000 000 euroa) 11.01.02
- Talousarvioaloite TAA 307/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite liikenne- ja lämmityspolttoaineiden veronkorotuksen perumisesta johtuvan valmisteverotuloarvion vähentämisestä (-254 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 308/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raskaalta liikenteeltä perittävän tienkäyttömaksun johdosta (5 000 000 euroa) 11.19.05
- Talousarvioaloite TAA 309/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ministerien valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkaukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 23.01.02
- Talousarvioaloite TAA 310/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite puoluetöiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (- 10 000 000 euroa) 23.20.50
- Talousarvioaloite TAA 311/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-500 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 312/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 255 000 euroa) 25.10.02
- Talousarvioaloite TAA 313/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-4 360 000 euroa) 25.10.03
- Talousarvioaloite TAA 314/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-140 000 euroa) 25.10.04
- Talousarvioaloite TAA 315/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-130 000 euroa) 25.10.50

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 316/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin (20 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 317/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 26.20.01
- Talousarvioaloite TAA 318/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-107 457 000 euroa) 26.40.21
- Talousarvioaloite TAA 319/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 28.10.02
- Talousarvioaloite TAA 320/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamisen kuntaosuuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 900 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 321/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korottamisesta aiheutuvien verotulomenetysten korvaamiseksi kunnille (44 000 000 euroa) 28.90.35
- Talousarvioaloite TAA 322/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työtulovähennyksen madaltamisesta aiheutuvien verotulomenetysten korvaamiseksi kunnille (81 000 000 euroa) 28.90.35
- Talousarvioaloite TAA 323/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä erityisopettajien ja pienryhmäopetuksen lisäämiseen (22 000 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 324/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä vapaan sivistystyön oppilaitoksilta (-1 800 000 euroa) 29.10.31
- Talousarvioaloite TAA 325/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä ammatillisen koulutuksen rahoituksesta (-3 600 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 326/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä lukiokoulutuksen rahoituksesta (-6 700 000 euroa) 29.20.35
- Talousarvioaloite TAA 327/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintotukilain mukaisen oppimateriaalilisän maksamiseen (1 900 000 euroa) 29.70.55
- Talousarvioaloite TAA 328/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite koulumatkatukiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-4 600 000 euroa) 29.70.59

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 329/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite poliittisten nuorisojärjestöjen toimintaan ehdotetun tuen poistamisesta (-5 000 000 euroa) 29.91.50
- Talousarvioaloite TAA 330/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienviljelijöiden tukemiseen (50 000 000 euroa) 30.20.40
- Talousarvioaloite TAA 331/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemera-ohjelmaan (10 000 000 euroa) 30.40.44
- Talousarvioaloite TAA 332/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä merenkulun väylämaksun perimättä jättämisen johdosta (-48 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 333/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite televisio- ja radiorahastoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-124 152 000 euroa) 31.20.60
- Talousarvioaloite TAA 334/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päästökauppakompensatioon (60 500 000 euroa) 32.30.46
- Talousarvioaloite TAA 335/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite kotouttamiskorvauksiin varatun määrärahan poistamisesta (-171 160 000 euroa) 32.50.30
- Talousarvioaloite TAA 336/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-apua tarjoaville järjestöille (2 000 000 euroa) 33.03.66
- Talousarvioaloite TAA 337/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienituloisten diabeetikoiden lääkekorvauksiin (2 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 338/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkkeiden omavastuun poistamiseen pienituloisilta (11 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 339/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (2 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 340/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin ehdotetun määrärahan poistamisesta (-2 000 000 euroa) 33.60.37
- Talousarvioaloite TAA 341/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (10 000 000 euroa) 33.80.40
- Talousarvioaloite TAA 342/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonsuojeluun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-28 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 343/2020 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmasairaiden auttamiseen (10 000 000 euroa) 35.20

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 344/2020 vp Ano Turtiainen at Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen sisävesiammattikalastajien liiton toimintaan (110 000 euroa) 30.40.51
- Talousarvioaloite TAA 345/2020 vp Ano Turtiainen at Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taajamien ulkopuolisten päällystettyjen teiden ja sorateiden korjaamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 346/2020 vp Sinuhe Wallinheimo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 välin Multia — Ähtärin Myllymäki toteuttamisen mahdollistavaan tiesuunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 347/2020 vp Sinuhe Wallinheimo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 parantamiseen välillä Aholaita—Lohikoski Jyväskylässä (85 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 348/2020 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoon Söderkullan ja Nikkilän välisen tiestön ja risteysten parantamiseen (6 300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 349/2020 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoonlahden eritasoliittymän saneeraukseen (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 350/2020 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoonväylän/Lahdenväylän liittymärampin toisen kaistan rakentamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 351/2020 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravan liityntäpysäköintihankkeeseen (4 300 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 352/2020 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähähiilisen SMR-teknologian tutkimukseen ja tuotekehitykseen (6 000 000 euroa) 32.20.41
- Talousarvioaloite TAA 353/2020 vp Jussi Wihonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 15641 parantamiseen Joensuussa välillä Marjala—Noljakka (1 700 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 354/2020 vp Sofia Vikman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seitsemisen kansallispuiston huoltoyhteyksien parantamiseen ja taukopaikkojen ajantasaistamiseen (110 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 355/2020 vp Sofia Vikman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helvetinjärven kansallispuiston huoltoyhteyksien parantamiseen ja taukopaikkojen ajantasaistamiseen (170 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 356/2020 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen itsenäisyyden museoilta (1 500 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 357/2020 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-kerhotoiminnan tukemiseen (250 000 euroa) 30.10.55
- Talousarvioaloite TAA 358/2020 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansalliseen ohjelmaan vaelluskalakantojen elvyttämiseen (3 000 000 euroa) 30.40.31
- Talousarvioaloite TAA 359/2020 vp Ville Vähämäki ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon Oulun vaalipiirin alueella korjausvelan pienentämiseksi (6 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 360/2020 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikenneturvallisuuden parantamiseen Pohjois-Pohjanmaalla (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 361/2020 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatielle 22 Oulujärven maisematien kehittämiseen (64 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 362/2020 vp Tuula Väättäinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 563 liittymän parantamiseen Iisalmen Peltosalmella (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 363/2020 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite monitoimihävittäjien hankintaan ehdotetun määrärahan poistamisesta (- 1 479 000 000 euroa) 27.10.19
- Talousarvioaloite TAA 364/2020 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite monitoimihävittäjien tilausvaltuuden poistamisesta (- 9 400 000 000 euroa) 27.10.19
- Talousarvioaloite TAA 365/2020 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 parantamiseen välillä Turku—Pori (40 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 366/2020 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhteisöradioiden ja viestintäyhteisöjen toiminnan tukemiseen (500 000 euroa) 31.20
- Talousarvioaloite TAA 367/2020 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite polttoaineiden verotuksen laskemisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-254 000 000 euroa) 11.08.07

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2020 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—370/2020 vp

- Talousarvioaloite TAA 368/2020 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvästä kuntien valtionosuuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 900 000 euroa) 29.10.31
- Talousarvioaloite TAA 369/2020 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (10 000 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 370/2020 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen (50 000 000 euroa) 32.30.42